

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์

หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557

REFLECTION OF THAI SOCIETY IN AWARD-WINNING NOVELS

AT THAI NATIONAL BOOK FAIRS DURING 2013 - 2014

ZHANG XIAOJIAO

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

พ.ศ. 2556 - 2557

ZHANG XIAOJIAO 566108

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: พชรินทร์ บุรณะกร, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 และวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่าน โดยวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 จำนวน 7 เรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้แสดงให้เห็นสภาพสังคมไทยใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านชีวิตความเป็นอยู่สังคมชนบทมักมีชีวิตที่อยู่ร่มเย็น สงบสุขและใกล้ชิดกับธรรมชาติ สังคมเมืองมักมีชีวิตที่ทันสมัยและมีความเจริญในทางด้านวัตถุต่าง ๆ 2) ด้านครอบครัว ครอบครัวไทยผูกพันด้วยความรักและความห่วงใยกันของสมาชิกในครอบครัว ผู้ใหญ่มักมีวิธีการที่ดีที่สั่งสอนลูกหลานเพื่อให้เป็นคนดี 3) ด้านวัฒนธรรม ทั้งอาหารไทย มารยาทไทย และความเชื่อของคนไทยก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย สังคมไทยนิยมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ครูกับศิษย์ หรือชายกับหญิง 5) ด้านปัญหาของสังคมไทย ปัญหาที่ปรากฏในสังคมไทยเป็นต้นเหตุที่ทำให้ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคม ทำให้สังคมไม่มั่นคง ผลการวิจัยด้านอิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่านพบว่า มีอิทธิพล 5 ด้าน ได้แก่ 1) ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้มนุษย์เรามีจิตใจดีงาม กระทำดีต่อคนอื่น 2) ชักชวนให้รักครอบครัว เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว สมาชิกในครอบครัวสามัคคีกัน และครอบครัวมีความสุข 3) ให้แนวคิดในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเป็นอิสระในชีวิตของตน 4) กระตุ้นให้หวงแหนธรรมชาติ เพื่อให้มีจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียง 5) สั่งสอนให้รักชาติวัฒนธรรมที่ดีงามไว้และสืบทอดวัฒนธรรมที่ดีงามสู่ลูกหลาน

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน สังคมไทย นวนิยาย รางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

REFLECTION OF THAI SOCIETY IN AWARD-WINNING NOVELS
AT THAI NATIONAL BOOK FAIRS DURING 2013 - 2014

ZHANG XIAOJIAO 566108

MASTER OF ARTS (COMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: PATCHARIN BURANAKORN, Ph.D.

ABSTRACT

This research has the purpose to analyze the reflection of Thai society in Thai National Book Fair award winning novels during 2013–2014 and to analyze their influence on the readers. Seven novels were studied and the results presented as a descriptive analysis.

The results show that the novels reflect the state of Thai society in five areas: 1) A way of life; rural communities are in peaceful and surrounded by the quiet of nature while the city lives are in a modern way. 2) Family; the close-knit family is the epitome of Thai social and parents help create a sense of being good members of community. 3) Culture, Thai food, people manner, and believes demonstrate Thailand Identity. 4) Human relationship; Thai people like to have warm and good relationships with others such as the warm and good relationship between teacher and student or fellow men and women. 5) A social problem is a condition that makes social conflicts and insecurity. The results of the influences of the award winning novels on the readers can be categorized into five ways: 1) cultivating morality to be in good soul and do good to others 2) increasing feeling love to the family to have family responsibilities, family unity, and happy family 3) sharing concepts of life to build good relationship and become independent 4) encouraging feeling of tenacious nature to provide environmental awareness and use the natural resources sufficiently 5) teaching Thai to love good culture and maintain these cultural heritages to the descendants.

Keywords: Reflection, Thai Society, Novels, National Book Fair Award

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ดี โดยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งให้ความรู้ คำปรึกษา และคำแนะนำการแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเมตตา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมาก ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และรองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และให้แนวคิด ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิเคราะห์ นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ซึ่งส่งผลให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ถูกต้องมากขึ้น

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร และรองศาสตราจารย์ธิดา โมสิกรัตน์ กรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำการปรับแก้ไขข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัยให้ถูกต้อง สมบูรณ์ตามระเบียบวิธีวิจัยด้านวรรณกรรม

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาที่ให้ความรัก ความห่วงใย และกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการมาศึกษาเล่าเรียนในประเทศไทย

สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทุก ๆ คนที่คอยให้ความช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

ZHANG XIAOJIAO

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมุติฐานการวิจัย	3
1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	5
1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย	5
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม	7
2.1.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม	8
2.1.2 วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม	9
2.1.3 วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมและผู้อ่าน	10
2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวนิยาย	12
2.2.1 ความหมายของนวนิยาย	12
2.2.2 องค์ประกอบของนวนิยาย	13
2.2.3 ประโยชน์หรือคุณค่าของนวนิยาย	16
2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ	16
2.3.1 ที่มาของรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ	16
2.3.2 วัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ของการตัดสินรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ	18
2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย	20
2.4.1 ความหมายของสังคมไทย	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4.2 ลักษณะของสังคมไทย	21
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมและสังคม	22
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษานวนิยาย	25
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล	29
บทที่ 3 ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2557	
3.1 ด้านชีวิตความเป็นอยู่	35
3.1.1 ด้านชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมชนบท	35
3.1.2 ด้านชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมือง	38
3.1.3 อาชีพต่าง ๆ ของคนในสังคมไทย	40
3.2 ด้านครอบครัว	47
3.2.1 ลักษณะของครอบครัวไทย	47
3.2.2 การสั่งสอนลูกหลานของครอบครัวไทย	53
3.2.3 ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย	55
3.2.4 ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย	59
3.3 ด้านวัฒนธรรม	64
3.3.1 อาหารไทย	64
3.3.2 ความเชื่อของคนไทย	67
3.3.3 มารยาทไทย	71
3.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย	77
3.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน	77
3.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์	79
3.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง	80
3.5 ปัญหาสังคมไทย	83
3.5.1 ปัญหาเด็กและเยาวชน	83
3.5.2 ปัญหาอาชญากรรม	84

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5.3 ปัญหาสิ่งแวดล้อม	86
3.5.4 ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	88
บทที่ 4 อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556-พ.ศ. 2557 ที่มีต่อผู้อ่าน	
4.1 ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม	91
4.1.1 ด้านความกตัญญูกตเวที	92
4.1.2 ด้านความเอื้อเฟื้อ	95
4.1.3 ด้านความเข้มแข็ง	98
4.1.4 ด้านมีความเมตตา	101
4.2 ชักชวนให้รักครอบครัว	104
4.2.1 ชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน	104
4.2.2 ชักชวนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว	108
4.3 การให้แนวคิดในการดำเนินชีวิต	111
4.3.1 การประกอบอาชีพ	111
4.3.2 การมีอิสระในชีวิตของตนเอง	114
4.3.3 การมีมนุษยสัมพันธ์	119
4.4 กระตุ้นให้หวงแหนธรรมชาติ	123
4.5 ส่งสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง	126
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	130
5.2 อภิปรายผล	133
5.3 ข้อเสนอแนะ	135
บรรณานุกรม	136
ภาคผนวก	140
เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	141
ประวัติผู้เขียน	142

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมจะเป็นเรื่องที่ปฏิเสธไม่ได้ โดยวรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกกันไม่ออก สังคมเป็นแหล่งกำเนิดของวรรณกรรม และวรรณกรรมเป็นกระจกเงาที่สะท้อนสภาพของสังคมโดยตรงและทางอ้อม ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 5-7) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นสมบัติที่สังคมขาดไม่ได้ เพราะมันเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของสังคมยุคหนึ่ง ไปอีกยุคหนึ่ง สมัยหนึ่ง ๆ สังคมเป็นอย่างไรวรรณกรรมก็จะสะท้อนออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน วรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ผูกพันกัน วรรณกรรมเกิดจากสังคม สังคมเป็นบ่อเกิดของวรรณกรรม วรรณกรรมเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อหรือยึดถือความคิดเห็นและความเปลี่ยนแปลงของมนุษย์ในสังคม วรรณกรรมนั้นเป็นเครื่องแสดงออกและอนุรักษ์เอกลักษณ์ของสังคมไว้ในวรรณกรรมและ อิงอร สุพันธ์ภูมิ (2552 : 8) กล่าวว่า วรรณกรรมจะมีบทบาทเป็นเครื่องสะท้อนความคิดหรือเป็นเครื่องมือทางการเมืองหรือชี้นำความคิดของคนในสังคมก็ตาม วรรณกรรมนั้นก็ต้องเกี่ยวข้องกับสังคม อยู่ตลอดเวลา

วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541 : 196) กล่าวว่า นอกจากการเป็นนักประพันธ์แล้ว นักประพันธ์ยังเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมนั้น และเป็นพลเมืองของสังคมอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ นักประพันธ์จะต้องสนใจในเหตุการณ์ที่พบเห็น เอาใจใส่ต่อเหตุการณ์บ้านเมือง ความเคลื่อนไหวของประเทศชาติ ตลอดจนผู้คนในสังคม ในฐานะที่นักประพันธ์เป็นหน่วยหนึ่งของยุคสมัยนั้นและเป็นพลเมืองของสังคม นักประพันธ์ก็จะใส่เรื่องราวต่าง ๆ จากประสบการณ์มาเขียนถ่ายทอดในวรรณกรรม

วรรณกรรมเป็นผลงานทางความคิดความรู้สึกของผู้เขียน ซึ่งเกิดจากการสะสมการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม จึงสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสังคม วรรณกรรมทำหน้าที่บันทึกภาพของสังคมในแต่ละยุคสมัยและสะท้อนให้เห็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับสภาพสังคมด้วย ดังที่ โชคชัย บัณฑิตศิลปะ (2542 : 1) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสังคม นักเขียน และวรรณกรรมว่า นักเขียนมีสถานภาพเป็นประชากรในสังคม จึงต้องอาศัยวัตถุดิบจากประสบการณ์ชีวิตในสังคมของตนมาประกอบเข้ากับการจินตนาการ เพื่อแปรวัตถุดิบดังกล่าวเป็นผลงานวรรณกรรม จึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับวรรณกรรมที่มีส่วนสะท้อนภาพสังคม ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 5) ได้แสดงความคิดสอดคล้องกันว่า วรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ ชีวิตในยุคสมัย ไม่ว่านักเขียนจะจงใจสะท้อนสังคมหรือก็ตาม นักวิจารณ์บางคนจึงกล่าวว่าวรรณกรรมเป็นคั่นฉ่องแห่งยุคนั้น เนื่องจากเป็นภาพถ่ายชีวิตของคนยุคสมัยนั่นเอง

วรรณกรรมเป็นผลงานสร้างสรรค์ของนักประพันธ์ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม โดยนำเรื่องราว แนวคิด ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยมของคนในสังคมบันทึกไว้ในวรรณกรรมของตน ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมดึงออกไม่ได้โดยเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น เพราะว่าคนที่สร้างผลงาน หรือผู้เขียนเป็นคนหนึ่งในสังคมนั้น ดังนั้นผู้เขียนย่อมจะนำความรู้ ประสบการณ์ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นในสังคมนำมาบอกเล่าหรือไปสะท้อนออกมาในเรื่องราวของวรรณกรรม ดังนั้น วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กัน

รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2547 : 51-52) อธิบายว่า นวนิยายผูกพันและสัมพันธ์กับสังคม โดยผ่านทางโลกทัศน์ของนักประพันธ์ที่มีต่อสังคม โดยนวนิยายในฐานะผลิตผลของนักประพันธ์และเป็นรูปแบบหนึ่งจึงมีความสัมพันธ์กับสังคม แม้ว่าโครงเรื่องและพฤติกรรมของตัวละครจะเป็นเรื่องที่ถูกประพันธ์ได้สมมุติเรื่องราวแต่งขึ้น แต่ต้องประกอบเหล่านี้ก็ถ่ายแบบมาจากบุคคลและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง ๆ ในสังคมนั้นเองสอดคล้องกับนักประพันธ์บางคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก นักประพันธ์จะสะท้อนความต้องการที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น สิ่งสะท้อนในนวนิยาย เช่นนี้ เรียกว่า อุดมการณ์ ซึ่งอาจจะอุดมการณ์ทางสังคม หรืออุดมการณ์ทางการเมืองก็ได้ (ตรีศิลป์ บุญขจร. 2547 : 5-6)

นวนิยายเป็นผลงานของนักประพันธ์ที่มุ่งทั้งให้ความเพลิดเพลินและให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ นวนิยายมิใช่เป็นการสะท้อนอย่างบันทึกเหตุการณ์อย่างเดียว ทำนองเอกสารประวัติศาสตร์เป็นภาพสะท้อนอย่างบันทึกประสบการณ์ของผู้เขียน และเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม นวนิยายมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ เพราะฉะนั้น นวนิยายก็จะสะท้อนสภาพสังคม รวมทั้งเหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคมและค่านิยมในชีวิตจิตใจของคนในสังคม วัฒนธรรมของคนในสังคม เป็นต้น

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จัดขึ้นโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอ่าน และส่งเสริมให้อ่านหนังสืออย่างต่อเนื่อง นอกจากคนไทยรู้หนังสือจากนานาชาติแล้ว ยังได้เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติสัมผัสกับหนังสือไทย ทำให้ชาวต่างชาติได้เรียนรู้และเข้าใจความหลากหลายของสังคมไทย การประกวดหนังสือและรางวัลวรรณกรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาหนังสือและส่งเสริมการอ่าน รางวัลหนังสือดีเด่นประจำปีในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เป็นรางวัลวรรณกรรมระดับชาติของไทยที่ดำเนินสืบเนื่องมากกว่าสี่สิบปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 (“งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” 2557 : ออนไลน์)

นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ เป็นวรรณกรรมที่ดีที่สะท้อนสภาพสังคมไทย ซึ่งเล่าเรื่องราวของกลุ่มคนไทยที่อยู่ร่วมกันภายใต้ระบบวัฒนธรรมเดียวกัน สะท้อนให้เห็นการดำรงชีวิตของคนในสังคมชนบทและสังคมเมือง ครอบครัวไทยที่มีลักษณะพิเศษ ความรักและความรับผิดชอบของสมาชิกในครอบครัว และยังสะท้อนให้คุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมไทย คุณธรรมที่ดีงามของคนไทยเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดมาจากรุ่นเก่าถึงรุ่นใหม่ คุณธรรมที่ดีงามเป็นสิ่งที่ดีและจะช่วยสั่งสอน

ความดีความงามและความเรียบร้อยในการดำเนินชีวิตรวมไปถึงทั้งความคิด การพูดจา พฤติกรรม เป็นต้น คุณธรรมของคนไทยที่ดั่งงามทำให้คนไทยดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว และคุณธรรมที่ดั่งงามต่าง ๆ ของคนในสังคมไทยได้อย่างน่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจสภาพสังคมไทย ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและสังคมไทยได้ละเอียดและลึกซึ้งมากขึ้น และจะเป็นข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจเรื่องของสังคมไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557

2. เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่าน

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1. ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนสภาพสังคมไทยในด้านชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในสังคมชนบทและสังคมเมือง ลักษณะและความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว สะท้อนวัฒนธรรมไทยในด้านอาหาร มารยาทไทย และความเชื่อของคนไทยอย่างโดดเด่นและชัดเจน

2. อิทธิพลของนวนิยายที่ได้ที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่านในด้านปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ชักชวนให้รักครอบครัวและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ให้แนวคิดในการดำเนินชีวิตโดยในด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการมีอิสระในชีวิตของตน กระตุ้นให้เข้มแข็งต่อสู้กับชีวิตและสั่งสอนให้นุรักษ์วัฒนธรรมไทย

1.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยสองด้านคือ แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่าน

1. แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม

ภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรมคือ สภาพความเป็นอยู่ของสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรม จากการนำเสนอของนักประพันธ์โดยทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากนักประพันธ์เป็นคนในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านประเพณีธรรมเนียม วัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อ เป็นต้น นักประพันธ์ได้นำประสบการณ์ชีวิตทั้งหมดไปสร้างสรรค์เป็นวรรณกรรมขึ้น และแทรกอยู่ในวรรณกรรม นักประพันธ์อยู่ในสังคมใด ก็จะนำสภาพสังคมนั้นบันทึกไว้ในวรรณกรรม เพราะฉะนั้นวรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมแทรกอยู่

2. แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมหรือผู้อ่าน

สุจิตรา จรจิตร (2543 : 33-38) กล่าวว่า อิทธิพลของวรรณกรรมมีต่อสังคมหรือผู้อ่าน ดังนี้

1) ชี้นำสังคม วรรณกรรมประเภทคำสอน ศาสนา หรือสุภาษิต จะมีอิทธิพลต่อค่านิยม และการปฏิบัติของคนในสังคม โดยอิทธิพลของวรรณกรรมประเภทนี้จะค่อยแทรกซึมเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิต ความนึกคิด คตินิยมโดยไม่รู้ตัว ตลอดจนเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนของคนในสังคม

2) อิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนในสังคม

2.1) การเลียนแบบพฤติกรรม อิทธิพลของตัวละคร หรือพฤติกรรมของตัวละคร ส่งผลต่อผู้อ่านวรรณกรรม

2.2) ผลทางบวกหรือทางลบต่อพฤติกรรม พฤติกรรมของตัวละครในวรรณกรรม อาจส่งผลต่อคนที่อ่านวรรณกรรม

3) สร้างสำนึกร่วมในความเป็นชาติ วรรณกรรมเป็นสิ่งที่ผูกพันจิตใจของคนในชาติให้สำนึกว่าอยู่ร่วมในชาติเดียวกัน เพราะวรรณกรรมเป็นการสำแดงตัวของประชาชาติ

จากการวิจัยแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยข้อมูลต่าง ๆ

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้ศึกษานวนิยาย 7 เรื่อง ดังต่อไปนี้

1. รุสณี โดย มนตรี ศรีรงค์ รางวัลชมเชย (พ.ศ. 2555)
2. น้ำท่วมดิน โดย ชนพร เสริฐ คินทรักษ์ รางวัลชมเชย (พ.ศ. 2555)
3. ร้านหนังสือที่มีแต่เนิยารัก โดย ประชาคม ลุณาชัย รางวัลชมเชย (พ.ศ. 2555)
4. ไม่นอกกอก โดย ช่อมณี รางวัลชมเชย (พ.ศ. 2556)
5. ฝืนเสื้อที่บินข้างบึง โดย อรุณา โควินท์ รางวัลชมเชย (พ.ศ. 2556)
6. อันเกิดแต่ดวงจิต...อริษฐาน โดย อิศรา รางวัลชมเชย (พ.ศ. 2556)
7. จับต้นมาชนปลาย โดย ชมัยภร แสงกระจ่าง รางวัลดีเด่น (พ.ศ. 2556)

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องนี้มีการนิยามคำศัพท์ ดังนี้

1. ภาพสะท้อน หมายถึง สภาพของสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรมจากการนำเสนอของผู้เขียน วรรณกรรมสะท้อนภาพต่าง ๆ ในสังคม โดยผู้อ่านรับรู้ถึงสังคมและวัฒนธรรมผ่านเนื้อหาวรรณกรรม ตัวละครและฉากต่าง ๆ ทำให้เข้าใจชีวิตความเป็นอยู่ พฤติกรรมและความเชื่อ เป็นต้น ของคนในสังคมหนึ่ง ๆ
2. อิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่าน หมายถึงทัศนคติและแนวคิดของผู้แต่งที่ปรากฏใน วรรณกรรม สามารถทำให้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึก หรือทำให้อ่านกระทำตามอย่างในวรรณกรรม
3. นวนิยาย หมายถึง บทประพันธ์ร้อยแก้วขนาดยาวที่แต่งขึ้นเพื่อความบันเทิง โดยมีเนื้อหา สมมุติตัวละคร เหตุการณ์ โครงเรื่อง และสถานที่เพื่อให้เกิดความสมจริง
4. รางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ หมายถึง รางวัลประกวดงานเขียนรายปีที่จัดขึ้น โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้คนไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอ่าน และเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติสัมผัสกับหนังสือไทย ทำให้ชาวต่างชาติได้เรียนรู้และเข้าใจความหลากหลายของสังคมไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา

1.7 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการตามลำดับ ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาความเป็นมาเกี่ยวกับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
3. ศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
4. คัดเลือกนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 จำนวน 7 เรื่อง ได้แก่ รุสณี น้ำท่วมดิน ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก ไม้นอกกอ ผีเสื้อที่บินข้างบึง อันเกิดแต่ดวงจิต... อธิษฐาน และจับต้นมาชนปลาย
5. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557
6. วิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่าน
7. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับดังนี้

1. ทำให้รับรู้และเข้าใจภาพสะท้อนของสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557
2. ทำให้รับรู้และเข้าใจอิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557
3. ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม วรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสภาพสังคมไทยในด้านรูปธรรมและนามธรรมให้แก่ผู้อ่าน ผู้อ่านได้เรียนรู้สังคมไทยในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างจากสังคมจีน เพื่อทำความเข้าใจในสังคมอื่น ๆ ที่อยู่บนโลกด้วยกัน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

- 2.1.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม
- 2.1.2 วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม
- 2.1.3 วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมและผู้อ่าน

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวนิยาย

- 2.2.1 ความหมายของนวนิยาย
- 2.2.2 องค์ประกอบของนวนิยาย
- 2.2.3 ประโยชน์หรือคุณค่าของนวนิยาย

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

- 2.3.1 ที่มาของรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
- 2.3.2 วัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ของการตัดสินรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย

- 2.4.1 ความหมายของสังคมไทย
- 2.4.2 ลักษณะของสังคมไทย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมและสังคม
- 2.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานวนิยาย
- 2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกออกจากกันไม่ได้ วรรณกรรมเป็นผลงานสร้างสรรค์ของผู้เขียน เนื่องจากผู้เขียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ย่อมได้รับอิทธิพลต่าง ๆ จากสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ผู้เขียนจึงสามารถนำชีวิตประสบการณ์และความรู้ความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมเขียนลงมาในงานเขียนของตน ซึ่งจะเป็นกระจกสะท้อนภาพสังคม เพราะฉะนั้น วรรณกรรมจึงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดแน่นแฟ้นกับสังคม

พิชัย ศรีภูไฟ (2542 : 57-58) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมและเป็นผู้สร้างวรรณกรรมนั้น มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ จะบันทึกเรื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละยุคและแต่ละสมัยไว้อย่างละเอียด ดังนั้น วรรณกรรมจึงมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หนังสือมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติต่อบุคคลในสังคม ซึ่งมีผลในการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมได้ ในทางกลับกันสังคมก็มีอิทธิพลต่อหนังสือ เพราะนักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมต้องใส่ใจในเหตุการณ์บ้านเมือง ดังนั้นความคิดเห็น ความรู้สึก ที่นักเขียนมีส่วนร่วมสมัย ก็จะแสดงออกในเนื้อหาของหนังสือ หนังสือกับสังคมจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อกัน

2.1.1 สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 6) กล่าวว่า นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวรรณกรรมที่เขาฟังหรืออ่านจนประเพณีที่เขาพบเห็น ศาสนา ปรัชญา และการเมืองที่พบเจอสภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์ (ทรรศนะที่มีต่อโลก) และชีวทัศน์ (ทรรศนะที่มีต่อชีวิต) ของเขา การพิจารณาอิทธิพลของสังคมต่อนักเขียน ควรให้ความสนใจว่านักเขียนได้รับอิทธิพลจากสังคมมาอย่างไรและเขามีท่าทีสนองตอบต่ออิทธิพลเหล่านั้นอย่างไร

ชตฺสฺณี ลินธุสฺณี (2544 : 28) ได้กล่าวว่า วรรณคดีและสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นตลอดมา วรรณคดีไม่เคยสูญหายไปจากสังคม แม้ในยุคที่ได้ชื่อว่าไร้ซึ่งแสงแห่งอารยธรรมจนถูกขนานนามว่ายุคมืด เช่น ยุคกลางในยุโรป ก็ยังมีวรรณกรรมขึ้นเฝ้ายม ๆ ที่เป็นผลิตผลของสังคมในยุคนั้น วรรณกรรมแต่ละยุคจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากผู้มีอำนาจแห่งยุค ยุคใดสมัยใดระบบสมบูรณาญาสิทธิราชรุ่งเรือง พระมหากษัตริย์ก็จะทรงมีบทบาทสำคัญที่สุด ด้วยโปรด “ซูปลีแยง” ผู้มีความสามารถเชิงวรรณศิลป์และนักปราชญ์ราชบัณฑิตทางอักษรศาสตร์ ดังที่พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 โปรดให้โมลิแยร์ (Moliere) รับราชการในราชสำนัก ได้รับพระราชทานเงินเบี้ยหวัดจากการทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการบันเทิงในราชสำนัก พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดให้ สุนทรภู่ได้รับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท เป็นต้น ราชสำนักเป็นแหล่งรวมกวีและศูนย์กลางของการสร้างสรรค์และทะนุบำรุงวรรณคดี บรรดาเจ้านายและขุนนางชั้นสูงต่างเจริญรอยตามพระราชานิยมดังกล่าว ต่อเมื่ออำนาจเปลี่ยนมือไป ชนชั้นใหม่ที่ทวีความสำคัญขึ้นในสังคมก็เป็นผู้รับช่วงบทบาทนี้ จึงเป็นที่ชัดเจนว่าวรรณคดีเป็นสิ่งที่สังคมเล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญและให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

ธานีวัฒน์ บุญโต (2542 : ง) กล่าวว่า สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียนในฐานะเป็นแหล่งรวมชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งนักเขียนย่อมนำไปเป็นวัตถุดิบในการเขียนเสมอ และงานเขียนจะมีลักษณะเนื้อหา रूपแบบอย่างไร ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญทางสังคมว่าขณะนั้นสภาพสังคมเป็นอย่างไร คนในสังคมระส่ำระสายจะอ่านเรื่องราวประเภทใด ผู้เขียนก็ต้องสร้างงานนั้นเพื่อสนองความปรารถนาของผู้อ่านอยู่เสมอ อิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรมนั้นที่ทั้งภายในและภายนอก คือ ทั้งเรื่องของรูปธรรม เช่น การแต่งกาย พฤติกรรมต่าง ๆ และอิทธิพลภายในนั่นคือ ความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมที่มีต่อแนวความคิดของนักเขียน

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2541 : 196-199) กล่าวว่า ยุคสมัยมิได้มีอิทธิพลต่อวรรณคดีข้างเดียว วรรณคดีอาจจะสำแดงอิทธิพลต่อยุคสมัยเหมือนกัน กวีมิใช่เครื่องจักรหรือหุ่นยนต์ที่คอยรับและปฏิบัติตามคำสั่ง กวีถึงจะเป็นคนเดียวก็เปรียบเสมือนสามคน นอกจากเป็นผู้เขียน นักแต่งหนังสือแล้ว ยังเป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้นสมัยนั้น และเป็นพลเมืองอีกด้วย ดังนั้น ในฐานะที่เป็นศิลปินกวีไม่อาจหลีกเลี่ยงอิทธิพลของสมัยนั้น ๆ โดยมุ่งสร้างสรรค์ศิลปะของตนให้เลิศลอย ใช้รูปกภาพยกลอนใดจึงจะสื่อความคิด ความรู้สึก อุดมคติของตนในทำนองนี้ กวีจะปลดปล่อยพันธนาการแห่งอิทธิพลสังคมสมัยตนได้ แต่เพราะเหตุว่ากวีไม่ใช่เป็นแต่กวี หากเป็นคนที่เกิดในยุคสมัยหนึ่งซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกับสมัยอื่น กวีจะรอดพ้นอิทธิพลแห่งเรื่องแวดล้อมหาได้ไม่ แม้กวีจะพยายามหลบหลีกเพียงใดก็ตาม ความคิดเห็น ความรู้สึกที่ตนมีส่วนร่วมร่วมกับคนร่วมสมัยก็ไม่วายที่จะแพร่กระจายออกมา

วิภา กงกะนันท์ (2533 : 72) กล่าวว่า สังคมและวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมอย่างมาก ประการแรกคือ ผู้สร้างวรรณคดีเป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ประการที่สอง ผู้อ่านก็เป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับสังคมจึงใกล้ชิดราวกับจะแยกออกจากกันไม่ได้

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า สังคมมีอิทธิพลต่อทั้งสังคมและนักประพันธ์ นอกจากเป็นผู้เขียนแล้ว ยังเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมและเป็นพลเมืองของสังคมด้วย ผู้เขียนจะได้รับอิทธิพลของสังคมในทั้งความคิด ค่านิยม ความเชื่อเป็นต้น เพราะฉะนั้นงานเขียนของผู้เขียนก็จะมีลักษณะและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคม พอสังคมและยุคสมัยเปลี่ยนแปลง ผู้เขียนก็จะนำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น หรือสิ่งที่สำคัญมาถ่ายทอดในงานของตนเอง โดยสร้างผลงานใหม่เพื่อสนองความต้องการของสังคม

2.1.2 วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม

ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช (2553 : 17) ได้กล่าวว่า วรรณคดีเป็นสมบัติของสังคมที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของสังคมจากยุคหนึ่งไปอีkyุคหนึ่ง เป็นการแสดงออกถึงความเชื่อและยึดถือและความคิดเห็นของมนุษย์ในสังคมแต่ละยุค ถึงแม้ว่าคนป่าที่ไม่มีหนังสืออ่าน หนังสือเขียน ถ้าจะพูดกันจริง ๆ ก็คงจะต้องมีวรรณคดี เพราะมีตำนานที่จะเล่ากันฟังมีประเพณีต่าง ๆ จะต้องสั่งสอนถ่ายทอด จะเป็นเรื่องผีसानางไม้อะไรก็ตามที่ แต่เมื่อเขาไม่มีหนังสือเขียนเขาก็ถ่ายทอดกันด้วยปาก มันก็ยังเป็นวรรณคดีอยู่นั่นเอง

ตรีศิลป์ บุญจรรยา (2547 : 5-6) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคมทั้งในด้านรูปธรรม และนามธรรม ด้านรูปธรรม หมายถึง เหตุการณ์ทั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนด้านนามธรรมหมายถึง ค่านิยมในชีวิตจิตใจของคนในสังคม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน Raymond Williams ผู้ศึกษา วรรณกรรมเชิงสังคม เรียกนามธรรมในวรรณกรรมว่าเป็น “โครงสร้างของความรู้สึก” ซึ่งหมายถึง ทั้งค่านิยม ความรู้สึก ความปรารถนาและชีวิตจิตใจของคนในทรรศนะ และความรู้สึกของผู้เขียน ดังนั้น วรรณกรรมจึงเป็นการตอบสนองทั้งทางด้านการกระทำและความคิดของมนุษย์ต่อสังคม

นักเขียนบางคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมากเขาจะสะท้อนความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น วรรณกรรมของเขาฉายให้เห็นสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ ซึ่งอาจจะเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองก็ได้อุดมการณ์ที่สะท้อนในวรรณกรรมอาจเป็นไปได้ทั้งสองลักษณะ คือ ลักษณะแรก ผู้เขียนมิได้ตั้งใจ แต่พิจารณาได้จากโลกทัศน์และชีวทัศน์ของเขา ลักษณะที่สอง ผู้เขียนตั้งใจหยิบยกอุดมการณ์มาเป็นเนื้อหาของวรรณกรรม

อิงอร สุพันธุ์วณิช (2547 : คำนำ) กล่าวว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความเกี่ยวข้องกันหลายลักษณะ คือ วรรณกรรมจะสะท้อนสังคมให้เราารู้เกิดสิ่งใด ๆ ขึ้นในสังคมขณะนั้น ในขณะที่สังคมอาจจะมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมได้ และวรรณกรรมก็อาจจะส่งอิทธิพลต่อสังคมได้เช่นกัน แต่ส่วนใหญ่แล้ว วรรณกรรมจะเป็นเครื่องสะท้อนสังคมได้ดี

สิริรัตน์ พุ่มเกิด (2538 : 9) กล่าวว่า วรรณกรรมทำหน้าที่ในการสื่อสารทางสังคมเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมก็ดีหรือความเปลี่ยนแปลงในด้านของการสื่อสารทางสังคมก็ดี ย่อมจะต้องมีผลกระทบต่อวรรณกรรม และอาจนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางวรรณกรรมได้ด้วย วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษย์จึงมีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพราะสังคมและสิ่งแวดล้อมย่อมมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้สร้างสรรค์วรรณกรรมและแสดงออกในบางส่วนของวรรณกรรม จึงอาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมเป็นงานที่อยู่ใต้อิทธิพลของเงื่อนไขและปัจจัยต่าง ๆ ของสังคม ทั้งรูปแบบและเนื้อหาของวรรณกรรมย่อมผูกพันอยู่กับสังคม เป็นปัจจัยที่เอื้อแก่กันและกัน

สมพร มั่นตะสูตร (2524 : คำนำ) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นภาพชีวิตและสังคม เพราะในวรรณกรรมล้วนแต่ชี้ให้เห็นความเป็นไปต่าง ๆ ของคนในสังคมแต่ละยุค ที่นักเขียนได้สร้างสรรค์สร้างงานเขียนของตนไว้ให้ปรากฏ การศึกษาวรรณกรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะได้ศึกษาสภาพชีวิตและสังคมทั้งที่ปรากฏอยู่ในพงศาวดารและประวัติศาสตร์ และอาจจะมีบางแง่มุมที่ปรากฏอยู่เฉพาะในวรรณกรรม ความรู้ที่ได้ศึกษาจากวรรณกรรมผสมผสานกับความรู้จากการศึกษาประวัติศาสตร์จะทำให้ผู้อ่านได้เห็นแง่มุมต่าง ๆ ของสภาพสังคมและวัฒนธรรมดียิ่งขึ้น

จากสิ่งที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า วรรณกรรมเป็นกระจกเงาที่สะท้อนภาพสังคม สังคมเป็นบ่อเกิดของวรรณกรรม และวรรณกรรมก็สะท้อนสภาพสังคมทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม ในด้านรูปธรรมนี้ มักจะเป็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนในด้านนามธรรมนั้นมักจะเป็นด้านที่ความคิด ความรู้สึก และค่านิยม โลกทัศน์ เป็นต้น วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคมในทุกด้านและทุกแง่มุม โดยวรรณกรรมมีความเป็นจริงของสังคมที่สอดแทรกอยู่

2.1.3 วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมและผู้อ่าน

แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของวรรณกรรมต่อสังคม นักวิชาการได้อธิบายไว้ดังนี้

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547 : 7) กล่าวว่านักเขียนที่ยิ่งใหญ่นอกจากจะเป็นผู้มีพรสวรรค์ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมให้มีชีวิต โน้มนำวจิตใจผู้อ่านแล้วยังเป็นผู้มีทัศนะกว้างไกลกว่าคนธรรมดา

ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเขามีความเข้าใจและเข้าถึงสภาพของมนุษย์และสังคม Leo Lowenthal นักสังคมวิทยา กล่าวว่า “ศิลปินวาดภาพที่เป็นจริงเสียยิ่งกว่าตัวความจริงเอง” ซึ่งหมายถึง นักเขียนสามารถเข้าใจโลกและมองสภาพความเป็นจริงได้ลึกกว่าคนทั่วไปมองเห็นด้วยทัศนะที่กว้างไกลและลุ่มลึก ภาพที่เขาให้จึงเป็นจริงยิ่งกว่าความเป็นจริง เพราะเป็นแก่นแท้ที่กลั่นกรองแล้วของความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้วรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่จึงเป็นอมตะ เพราะไม่เพียงแต่จะเสนอภาพปัจจุบันอย่างถึงแก่นของความเป็นจริงเท่านั้น แต่ยังคาดคะเนความเป็นไปได้ในอนาคตได้อีกด้วย

พิชัย ศรีฎไฟ (2542 : 105) ได้สรุปว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างวรรณกรรมและได้บันทึกเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยเอาไว้ วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม วรรณกรรมมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติต่อบุคคลในสังคม ซึ่งจะมีผลในการเปลี่ยนแปลงและปลี่ยนลักษณะสังคมได้ขณะเดียวกัน นักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมก็ย่อมแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สิทธิ พิณิจวุฒล (2532 : 143) กล่าวว่า ลักษณะของอิทธิพลของวรรณคดีที่มีต่อสังคม คือ การแสดงอิทธิพลของผู้แต่งที่มีต่อสังคม ซึ่งหมายความว่า ผู้แต่งที่มีทัศนคติต่อต้านสังคมก็จะแต่งวรรณคดีในลักษณะที่ต่อต้านสังคม เช่น ชี้ให้เห็นให้เห็นความไม่เสมอภาค การแย่งชิงผลประโยชน์ของคนในสังคม ความเสื่อมทรามของชีวิต ขณะเดียวกันผู้แต่งที่มีทัศนคติที่จะสนับสนุนสังคมก็จะแต่งวรรณคดีในลักษณะที่สนับสนุนความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในสังคม หรือสิ่งที่ควรจะเป็นไปในสังคม เช่น ความเป็นมิตร มีน้ำใจ ไม่ตรีของชาวชนบท ความซื่อสัตย์ยุติธรรมของผู้มีอำนาจ ฯลฯ กล่าวคือ ในการแต่งวรรณคดี ผู้แต่งย่อมจะแสดงความคิดเห็นส่วนตัวหรืออุดมคติส่วนตัวของผู้แต่ง ผู้อ่านจะสังเกตได้จากน้ำเสียงในเนื้อเรื่องซึ่งแสดงให้เห็นให้ผู้แต่งเห็นโลกหรือชีวิตเป็นอย่างไร ผู้แต่งแสดงความชื่นชมต่อสิ่งใดเป็นพิเศษ หรือแสดงความชื่นชมคับแค้นต่อสิ่งใด ผู้แต่งมักสอดใส่ความคิด หรือความรู้สึกนั้นตามมโนคติของตนลงไป ในวรรณคดี จะโดยจิตนาการหรือไม่ก็ตาม เมื่อผู้อ่านได้อ่านวรรณคดีนั้น ผู้อ่านก็มักจะมีความคิดคล้อยตามผู้แต่งไปด้วย วรรณกรรมที่มีผู้นิยมมากแสดงว่าผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตามผู้แต่งมาก และผู้อ่านถูกใจความคิดเห็นของผู้แต่ง

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2547 : 109) ได้กล่าวถึง วรรณกรรมเป็นกระจกส่องภาพสังคมในแต่ละยุคและบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อให้รุ่นหลังได้มองเห็นชีวิตในบางแง่มุมที่ประวัติศาสตร์มิได้บันทึกไว้บทบาทของวรรณคดีหรือวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม หมายถึง ผู้สร้างผลงานวรรณกรรมมีเป้าหมายในการสร้างวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริมระบบสังคม วัฒนธรรมเศรษฐกิจ และการเมือง อย่างที่กล่าวถึงปัจจัยกว้าง ๆ ที่ทำให้เกิดนวนิยายมี สังคม มนุษย์ ธรรมชาติ ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดกับคนเรา สิ่งเหล่านี้ทำให้คนเราเกิดความรู้สึก ได้รับประสบการณ์ พบกับปัญหาต่าง ๆ

จากข้อความดังกล่าวสรุปว่า วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมหรือผู้อ่าน วรรณกรรมมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติต่อบุคคลในสังคม ผู้เขียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ย่อมมีความคิด ความรู้สึก

ต่าง ๆ ต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เมื่อผู้ได้อ่านวรรณกรรมผู้อ่านก็มักจะมีอารมณ์และความคิดที่คล้อยตามผู้เขียนด้วย

จากดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สังคมกับวรรณกรรมจะเป็นสิ่งที่แยกออกไม่ได้ ในขณะที่สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม วรรณกรรมก็มีอิทธิพลต่อสังคม วรรณกรรมมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติของคนในสังคม ความรู้ ความคิดเห็นที่หลากหลายที่ปรากฏในวรรณกรรมจะเปิดมุมมองของผู้อ่านและให้ทัศนะแก่ผู้อ่าน โดยวรรณกรรมได้บันทึกสภาพสังคมจริงในหลาย ๆ ด้าน ความคิดของผู้อ่านก็จะคล้อยตามวรรณกรรมด้วย

2.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวนิยาย

2.2.1 ความหมายของนวนิยาย

ในปัจจุบันสำหรับความหมายของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านก็ยังไม่ได้ให้ความหมาย “นวนิยาย” ที่ตรงกัน แต่อย่างไรก็ไม่พ้นความหมายต่อไปนี้

อิงอร สุพันธ์ุณี (2552 : 1) กล่าวว่า นวนิยาย หมายถึง นิยายแบบใหม่ มาจากภาษาอังกฤษว่า novel คำนี้ใช้เป็นครั้งแรกเพื่อเรียกนิยายสร้างใหม่ของบอคาจีโอ (Boccaccio) ที่แต่งขึ้นเมื่อราว ค.ศ. 1335 - 1340 ต่อมาในศตวรรษที่ 18 แดเนียลเดอโฟ (Daniel Defoe) นักเขียนชาวอังกฤษเขียนเรื่อง โรบินสัน ครูโซ (Robinson Crusoe) ขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1719 ส่วนนวนิยายไทยนั้น เพิ่งเริ่มขึ้นในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ส่งพระราชโอรส ขุนนางและสามัญชนบางคนไปศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อเจ้านายและสามัญชนที่ได้รับการศึกษากลับจากต่างประเทศก็นำรูปแบบการประพันธ์แบบใหม่เข้ามาด้วยนั่นก็คือนวนิยาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554 : 608) กล่าวว่า นวนิยาย หมายถึง บันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดยาวรูปแบบหนึ่ง มีตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่อง และสถานที่ที่ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง เช่น เรื่องหญิงคนชั่ว ของ ก.สุรางคนางค์ เรื่องมนุษย์ ของ กฤษณา อโศกสิน ถ้ามีขนาดสั้นเรียกว่า นวนิยายขนาดสั้น เช่น เรื่องดรชนินาง ของอิงอร เรื่องสร้อยทอง ของนิมิต ภูมิถาวร

วนิดา บำรุงไทย (2544 : 9) กล่าวว่า นวนิยายเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดี (Fiction) รูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นที่นิยมอ่านกันอย่างแพร่หลายในโลกปัจจุบันเป็นเวลายาวนานกว่าศตวรรษแม้ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ก้าวไกลอย่างรวดเร็วและรุนแรงด้วยกระแสของเทคโนโลยีการสื่อสารที่พัฒนาเข้ามาพร้อมด้วยสื่อประสิทธิภาพสูงอันหลากหลาย ซึ่งมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าอาจจะเข้าสวามิภบาทแทนสื่อสิ่งพิมพ์หรือวรรณกรรมรูปเล่ม อย่างไรก็ตาม ณ วันนี้ การผลิตและการอ่านวรรณกรรมประเภทนี้ ทั้งในแง่ของการให้ความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยมและการให้สาระแนวคิดต่าง ๆ จึงยังคงเป็นสิ่งซึ่งสังคมโลกต้องให้ความสนใจ

วิภา กงกะนันทน์ (2540 : 1) กล่าวว่า คำว่า “นวนิยาย” นี้ นักวิชาการด้านวรรณคดีศึกษาของไทยยอมรับกันแล้ว ว่าเป็นคำที่ใช้ในความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Novel” เช่น รายชื่อวิชา “นวนิยายและเรื่องสั้นของไทย” ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเปิดสอนมากกว่า 20 ปีแล้วมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Thai Novel and short stories”

ไพโรจน์ บุญประกอบ (2539 : 99) ได้กล่าวว่า นวนิยายเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดี เช่นเดียวกับเรื่องสั้น ข้อแตกต่างที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุดระหว่างเรื่องสั้นและนวนิยาย คือ ขนาดความยาว ในขณะที่เรื่องสั้นต้องมีความยาวจำกัด นวนิยายจะเขียนให้ยาวเท่าใดก็ได้ไม่จำกัด เพราะความแตกต่างในด้านความยาวนี้เอง แม้องค์ประกอบของนวนิยายจะเป็นองค์ประกอบเดียวกับเรื่องสั้นแต่ก็มีข้อแตกต่างในรายละเอียดอยู่มาก ความแตกต่างนี้เกิดจากการที่ผู้เขียนนวนิยายมีอิสระกว้างขวางที่จะสร้างสรรค์ผลงานของตน อาจกล่าวได้ว่าเพราะความยาวไม่จำกัดของนวนิยายเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้รูปแบบของนวนิยายยืดหยุ่นพอที่จะให้อิสระในการสร้างสรรค์ทุกองค์ประกอบอย่างกว้างขวางแก่นักเขียน

กาญจนา วิชญาปกรณ์ (2534 : 12) กล่าวว่า นวนิยายคือเรื่องสมมุติ (Fiction) ประเภทร้อยแก้ว ขนาดยาว ซึ่งเล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในสังคม แม้จะเป็นเพียงเรื่องสมมุติ แต่ก็มี ความสมจริงที่มาจาก การวางลักษณะของตัวละคร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครพฤติกรรม อารมณ์ความรู้สึก ความคิดที่ตัวละครแสดงออกเมื่อพบปัญหา หรือเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะผู้เขียน ได้จินตนาการบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ จากเค้าความจริงที่พบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน ความสมจริงของนวนิยายนี้จะปรากฏจากการรับรู้และรับรสของผู้อ่าน คือ ผู้อ่านจะเกิดอารมณ์สะเทือนใจคล้ายตามตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่องราวกับผู้อ่านประสบการณ์นั้นด้วยตนเอง

จากความหมายของนวนิยายดังกล่าว สรุปได้ว่า นวนิยายเป็นวรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทหนึ่ง ซึ่งเป็นผลงานที่ได้รับความนิยมของประชาชนและเผยแพร่ในสังคม นวนิยายเป็นเรื่องที่ผู้เขียนสมมุติ เหตุการณ์และตัวละครต่าง ๆ แต่ก็มี ความสมจริงกับชีวิต โดยเน้นความเพลิดเพลินและการให้ความรู้ด้วย

2.2.2 องค์ประกอบของนวนิยาย

องค์ประกอบของนวนิยายจะเป็นสิ่งที่สำคัญมากซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดสำคัญของผู้แต่งได้ง่ายและเข้าใจแนวคิดหลักในการดำเนินเรื่องของผู้แต่ง ดังมีนักวิชาการได้อธิบายองค์ประกอบของนวนิยายไว้ดังต่อไปนี้

วนิดา บำรุงไทย (2544 : 106-157) กล่าวว่า ศิลปะการประพันธ์นวนิยายมีส่วนประกอบสำคัญ ได้แก่ โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก ท่วงทำนองเขียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. โครงเรื่อง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดหนึ่งในฐานะที่เป็นโครงเรื่องของเรื่องอันประกอบด้วยลำดับของเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องและเป็นเหตุเป็นผลกันซึ่งได้จัดขึ้นอย่างจงใจใน

ส่วนของโครงเรื่องนี้มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่เชื่อมซ้อนหรือคาบเกี่ยวกับโครงเรื่อง คือเนื้อเรื่อง และแนวคิดหรือแนวเรื่อง

2. ตัวละคร คือ บุคคลที่ผู้แต่งกำหนดหรือสมมุติขึ้นในวรรณกรรมประเภทเรื่องเล่า ตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเรื่องเล่าทุกประเภทรวมทั้งนวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครก็ไม่มีเรื่อง นอกจากนี้ตัวละครยังมักเป็นจุดดึงดูดความสนใจ ความประทับใจของผู้อ่านมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของนวนิยาย ตัวละครในเรื่องเล่าโดยทั่วไปมีสองประเภท ตัวละครเอกและตัวละครประกอบ

3. บทสนทนาหรือบทพูดของตัวละครเป็นองค์ประกอบที่สำคัญหนึ่งในนวนิยาย เนื่องจากนวนิยายเป็นเรื่องเล่าขนาดยาว โดยทั่วไปผู้ประพันธ์ไม่อาจนำเสนอเรื่องโดยพรรณนาหรือบรรยายตลอดทั้งเรื่องได้ การมีบทสนทนาของตัวละครจะเป็นการสลับปรับเปลี่ยนไม่ใช้กลวิธีการนำเสนอเรื่องอย่างเรียบเรียงจำเจด้วยการบรรยายเท่านั้น นอกจากนี้บทสนทนาจะให้ความรู้สึกว่าตัวละครมีชีวิตชีวา มีการพูดการเจรจาเช่นเดียวกับคนทั่ว ๆ ไป และที่สำคัญคือทำให้ผู้อ่านมีความใกล้ชิดผูกพันกับตัวละคร โดยได้มีส่วนร่วมรับรู้รับฟังการพูดคุยของตัวละครประหนึ่งว่าได้อยู่ร่วมอยู่ในเหตุของเรื่องด้วย

4. ฉาก คือ สถานที่และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์รวมทั้งสภาวะแวดล้อมแห่งสังคม ซึ่งเป็นแหล่งที่เกิดเหตุการณ์ทั้งหมดและเหตุการณ์เฉพาะในแต่ละตอนของเรื่อง เป็นส่วนที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับนวนิยายผู้ประพันธ์มักจะต้องทำให้ผู้อ่านทั้ง “เห็น” และ “รู้สึก” ในเรื่องราวที่เกิดขึ้นด้วย

5. ท่วงทำนองเขียน หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของผู้เขียนแต่ละคนในการสรรใช้ภาษาทั้งด้านการให้คำและแนวนิยมการใช้โวหาร

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543 : 182-187) กล่าวว่า นวนิยายย่อมมีองค์ประกอบสำคัญของเรื่องคล้ายคลึงกับเรื่องสั้น เพราะต่างก็เป็นเรื่องบันเทิงคดีเหมือนกัน แต่เนื่องจากนวนิยายมีขนาดยาวกว่าเรื่องสั้นมาก จึงมีผลทำให้ส่วนประกอบต่างๆของนวนิยายมีรายละเอียดแตกต่างไปจากเรื่องสั้นอย่างเห็นเด่นชัดจนมีนักวิชาการได้อธิบายองค์ประกอบนวนิยายไว้ดังต่อไปนี้จากเรื่องสั้นอย่างเห็นเด่นชัดตามไปด้วย คือ

1. แก่นเรื่อง คือ แนวคิดสำคัญของเรื่องและผู้แต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบแต่ด้วยเหตุที่นวนิยายมีขนาดยาว นวนิยายจึงมีจุดที่จะให้แก่มองเห็นได้หลายจุด แนวคิดในนวนิยายจึงแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความคิดของเรื่องทั้งเรื่องเรียกว่า แนวคิดเอกและความคิดเฉพาะบางตอนของเรื่องเรียกว่าแนวคิดรอง

2. โครงเรื่อง โครงเรื่องของนวนิยายประกอบด้วยปัญหาขัดแย้งด้านพฤติกรรมด้านเหตุการณ์หรือด้านอารมณ์ของตัวละคร เพื่อทำให้ผู้อ่านสนใจอยากรู้ค่าเฉลยในตอนจบ โครงเรื่องของนวนิยายมีลักษณะซับซ้อนมีโครงเรื่องย่อย ๆ หลายโครงแทรกอยู่ภายในโครงเรื่องใหญ่ เพราะว่า

นวนิยายเป็นเรื่องราวที่มีขนาดยาว มีจุดที่จะให้แก่มองผู้อ่านได้หลายจุด มีตัวละครที่แสดงพฤติกรรมตามท้องเรื่องได้หลายตัวและมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครแต่ละตัวตามสถานที่ต่าง ๆ ได้หลายเหตุการณ์ตามมาด้วย ผู้แต่งนวนิยายจึงจำเป็นต้องอาศัยโครงเรื่องย่อย ๆ อีกหลายโครงมาช่วยเสริมโครงเรื่องใหญ่ให้มีความสมบูรณ์ โครงเรื่องย่อยจึงมีความสำคัญน้อยกว่าโครงเรื่องใหญ่ โครงเรื่องย่อยอาจเป็นเรื่องอีกเรื่องหนึ่งที่เกิดขึ้นกับตัวละครประกอบ แต่ขณะเดียวกัน โครงเรื่องย่อยนี้ก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวละครเอกด้วยหรืออาจเป็นเรื่องข้างเคียงที่เกิดขึ้นกับตัวละครเอกตอนหนึ่งเพื่อสื่อนิสัยเฉพาะตัวของตัวละครเอกและช่วยให้ผู้อ่านเกิดความสนุกสนานไปพร้อมกันด้วยก็ได้ โครงเรื่องย่อยมีลักษณะเช่นเดียวกับโครงเรื่องใหญ่ คือ ประกอบด้วยปมปัญหา ข้อขัดแย้งและมีการคลายปมเหมือนกัน โครงเรื่องย่อยอาจมีเนื้อเรื่องเป็นไปทำนองเดียวกับโครงเรื่องใหญ่เหมือนกัน เนื้อเรื่องตรงข้ามกับโครงเรื่องใหญ่ก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผู้แต่งเป็นสำคัญว่าจะใช้โครงเรื่องย่อยแบบใดมาสนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ให้สมบูรณ์และเด่นชัดขึ้น อย่างไรก็ตามเนื้อสร้างโครงเรื่องย่อยแล้วผู้แต่งจะต้องสานต่อและต้องให้ประสานสอดคล้องกับโครงเรื่องใหญ่ด้วย เพราะโครงเรื่องย่อยที่สร้างขึ้นโดยไม่จำเป็นอาจทำให้โครงเรื่องใหญ่ขนาดเอกภาพได้

3. ตัวละคร คือ ผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่องหรือเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ในเรื่อง ตัวละครนั้นนับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของนวนิยายเพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่าง ๆ ในนวนิยายก็ย่อมเกิดมีขึ้นไม่ได้ ตัวละครในนวนิยายย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวละครเอกและตัวละครประกอบที่เหมาะสม ตัวละครเอกของเรื่องคือตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่องอาจมีทั้งฝ่ายชายฝ่ายหญิง หรืออาจมีเพียงฝ่ายเดียวก็ได้ ตัวละครประกอบมีส่วนช่วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องทำให้เรื่องดำเนินไปด้วยดี

4. บทสนทนา คือ คำพูดที่ตัวละครใช้ได้ต่อกันในเรื่อง บทสนทนาต้องเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร ต้องสอดคล้องกับบรรยากาศในเรื่องและที่สำคัญต้องสมจริง คือ มีคำพูดที่เหมือนกับบุคคลมีชีวิตจริงใช้พูดจากัน บทสนทนาในนวนิยายอาจเป็นเรื่องราวของสงคราม เศรษฐกิจ การศึกษาการคมนาคมปัญหาของเด็กวัยรุ่น การค้าของเถื่อน วงการธุรกิจเพชรพลอย วงการแฟชั่น วงการภาพยนตร์ ข่าวสังคมซุบซิบ หรือเรื่องของอาหาร ฯลฯ

5. ฉาก คือ สถานที่และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์รวมทั้งสภาวะแวดล้อมแห่งสังคม ซึ่งเป็นแหล่งที่เกิดเหตุการณ์ทั้งหมดและเหตุการณ์เฉพาะในแต่ละตอนของเรื่องเป็นส่วนที่มีความสำคัญและความจำเป็นสำหรับนวนิยายซึ่งเป็นบทประพันธ์ที่มักจะต้องการให้ผู้อ่านทั้ง “เห็น” และ “รู้สึก” ในเรื่องราวที่เกิดขึ้นด้วยเหตุนี้

6. บรรยากาศ คือ รายละเอียดต่าง ๆ ที่ผู้แต่งสร้างขึ้นในงานเขียนเพื่อให้เกิดอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งและมีส่วนทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละคร เช่น การสร้างบรรยากาศที่สงบเงียบบริสุทธิ์ของสังคมชนบท ผู้แต่งอาจจะกล่าวถึงหมู่บ้านเล็ก ๆ ในชนบทเกือบทุกบ้านจะเลี้ยงไก่ หมา วัวควาย ยามเช้าจะมีเสียงไก่ขัน ได้กลิ่นโคลนสาบควายลอยตามลมที่โชยมาเป็นระยะ ๆ ชาวบ้านมีน้ำพริกปลาร้า

แกงส้มและผักต่าง ๆ เป็นอาหารประจำวัน ยามค่ำมีแสงจากเดือนดาวและตะเกียงช่วยขับไล่ความมืด ฯลฯ และสภาพการณ์เช่นนี้ย่อมทำให้ตัวละครมีชีวิตที่เรียบง่ายสุขสงบ เป็นต้น

จากที่ยกมาจะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของนวนิยายจะประกอบด้วยโครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉากและบรรยากาศเป็นหลัก ทั้งเป็นองค์ประกอบของนวนิยายอย่างสำคัญและขาดไม่ได้ การผสมผสานขององค์ประกอบทำให้นวนิยายกลายเป็นเรื่องแต่งที่สมบูรณ์พร้อม โดยพฤติกรรมของตัวละครที่ประกอบด้วยความรู้สึกสุข และภาพต่าง ๆ ทำให้ผู้อ่านมีจินตนาการ และเกิดอารมณ์สะท้อนใจกับนวนิยายและผู้เขียน

2.2.3 ประโยชน์หรือคุณค่าของนวนิยาย

เถกิง พันธุ์เถกิงอมร (2541 : 67-75) ได้กล่าวถึงประโยชน์และคุณค่าของนวนิยายว่า เนื่องจากนวนิยายเป็นบันเทิงคดีประเภทหนึ่ง วัตถุประสงค์หลักจึงอยู่ที่ความบันเทิง ความสนุกสนาน หรือการผ่อนคลายอารมณ์เป็นสำคัญ ผลพลอยได้อื่นๆที่จะได้รับจากการอ่านนวนิยายจัดเป็น วัตถุประสงค์รอง เช่น คติสอนใจ แนวทางการดำเนินชีวิต หรือความรู้ในบางสิ่งบางอย่างที่แฝงเร้นอยู่ในเนื้อเรื่อง และผู้อ่านสามารถมองเห็นและหยิบยกเอามาใช้ประโยชน์

ประโยชน์และคุณค่าของนวนิยาย ดังต่อไปนี้

1. นวนิยายเป็นเครื่องมือแสดงออกถึงการตีความหมายของชีวิต
2. นวนิยายเป็นสิ่งบันเทิงและเครื่องหลีกหนี
3. นวนิยายเป็นเครื่องมือเผยแพร่แนวคิดทางการเมือง
4. นวนิยายเป็นการสื่อข่าว
5. นวนิยายเป็นตัวแทนในการแลกเปลี่ยนภาษาและความคิดของวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ
6. นวนิยายเป็นการแสดงออกทางจิตวิญญาณของยุคสมัย
7. นวนิยายเป็นเครื่องสร้างท่วงทำนองของชีวิตและผู้อ่านสามารถสนิมของผู้อ่าน

สรุปได้ว่า นวนิยายเป็นบันเทิงคดีประเภทหนึ่งที่มุ่งทั้งให้ความสนุกสนานและให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ในขณะที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน นักเขียนยังแฝงความรู้บางสิ่งบางอย่างอยู่ในเนื้อเรื่อง ผู้อ่านจะได้ความรู้จากการอ่านนวนิยาย และความรู้ที่ได้รับจากการอ่านนวนิยายนั้น ผู้อ่านสามารถเอามาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของตนเองได้

2.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ โดยสรุปได้ดังนี้

2.3.1 ที่มาของรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2515 ซึ่งจัดขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการและคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติกับกรมวิชาการ หลังจากนั้นก็มีสมาคมผู้จัดพิมพ์กับผู้อำนวยการหนังสือ

แห่งประเทศไทยเข้าร่วมกันอีก งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติจัดการครั้ง 1 ที่บริเวณโรงละครแห่งชาติ ทั้งโรงเรียนหอวัง ท้องสนามหลวง สวนลุมพินี ศุภสภาและถนนลูกหลวงข้างกระทรวงศึกษาธิการก็ได้ เป็นสถานที่จัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติได้กราบพูลเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานเปิดงานเป็นประจำ ทุกปีต่อมาในปี พ.ศ. 2546 เพิ่มการจัดงานสัปดาห์หนังสือนานาชาติ (Bangkok International Book Fair) ไปพร้อมกันด้วย รวมทั้งย้ายสถานที่จัดงานไปยังศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ (“งานสัปดาห์หนังสือ แห่งชาติ” 2557 : ออนไลน์)

ในปี พ.ศ. 2515 องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือชื่อย่อว่า “ยูเนสโก” ได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2515 เป็น “ปีหนังสือสากล” หรือ “ปีหนังสือระหว่างชาติ” (International Book Year 1972) โดยเหตุผลที่ว่าหนังสือมีส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญของ สังคมและบุคคลทั้งเป็นสื่อที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติต่าง ๆ ยูเนสโกได้ขอความร่วมมือ ให้บรรดาประเทศสมาชิกร่วมฉลองปีหนังสือสากล พ.ศ. 2515 ด้วยการจัดกิจกรรมอันเหมาะสม

ประเทศไทยในฐานะสมาชิกขององค์การยูเนสโกโดยมีคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (Thailand National Commission for Unesco) เป็นผู้ดำเนินงานได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อจัดงานปี หนังสือระหว่างชาติ 2515” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานและมีกรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนของหน่วยงานและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือมีโครงการดำเนินการทั้งหมด 19 โครงการ ในโครงการทั้ง 19 โครงการนี้มีอยู่ 2 โครงการ คือ “โครงการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” และ “โครงการประกวดหนังสือดีเด่น” ทั้งสองโครงการนี้ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันโดยโครงการ ประกวดหนังสือดีเด่น ซึ่งเริ่มในปี พ.ศ. 2515 เป็นโครงการที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยรับผิดชอบ ดำเนินการและคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติได้รับช่วงดำเนินการต่อมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 จนถึง ปัจจุบัน โดยช่วงแรกคณะกรรมการฯ ได้มอบหมายให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการ

โครงการประกวดหนังสือดีเด่นเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อร่วมฉลองปีหนังสือสากลตามข้อเสนอแนะ ของยูเนสโกข้อหนึ่งคือ “รัฐบาลและองค์กรอาชีพที่เกี่ยวข้องอาจร่วมกันจัดทำรางวัลพิเศษ เช่น รางวัล ทางวรรณกรรม รางวัลเรียงความของนักเรียน รางวัลการออกแสตมป์รางวัลหนังสือราคาถูก” เป็นต้น (“การประกวดหนังสือดีเด่น” 2558 : ออนไลน์)

จากประวัติของงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ จะสรุปได้ว่างานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติเป็นงาน ที่ยิ่งใหญ่ มีประวัติยาวถึง 42 ปี โดยจัดขึ้นด้วยการร่วมมือร่วมใจขององค์การ สมาคมและบริษัทต่าง ๆ สถานที่จัดงานก็มีการเปลี่ยนแปลงด้วย งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาตินอกจากมีหนังสือไทยแล้วยัง มีหนังสือนานาชาติซึ่งเปิดมุมมองให้แก่ผู้อ่านยิ่งขึ้น

2.3.2 วัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ของการตัดสินรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

1. วัตถุประสงค์

การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติมีวัตถุประสงค์เพื่อชักชวนให้ประชาชนคนไทยให้ความสำคัญในการอ่านและอ่านหนังสืออย่างต่อเนื่องกัน โดยช่วยผู้ปกครอง ครู และบรรณารักษ์ทำความเข้าใจเทคนิคการอ่าน เลือกวิธีการอ่านที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชน ในขณะเดียวกันคนไทยก็มีโอกาสอ่านหนังสือต่างประเทศที่หลากหลาย ซึ่งจะมีช่วยช่วยเปิดโลกทัศน์และมองเห็นการพัฒนาอุตสาหกรรมหนังสือในต่างประเทศในมุมมองต่าง ๆ คนต่างชาตก็ก็มีโอกาสสัมผัสหนังสือไทยได้ด้วย ทั้งนักเขียนไทยและสำนักพิมพ์ไทยก็มีโอกาสจำหน่ายลิขสิทธิ์ให้กับคนต่างประเทศ การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติยังกระตุ้นให้สำนักพิมพ์ไทยตื่นตัว ผลิตหนังสือหลากหลายมีคุณภาพ และมีผลประโยชน์แก่ผู้อ่านด้วย นอกจากนี้ การจัดงานงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติยังกระตุ้นให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อย่างถูกต้อง (“งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ” 2557 : ออนไลน์)

วัตถุประสงค์ของการประกวดหนังสือดีเด่น คือเพื่อส่งเสริมบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหนังสือทั้ง 5 ฝ่าย คือ ผู้แต่งสำนักพิมพ์ ผู้พิมพ์ ผู้จำหน่าย และบรรณารักษ์ผู้เผยแพร่หนังสือออกสู่ผู้อ่านให้ผลิตงานที่ประณีต มีคุณค่าและมีสารประโยชน์ต่อสังคมเพิ่มขึ้นรวมทั้งเพื่อสนับสนุนให้ผู้อ่านรู้จักเลือกหาหนังสือที่มีคุณค่าและสารประโยชน์เหมาะสมมาอ่านอันจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (“การประกวดหนังสือดีเด่น” 2558 : ออนไลน์)

2. หลักเกณฑ์การส่งผลงานเข้าประกวด

ผู้มีสิทธิ์ส่งหนังสือเข้าประกวด ได้แก่ สำนักพิมพ์ ผู้ประพันธ์ ผู้จัดทำภาพประกอบ ผู้ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม ผู้จัดพิมพ์ บรรณารักษ์ ส่วนราชการ สมาคมและผู้สนใจทั่วไปหนังสือที่ส่งเข้าประกวด ย่อมมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

2.1) เป็นหนังสือที่ผู้ประพันธ์ประพันธ์ขึ้นเองและพิมพ์โฆษณาเป็นเล่มบริบูรณ์เป็นครั้งแรกโดยมีเลข พ.ศ. ตีพิมพ์ชัดเจนในหนังสือ

2.2) เป็นหนังสือที่ไม่เคยได้รับรางวัลในการประกวดหนังสือใด ๆ มาก่อน

2.3) เป็นหนังสือภาษาไทยตีพิมพ์โฆษณาในประเทศไทย

2.4) เป็นหนังสือที่ไม่กระทบกระเทือนต่อศีลธรรมหรือความมั่นคงของประเทศชาติ

2.5) ได้รับความเห็นชอบจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้ว

2.6) หนังสือสารคดีหรือนวนิยาย เป็นของผู้ประพันธ์คนเดียวมีความยาวไม่น้อยกว่า 10 ยก ขนาด 16หน้ายก (160 หน้า) หรือขนาด 8 หน้ายก (80 หน้า) ทั้งนี้จำนวนคำต้องไม่น้อยกว่า 60,000 คำ

2.7) หนังสือกวีนิพนธ์จะเป็นเรื่องเดียวหรือหลายเรื่องก็ได้แต่ต้องเป็นของผู้ประพันธ์คนเดียว รวมพิมพ์เป็นเล่ม มีความยาวไม่น้อยกว่า 100 บทตามฉันทลักษณ์ไทย

2.8) หนังสือรวมเรื่องสั้นเป็นของผู้ประพันธ์คนเดียวรวมพิมพ์เป็นเล่มบริบูรณ์ครั้งแรก มีจำนวนเรื่องไม่น้อยกว่า 8 เรื่อง

2.9) หนังสือการ์ตูนต้องเป็นหนังสือที่ใช้ภาพชุดต่อเนื่องกันจะเป็นการ์ตูนหรือภาพสมจริงก็ได้ เล่มหนึ่งจะมีเรื่องเดียวหรือหลายเรื่องก็ได้ความยาวไม่น้อยกว่า 16 หน้าถ้าเป็นวารสารการ์ตูนต้องเป็นวารสารที่มีการ์ตูนหรือภาพเขียนภาพประกอบในเล่มไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเล่มเป็นวารสารที่มีชื่อถาวรออกติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอ เป็นรายเดือน รายปักษ์หรือรายสัปดาห์ก็ได้

2.10) หนังสือที่ส่งเข้าประกวด แบ่งออกเป็น 9 กลุ่มดังนี้

2.10.1) กลุ่มหนังสือสารคดี (มิใช่ตำราเรียนหรือหนังสือเรียนหรือหนังสือที่มีวัตถุประสงค์โดยเฉพาะจะให้ตำราหรือหนังสือเรียน)

2.10.2) กลุ่มหนังสือนวนิยาย

2.10.3) กลุ่มหนังสือกวีนิพนธ์

2.10.4) กลุ่มหนังสือรวมเรื่องสั้น

2.10.5) กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน อายุ 3-5 ปี

2.10.6) กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กเล็ก อายุ 6-11 ปี

หนังสือบันเทิงคดี

หนังสือสารคดี

2.10.7) กลุ่มหนังสือสำหรับเด็กวัยรุ่น อายุ 12-18 ปี

หนังสือบันเทิงคดี

หนังสือสารคดี

หนังสือร้อยกรอง

2.10.8) กลุ่มหนังสือการ์ตูน และหรือ นิยายภาพ

2.10.9) กลุ่มหนังสือสวยงาม

หนังสือสวยงามทั่วไป

หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก (“การประกวดหนังสือดีเด่น” 2558 :

ออนไลน์)

จากวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ของการตัดสินรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติจะสรุปได้ว่างานสัปดาห์หนังสือมีจุดมุ่งหมายที่จะให้คนไทยตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านโดยใช้เทคนิคใหม่ ๆ มาเป็นสิ่งดึงดูดใจผู้อ่าน ผู้อ่านจะได้ประโยชน์ในการอ่าน นอกจากได้ความรู้เพิ่มแล้ว ยังได้เปิดมุมมองกว้างใหญ่ด้วยหนังสือนานาชาติที่จัดแสดง ส่งเสริมการอ่านของคนไทยจากหนังสือที่มีเนื้อหาหลากหลาย นอกจากเพิ่มความรู้ความคิดเห็นผู้อ่านแล้ว การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติจะมีผลประโยชน์ต่อการพัฒนาของสังคมด้วย ในขณะเดียวกัน การตัดสินของรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติก็จะมีหลักเกณฑ์การตัดสินที่เป็นระบบ

2.4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมไทย

2.4.1 ความหมายของสังคมไทย

สังคมไทยเป็นเป็นการรวมกันของคนเชื้อชาติและสัญชาติไทยเป็นส่วนใหญ่โดยผู้คนมีความผูกพันกันในด้านผลประโยชน์ ค่านิยม และเป้าหมาย สังคมไทยไม่ใช่เกี่ยวกับคนคนเดียวแต่เกี่ยวกับคนหมู่มากที่อยู่รวมกัน มีความสัมพันธ์กัน โดยมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายสังคมไทยดังต่อไปนี้

ชวลิต สวัสดิ์ผล และคณะ (2555 : 7-9) กล่าวว่า สังคมไทย มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง เป็นที่รู้จักของสังคมอื่น มาเป็นเวลานาน เมื่อก้าวถึงสังคมไทย สิ่งที่มีลักษณะเด่นทำให้นึกถึงสังคมไทยหลายประการ ซึ่งบางอย่างเป็นลักษณะเฉพาะในสังคมไทยเท่านั้น สิ่งที่สำคัญที่เสริมความเข้มแข็งและทำให้คนทั่วไปรู้จัก “ความเป็นสังคมไทย” โดยพิจารณาได้ดังนี้

1. สถาบันพระมหากษัตริย์ ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ทรงครองราชสมบัติมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นจุดรวมจิตใจของประชาชนไทยทุกหมู่เหล่า จึงเป็นความโชคดีมากที่สุดประการหนึ่งของสังคมไทย

2. มีศาสนาเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต การมีหลักในการดำรงชีวิตที่ดีมีผลให้แต่ละคนก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ การมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจจะทำให้แต่ละบุคคลมีแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม เนื่องในสังคมไทย ประชาชนส่วนใหญ่ คือ ประมาณร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธ รองลงไปคือ อิสลาม และคริสต์ การปฏิบัติตามคำสอนของแต่ละศาสนาจะทำให้บุคคลมีการแสดงออก อย่างเหมาะสมอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและความดีงาม ซึ่งไม่ว่าจะเป็นผู้นับถือศาสนาใดคำสอนของทุกศาสนา ล้วนเป็นสิ่งที่มีความค้ำยั้ง ศาสนิกชนทั้งหลายจึงควรนำเอาหลักคำสอนไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิต

3. เอกลักษณ์ไทย ลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะของสังคมไทยมีหลายเรื่องด้วยกัน ซึ่งเมื่อก้าวถึงนั้นก็ควรทราบว่าเป็นเรื่องของสังคมไทยโดยเฉพาะวัฒนธรรมประเพณีไทยหลายเรื่องที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ไทย เช่น การแสดงความเคารพ “การไหว้” แสดงถึงความอ่อนน้อมน่านิยมเช่นเดียวกับการยิ้มของคนไทยที่ชาวต่างประเทศรู้จักในนาม “ยิ้มสยาม” สร้างความเป็นมิตรให้กับผู้มาเยือนได้อย่างดีเยี่ยม “ประเพณีลอยกระทง” และ “สงกรานต์” ประเพณีที่รู้จักกันในระดับนานาชาติ สถานที่สำคัญหลาย ๆ แห่งที่แสดงถึงความเป็นสังคมไทย เช่น วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมืองเก่าอยุธยา เป็นต้น

รัชนิกร เศรษฐ์ (2532 : 19) กล่าวว่า สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม เพราะประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทางการเกษตร โครงสร้างที่สำคัญที่สุดของสังคม คือ โครงสร้างสังคมชนบทและสังคมเมือง ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่และวิถีชีวิตของคนไทยในสังคม

สรุปได้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มั่นคง ผูกพันด้วยคนไทยในสังคม สังคมไทยจะเป็นสังคมที่เน้นเกษตรกรรมเป็นหลัก พระมหากษัตริย์ ศาสนาและเอกลักษณ์ต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นความเป็นไทย

จะเป็นสิ่งที่สำคัญในสังคมไทย สังคมไทยไม่ใช่สังคมของคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นสังคมของคนที่เป็นกลุ่มกันซึ่งมีค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมที่เชื่อมกัน

2.4.2 ลักษณะของสังคมไทย

สังคมไทยเป็นสังคมที่ประกอบด้วยคนเชื้อชาติและสัญชาติไทยอยู่รวมกัน ซึ่งมีลักษณะเด่นของตัวเอง ทำให้สังคมไทยไม่เหมือนสังคมอื่น และเป็นเอกลักษณ์พิเศษของตนเอง โดยมีนักวิชาการอธิบายลักษณะของสังคมไว้ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ (2543 : 30-31) กล่าวว่า สังคมไทยมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างแบบหลวม ๆ คือบุคคลสามารถเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ตนพอใจ ไม่บีบบังคับว่าต้องปฏิบัติเป็นแบบเดียวกัน
2. เปลี่ยนแปลงน้อย จะเปลี่ยนเฉพาะผู้ที่อยู่ในเมืองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผู้ที่อยู่ในเมืองก็เป็นเพียงกลุ่มน้อยของประเทศ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบทที่ยังไม่ค่อยยอมรับสิ่งใหม่ ๆ หากสิ่งนั้นไปขัดกับค่านิยมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมที่เขายึดถืออยู่
3. เป็นสังคมเกษตร ที่ประกอบอาชีพทางเกษตรมากกว่า 80% โดยมีอาชีพทางทำไร่ทำสวนทำนา เลี้ยงสัตว์ โดยเป็นชาวชนบทประมาณ 73% และคาดว่าในปี 2520 จะมีชาวชนบทเพิ่มมากขึ้น ประกอบความเชื่อของคนสมัยก่อนว่า คนไทยที่แท้จริง คือ “ชาวนา” ครอบครัวยุคชาวนาจึงเรียกว่าเป็นรูปแบบดั้งเดิมที่กำหนดขึ้นมาเป็นลักษณะโครงสร้างขั้นพื้นฐานของสังคมไทย ลักษณะพฤติกรรมของการรวมกลุ่มในสังคมในแต่ก่อนนั้น มาจากกลุ่มครอบครัวชาวนาโดยมีการทำนาเป็นพฤติกรรมร่วม ชาวนารวมกลุ่มกันตามธรรมชาติและสมัครใจอันมีลักษณะแบบไม่เป็นทางการ จากกลุ่มชาวนาดั้งเดิมมีองค์การทางสังคมอีก 2 องค์การที่เข้ามาประสานกัน คือ กลุ่มพระสงฆ์และกลุ่มข้าราชการ การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นสถาบันที่วิวัฒนาการมาจากอิทธิพลวัฒนธรรมภายนอก โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นสิ่งเคารพสักการะเป็นผู้นำและผู้คุ้มครอง มีศาสนา เป็นเครื่องผูกพันยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจ ชีวิตจึงมีความเป็นอยู่ง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองอะไร จิตใจโอบอ้อมเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน
4. ชอบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นหลัก และไม่ค่อยยอมรับความคิดใหม่ ๆ ที่ไปขัดกับขนบธรรมเนียมประเพณีเดิม คือ ชอบตามสิ่งที่ตนเคยทำหรือที่บรรพบุรุษเคยทำ หรือสบายใจที่จะทำ (ซึ่งอันที่จริงประเพณีบางอย่างถ้าสมัยควรจะเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ตาย ฯลฯ ที่ต้องใช้เงินมาก โดยเฉพาะในภาวะเงินฝืดหรือเงินหายากหรือไม่ค่อยมีเงิน) การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นยาก ส่วนผู้ที่ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงคือ พวกที่มีการศึกษา หรือพวกที่อยู่ในเมืองที่ได้รับอารยธรรมและวัฒนธรรมใหม่ แต่ในจำนวนนี้เองก็มีไม่น้อยเหมือนกันที่ชอบยึดขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นหลักเช่นกัน
5. มีการศึกษาดำ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นคนยากจน จึงไม่ค่อยมีโอกาสเล่าเรียนเพื่อเลื่อนฐานะของตนเอง โดยเฉพาะชาวชนบทที่ยากจน นิยมให้ลูกช่วยทำงานมากกว่าให้เรียน เพราะไม่มีคนช่วยทำงาน ชีวิตจึงผูกพันอยู่แต่ในครัวเรือน

6. ไม่นิยมอพยพเคลื่อนย้ายไปสู่ถิ่นอื่น เพราะรักที่ รักบ้านเกิด จะมีการย้ายบ้างเมื่อคิดว่าจะทำให้ชีวิตดีกว่าเดิม เช่น ไปเรียนหนังสือ หรือไปหางานทำ (เช่น มาทำงานในเมือง หรือชาวชนบทที่ยากจนเข้ามาหางานทำเพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง ถ้าที่อยู่เดิมของตนแร้นแค้นจนทำกินไม่ได้ เป็นต้น)

7. มีโครงสร้างชนชั้น โดยการยึดทรัพย์สินสมบัติ สถานภาพ เกียรติ อำนาจ ความดี นิยมเงินตรา ยกย่องความเป็นเจ้าคนนายคน ยึดบุคคลเป็นหลัก ยกย่องผู้อาวุโส ยอมรับมากกว่ายอมรับรวม ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างญาติพี่น้องลดน้อยลง จะผูกพันเฉพาะผู้ที่ใกล้ชิด เพราะมีชีวิตมีการแข่งขันหรือแร้นแค้นมากกว่าแต่ก่อนหรือด้วยเหตุอื่น ที่แบ่งแยกสังคมออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ

จะสรุปได้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่มีลักษณะพิเศษของตนเอง ซึ่งสังคมไทยจะเป็นสังคมเกษตรกรรม โดยประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร เนื่องจากประชาชนมักจะทำไร่ทำนา ไม่ค่อยมีรายได้ จึงไม่ค่อยมีเงินส่งลูกไปเรียน การศึกษาของสังคมก็ค่อนข้างจะต่ำ ประชาชนไทยเป็นคนที่ชอบเจียบสงบ ไม่ค่อยชอบการเปลี่ยนแปลง ยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีของตนอย่างเข้มงวด นอกจากนี้สังคมไทยยังเป็นสังคมที่แบ่งชนชั้นด้วย ยกย่องความเป็นเจ้าในการเงินและอำนาจ เป็นต้น

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

Ma Yuan (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่เกี่ยวกับชาวไทยเชื้อสายจีนของ ประภัสสร เสวิกุล ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล ทั้ง 6 เรื่อง ได้สะท้อนภาพสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนอย่างเด่นชัด ชาวจีนอพยพที่อยู่ในเมืองไทย จะต้องเผชิญ ความยากลำบากและปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยเชื้อสายจีนแม้เจริญรุ่งเรืองในด้านการค้า แต่ชาวจีนที่อพยพอยู่ในประเทศไทยอย่างเลื้อยผืนหมอนใบนั้น ส่วนมากยังคงใช้ชีวิตอย่างประหยัดและขมขื่นด้วยความยากจนและความไร้ปัจจัยการผลิต ต้องต่อสู้กับความยากจน การมีสายเลือดเดียวกันจึงทำให้พวกเขาอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ด้านเศรษฐกิจและ การประกอบอาชีพ ชาวไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะเริ่มต้นด้วยการค้าขาย ใช้แรงงาน และทำธุรกิจขนาดเล็ก พอสะสมเงินทองได้ก็ค่อย ๆ ขยายจนกลายเป็นธุรกิจอันใหญ่โต ด้านการสั่งสอน ชาวไทยเชื้อสายจีนจะสั่งสอนลูกหลานให้มีคุณธรรมด้านความเชื่อและขนบธรรมเนียมและประเพณี ชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่ายังรักษาเอาไว้ได้อย่างดี แต่พอถึงรุ่นหลังความสำคัญที่ให้กับขนบธรรมเนียมและประเพณีเก่า ๆ ค่อย ๆ ลดลง ด้านอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่านนั้น นวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล ทั้ง 6 เรื่องทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยเชื้อสายจีนได้มากขึ้น ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้อ่าน ในด้านความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และการทำความดีไม่ทำความชั่ว ผู้เขียนได้กระตุ้นให้ผู้อ่านมีความเข้มแข็ง

และอดทนเพื่อต่อสู้กับโชคชะตาชีวิต สั่งสอนผู้อ่านให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างประหยัดและพอเพียง ตักเตือนผู้อ่านให้ห่างไกลจากพนันหรือสิ่งที่มีผิดกฎหมาย ชักชวนให้คนในสังคมรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กระตุ้นให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงและยุติความรุนแรงในครอบครัว

ชนิษฐา ทินวัฒน์ (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในนวนิยายของดอกไม้สด” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในนวนิยายของดอกไม้สดโดยศึกษาจากนวนิยายของดอกไม้สดจำนวน 12 เรื่องในช่วง พ.ศ. 2472 - 2492 ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาในนวนิยายของดอกไม้สดแบ่งเป็น 4 ประเด็น คือ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมการแต่งกายและการไว้ผม การเข้าสมาคม วัฒนธรรมสมัยรัฐนิยม ภาพสะท้อนของด้านการศึกษาพบว่า ดอกไม้สดให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเสนอพรทศนะว่าประเทศชาติจะเจริญได้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างดีและเท่าเทียมกัน การศึกษามีความหมายต่อชีวิตมนุษย์ ทำให้คนรู้จักคิดพิจารณาแยกแยะความถูก-ผิด เลือกปฏิบัติตนให้เป็นคนดีและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ภาพสะท้อนของสังคมด้านวัฒนธรรมพบว่า นวนิยายของดอกไม้สดนวนิยายของดอกไม้สดสะท้อนภาพการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในสังคมในขณะนั้นอย่างต่อเนื่อง โดเสนอทศนะว่าแม้อารยธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทในสังคมไทย แต่ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยยังคงอยู่และผสมผสานกันอย่างกลมกลืน ดอกไม้สดสะท้อนภาพการศึกษาและวัฒนธรรมในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของสังคมไทยไว้ในนวนิยายของตนพร้อมทั้งเสนอแนวคิดอันทรงคุณค่าในการปรับเปลี่ยนค่านิยมดังกล่าวให้กลมกลืนกับวิถีชีวิต

ปิ่นอนงค์ อ่ำปะละ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของโบทันตามแนววาทกรรมวิเคราะห์” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนวนิยายของโบทัน ผลการวิจัยพบว่า การสะท้อนภาพสังคมในนวนิยายของโบทันจะสะท้อนภาพสังคมในเมืองหลวงเนื่องจากโดยสภาพสังคม สังคมเมืองหลวงเป็นศูนย์กลางของความเจริญและการเปลี่ยนแปลงของสังคม จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เป็นตัวกำหนดให้คนในสังคมต้องต่อสู้ ดิ้นรน แข่งขัน ปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตตัวเองตามค่านิยมที่สังคมเป็นตัวกำหนดเพื่อให้ทันต่อยุคสมัยและไม่รู้สึกแปลกแยกกับคนส่วนใหญ่ในสังคม โบทันมีการนำเสนอภาพสะท้อนสังคมอย่างตรงไปตรงมาด้วยการใช้ภาษาที่สื่อชัดเจนเข้าใจง่าย เพื่อการให้ผู้อ่านได้รู้มุมมองชีวิตคนในหลายรูปแบบที่เกิดขึ้นในสังคมจริงผ่านการถ่ายทอดและผู้เรื่องราวได้อย่างลงตัว ทั้งนี้ การนำเสนอภาพสะท้อนสังคมตามจริง โบทันเน้นให้เห็นว่า หากคนในสังคมใช้ด้านใดด้านหนึ่งเป็นจุดยืนของชีวิตจะเป็นปัจจัยสำคัญนำไปสู่ปัญหาทุกด้านที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำดังกล่าว อย่างที่เลี่ยงไม่ได้ และโบทันยังได้ใช้ภาพสะท้อนและทศนะส่วนตัวกล่าวถึงภาพสะท้อนด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่ผ่านทางตัวละครทั้งด้านความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม ถ่ายทอดสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมให้ผู้อ่านรับทราบเพื่อเป็นแนวทางให้ศึกษาและชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป เห็นได้ว่า นวนิยายกับสังคมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน สภาพสังคมนั้น ๆ ทำให้โบทันประพันธ์นวนิยายขึ้น

และนวนิยายที่โดดเด่นประพันธ์ขึ้นนั้นก็ได้สะท้อนภาพสังคมที่โดดเด่นอยู่ และที่สำคัญคือ นวนิยายดังกล่าวได้ให้แนวคิดและทางชี้แนะในการแก้ไขปัญหาให้ผู้อ่านอีกด้วย

นัยนา ครุฑเมือง (2547) ศึกษาวิจัย เรื่อง “นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ล้านนา : ภาพสะท้อนการเมืองและสังคม” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการเมืองและสังคมล้านนาที่ปรากฏในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ล้านนาสมัยพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์จนถึงสมัยพลตรีเจ้าแก้วขวัญ ภูซำ ผลการวิจัยพบว่าในด้านการเมืองผู้ประพันธ์ได้นำเสนอภาพความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ภายในอาณาจักรล้านนากับสยาม พม่า และมหาอำนาจตะวันตก ตั้งแต่ยุคที่ล้านนาเป็นประเทศราชของสยามจนถึงช่วงเวลาที่เปลี่ยนเป็นระบอบการปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาล ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นภาพการรวมอาณาจักรล้านนาเข้ากับสยามผู้ประพันธ์มีทรรศนะต่อการรวมดินแดนล้านนาแตกต่างกัน ผู้ประพันธ์ที่เป็นคนนอก วัฒนธรรมล้านนา เช่น กฤษณา อโศกสิน และปิยะพร ศักดิ์เกษม มีมุมมองที่เห็นด้วยกับการรวมดินแดนล้านนาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสยาม ส่วนผู้ประพันธ์ที่มีถิ่นกำเนิดในล้านนา เช่น มาลา คำจันทร์ และ พ.วังน่านมีมุมมองที่แตกต่างออกไป ในมุมมองของมาลา คำจันทร์ สยามเป็นผู้รุกรานดินแดนล้านนาและเข้ายึดอำนาจจากผู้ปกครอง ส่วน พ.วังน่านได้ชี้ให้เห็นปฏิบัติการต่อต้านอำนาจรัฐบาลสยามของชาวล้านนาในด้านสังคม ผู้ประพันธ์ชี้ให้เห็นภาพความสัมพันธ์ภายในสังคมของชาวล้านนาในมิติของชนชั้นและสถานภาพทางเพศโดยมีโครงสร้างทางสังคม คติความเชื่อ ค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นปัจจัยกำหนดบทบาทและหน้าที่ของคนในสังคม นอกจากนี้ภาพลักษณ์ของสตรีล้านนาที่เป็นผู้หญิงเก่งและแกร่งส่วนหนึ่งมาจากสภาพสังคมที่เอื้อให้สตรีมีบทบาทสำคัญทั้งในครอบครัวและสังคม และอีกส่วนหนึ่งมาจากทัศนคติของผู้ประพันธ์ที่เป็นสตรีในยุคปัจจุบัน ตัวละครสตรีล้านนาจึงปรากฏลักษณะของผู้หญิงยุคปัจจุบันอยู่ด้วย

รัตนา จันทร์เทาว์ และคณะ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมลาว” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมลาวกับสังคมลาวในระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2545 ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมแต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะในการนำเสนอเนื้อหาและเรื่องราวของสังคมลาวที่ต่างกันดังนี้ เพลงพื้นบ้าน เป็นตัวแทนของการบรรยายสภาพธรรมชาติที่สวยงามและมรดกทางวัฒนธรรมที่อุดมสมบูรณ์ในประเทศพร้อมทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงบอกเล่าถึงวิถีความงามของอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก กวีนิพนธ์ นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกให้รักและหวงแหนประเทศ รู้คุณค่าของวีรชนผู้เสียสละเพื่อนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง เชื่อมั่นในพรรคและรัฐที่จะนำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมที่มุ่งเน้นให้เยาวชนรู้จักตักตวงต่อพ่อแม่และผู้มีพระคุณ นำเสนอความเชื่อเรื่องการสร้างโลก และวิถีชีวิตของคนชนบทลาวในการทำมาหากิน และเรื่องสั้นร่วมสมัยลาว นักเขียนส่วนใหญ่ยังคงกล่าวถึงภาพความโหดร้ายของการล่าเมืองขึ้นของตะวันตก นำเสนอความกล้าหาญของวีรบุรุษในการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยประเทศเป็นสำคัญ วรรณกรรมลาวทั้ง 4 ประเภท ได้นำเสนอประเด็นเรื่องที่

ความสัมพันธ์กับสภาพสังคมลาวและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งคนในชนบทและในเมือง ได้แก่ การอพยพเข้ามาขายแรงงานและประกอบอาชีพของคนชนบท บทบาทของผู้หญิงที่เปลี่ยนแปลงจากแม่บ้านมาทำงานโรงงาน ความสำคัญของการศึกษาเพื่อนำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง และที่สำคัญคือ การให้ความเชื่อมั่นในการปกครองและพัฒนาประเทศภายใต้การนำพาของพรรคและรัฐ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมจะสรุปได้ว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด วรรณกรรมเป็นผลงานสร้างสรรค์ของผู้เขียน ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมและเป็นพลเมืองของสังคมด้วย วรรณกรรมของผู้เขียนจะสอดแทรกอุดมการณ์และประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียน นอกจากนี้วรรณกรรมยังแสดงให้เห็นสภาพความจริงของสังคมด้วย เนื่องจากวรรณกรรมเกิดจากผู้เขียน ประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เขียนก็มาจากวิถีชีวิตในสังคม

2.5.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษานวนิยาย

ปัทมา คำประประสิทธิ์ (2548) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนข้าราชการในนวนิยายของ สุวรรณี สุคนธา” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนปัญหาข้าราชการในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา และเพื่อวิเคราะห์บทบาททางสังคมของนวนิยายด้านการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาข้าราชการ ผลการวิจัยพบว่า สุวรรณี สุคนธา เสนอภาพสะท้อนสังคมข้าราชการที่เป็นปัญหาไว้ นวนิยายโดยและเสนอปัญหาข้าราชการตามสาเหตุของปัญหาออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากตัวข้าราชการเอง และปัญหาที่เกิดจากระบบราชการ ปัญหาที่เกิดจากราชการ ปัญหาที่เกิดจากตัวข้าราชการเองเสนอไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านอุดมการณ์ ได้สะท้อนถึงข้าราชการที่ขาดสำนึกในอุดมการณ์ ข้าราชการที่ไม่ยึดมั่นในอุดมการณ์ ข้าราชการที่เพิกเฉยต่ออุดมการณ์ ส่งผลให้ข้าราชการประพฤติมิชอบ ปัญหาด้านการปฏิบัติหน้าที่ ได้สะท้อนถึงการเบียดบังเวลาราชการ การใช้อำนาจช่วยเหลือพวกพ้อง การรับสินบน การยกยอกทรัพย์สินของทางราชการ การวางอำนาจอยู่เหนือประชาชน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ และปัญหาด้านรายได้ สะท้อนถึงการมีนิสัยฟุ่มเฟือย และการรับผิดชอบแบบรับภาระครอบครัวทำให้ไม่มีรายได้พอกับรายจ่าย ส่วนปัญหาที่เกิดจากระบบราชการ เสนอไว้ 2 ด้าน ได้แก่ ระบบงานที่ซ้ำซ้อนทำให้เกิดความล่าช้า และระบบข้าราชการที่ไม่รัดกุม ทำให้เกิดระบบกินตามน้ำ การวิ่งเต้น และการใช้สวัสดิการที่ผิดวัตถุประสงค์ เป็นเหตุให้ข้าราชการแสวงหาผลประโยชน์ สำหรับบทบาทของนวนิยายในด้านการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาข้าราชการ ผู้เขียนได้เสนอผ่านทางกลวิธีการประพันธ์ 2 วิธี ได้แก่ การเสนอโดยตรงผ่านทางบทสนทนาของตัวละครและบทบาทบรรยายของผู้เขียน และการเสนอโดยอ้อม ผ่านโครงเรื่องและการใช้ตัวละครเปรียบเทียบ ทั้งนี้ผู้เขียนใช้วิธีการเสนอโดยตรงผ่านทางบทสนทนาของตัวละครมากที่สุด

สุภิญญา ขจรกิตติยุทธ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษานวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ของ หลวงวิจิตรวาทการ” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ เพื่อเปรียบเทียบนวนิยายกับเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการแตงนวนิยาย

เชิงประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการมี 3 วิธี คือ การสร้างเนื้อเรื่องและเรื่องแทรกการสร้างตัวละคร และการสร้างฉาก วิธีแรกประกอบด้วยการสร้างเนื้อเรื่อง และการสร้างเรื่องแทรก โดยเนื้อเรื่องที่สร้างขึ้นมี 3 ลักษณะ คือการสร้างเนื้อเรื่องตรงตามประวัติศาสตร์ การดัดแปลงเนื้อเรื่องจากประวัติศาสตร์ และการสมมติเนื้อเรื่องขึ้นใหม่ วิธีการสร้างเนื้อเรื่องลักษณะแรกมี 2 รูปแบบ คือการสร้างเรื่องโดยคงเนื้อหาไว้ตามประวัติศาสตร์และการสร้างเนื้อเรื่องโดยแต่งเติมรายละเอียดเพียงบางส่วน เพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่อง เพื่อสร้างอารมณ์ร่วม และเพื่อสื่อความคิด ลักษณะที่สองเป็นการดัดแปลงเนื้อเรื่องเพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่อง เพื่อเพิ่มบทบาทให้ตัวละครโดดเด่นขึ้น เพื่อสร้างอารมณ์สะเทือนใจ และเพื่อสื่อความคิด ลักษณะที่สามคือ การสมมติเนื้อเรื่องเป็นการสมมติเพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่อง เพื่อสร้างอารมณ์สะเทือนใจ เพื่อสื่อความคิด และเพื่อดำเนินเรื่องตามความเชื่อถือของผู้แต่ง ส่วนการสร้างเรื่องแทรกมี 2 แบบ คือการสร้างเรื่องที่เป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ และการสร้างเรื่องตรงตามประวัติศาสตร์ และการดัดแปลงเรื่องจากประวัติศาสตร์ ส่วนวิธีสร้างเรื่องแทรกแบบที่สองเป็นการสร้างเรื่องตามบุคคลในประวัติศาสตร์ วิธีการสร้างตัวละครมี 3 ลักษณะ คือ การสร้างตัวละครตรงกับบุคคลในประวัติศาสตร์ การดัดแปลงตัวละครจากบุคคลในประวัติศาสตร์ ลักษณะที่สองเป็นการดัดแปลงตัวละคร เพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องเพื่อสร้างอารมณ์สะเทือนใจ เพื่อสื่อความคิดและเพื่อดำเนินเรื่องไปตาม ความเชื่อถือของผู้แต่ง ลักษณะที่สามเป็นการสมมติตัวละครเพื่อสร้างตัวละครดำเนินเรื่อง เพื่อสร้างตัวละครคู่พระเอกฝ่ายชายหญิง เพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่อง เพื่อสร้างอารมณ์ร่วมและเพื่อสื่อความคิด วิธีการสร้างฉากมี 2 ลักษณะ คือ การสร้างจากประวัติศาสตร์ และการดัดแปลงประวัติศาสตร์ จุดมุ่งหมายของผู้แต่ง นอกจากเพื่อความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านแล้ว ผู้แต่งยังมุ่งหมายที่จะปลูกฝังแนวคิดชาตินิยม เสนอแนวคิดที่มีคุณค่าในการดำเนินชีวิต ปลูกฝังคตินิยมและความเชื่อทางพุทธศาสนาและให้ความรู้แก่ผู้อ่านอีกด้วย

พิศมร แสงสัตยา (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์นวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม จำนวน 10 เรื่อง ในด้านกลวิธีการแต่งและแนวคิด ผลการวิจัยพบว่า โครงเรื่องเป็นโครงเรื่องที่เรียบง่ายและใช้ความขัดแย้งระหว่างตัวละครเป็นเกณฑ์ในการสร้างโครงเรื่อง ด้านการดำเนินเรื่องพบว่าการปิดเรื่องด้วยการพรรณนาฉากและบรรยากาศเป็นส่วนใหญ่ การเล่าเรื่องใช้วิธีการย้อนต้นมากที่สุด การปิดเรื่องใช้วิธีการปิดเรื่องแบบสมจริงมากที่สุด ด้านการสร้างตัวละครมีการสร้างตัวละครแบบหลายมิติกับแบบมิติเดียว ด้านการใช้บทสนทนาพบว่าใช้บทสนทนาเพื่อช่วยดำเนินเรื่องให้รวดเร็วขึ้น ด้านการสร้างฉากพบว่าใช้ฉากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้านการใช้ภาษาพบว่าใช้พรรณนาโวหารเด่นชัดที่สุด รองลงมาคือ อุปมาโวหารและอุปลักษณ์โวหาร ด้านแนวคิดผู้เขียนเสนอแนวคิด 5 ประการ คือ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตพบว่า การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม ให้ความสำคัญกับจิตใจ ดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่ายและทำให้ได้พบความสุขที่แท้จริง แนวคิดเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาวพบว่า

ต้องเริ่มต้นอย่างถูกต้องและเปิดเผยตามขั้นตอนของสังคม แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัวพบว่าสมาชิกภายในครอบครัวอันประกอบด้วยพ่อ แม่ และญาติผู้ใหญ่ มีบทบาทและหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู และปลูกฝังทัศนคติที่ดีงามให้กับเด็กเพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่ดีของสังคม แนวคิดเกี่ยวกับสังคมพบว่า สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปกลายเป็นสังคมที่มุ่งเน้นวัตถุ ให้ความสำคัญกับชื่อเสียงเกียรติยศ อำนาจ และความร่ำรวย ทำให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาการแสวงหาวัตถุโดยไม่คำนึงถึงวิธีการ แนวคิดเกี่ยวกับการเมืองพบว่า นักการเมืองมักจะเห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ของประเทศชาติ

ศิริบุรณ์ เกกิงสุข (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์นวนิยายของ โชติ ศรีสวรรณ” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายของ โชติ ศรีสวรรณ ที่แต่งในช่วง พ.ศ. 2522 - 2535 จำนวน 24 เรื่อง ในด้านแนวคิดและด้านกลวิธีการแต่ง ผลการวิจัยพบว่า ด้านแนวคิดผู้เขียนเสนอแนวคิด 6 ประการ คือ แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว ครอบครัวทั้งครอบครัวในชนบทและในเมือง สมาชิกในครอบครัวมีความผูกพันใกล้ชิดกันพ่อมีบทบาทสำคัญสูงสุดในครอบครัวต้องดูแลและรับผิดชอบอย่างเต็มที่ แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพบว่า คนชนบทมีโอกาสด้านการศึกษาไม่พอเพราะฐานะยากจน เมื่อจบการศึกษาภาคบังคับต้องออกมาช่วยกันทำมาหากินจึงต้องอาศัยการศึกษานอกระบบและยังมีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่เรียนไม่เหมาะสม ครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ตลอดทั้งหลักสูตร ไม่เอื้ออำนวยต่อท้องถิ่นมากนัก แนวคิดเกี่ยวกับสังคมวิถีชีวิตของชาวชนบทจะมีความเป็นอยู่เรียบง่ายผูกพันกับธรรมชาติ มีอาชีพเกษตรกรรม ปลูกสร้างบ้าน วัดโรงเรียนอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันเพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรมร่วมกัน คนชนบทมีค่านิยมในคุณธรรม ความกตัญญูรู้คุณ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซื่อสัตย์ สุจริตอีกทั้งยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณี ทั้งประเพณีส่วนรวม และประเพณีส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจในด้านการผลิต ได้ผลผลิตต่ำเพียงพอแก่การบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น การปลูกพืชเศรษฐกิจมีน้อยและถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง การก่อกวนสินค้านี้มาก ในฤดูแล้งเมื่อว่างจากการทำการเกษตร ชาวชนบทส่วนหนึ่งจะเดินทางไปทำงานต่างถิ่นเพื่อนำเงินมาเลี้ยงดูครอบครัวและยกฐานะให้ดีขึ้น แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ในด้านการทดแทนหรือรักษาธรรมชาติให้คงอยู่ ประชาชนทุกคนทุกฝ่ายต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ งดเว้นการล่าสัตว์ ตัดต้นไม้ ช่วยกันปลูกป่าและคืนสัตว์สู่ป่า ในด้าน การรักษาตุลย์แห่งธรรมชาติ ธรรมชาติมีการกำจัดการเอง เพื่อให้คงอยู่อย่างเหมาะสมอยู่แล้ว ในด้านภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ ในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และสวยงาม มีคุณค่าควรแก่การซาบซึ้งประทับใจทั้งยังเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ด้านกลวิธีการแต่ง โครงสร้างส่วนใหญ่แสดงถึงชีวิตของเด็กชนบทที่ยากจน เรียนน้อยแต่มีคุณธรรม ร่องลงมาเป็น โครงเรื่องเกี่ยวกับวัยรุ่นที่แสวงหาความรักและคู่ครอง ส่วนโครงเรื่องที่แสดงความเหลื่อมล้ำของคนชนบทและคนในเมืองและโครงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติในจิตใจมนุษย์จำนวนน้อย ด้านการสร้างตัวละคร มีการสร้างตัวละครแบบสมจริงกับตัวละครแบบอุดมคติมาก และสร้างตัวละคร

แบบเหนือจริงกับตัวละครแบบฉบับน้อย ด้านการสร้างฉาก ใช้ฉากชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วง พ.ศ. 2522 - 2535 ด้านการใช้ภาษา ใช้ภาษาปาก คำหยาบ คำภาษาถิ่น สร้างคำใหม่และคำเลียนเสียงธรรมชาติ ส่วนการใช้โวหารมี 3 แบบ คือ แบบอุปมาอุปไมม แบบอุปลักษณ์และแบบบุคลาธิษฐาน ตามลำดับ

เพ็ญจันทร์ มาประชา (2541) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของนิเวศน์ กันไทยราษฎร์” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายของนิเวศน์ กันไทยราษฎร์ จำนวน 17 เรื่อง ในด้านภาพสะท้อนสังคม และทัศนคติของผู้เขียนที่ปรากฏในนวนิยาย ผลการวิจัยพบว่า นิเวศน์ กันไทยราษฎร์ ได้มุ่งสะท้อนภาพสังคมของคนในเมืองหลวงเป็นสำคัญ เกี่ยวกับด้านครอบครัว ด้านอาชีพ ด้านพฤติกรรมของคนในสังคม และด้านปัญหาสังคม โดยเน้นความสำคัญของครอบครัวที่มีความสมบูรณ์ สมาชิกทุกคนในครอบครัวทำหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน ซึ่งเป็นผลทำให้ครอบครัวมีความสุข นอกจากนี้ ผู้เขียนได้แสดงทัศนคติต่าง ๆ ของตนผ่านวรรณกรรม ได้แก่ ทัศนคติเกี่ยวกับครอบครัว อาชีพ พฤติกรรมของคนในสังคม และทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาสังคม โดยมองว่า ครอบครัวที่สามัคคีปรองมอด มีความรัก ความซื่อสัตย์ต่อกัน เป็นครอบครัวที่มีความสุขที่สุดในด้านอาชีพทุกอาชีพมีความสำคัญต่อสังคมหากประกอบอาชีพเหล่านั้นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนพฤติกรรมของคนในสังคมที่ขาดศีลธรรมจรรยา และความยากจนของคนเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหาสังคมด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้เขียนได้ใช้ภาพสะท้อนสังคมและทัศนคติของตนที่เสนอแสดงไว้ในนวนิยายแต่ละเรื่องเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น

ชนิกานต์ กู้เกียรติ (2540) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัล ของกฤษณา อโศกสิน : พัฒนาการด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลของกฤษณา อโศกสิน พัฒนาการด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า กฤษณาเป็นผู้เขียนที่เสนอแนวคิดไว้หลายประการ แนวคิดที่สำคัญที่ปรากฏในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ได้แก่แนวคิดเกี่ยวกับความรัก แนวคิดที่เกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดที่เกี่ยวกับแนวทางดำเนินชีวิต แนวคิดที่เกี่ยวกับสังคม และแนวคิดที่เกี่ยวกับการเมือง กฤษณานิยมสร้างตัวละครเอกฝ่ายหญิงและตัวละครเอกทั้งชายและมืบทบาทเด่นในเรื่องเป็นส่วนใหญ่ ตัวละครเอกฝ่ายชายมีบทบาทเด่นอยู่ไม่มากนัก ตัวละครเอกจะเป็นผู้สะท้อนแนวคิดและดำเนินเรื่อง ตัวละครรองที่ปรากฏในเรื่องมีบทบาท คือ สร้างปัญหาให้เกิดขึ้น ในเรื่องและช่วยเสริมให้ผู้อ่านเห็นลักษณะของตัวละครเอกชัดเจนขึ้น ตัวละครแต่ละประเภท คือ ตัวละครเอกฝ่ายชาย ตัวละครเอกฝ่ายหญิง และตัวละครรอง จะมีลักษณะทางกายภาพและลักษณะนิสัย กฤษณาใช้กลวิธีการประพันธ์หลายอย่าง มีการตั้งชื่อเรื่องโดยใช้สัญลักษณ์การเล่าเรื่อง โดยผู้เขียนเป็นผู้เล่าแบบผู้รู้แจ้งเห็นจริง และมีการดำเนินเรื่องหลายแบบ ทำให้นวนิยายของกฤษณาที่น่าสนใจ ด้านพัฒนาการ นวนิยายของกฤษณาพัฒนาการทั้ง 3 ด้าน คือ ในด้านแนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว และแนวคิดเกี่ยวกับสังคม ด้านตัวละครจะมีทั้งลักษณะร่วมและบทบาทเด่น ส่วนในด้านกลวิธีการประพันธ์มีพัฒนาการตั้งชื่อเรื่องและการดำเนินเรื่อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษานวนิยายสรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษานวนิยายได้ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับด้านแนวคิดและกลวิธีการประพันธ์ ภาพสะท้อนสังคม เป็นต้น โดยศึกษาองค์ประกอบที่ปรากฏในนวนิยายและแนวคิดสำคัญ ผู้เขียนอยากสื่อให้ผู้อ่านเห็นเรื่องราวที่ปรากฏในนวนิยาย นอกจากนี้จะเห็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับนวนิยายกับสังคม โดยสะท้อนภาพสังคมและการใช้กลวิธีการแต่งซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านต่าง ๆ

2.5.3 งานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมที่ได้รับรางวัล

วชิราภรณ์ สุวรรณวารงกูร (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วประเภทสารคดี พ.ศ. 2546 - 2522” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและกลวิธีการเขียนในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติ พ.ศ. 2546 - 2522 เพื่อวิเคราะห์วิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติ พ.ศ. 2546 - 2522 และเพื่อวิเคราะห์คุณค่าในวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัล ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติ พ.ศ. 2546 - 2522 ผลการวิจัยพบว่า วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของผู้เขียน ตลอดจนวิถีชีวิตประเพณีในท้องถิ่น ได้แก่ เรื่อง วันवारของแม่ เมื่อยายอายุเท่าหนู และบ้านชายทุ่ง และมีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องของการเป็นนักเล่นเปียโนและนักกึ่ง ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ในเรื่องนั้นเพียงอย่างเดียว ได้แก่เรื่อง ศิลปินวัยใส และได้ผู้่น ส่วนเนื้อหาของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่มกล่าวถึงความรู้ด้านดนตรีและกรีฑา ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ การศึกษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ การเกษตร การแสดงและการละเล่น ความรู้ทางพฤกษศาสตร์ ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ และความรู้เกี่ยวกับภาษา และการแสดงทหรสนะหรือความคิดเห็น ด้านกลวิธีการเขียนวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่มมีการตั้งชื่อเรื่อง การเปิดเรื่อง การเสนอเรื่อง การปิดเรื่อง และศิลปะการจัดรูปเล่ม และด้านกลวิธีการใช้ภาษาในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม มีการใช้คำและสำนวนไทย ใช้ภาพพจน์แบบอุปมาเป็นส่วนใหญ่ ใช้โวหารแบบบรรยายโวหาร อธิบายโวหารสาธก และพรรณนาโวหารในการเล่าเรื่อง โดยใช้บรรยายโวหารเป็นหลัก มีการใช้ภาษาระดับทางการกึ่งทางการ และภาษาระดับสนทนาเป็นส่วนใหญ่คุณค่าที่ได้รับจากวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีอัตชีวประวัติทั้ง 5 เล่ม มี 3 ประการ คือ คุณค่าด้านการให้ความรู้ คุณค่าด้านการให้ความบันเทิง และคุณค่าการให้แง่คิด

พรรณทิตา ปานเอี่ยม (2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2552 ประเภทนวนิยาย” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2552 เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์ของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2552 และเพื่อ

วิเคราะห์คุณค่าด้านต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นจากวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ประเภทนวนิยาย พ.ศ. 2552 ผลการวิจัยพบว่า เนื้อเรื่องของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วนั้นมีเนื้อเรื่อง 2 ประเภทคือ เนื้อเรื่องผจญภัยในโลกสมมุติ และเนื้อเรื่องผจญภัยในโลกแห่งความจริง ซึ่งเนื้อเรื่องผจญภัยในโลกสมมุติ ปรากฏอยู่ใน 3 เรื่อง คือ ขวตตอนอยู่หนใด หมิพิทักษ์ฝัน และการกลับมาของดาวหางดวงที่เจ็ด ส่วนเนื้อเรื่องผจญภัยในโลกแห่งความจริง ปรากฏอยู่ในเรื่อง บ้านต่างสานเลือด ทั้งนี้เพราะเนื้อเรื่องผจญภัยในโลกสมมุติ เป็นเนื้อเรื่องที่มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น น่าติดตาม และสร้างจินตนาการให้กับผู้อ่านได้แนวคิดที่พบในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วนั้น มีทั้งแนวคิดหลักกับแนวคิดย่อยโดยแนวคิดหลักสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แนวคิด คือ แนวคิดเรื่องการมองชีวิต แนวคิดเรื่องครอบครัวและแนวคิดเรื่องมิตรภาพ ซึ่งแต่ละเรื่องมีแนวคิดดังนี้ ขวตตอนอยู่หนใด มีแนวคิดหลักคือแนวคิดเรื่องมิตรภาพ แนวคิดย่อยคือแนวคิดเรื่องครอบครัว หมิพิทักษ์ฝัน มีแนวคิดหลักคือแนวคิดเรื่องครอบครัว แนวคิดย่อยคือแนวคิดเรื่องการมองชีวิต และการกลับมาของดาวหางดวงที่เจ็ด มีแนวคิดหลัก คือ แนวคิดการมองชีวิต แนวคิดย่อยคือแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์ คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้วพบคุณค่าทั้งความรู้ คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าทั้งคุณธรรมจริยธรรม คุณค่าทางความรู้ ได้แก่ความรู้ด้านอาชีพและความรู้ด้านภาษา คุณค่าทางอารมณ์ ได้แก่อารมณ์สุขและอารมณ์เศร้า คุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ห้ามลักขโมย การให้มิตรภาพ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และความพอเพียง

ณัฐวุฒิ เชื้อขวด (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์บทความวิจารณ์วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลจากกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2546” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทความวิจารณ์วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลจากกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2546 รวม 11 บทความ เพื่อวิเคราะห์แนวการวิจารณ์วรรณกรรมที่ปรากฏในบทความวิจารณ์วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลจากกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2546 ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดประกวดบทความวิจารณ์วรรณกรรมของ กองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2546 ได้มีบทความวิจารณ์ที่ได้รับรางวัลรวมทั้งสิ้น 11 บทความ แบ่งออกเป็นบทความวิจารณ์เรื่องสั้น 7 บทความ นวนิยาย 3 บทความ และสารคดี 1 บทความ ทั้ง 11 โดยแบ่งออกเป็นบทความวิจารณ์วรรณกรรมรางวัลดีเด่น 9 บทความ และบทความวิจารณ์วรรณกรรมรางวัลชมเชย 2 บทความ จากการศึกษาบทความวิจารณ์วรรณกรรมทั้ง 11 บทความ ข้างต้น สามารถสรุปกลวิธีการเขียนและแนวการวิจารณ์วรรณกรรมได้ดังนี้ กลวิธีการเขียน ได้แก่ บทความวิจารณ์เรื่อง “ขอทาน : ใครกันแน่คือขอทาน” ของ ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช “อัญมณีแห่งชีวิต : จริตทางวรรณศิลป์กับพันธกิจทางวรรณกรรม” ของ ธเนศ เวศร์ภาดา “เมื่อไฟพลาแกเทียน” ของ บรรณ ประลองบรรณ “การเดินทางสู่ความจริงของผู้หญิงอีกคนหนึ่ง” ของ บรรณ ประลองบรรณ “ภาพระหว่างบรรทัดของนักเขียนหญิงคนใหม่” ของ จรูญพร ปรปักษ์ประลัย “ชะบน : เรื่องชะตากรรมของ

คนสามัญ” ของ นฤมิตร สอดศุข “แผ่นดินอื่น : ดินแดนที่ แสงจันทร์ส่องสมร หมดเทวษ” ของ ดวงมน จิตรจำนงค์ “แผ่นดินอื่นเบื้องลึกแห่งการถกเถียงเสวนาระหว่างตัวตนแห่งความคิดกับสังคม ความลึกลับในโลกและชีวิตของมวลมนุษย์” ของ สกกุล บุญยทัต “ผ้าทอง กับหลากพื้นที่ทางสังคมของผู้หญิง” ของ เสนาะ เจริญพร “กฎไตรลักษณ์แห่งชีวิตในนวนิยายเรื่อง เวลา ของ ชาติ กอบจิตติ” ของ สิริชญา คอนกรีต และ “โลดแล่นรวดเร็วเหนือรวงคลื่น : สนามแข่งแห่งชีวิต จากสังคมสู่ธรรมะ” ของ ภาคย์ จินตนมัย (อรรคภาค เส้าจินตนาศรี) ในการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการเขียนบทความวิจารณ์วรรณกรรม ในประเด็นการตั้งชื่อเรื่อง การเกริ่นนำเรื่อง การเสนอเนื้อเรื่อง และการสรุปเรื่องรวมทั้งแนวการวิจารณ์ที่พบในบทความวิจารณ์วรรณกรรม ได้แก่ แนวปรัชญา แนวจิตวิทยา แนวสุนทรียศาสตร์ แนวสังคมศาสตร์ และแนวโครงสร้าง ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า แต่ละส่วนของบทความวิจารณ์ที่ได้รับรางวัลจากกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพสุวรรณ ทั้ง 11 บทความนั้น ล้วนมีคุณสมบัติตรงตามลักษณะกลวิธีการเขียนบทความวิจารณ์ที่ดี กล่าวคือ แปลกใหม่ สร้างสรรค์ ลุ่มลึก สมเหตุสมผล มีความกระชับ และน่าสนใจ ทำให้เห็นพลังทางปัญญาของวรรณกรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้วิจารณ์ได้ใช้แนวการวิจารณ์ ได้แก่ แนวโครงสร้าง แนวสังคมศาสตร์ แนวปรัชญา แนวจิตวิทยา และแนวสุนทรียศาสตร์ แนวการวิจารณ์เหล่านี้ สอดคล้องกับเนื้อหาของวรรณกรรม ทำให้เห็นจุดเด่นของวรรณกรรมที่นำมาวิจารณ์ได้อย่างชัดเจน จึงกล่าวได้ว่า บทความวิจารณ์ที่ได้รับรางวัลจากกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพสุวรรณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2546 เป็นแบบอย่างการผลิตงานเขียนประเภทบทความวิจารณ์วรรณกรรมที่มีคุณภาพได้เป็นอย่างดี

พงษ์ศักดิ์ กุลชาติ และคณะ (2544) ศึกษาวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2543” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2543 ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยทั้ง 5 ด้าน คือ เศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านการเมือง การปกครองด้านศาสนาและด้านวิถีชีวิต ความเชื่อและความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป ปรากฏว่า นวนิยายเรื่อง ลูกอีสานของคำพูน บุญทวีและนวนิยายเรื่องคำพิพากษาของชาติ กอบจิตติ จะสะท้อนภาพสังคมไทยไว้ครบทั้ง 5 ด้าน โดยกล่าวเน้นหนักในด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป สภาพเศรษฐกิจและด้านศาสนามีความสำคัญรองมา ส่วนด้านการเมืองการปกครอง และด้านการศึกษากล่าวถึงน้อย นวนิยายเรื่องปูนปิดทองของกฤษณา อโศกสิน และนวนิยายเรื่อง เจ้าจันทร์ผมหอม นิราศพระชาติ อินทร์แขวน จะเน้นสภาพสังคมด้านวิถีชีวิต ความเชื่อและความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป ตามด้วยด้านเศรษฐกิจและด้านศาสนา ส่วนด้านการศึกษากล่าวถึงน้อย และด้านการเมืองการปกครองไม่กล่าวถึงเลย นวนิยายตลิ่งสูงซุงหนักของ นิคม รวยยวา สะท้อนสังคมไทยไว้ครบทั้ง 5 ด้าน ด้านเศรษฐกิจกล่าวถึงมากที่สุด รองลงมา คือด้านวิถีชีวิต ความเชื่อและความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป อีก 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านศาสนา และด้านการเมืองการปกครอง จะกล่าวถึงน้อย นวนิยายเรื่องเวลา ของชาติ กอบจิตติ

จะสะท้อนภาพสังคมไทยได้น้อยด้านที่สุด โดยมีเพียง 3 ด้านเท่านั้น คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านศาสนา และด้านวิถีชีวิต ความเชื่อและความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป นวนิยายเรื่องประชาธิปไตยบนเส้นขนานของ วินทร์ เลียววาริณ สะท้อนภาพสังคมไทย ไว้เพียง 4 ด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง และจะถูกกล่าวเน้นหนักเป็นอันแรก ส่วนอีกสามด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา และด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป กล่าวให้ความสำคัญใกล้เคียงกัน และนวนิยายเรื่องอมตะของ วิมล ไทรนิมิต ซึ่งเป็น นวนิยายซีไรต์เรื่องล่าสุดก็มีภาพสะท้อนสังคมไทยไว้ครบทั้ง 5 ด้าน โดยด้าน เศรษฐกิจและด้านศาสนา จะถูกเน้นความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านวิถีชีวิต ความเชื่อ และความเป็นอยู่ทั่ว ๆ ไป และด้านการศึกษา ส่วนด้านการเมืองการปกครองถูกกล่าวน้อยที่สุด

จารุวรรณ อ่ำพันธุ์ (2543) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์วรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่นประเภท บันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติปี พ.ศ. 2538 - 2542” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์กระบวนการทางวรรณศิลป์ในวรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่น ด้านโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา การให้ภาษา เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่น และเพื่อวิเคราะห์ ภาพสะท้อนสังคมของเด็กที่ปรากฏในวรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้เขียนส่วนใหญ่ วางโครงเรื่องจากสภาพเหตุการณ์สังคมในปัจจุบัน โดยนิยมเริ่มเรื่องด้วยการบรรยายฉาก พฤติกรรม ตัวละคร บรรยายถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อเร้าใจผู้อ่านและนำไปสู่เรื่องราวสำคัญเกี่ยวกับวิถีชีวิตของ ผู้คนทั่ว ๆ ไป ทั้งที่เป็นสังคมเมืองและสังคมชนบท การดำเนินเรื่องมักใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ กับสาเหตุภายนอกเกี่ยวกับความยากจน สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม การเอาตัวรอด และการอนุรักษ์ ธรรมชาติ ผู้เขียนเป็นผู้ที่รู้แจ้งเห็นจริงทั้งหมด การดำเนินเรื่องไปตามลำดับปฏิทินเป็นส่วนใหญ่ และนิยมปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม ด้านตัวละครส่วนใหญ่ที่ผู้เขียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาได้ อย่างสมจริงเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับเด็ก ๆ เพื่อที่จะเข้าใจได้ง่าย นอกจากนั้นยังมีการสร้างฉากบรรยากาศทั้งในเมืองและชนบทได้อย่างละเอียดชัดเจนสอดคล้อง กลมกลืนกับเนื้อเรื่อง โดยใช้บทสนทนาและภาษาที่เด็กเข้าใจได้ง่าย พร้อมทั้งสอดแทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์ให้กับเด็กด้วย ดังนั้น วรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่นจึงสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดของผู้เขียนแต่ละคนที่มีต่อสภาพสังคมใน สมัยนั้น รวมทั้งวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ตลอดจนการดำเนินชีวิตของเพื่อนมนุษย์ ได้อย่างชัดเจน ขณะเดียวกันนั้นก็ได้อธิบายให้เห็นปัญหาในด้านต่าง ๆ ของสังคมทั้งในเมืองและในชนบท เช่น ผู้เขียนหลาย ๆ คน สามารถสะท้อนสภาพชีวิตและความเป็นไปของสังคมออกมาได้อย่างสมจริง ตามมุมมองของตัวละคร รวมทั้งสอดแทรกแนวคิดคุณธรรมและสารประโยชน์ที่สำคัญลงไปด้วย ทำให้ วรรณกรรมเด็กมีมุมมองที่กว้างไกล มีความแปลกใหม่และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้อ่าน เห็นถึงความดีงามที่ควรกระทำ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญงอกงามต่อไปอย่างมี คุณภาพ

อาภรณ์ ชาญชัยสกุลวัตร (2536) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์

ระหว่างปี พ.ศ. 2522 - 2532” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ระหว่างปี พ.ศ. 2522 - 2532 ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายทั้ง 4 เรื่อง ได้แก่ ลูกอีสาน คำพิพากษา ปูนปิดทอง และตลิ่งสูง ชุงหนัก มีเรื่องที่ปรากฏอย่างเด่นชัดคือความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล และความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับสังคม แก่นเรื่องในลูกอีสานเป็นเรื่องเล่าที่สะท้อนภาพการดำเนินชีวิตของชาวชนบทภาคอีสานที่ต้องเผชิญหน้ากับความแห้งแล้ง เรื่องคำพิพากษาเสนอสภาพสังคมที่เป็นจริง เรื่องปูนปิดทองสะท้อนปัญหาสังคมครอบครัวแตกแยก เรื่องตลิ่งสูง ชุงหนักเสนอความคิดเชิงปรัชญาให้ตระหนักในหน้าที่และแนวทางในการดำเนินชีวิตในด้านตัวละคร เรื่องลูกอีสานและตลิ่งสูงชุงหนักเป็นตัวละครประเภทน้อยลักษณะ เรื่องคำพิพากษาและเรื่องปูนปิดทอง มีทั้งตัวละครประเภทน้อยลักษณะและหลายลักษณะ ด้านการใช้ภาษาพบว่า มีการใช้ซ้ำคำ การใช้ภาษาถิ่นซึ่งพบมากในเรื่องลูกอีสาน รองมาคือเรื่องตลิ่งสูง ชุงหนัก ด้านโวหารภาพพจน์ในเรื่องลูกอีสานมีการใช้อุปมาเด่นชัด เรื่องตลิ่งสูง ชุงหนัก มีการใช้สัญลักษณ์

สรุปได้ว่า มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายด้านแนวคิดที่เกี่ยวข้อง เศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม ศาสนาและวิถีชีวิต เป็นต้น งานวิจัยที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทยทั้งหมดนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางที่ดีซึ่งจะช่วยให้การศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ในครั้งนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ดังนั้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยจะนำมาเป็นแนวทางคิดในการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557

บทที่ 3

ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

พ.ศ. 2556 - 2557

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ภาพสะท้อนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 ด้านชีวิตความเป็นอยู่
 - 3.1.1 ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมชนบท
 - 3.1.2 ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมือง
 - 3.1.3 อาชีพต่าง ๆ ของคนในสังคมไทย
- 3.2 ด้านครอบครัว
 - 3.2.1 ลักษณะของครอบครัวไทย
 - 3.2.2 การสั่งสอนลูกหลานของครอบครัวไทย
 - 3.2.3 ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย
 - 3.2.4 ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย
- 3.3 ด้านวัฒนธรรม
 - 3.3.1 อาหารไทย
 - 3.3.2 ความเชื่อของคนไทย
 - 3.3.3 มารยาทไทย
- 3.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย
 - 3.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
 - 3.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์
 - 3.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง
- 3.5 ด้านปัญหาสังคมไทย
 - 3.5.1 ปัญหาเด็กและเยาวชน
 - 3.5.2 ปัญหาอาชญากรรม
 - 3.5.3 ปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - 3.5.4 ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดยมีผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านชีวิตความเป็นอยู่

สังคมไทยเป็นสังคมที่ประกอบด้วยทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท วรรณกรรมเป็นกระจกเงาซึ่งสะท้อนภาพของสังคมไทยอย่างชัดเจน ภาพสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่ปรากฏในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 มีทั้งชีวิตความเป็นอยู่ในเมือง ชีวิตความเป็นอยู่ในชนบทและอาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมไทย ดังนี้

3.1.1 ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมชนบท

สังคมชนบทมักจะเป็นสังคมที่อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่รักษาไว้อย่างดี มีต้นไม้หลาย ๆ ชนิดที่อยู่รอบบ้าน อากาศสดชื่นเย็นสบาย แม้อยู่ห่างไกลจากเมือง แต่มีทิวทัศน์ที่สวยงาม คนในสังคมชนบทมักจะมีชีวิตที่เรียบง่าย เจียบสงบและร่มเย็น

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง มาลาซึ่งเป็นลูกชายของมาลัยได้ใช้ชีวิตกับแม่ของตนเองในบ้านชนบทและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ดังตัวอย่าง

เพราะ 'เลือก' ลูกชายจึงมีเวลาอยู่กับแม่วัยเจ็ดสิบสองอย่างใกล้ชิดมีเวลาอยู่บ้านหลายวันต่อสัปดาห์ ใช้ชีวิตในชนบทท่ามกลางแมกไม้ใหญ่ในสวนผลไม้ กังงานรับจ้างตรวจสอบบัญชีและยังช่วยปลดภาระเรื่องดูแลมารดาวัยชราจากพี่ชายทั้งสามซึ่งต่างแยกย้ายไปมีครอบครัว แม้ว่าลูก ๆ จะชวนแม่ให้ไปอยู่ด้วย แต่นางมาลัยปฏิเสธหนักแน่น

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 29)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยที่อยู่ในสังคมชนบทจะมีชีวิตที่อยู่ร่มเย็นใกล้ชิดกับธรรมชาติ คนไทยในสังคมชนบทมักปลูกต้นไม้ที่บ้านทำให้บ้านน่าอยู่มาก คนที่อยู่ในชนบทเคยชินกับการอยู่ใกล้ชิดธรรมชาติ และคุ้นเคยกับการอยู่ในชนบทที่แวดล้อมไปด้วยธรรมชาติของตน คนชราในชนบทไม่ชอบย้ายไปอยู่ที่อื่น พวกเขารักและผูกพันกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ บริเวณบ้าน จึงไม่สามารถจากบ้านไปไหนได้ ดังนั้น ความเป็นอยู่ของคนไทยในชนบทจึงผูกพันอยู่กับธรรมชาติในชนบท

นวนิยายเรื่อง ฝืนเสื่อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงตัดสินใจกลับบ้านที่เชียงรายเมื่อมีพี่วาดยืมเงินให้แพงเพื่อให้กลับไปเชียงรายแล้ว แพงได้อยู่กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ทุกวันแพงก็สัมผัสกับอากาศที่สดชื่น แพงชอบชีวิตที่เชียงรายมาก ดังตัวอย่าง

ต้องยอมรับว่า เชียงรายน่าอยู่มาก ฉันตื่นขึ้นมาพบอากาศสดชื่นทุกเช้า กลัวยไม้ป่าที่เกาะอยู่บนต้นลิ้นจี่ต่างพร้อมใจกันแกงช่อออกดอกสะพรั่งไปทั้งสวน ที่ดินผืนนี้สวยเหลือเกิน มันไม่ใช่ของฉัน แต่อย่างน้อย ฉันก็มาที่นี่ได้ทุกครั้งที่ต้องการ เท่านั้นก็ดีพอสำหรับฉัน

(ฝืนเสื่อที่บินข้ามบึง. 2556 : 108-109)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยที่อยู่ในสังคมชนบทจะมีชีวิตที่อยู่ร่มเย็นใกล้ชิดกับธรรมชาติ คนไทยในสังคมชนบทมักมีสวนอยู่รอบบ้าน คนในสังคมชนบทรักต้นไม้มาก นอกจากต้นไม้ที่ปลูกรอบบ้านแล้ว ยังมีต้นไม้ป่าที่เติบโตด้วยดี คนในสังคมชนบทมีความสุขมากที่อยู่กับอากาศที่สดชื่นและธรรมชาติที่สวยงาม พวกเขารักและผูกพันกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่อยู่รอบ ๆ บริเวณบ้าน จึงไม่สามารถจากบ้านไปไหนได้ แม้คนที่ไม่ได้อยู่ในสังคมชนบทอย่างประจำ แต่ก็รักชีวิตที่อยู่ในสังคมชนบทมาก ดังนั้นความเป็นอยู่ของคนไทยในชนบทจึงผูกพันอยู่กับธรรมชาติในชนบท

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ขวัญข้าวทำงานที่กรุงเทพมหานคร เธอนั่งรถโดยสารกลับบ้าน พอรถโดยสารขับเข้าใกล้บ้านของเธอ เธอมองเห็นภาพสวยงามของสังคมชนบทที่อยู่ข้างทางอย่างชัดเจน เธอจึงเกิดอารมณ์ความรู้สึกว่า ชนบทมีความสวยงาม ดังตัวอย่าง

ความคิดล่องลอยไปนาน รู้ตัวอีกทีเมื่อแดดสายส่งไออุ่น ผ่านกระจกเข้ามาถึง ภาพตรงหน้าคือทุ่งนาเขียวขจีทอดไหลไปชนเส้นขอบฟ้า ต้นตาลจับกลุ่มอยู่ตามคันนาบอกให้รู้ว่าเข้าเขตจังหวัดบ้านเกิด วัชหลายตัวและเล็มหญ้าอยู่ข้างทางใกล้ ๆ กับที่เด็กชายสองสามคนเล่นน้ำกันอย่างสนุกสนาน รอยยิ้มสดใสของพวกเขาพาให้ขวัญข้าวเผลอยิ้มตามไปด้วย รถอีแต่นของชาวนาเคลื่อนตัวไปช้า ๆ ตามไหล่ทางข้างถนน เธอมองไม่เห็นความร้อนรนใด ๆ ในชีวิตตรงหน้านั้นแม้แต่น้อย กว่าเจ็ดปีที่ใช้ชีวิตที่เมืองหลวง เธอเดินทางไปกลับผ่านเส้นทางนี้นับครั้งไม่ถ้วน แต่ดูเหมือนจะไม่เคยมีครั้งไหนที่เธอสัมผัสถึงความสวยงามของมันได้เท่าที่ครั้งนี้

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 58)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมชนบทจะมีทั้งต้นไม้และทุ่งนาทำให้สิ่งแวดล้อมชนบทมีชีวิตชีวา สิ่งแวดล้อมที่เปี่ยมด้วยสีเขียวทำให้สังคมชนบทร่มเย็นหน้าอยู่ มนุษย์ สัตว์ และพืชพันธุ์ต่าง ๆ อยู่กันอย่างปรองดองในสังคมชนบท โดยจังหวะชีวิตจะไม่เร่งรีบ ทุกสิ่งทุกอย่างอยู่สงบสุข โดยเฉพาะคนในสังคมชนบทมีชีวิตที่มีความสุขมาก รวมทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ผู้ใหญ่จะมีความสุขในการทำไร่ทำนา ส่วนทุ่งนาและแม่น้ำจะเป็นสวนสนุกของเด็กในชนบท แม้ปัจจุบันคนจะติดตามเข้าไปในเมือง แต่พอกลับไปถึงชนบทก็ยังอาลัยอาวรณ์กับชีวิตที่สงบสุขในสังคมชนบท เพราะฉะนั้นความอยู่เย็นเป็นสุขของชีวิตที่อยู่ในสังคมชนบทยังดึงดูดใจคนในสังคมไทยให้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมชนบท

นวนิยายเรื่อง รุสนี่ กล่าวถึง หลังจากเลิกเรียนแล้ว ชูโฮมิ่งกลับถึงบ้านและคุยกับบังโตะ ชูโฮมิ่งสงสัยเหตุผลที่บังโตะออกจากบ้านเกิดที่ชนบทก็เลยถามบังโตะ แต่บังโตะไม่ตอบ ชูโฮมิ่งจึงพิมพ์เอง ดังตัวอย่าง

“ความจริงแล้วบ้านเราน่าอยู่มากนะ ทำสวนทำนาไป
ตามประสา เข้า ๆ ก็แขวนกรงนกเขา ฟังเสียงกุก ลองกอกก็
ดกต้นไปทั่ว ปีไหนยางราคาดีเราก็มั่งชีวิตดี” ซูโฮมิ่งเหลือบมอง
ถนนที่พลุกพล่านไปด้วยรถยนต์

(รุสนี. 2555 : 87)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมชนบทไทยเป็นสังคมชนบทจะเป็นที่น่าพึงพาอาศัยคนใน
สังคมชนบทไทยมักจะมีอาชีพทำสวนทำนา โดยประเทศไทยมีสิ่งแวดล้อมที่ดีที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่กับ
การเพาะปลูก พืชพันธุ์ต่าง ๆ จะเติบโตรวดเร็วในแผ่นดินไทย สังคมไทยมีพืชพันธุ์ผลไม้อื่นต่าง ๆ อยู่ทั่ว
ทุกที่ ชีวิตของคนในสังคมชนบทไทยมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติมาก โดยคนในสังคมชนบททำมาหา
กินด้วยสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ คนจะมีรายได้จากการทำสวนทำนา คนมีความสุขกับธรรมชาติ สิ่งที่มี
ชีวิตทุกอย่างที่อยู่ในธรรมชาติจะเป็นเพื่อนที่ดีของคนในสังคมชนบท คนในสังคมชนบทก็รักและผูกพันกับ
ชีวิตที่อยู่กับธรรมชาติ ดังนั้นสังคมชนบทไทยจึงมีความผูกพันมากกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาตินวนิยาย
เรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง นกกับแพงซิมมอเตอร์ไซค์ไปเที่ยวทะเลน้อย และได้ดูบัวสายที่สวยงาม
ซึ่งแพงกับนกรู้สึกว่าตื่นตาตื่นใจกับความสวยงามของธรรมชาติ ดังตัวอย่าง

แล้วเจ้าไทรอัมพ์ก็พาเราบินผ่านอำเภอควนขนุนสู่ทะเลน้อย
นกจอดมอเตอร์ไซค์ริมทะเลสาบ บัวสายบานสะพรั่งอวดโฉม
ฉันทอดแว่นกันแดด ตื่นตาตื่นใจกับสีชมพูอมม่วงของกลีบบัว...
ต่อให้พยายามเท่าไร เราก็ไม่มีทางผลมสีเลียนแบบธรรมชาติได้
เราไม่มีวันผลมสีของกลีบบัวยามต้องแสงแดด ไม่มีวัน...

(ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง. 2556 : 170)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมชนบทไทยเป็นสังคมที่มีธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม
แม้อยู่ห่างไกลจากเมือง แต่ก็มีคนพยายามไปดูความสวยงามของธรรมชาติ คนก็ได้ปล่อยอารมณ์กับ
ธรรมชาติ ได้สบายอกสบายใจและพักผ่อนหย่อนใจ ที่สำคัญคือ ความสวยงามของสังคมชนบทเป็น
ความสวยงามที่มนุษย์เราพรรณนาไม่ได้ มีแต่ต้องได้สัมผัสเอง ผู้คนจะอยู่เย็นเป็นสุขกับธรรมชาติที่
สวยงาม ไม่ว่าจะเป็นคนที่อยู่ในสังคมชนบทหรือคนที่มาเที่ยวก็ได้ความสงบสุขจากธรรมชาติที่สวยงาม

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
พ.ศ. 2556 - 2557 ได้สะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่อยู่ในสังคมชนบทไทยโดยมักจะเป็นชีวิตที่
เรียบง่าย มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด คนที่อยู่ในสังคมชนบทมักจะสร้างบ้านเรือนให้เข้า
กับธรรมชาติ คนไทยมักจะปลูกต้นไม้และดอกไม้ตกแต่งบ้านเรือน โดยพืชพันธุ์ต่างทำให้บ้างมีชีวิตชีวา
คนที่พักอาศัยก็อยู่เย็นเป็นสุขกับธรรมชาติที่สวยงาม ชีวิตที่อยู่ในสังคมชนบทก็เป็นชีวิตที่ร่มเย็น เรียบง่าย
ไม่ได้รับผลกระทบจากค่านิยมที่เป็นวัตถุนิยม คนส่วนมากก็มีความสุขและพอใจกับชีวิต เรียบง่ายและ
เสพสุขกับธรรมชาติ

3.1.2 ชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมือง

สังคมเมืองเป็นสังคมที่แตกต่างจากสังคมชนบท จังหวะชีวิตในสังคมเมืองมักจะรวดเร็ว ผู้คนส่วนใหญ่ต้องทำงานในบริษัทหรือสำนักงานต่าง ๆ คนในสังคมเมืองก็เน้นความเป็นประสิทธิภาพในการทำงานและดำรงชีวิต คนที่อยู่ในสังคมเมืองมักต้องแข่งกับเวลา ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการดำรงชีวิตก็เร่งรีบ โดยมีความกดดันจากสังคมมากกว่าคนที่อยู่ในสังคมชนบท คนก็เห็นแก่ผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าคนอื่น ผลประโยชน์ส่วนตัวเกือบจะเป็นมาตรฐานและเป้าหมายของการดำรงชีวิต

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต... อธิษฐาน กล่าวถึง มาลาไปที่บ้านของเยีย ซึ่งอยู่ในเมือง โดยบ้านของเยียสร้างเป็นอาคารที่ทันสมัย พร้อมมีคนรับใช้คอยดูแลรักษาบ้าน เยียอยู่ที่บ้านหรรษา และใหญ่โตมโหฬาร มีการแบ่งแยกห้องอย่างละเอียดโดยมีห้องรับแขกที่มีการตกแต่งด้วยรูปของคนในครอบครัว ดังตัวอย่าง

เด็กไผ่มาเชิญให้เขาไปรอในห้องรับแขก พอเข้ามา จึงได้เห็น ว่าห้องนี้มีประตูได้สองทาง ประตูหนึ่งสำหรับแขก อีกประตูสำหรับเจ้าของบ้าน ครั้งที่แล้วพอมมาถึง ก็เดินตามเจ้าของบ้านไปห้องกินข้าวเลย จากนั้นเขาได้ขึ้นไปห้องหนังสือกับคุณยอด แล้วค่อยออกไปนั่งที่เฉลียง

ในห้องนี้นอกจากเครื่องเรือนแบบเรียบ คุณภาพสูงแล้วยังมีรูปภาพของคนในครอบครัวโดยเฉพาะรูปของหลานสาวคนโตหลายช่วงอายุ มีรูปคุณยอดคุณยอดอุ้มทารกให้ชบชนบ่า ถัดมาเป็นรูปหนูน้อยตัวกลมบึกลูกแก้มยุ้ย ตอนโตขึ้นมาอีก เป็นเด็กหญิงแต่งตัวน่าเอ็นดู และตอนเป็นสาวสูงโปร่ง รูปหลาน ๆ ลูกของยิ่งยศ และรูปรวมญาติของครอบครัวในกรอบสวยงาม เขาเห็นว้าวเดือนปีที่ถ่ายภาพ ล่วงเลยมาเกือบสามสิบปี

(อันเกิดแต่ดวงจิต... อธิษฐาน . 2556 : 278)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมเมืองมักดำรงชีวิตในอาคารใหญ่โตที่สร้างด้วยปูนซีเมนต์ คนมักจะพักที่อาคารหรือตึกที่สูง ๆ โดยเฉพาะคนที่อยู่ในเมืองซึ่งเป็นตระกูลใหญ่ จะมีบ้านเรือนที่ใหญ่โต โดยมีการจัดการห้องและการแยกย้ายห้องโดยใช้พื้นที่ว่างอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเจริญในทางด้านเงินทอง บ้านเรือนของคนในสังคมก็จะหรรษาและสิ่งของที่บ้านก็จะมีคุณภาพ คนที่อยู่ในสังคมเมืองมักจะเป็นคนที่ร่ำรวย โดยระดับการใช้ชีวิตก็ค่อนข้างจะดี ไม่ว่าจะที่บ้านที่อยู่อาศัยหรือของใช้ประจำวันก็จะเป็นสิ่งที่หรรษาและมีคุณค่า

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อแพงย้ายจากภาคใต้มาอยู่กรุงเทพมหานคร เพื่อนให้พักอยู่ที่สำนักพิมพ์ฟรี แต่แพงไม่ยอมทำให้เพื่อนลำบากและอยากมีที่ส่วนตัวของตัวเอง แพงก็เลยไปหาห้องเช่าเอง ดังตัวอย่าง

นอกจากตู้เสื้อผ้า ห้องนี้ยังมีครัวเล็ก ๆ พร้อมทั้งตู้ดูดควัน
ตอนมาเมืองทองธานีครั้งแรก ฉันเห็นตึกสูงเป็นแห่งเข้าแถวเรียง
หน้ากระดาน หน้าตามันเหมือนกันจนแยกไม่ออกจากตึกไหนเป็น
ตึกไหน เจ้าของห้องพาฉันขึ้นลิฟต์ แล้วเดินมาทางเดินแคบ ๆ
ซึ่งขนาดด้วยประตูห้องทั้งสองด้าน ไม่มีทางเลยที่แสงแดดจะเล็ด
ลอดเข้ามา ฉันรู้สึกหม่นมองจนเกือบจะหันหลังกลับ แต่เมื่อเปิด
ประตูบ้านเล็ก แล้วเดินเข้ามาในห้องอันสว่างไสว ฉันก็ยิ้มออก
และทันทีที่เห็นครัว ฉันพูดกับเจ้าของห้อง “ฉันจะอยู่ที่นี้”

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 23)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมเมืองของไทยเป็นสังคมที่ทันสมัย เจริญในด้านวัตถุและ
เศรษฐกิจ เนื่องจากการพัฒนาของสังคมเมือง ทำให้คนที่เข้ามาอยู่ในเมืองจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้น
ด้วยความจำกัดของพื้นที่จึงมีการสร้างตึกสูงระฟ้าจำนวนมาก เพื่อใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้มากที่สุด
และให้คนในเมืองมีพื้นที่อยู่เพียงพอ ตึกแถวนี้จะเป็นห้องเช่าให้คนต่างถิ่นที่มาทำงานในเมือง ห้องมักจะ
เป็นห้องเล็กและมีที่จำกัด ตึกที่สร้างเป็นแถวนอกจากจะดูสวยงามเรียบร้อยแล้ว มีการวางผังเมืองด้วย

นวนิยาย เรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง เมธารีเรียนจบแล้ว กลับมาถึงประเทศไทยและไปเข้า
ร่วมงานแสดงของบริษัทเพชร ดังตัวอย่าง

ในคืนงานแสดงเครื่องประดับประจำปีของบริษัทเพชรชั้น
นำแห่งหนึ่งของไทยท่ามกลางเหล่าไฮโซมากมายที่กำลังพูดคุยกัน
อย่างออกรส หญิงสาวร่างโปร่งในชุดราตรียาวสีน้ำเงินเข้มกำลังยื่น
มองชุดเครื่องเพชรในตู้กระจกอย่างสนใจ

(ไม่นอกกอก. 2556 : 1)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมเมืองไทยเป็นสังคมที่มีความเจริญในทางด้านวัตถุ โดยมี
บริษัทต่าง ๆ จัดกิจกรรมหลากหลาย งานต่าง ๆ ที่บริษัทจัดทำจะเป็นการรวมตัวกันของพวกคนชน
ชั้นสูง ชีวิตที่อยู่ในสังคมเมืองจะเป็นชีวิตที่ไฮโซและเป็นชีวิตที่มีสีสันสดใส มาตรฐานชีวิตของคนใน
สังคมเมืองค่อนข้างสูง คนมักอยู่ในบ้านที่หรูหรา โดยเฉพาะคนที่ชนชั้นสูงหรือคนร่ำรวย การใช้ชีวิต
ของพวกนี้ก็ค่อนข้างร่ำรวยและฟุ่มเฟือยด้วย

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงย้ายไปเมืองทองธานี และได้ใช้ชีวิตในเมืองทองธานี
ซึ่งเมืองทองธานีมีทุกอย่างที่สะดวกสบาย ไม่ว่าจะเป็นของใช้ประจำวันหรือร้านต่าง ๆ เมืองทองธานีก็มี
มีตลาดที่แพงหาของกินได้และมีโลตัสที่มีของต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

ฉันทำซูเปอร์ไว้ตั้งแต่เย็นวาน เดินไปตลาด ระหว่างทางผ่าน
เซเว่น-อีเลฟเว่น เทสโก้โลตัส ศูนย์อาหาร (บางมื่อฉันก็มาฝาก

ห้องที่นี้) และตลาดนัดต้นประดู่ซึ่งจะเริ่มวางแผงตอนบ่าย มีเสื้อผ้าสวย ๆ เครื่องประดับ หนังสือเก่า แผ่นหนัง (ก๊อปปี้) มันเป็นแหล่งช้อปปิ้งที่เหมาะกับเงินในกระเป๋าฉัน

เมืองทองธานีมีทุกอย่างอย่าง ไปรษณีย์ ธนาคาร ร้านแว่น ร้านขายเครื่องนอน และตลาดสด ฉันซื้อโครงไก่หนึ่ (ถูกใจที่สุด) ปรุงโครง หอมหัวใหญ่ มันฝรั่ง แครรอท และฟักทอง แวะซื้อยาเกตุในโลตัส และที่ลืมไม่ได้เลย ก็คือเก็บดอกไม้

(มีเสื้อที่บินข้ามบึง . 2556 : 25)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตที่อยู่ในสังคมเมืองจะเป็นชีวิตที่สะดวกมาก สังคมเมืองมีทั้งตลาดนัดที่ขายของกินของใช้ประจำวันแล้ว ยังมีร้านต่าง ๆ ที่คนในเมืองขาดไม่ได้สำหรับชีวิตในเมือง คนไทยที่อยู่ในสังคมเมืองมักซื้อข้าวทานแทนที่จะทำเอง เพราะมีตลาดและศูนย์อาหารมากมาย โดยคนไม่ต้องกังวลไม่มีที่รับประทานอาหาร ถ้าอยากทำกับข้าวก็มีตลาดสดที่ขายผักหลาย ๆ อย่าง จะเห็นได้ว่า ทั้งตลาดนัด ตลาดสดและร้านต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในสังคมเมือง ทั้งนี้ทำให้ชีวิตในสังคมเมืองเจริญคึกคัก

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้สะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเมืองของไทยว่า การดำเนินชีวิตที่สังคมเมืองมักจะมีจังหวะที่รวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาของสังคมและเศรษฐกิจที่อย่างรวดเร็ว การพัฒนาทำให้บริเวณเมืองขยายมากขึ้น ประชากรที่ย้ายเข้ามาอยู่ในเมืองก็มากขึ้นเรื่อย ๆ แม้อยู่ในชนเมืองก็จะมีสิ่งก่อสร้างหรือองค์การที่เอื้ออำนวยความสะดวกสบายได้ โดยไม่ได้ยากลำบากที่ต้องเสียกำลังเข้าไปในเมือง ชีวิตที่อยู่ในสังคมเมืองก็เป็นชีวิตที่ค่อนข้างสะดวกสบาย โดยมีตลาดนัดหรือร้านขายของต่าง ๆ อยู่ทั่วไปแล้ว สังคมเมืองยังเป็นศูนย์รวมของคนชนชั้นสูงหรือพวกไฮโซ ชีวิตที่อยู่ในเมืองเป็นชีวิตที่มีสีสันสดใส แต่ในขณะเดียวกันชีวิตที่อยู่ในสังคมเมืองก็มีความแข่งขันกันและซับซ้อนมากกว่าชีวิตที่อยู่ในสังคมชนบท

3.1.3 อาชีพต่าง ๆ ของคนในสังคมไทย

สังคมไทยมีทั้งสองคมชนบทและสังคมเมือง ซึ่งจะทำให้เกิดความหลากหลายในอาชีพต่าง ๆ เช่น ครู หนายความ นางพยาบาล เป็นต้น อาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมทำให้สังคมไทยพัฒนาก้าวหน้าไปต่ออย่างราบรื่น ภาพสะท้อนสังคมไทยในด้านอาชีพต่าง ๆ ของคนในสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 มีดังต่อไปนี้

1) เกษตรกร

โดยทั่วไปแล้ว สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม เนื่องด้วยประเทศไทยเป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์และมีทรัพยากรทางธรรมชาติมากมาย ซึ่งทำให้แผ่นดินไทยเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับ

การเพาะปลูก โดยคนไทยจะนิยมทำไร่นาและทำสวนกัน คนที่เป็นเกษตรกรมักจะปลูกข้าว ปลูกผัก และผลไม้ต่าง ๆ ซึ่งผลผลิตส่วนหนึ่งบริโภคเองแล้ว ถ้ามีเหลือยังส่งไปขายได้ และกลายเป็นผลกำไรได้ คนที่มีอาชีพเกษตรกรมักจะอยู่ในสังคมชนบทและมีชีวิตที่ผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติ ซึ่งมักอยู่ในสิ่งแวดล้อม มีต้นไม้ผลไม้และสัตว์ป่าต่าง ๆ

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ธงกลับบ้านและรู้ว่าลุงหมายจะไม่ให้เขาที่ดินทำนาอีก ธงก็คุยบอกแม่ว่า เคยชวนลุงหมายเข้าร่วมกลุ่มเขาที่ไม่ใช้สารเคมี แต่ลุงไม่เชื่อ ยังใช้สารเคมีจนทำลายพื้นดิน สุดท้ายที่ดินก็เสื่อมและทำนาอีกไม่ได้ ดังตัวอย่าง

ชายหนุ่มส่ายหน้า “ก็ปีก็ปีก็อดลงไปแต่เคมี ดินมันก็ต้อง
ป่วยบ้างล่ะครับแม่ แล้วพอมันทำประโยชน์ไม่ได้ก็ทิ้งไปทำลายที่
อื่นกันต่อ ผมคุยกับลุงหมายแกตั้งไม่รู้กี่ครั้งให้มาทำกับเรา แกไม่
ยอมทำเดี่ยว กลัวว่าผลผลิตได้น้อยไม่พอค่าเช่า แล้วสุดท้ายเป็น
ยังไง ได้มากก็ไม่พอค่าเช่าอยู่ดี ป่วยเอาไปหมด”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 36)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหนึ่งในสังคมไทย โดยเฉพาะในสังคมชนบท อาชีพหลักของชาวบ้านก็คือการทำไร่ทำนา แต่ด้วยการพัฒนาของสังคม สารเคมีต่าง ๆ ที่ใช้ในการเพาะปลูกก็จะพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการใช้สารเคมีเพื่อให้ได้ผลผลิตดี แต่สุดท้ายก็ทำลายที่ดินและไม่ได้กำไรมาก แต่กลับเสียที่ดินที่อุดมสมบูรณ์ไป ในขณะที่เดียวกันสังคมไทยก็จะมีเกษตรกรที่มีจิตสำนึกที่ให้ความสำคัญในการรักษาพื้นที่ทำมาหากินของตนเอง โดยใช้วิธีการทำไร่ ทำนาโดยธรรมชาติ ไม่ทำลายที่ดิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรไทยรักแผ่นดินทำไร่ทำนาของตนเอง ไม่ยอมทำลายที่ดินจะมีส่วนช่วยพัฒนาที่ดิน และใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ได้นาน

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริษฐาน กล่าวถึง แก้วไปเยี่ยมมาลาที่บ้านมาลา และนำขนมไปฝากมาลาตามมารยาม สุดซึ่งเป็นลูกชายของมาลาที่เพิ่งกลับจากสวนมะพร้าวก็ให้ลูกมะพร้าวกับแก้วกลับบ้าน และเมื่อรู้มีคนขโมยผลไม้ต่าง ๆ ของสวน มาลา ก็อดบ่นไม่ได้อยากให้ตำรวจมาจับ ดังตัวอย่าง

เธอรู้มาลาโชคดีที่มีญาติ นอกจากจะช่วยทำงานเฝ้า...
สวนด้วยหลายคนไม่โชคดีอย่างนี้ บางคนต้องเสียผลผลิตจำนวน
มากอย่างน่าเสียดายมิใช่เพราะจากค่างควาแม่ไก่ที่มาลอบกิน...
ผลไม่สุกหอมก่อนคน แต่จากพวกหัวขโมยหรือ‘ผีกระสอบ’ ซึ่งมัก
มีความสามารถพิเศษในการกวาดได้เรียบ ทั้งมะม่วง กล้วย
ขนุนที่ปลูกไว้กิน ไว้ขาย แล้วก็จับมือใครดมไม่ได้ คนที่เป็นเจ้าของ
สวนย่อมอยากให้ตำรวจไปตามจับเจ้าหัวขโมยเหล่านี้มากกว่าจ้าง

คอยรวิคนอยากทำงาน แม้ว่าเขาเหล่านั้นจะเป็นต่างชาติก็ตาม กิ่ง
แก้วอดบ่นไม่ได้

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน. 2556 : 140)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การทำสวนผลไม้ต่าง ๆ ก็เป็นอาชีพหนึ่งที่อยู่ในสังคมไทย ซึ่งเป็นประเทศที่มีดินฟ้าอากาศเหมาะสมกับการเติบโตของต้นไม้ผลไม้ต่าง ๆ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีผลไม้หลายชนิดหลายพันธุ์ โดยเฉพาะผลไม้ที่ปลูกได้ในเขตร้อนอย่างเดียว เช่น มะพร้าว กล้วย ขนุน เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นผลไม้หลักที่ประเทศไทยผลิตเอง นอกจากการบริโภคภายในประเทศแล้วยังไปส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศด้วย แต่ในขณะเดียวกันการทำอะไรทำสวนก็ไม่ใช่เรื่องง่าย นอกจากการลงทุนแล้ว ยังต้องมีแรงงานพอที่จะดูแลสวนได้ ถ้าแรงคนไม่พอ บางทีก็ต้องเสียผลผลิตและการทำสวนเป็นงานที่หนักต้องการความอดทนด้วย

2) ครู

ครู เป็นอาชีพหนึ่งที่มีอยู่ในทุกสังคม สังคมไทยก็เหมือนกัน คนที่เป็นครูจะได้รับการยกย่องและได้รับความเคารพจากคนในสังคมทุกคน คนที่เป็นครูจะมีหน้าที่อบรมสั่งสอนลูกศิษย์ ถ่ายทอดชีวิตประสบการณ์ให้ลูกศิษย์ เป็นตัวอย่างที่ดีของเด็ก สั่งสอนเด็กให้คนดีมีประโยชน์ต่อคนและคนในสังคมและชี้ทางเด็กให้เดินทางชีวิตให้ถูกต้อง นอกจากพ่อแม่แล้วครูก็เป็นคนที่มีผลกระทบต่อการศึกษาของเด็ก

นวนิยายเรื่อง ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก กล่าวถึง นลิตาเกิดในครอบครัวที่เป็นครู เนื่องจากนลิตาที่เรียนปริญญาโทอยู่ไม่สามารถทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ พ่อก็เลยสั่งให้ไปฝึกงานสอนหนังสือที่โรงเรียนที่อำเภอเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ซึ่งมีพี่ชายเป็นครูใหญ่ที่นั่น ก่อนเปิดเทอม นลิตามีเวลาหนึ่งเดือนที่ปรับตัว พี่ชายไม่ได้เข้มงวดกับนลิตา แต่ก่อนเปิดเทอมสองวัน พี่ชายก็คุยอย่างจริงจังกับน้องสาว ดังตัวอย่าง

ก่อนเปิดเรียนสองวัน ซัยลิทธิ์นั่งถกกับนลิตาอย่างเป็นจริง
เป็นจัง ท่าทางครูใหญ่ซึ่งตอนแรกคล้ายเชื่อมั่นในความสามารถน้อง
สายเต็มเปี่ยม ไม่หวั่นสักนิดว่าเธอจะบ้อท่าทำเสียชื่อเพียงแค่
ชั่วโมงแรกของการสอน เลือดดีตระกูลเด่นย่อมมีชัยไปกว่าครึ่ง
แม่เป็นครู พี่สาวพี่ชายล้วนแต่เชื่อไม่ทิ้งแถม รับราชการครูตั้งแต่
จบมหาวิทยาลัย มีหรือน้องสาวคนเล็กจะมาแหกคอกเสียขบวน
เอาง่าย ๆ

(ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก. 2555 : 60)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทย ครูก็เป็นอาชีพหนึ่งที่เป็นข้าราชการ ซึ่งการเป็นครูที่ประเทศไทยจะได้รับเกียรติ คนที่เป็นครูจะภาคภูมิใจกับอาชีพของตนเอง อาชีพครูเป็นอาชีพที่ค่อนข้างพิเศษ โดยคนที่เป็นครูต้องมีหน้าที่ที่ต้องทำตามอาชีพของตน ต้องปฏิบัติตัวเองให้ดี

ก่อน จึงจะเป็นตัวอย่างที่ดีกับลูกศิษย์ได้ นอกจากนี้ ยังสะท้อนให้เห็นว่า ลูกหลานมักจะทำอาชีพที่
 อย่างพ่อแม่ทำ ซึ่งพ่อแม่จะถ่ายทอดประสบการณ์ทำงานได้ และการสืบทอดอาชีพครูของพ่อแม่อุทิศ
 ตัวเป็นครูก็จะมีส่วนช่วยการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

นวนิยายเรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง หลังจากสามีเสียชีวิตไปแล้ว แพงไปอยู่ที่
 กรุงเทพมหานครแต่ก็อยู่กันอย่างไม่สบายอกสบายใจ แพงจึงไปเรียนทำผ้าบาติกกับครู ครูสอนแพง
 ทำผ้าโดยไม่คิดค่าตอบแทน โดยอำนวยการที่ผ้า ที่ปักต่าง ๆ ให้แพง ดังตัวอย่าง

แต่ก่อนถึงเวลานั้น ฉันจะช่วยครูลงสีผ้าสีม่วงมาลิบชั้นให้
 เสร็จ ครูสอนฉันทุกอย่าง แถมยังให้ที่พักอย่างดี เลี้ยงข้าวทุกมื้อ
 ให้ฉันใช้อุปกรณ์ของครู ทุกอย่างฟรี ครูไม่ยอมรับเงินจากฉัน
 ครูถ้าคิดเงินก็ไม่ใช้การสอน เป็นการขาย ฉันของจ่ายค่าสี ค่าผ้า
 ที่ฉันใช้ แต่ครูก็ไม่ยอม ครูว่ามันนิเดียว ไม่รู้จะคิดเป็นกี่บาท

(ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง. 2556 : 164)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ครูไทยไม่ใช่ครูที่สอนในห้องเรียนอย่างเดียว แต่เป็นครู
 ที่สอนการทำหัตถกรรมของประเทศไทย ความเป็นครูก็ไม่ใช้รูปแบบเดียวกันที่สอนหนังสืออย่างเดียว
 คนที่สอนความรู้ถ่ายทอดชีวิตประสบการณ์ของเรา ก็เรียกว่าเป็นครูของเราได้ ครูไทยมักจะถ่ายทอด
 ความรู้ของตนเองให้แก่ศิษย์โดยไม่คิดค่าตอบแทน และยังสะท้อนให้เห็นว่า ในสังคมไทยคนที่เป็นครู
 และคนที่เป็นนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี โดยคนที่เป็นครูจะถือว่าตัวเองเป็นครู และเหนือกว่าคนอื่น
 แต่เป็นคนที่ยิ้มกับคนอื่นได้ง่ายและเป็นคนที่นิสัยใจคอดีงาม นอกจากนี้ครูไทยยังมีความสามารถที่
 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน โดยผ่านพฤติกรรมของครูที่ทำให้นักเรียนซาบซึ้งตรึงใจ อยากเป็น
 เพื่อนของครู ทั้งครูและนักเรียนผูกพันด้วยความรักและความหวังใจที่อย่างแท้จริง ดังนั้น ครูไทยจะ
 เป็นคนที่ได้รับความรักใคร่จากศิษย์มาก

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ชิงธง บัวฉัตร ขวัญข้าว ครูตระวันร่วมมือกันจัดกิจกรรม
 ต่าง ๆ ให้เด็กเยาวชนและชุมชน ขวัญข้าวก็เลยชวนเพื่อนชวนเพื่อนฝรั่งที่สอนภาษาอังกฤษมาช่วยด้วย
 เพื่อนแอนนาจะมีวิธีการสอนที่ดึงดูดใจเด็กมาก ดังตัวอย่าง

กิจกรรมสุดท้ายเป็นการนำคณะนักเรียนเดินทางไปชม
 สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด ครูแอนนาทำหน้าที่วิทยากร
 บรรยายข้อมูลและให้เด็ก ๆ ซักถามเป็นภาษาอังกฤษ รวมทั้ง
 ส่งเสริมให้เด็ก ๆ มีความกล้าที่จะลองใช้บทสนทนาง่าย ๆ กับ
 นักท่องเที่ยวต่างชาติในบริเวณนั้น ซึ่งได้รับความร่วมมือจาก
 นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 184)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยไม่เพียงแต่มีครูคนไทยอย่างเดียว ยังมีครูต่างประเทศด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในการศึกษามาก โดยเฉพาะการศึกษาทางด้านภาษา ด้วยการพัฒนาของประเทศชาติและความเชื่อมต่อของโลกที่ยั่งยืนยิ่งใกล้ขีดภาษาจะเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ในการศึกษา ครูต่างชาติที่ใช้วิธีการสอนอย่างทัศนศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการสอนโดยตรง ดึงดูดใจเด็ก ทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียน และพยายามประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง แสดงให้เห็นว่า วิธีการสอนที่ดีของครู เน้นฝึกทักษะของนักเรียนเป็นหลัก

3) หมายความ

หมายความ เป็นคนที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในคดีหรือเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายและดำเนินการแทนคู่ความทั้งทางอาญาและทางแพ่ง ซึ่งต้องตรวจสอบเรื่องราวต่าง ๆ และค้นบทกฎหมายที่นำมาใช้ โดยการศึกษาประมวลกฎหมายพระราชกฤษฎีกา เทศบัญญัติ คำพิพากษาของศาลสูงที่มีมาแล้ว และกฎข้อบังคับที่ตราขึ้นไว้ และให้คำแนะนำแก่คู่ความและทำหน้าที่ตามกฎหมายทำการแทนคู่ความในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย จัดทำเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายและค้นหาบรรพต่าง ๆ ในประมวลกฎหมาย ว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในศาลแทนคู่ความทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา มีบทบาทหน้าที่ในการสร้างและรักษาความเป็นธรรมให้กับสังคม มีบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครอง รักษาผลประโยชน์ของบุคคลและองค์กรธุรกิจเอกชนต่าง ๆ มีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่คู่ความ ในการดำเนินการต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย เป็นคนกลางเพื่อไกล่เกลี่ยความขัดแย้งแห่งผลประโยชน์ด้วย

นวนิยายเรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง หมายความชินวรรับคดีข่มขืนคดีหนึ่ง โดยหลักฐานมากมายที่แสดงให้เห็นความเสียหายเปรียบของคู่ความของตน แต่ด้วยความฉลาดที่หาหลักฐานมาพิสูจน์ว่า จุดประสงค์ของโจทก์ที่ตั้งใจจะได้เงิน สุดท้ายจำเลยซึ่งเป็นคู่ความของนายชินวรก็ได้รับคดีข่มขืนผู้หญิง ดังตัวอย่าง

คู่ความของนายชินวรมีท่าทีโล่งใจชัดที่มารดา
ผู้เสียหายยอมรับข้อเสนอดุโดยดี ผู้ไกล่เกลี่ยจึงเขียนข้อตกลงเพื่อให้
ทั้งสองเซ็นชื่อไว้ ก่อนนำเสนอสู่ศาลอีกครั้ง นายชินวรกับเมธารี
จึงเดินออกจากห้องพร้อมคู่ความ

“งานนี้ คุณต้องจ่ายเพื่อยุติคดีโดยเร็ว พ่อของคุณยินยอม
แล้ว ผมอยากให้รับทราบด้วย” นายชินวรบอกบอกคู่ความก่อน
แยกทางไป

“ขอบคุณมากนะครับ”

“ผมทำเพื่อความเป็นธรรมในคดี ถ้าคุณทำผิดจริงก็ต้อง
รับโทษ ผมไม่ปล่อยไว้หรอก”

(ไม่นอกกอก. 2556 : 64)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ทัศนคติของอาสาสมัครหนึ่งที่อยู่ในสังคมไทย โดยทัศนคติจะเป็นตัวแทนของทั้งจิตวิทยาหรือจำเลยได้ ทัศนคติมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำต่าง ๆ เพื่อเป็นผลประโยชน์ของลูกความ แต่ทั้งหมดนี้ก็ต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานของกฎหมายและความเป็นธรรม แสดงให้เห็นว่า ทัศนคติของไทยเป็นอาสาสมัครที่ศักดิ์ศรี คนที่เป็นอาสาสมัครไม่ใช่เพียงแต่เห็นแก่ตัว มัวแต่ผลประโยชน์ของตน แต่เป็นการทำงานที่ค้นหาความเป็นจริง และปฏิบัติตัวตามความเป็นธรรม

4) แพทย์

แพทย์ เป็นอาสาสมัครที่สังคมทุกสังคมจำเป็นต้องมี ซึ่งคนเราต้องมีการเกิด การตาย การเจ็บไข้ได้ป่วย ทั้งหมดนี้ก็มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแพทย์ ซึ่งแพทย์จะมีความเมตตา มีน้ำใจช่วยเหลือ รักษาผู้ป่วย ช่วยบรรเทาอาการหนักต่าง ๆ ของผู้ป่วย พ้นทุกข์สุขภาพ อาชีพแพทย์เป็นอาชีพหนึ่งที่ได้รับเกียรติมากจากคนในสังคม แพทย์ที่ดีไม่เพียงแต่ต้องมีความสามารถ มีความรู้ในทางด้านวิชาชีพแล้วยังต้องมีความรักต่อผู้ป่วย รักษาโรคและให้กำลังใจผู้ป่วย

นวนิยายเรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง พิวรรณเป็นนักโทษที่ถูกขังไว้ขังอยู่นาน แต่ระยะเวลาที่เขาติดคุก มีคนชมชื่นเขา จนทำให้เขามีห้อง การถูกชมชื่นมีห้องจะช่วยพิววรรณไปฟ้องคดี และอาจจะออกจากคุกได้ ทัศนคติจึงอยากช่วยเขาและให้เขาไปอยู่ที่ห้องคนไข้ โดยมีหม่อมอำไพช่วยรักษาโรคและดูแลด้วย แต่คนที่ใจร้ายยังหาโอกาสฆ่าพิววรรณให้ตาย ดังตัวอย่าง

“ช่วยด้วย หมอ” นักโทษหญิงสูงวัยร้องบอก ขณะเข้าไป
ประคองพิววรรณที่เป็นลมไปแล้ว

หม่อมอำไพเห็นซีรินจีฉีดยาตกอยู่ข้างเตียงจึงหยิบไปไว้วาง
บนโต๊ะแล้วรีบตรวจอาการของพิววรรณทันที โดยมีพยาบาล
อีกคนเข้ามาช่วย

“เธอไม่อยู่ในห้องหรือ” หม่อมอำไพถามพยาบาลสาว

“ไปห้องน้ำค่ะ” หล่อนตอบพลางหลบตา

หม่อมอำไพสังเกตเห็นเส้นผมกระจุกหนึ่งอยู่ในมือของพิ
ววรรณ

“เก็บไว้ให้หมอด้วย”

พยาบาลสาวเก็บเส้นผมใส่ถุงพลาสติกใส แล้วช่วยหม่อม
อำไพทำงานต่อไปส่วนนักโทษหญิงสูงวัยกลับไปพักที่เตียง ยังคม
ตื่นตื่นจากเหตุการณ์เมื่อครู่นี้

(ไม่นอกกอก. 2555 : 47)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนที่เป็นหมอในสังคมไทยนอกจากช่วยเหลือรักษาโรคช่วยบรรเทาอาการเจ็บป่วยแล้ว ยังมีน้ำใจช่วยเหลือผู้ป่วย คนที่เป็นแพทย์ในสังคมไทยนั้นจะเป็นคนที่ละเอียด

มีความอดทน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อผู้ป่วย โดยเฉพาะผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับคดี แพทย์ต้องร่วมมือกับทนายความหรือตำรวจเพื่อการดำเนินคดี นอกจากนี้แพทย์มักจะร่วมมือกับพยาบาลเพื่อรักษาโรคต่าง ๆ ให้สำเร็จ

นวนิยายเรื่อง ฝิเสื่อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง หลังจากสามีของแพงเสียชีวิตด้วยโรคแล้ว แพงก็ให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากขึ้น แต่พอไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลพบว่ามึนขึ้นเนื้อ แพงจึงต้องไปตรวจอย่างละเอียดต่อ และสุดท้ายต้องไปผ่าตัดชิ้นเนื้อร้ายออกไป ดังตัวอย่าง

ในห้องผ่าตัดทุกคนล้วนใส่ชุดสีเขียว ไปสว่างจนฉันแสบตา ท่อนล่างของฉันทกลายเป็นหิน เมื่อได้ยินเสียงฝิเท้าและได้ยินหมอร้องเพลง ฉันก็อดยิ้มไม่ได้ จากนั้น ฉันได้ยินเสียงเครื่องมือ ได้ยินหมอพูดกับผู้ช่วย และบางครั้งหมอตะโกนถามฉัน “คนไข้สบายดีไหมคะ”

(ฝิเสื่อที่บินข้ามบึง. 2556 : 89)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อาชีพแพทย์ที่อยู่ในสังคมไทยจะมีหลากหลายอย่าง ซึ่งมีแพทย์ที่ตรวจร่างกายของผู้ป่วย และมีแพทย์ที่ความสามารถช่วยรักษาโรคของผู้ป่วยโดยผ่าตัดด้วยการผ่าตัด สำหรับผู้ป่วยจะเรื่องที่ยิ่งใหญ่ จึงต้องอาศัยความสามารถของแพทย์อย่างมาก แพทย์ไทยจะมีเครื่องมือต่าง ๆ ช่วยการรักษาโรคต่าง ๆ เนื่องจากคำพูดของแพทย์จะมีความสำคัญมาต่อผู้ป่วย เพราะฉะนั้นคนที่แพทย์ต้องมีคำพูดที่ถูกต้องในเชิงบวก ให้ผู้ป่วยมีความพยายามในการต่อสู้กับโรคร้ายไข้เจ็บต่าง ๆ

นวนิยายเรื่อง ฝิเสื่อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงมีปัญหาเกี่ยวกับฟัน เคยไปหาหมอหลายครั้ง และหมอให้คำแนะนำว่าต้องขูดหินปูน แพงนัดกับหมอหลายครั้งแต่ไม่ได้ไปหาหมอ จนครั้งที่สามก็ได้มาเจอหมอฟันและได้ทำฟัน ดังตัวอย่าง

วันนี้ฉันมีนัดกับหมูนุ่สองคน คนแรกคือพี่ ก้อง ฉันท (หมอ) เลื่อนนัดขูดหินปูนมาสองหนแล้ว ไม่อยากเลื่อนอีกเป็นหนที่สาม ฉันทไปหาหมอแต่เช้า ที่จริงหมอนัดตอนบ่าย แต่ไม่รู้เพราะอะไร ฉันทอยากไปตอนเช้า อาจเป็นความบังเอิญ หรือเป็นลางสังหรณ์ เหตุการณ์ช่างเหมาะเจาะกัน ทำฟันเสร็จตอนเที่ยง ตอนบ่ายว่าง ฉันทเลยมีเวลาสำหรับเวลาใครอีกคน

ฉันทไม่ทันนั่งเก้าอี้ทำฟัน ไม่ทันทักทาย หมอก็พูด “ว่าจะโทรจิกอยู่เฉียว มันอะไรหนักกับทำฟัน”

(ฝิเสื่อที่บินข้ามบึง. 2556 : 115)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า แพทย์ที่อยู่ในสังคมไทยจะมีหลากหลายด้าน มีแพทย์ที่ผ่าตัด มีแพทย์ในด้านการทำฟัน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เห็นการแบ่งรายละเอียดของวิชาชีพแพทย์ แพทย์

ที่จบเรียนจบเฉพาะทางจะมีความเชี่ยวชาญในด้านนี้ และการรักษาโรคต่าง ๆ ก็จะมีประสิทธิภาพมากกว่า นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า ที่ประเทศไทยมักจะต้องนัดหมอไว้ ถ้าอยากไปรักษาฟัน และหมอมีความรับผิดชอบต่องานและอาการของผู้ป่วย ซึ่งถ้าผู้ป่วยไม่มารักษา คนที่เป็นหมอก็จะเป็นห่วง นอกจากนี้หมอมืออุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ สำหรับการรักษาโรคที่ดีด้วย

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนด้านอาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมไทยอย่างเด่นชัด สังคมไทยเป็นสังคมที่มีอาชีพมากมายหลายอย่าง ซึ่งต่างคนก็ทำอาชีพไม่เหมือนกันต้องทำหน้าที่ของตนเองที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย เกษตรกรทำไร่ทำนาเพื่ออำนวยความสะดวกผู้บริโภครักษาโรค ผักและผลไม้ต่าง ๆ ให้คนในสังคมบริโภค แพทย์ก็ปฏิบัติหน้าที่รักษาโรค ฟันฟูสุขภาพชีวิต ให้โอกาสและความหวังกับผู้ป่วยให้ดำเนินชีวิตต่อไปได้ ส่วนคุณครูก็ทำหน้าที่สั่งสอนลูกหลาน อบรมบุคลากรให้แก่ประเทศชาติ หน้าที่ความรับผิดชอบที่รับผิดชอบของลูกความและกระทำตามกฎหมายและความเป็นธรรม อาชีพหลากหลายที่อยู่ในสังคมนี้ ทั้งหมดเป็นอาชีพที่สังคมขาดไม่ได้ และทั้งมีส่วนช่วยของการพัฒนา สังคม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรมของประเทศชาติ ทำให้ประเทศชาติก้าวไปสู่ข้างหน้า

3.2 ด้านครอบครัว

สังคมประกอบด้วยครอบครัว และครอบครัวจะเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม และมีความสำคัญมากต่อสังคม ครอบครัวของคนไทยมักจะเป็นครอบครัวค่อนข้างใหญ่และมีความสุขโดยมีปู่ย่าและลูกหลานอยู่ด้วยกันและผูกพันกันด้วยความห่วงใยกันและรักกันของสมาชิกในครอบครัว ภาพสะท้อนครอบครัวของสังคมไทยที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องผีเสื้อที่บินข้ามบึงของอิสรา มีทั้งลักษณะ ความสัมพันธ์และการสั่งสอนลูกหลาน ดังนี้

3.2.1 ลักษณะของครอบครัวไทย

แต่ก่อนครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวใหญ่ ซึ่งมีพ่อแม่ พี่น้อง ปู่ย่า ตายาย อยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือกันและกัน โดยทั่วไปแล้วพ่อเป็นผู้นำของครอบครัว และต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัว ส่วนแม่จะเป็นผู้ดูแลลูกและผู้คนบริวารภายในบ้าน เด็ก ๆ เติบโตขึ้นมาโดยการสั่งสอนของพ่อแม่และความช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวจะมีความผูกพันอย่างใกล้ชิด เมื่อโลกเจริญก้าวหน้าขึ้น ครอบครัวไทยก็มากแยกออกเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีแต่เพียงพ่อแม่และลูกอยู่ร่วมกัน พ่อแม่มักจะต้องไปทำงานเพื่อการดำรงชีวิตและเลี้ยงดูลูก ส่วนลูกก็มีเวลาอยู่กับพ่อแม่ได้น้อยลง

1) โครงสร้างครอบครัวแบบเดี่ยว

ระบบครอบครัวไทยสมัยใหม่มักจะเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกครอบครัวพื้นฐาน คือ พ่อ แม่ และลูกที่ยังไม่ได้แต่งงาน บางทีอาจจะมีญาติที่ยังไม่ได้แต่งงานมาอยู่ชั่วคราวด้วย ครอบครัวแบบเดี่ยวต้องการความร่วมมือและการช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัวทุกคน

นวนิยายเรื่อง จับต้นมาชนปลาย กล่าวถึง เมื่อครอบครัวของจิโรจทานข้าวด้วยกัน และเนื่องจากจิโรจมีอาการที่ผิดปกติหลายวัน ภรรยาและลูกก็เลยสงสัยถามจิโรจเป็นอย่างไร ดังตัวอย่าง

บวงสรวงเฝ้าสังเกตุพ่อมาโดยตลอดเหมือนกัน เพราะครอบครัวนี้มีกันแค่สามคนคนพ่อแม่ลูก เขาถ่ายทอดนิสัยละเอียดลออช่างสังเกตุและพูดน้อยจากแม่ ในขณะที่พ่อพูดมาก หุนหันและค่อนข้างใจร้อน คิดอะไรก็จะได้เดี๋ยวนั้น เวลาบริหารจึงเป็นที่ขยาดของลูกน้อง แต่โชคดีที่งานไม่มีปัญหา จิโรจจึงกลายเป็นคนที่ฉับไวและคล่องแคล่วในการทำงาน สาเหตุที่พ่อไประยองก็เพราะไปเรื่องงาน พ่อตื่นสายและเขาก็ติดสัมภษาณคนเรื่องสิ่งแวดล้อมตามหัวข้อวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก จึงไม่ได้ไปตามคำชวนของพ่อ พ่อขับรถตามพรรคพวกไปคนเดียว และขับกลับมาคนเดียวในวันรุ่งขึ้น พ่อบอกเขาว่า เจอร้านอาหารร้านหนึ่งที่น่าสนใจ อยากให้เขาไป แล้วก็ไม่ได้พูดอะไรอีก แต่ทำหน้าที่เหมือนมีความลับ แม่แอบมาบอกว่า “สงสัยพ่อเครียดเรื่องงาน” แต่เขาคิดว่าไม่ใช่

(จับต้นมาชนปลาย. 2556 : 20-21)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า โครงสร้างของครอบครัวไทยมักเป็นครอบครัวเดี่ยว โดยประกอบด้วยสมาชิกพ่อแม่และลูก คนที่เป็นพ่อแม่มักจะมีนิสัยที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ชีวิตคู่เสริมซึ่งกันและกัน และจะมีส่วนช่วยในความมั่นคงของชีวิตคู่ ลูกหลานของครอบครัวเดี่ยวโดยเฉพาะคนที่เป็นลูกคนเดียวจะได้ความรักใคร่เอ็นดูจากพ่อแม่มาก นอกจากความคล้ายคลึงกันในรูปร่างแล้ว ลูกยังสืบทอดนิสัยของพ่อแม่บางอย่าง สมาชิกในครอบครัวเดี่ยวต่างคนต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ซึ่งทำให้ครอบครัวมีความสุข

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงกลับบ้านที่เชียงรายและอยากสร้างบ้านใหม่ที่เชียงราย เมื่อพูดกับแม่และน้องสาว สองคนทำหน้าที่เฉย ๆ และแพงนั่งคิดถึงครอบครัวของตัวเอง ดังตัวอย่าง

ฉันเกิดมาในครอบครัวข้าราชการ ซึ่งมีรูปแบบความดีงามและวิถีชีวิตสำเร็จรูป แต่บังเอิญว่า ฉันมองเห็นความงามอีกแบบวิถีที่แตกต่าง และเลือกเดินตามเส้นทางนั้น มันเป็นเส้นทางที่ฉันเชื่อมั่นแต่สุดท้าย เส้นทางก็พาฉันมาสู่จุดนี้ จุดที่ต้องงเริ่มนับหนึ่งตอนอายุสามสิบห้า

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 171)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวไทยที่เป็นครอบครัวเดี่ยวมักเป็นครอบครัวที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งมีทั้งพ่อแม่และลูก พ่อแม่ในฐานะเป็นผู้ปกครอง จะเป็นผู้นำของครอบครัว ครอบครัวที่คนส่วนใหญ่คิดว่ามันเป็นครอบครัวที่ดีงามมั่นคง แต่ในขณะเดียวกัน ลูกของครอบครัวแบบนี้อาจไม่ตามเส้นทางของพ่อแม่ก็ได้ แต่กลับมาเลือกชีวิตที่ตนเองชอบ แต่อย่างไรพ่อแม่ก็ยินดีต้อนรับเสมอ

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง ครอบครัวของรุสนีเป็นครอบครัวมุสลิมและรุสนีเป็นลูกคนเดียวของครอบครัว ซึ่งครอบครัวของรุสนีทำนาหลายชั่วคนแล้ว ดังตัวอย่าง

รุสนีเป็นลูกคนเดียว เจ็บกับแม่ทำนารับช่วงต่อมาหลายชั่วอายุคน ฐานะทางบ้านของเธอชั้นแค้นเหมือนกันกับเกือบทุกครัวเรือน ตื่นเขาบูโตรายรอบไปด้วยหมู่บ้านยากแค้น โลกที่เธอเห็นเพียงผืนนาหน้าบ้าน และหลังบ้านคือชายป่าที่แน่นพีศยาวเหยียด ลู่อันเขา เธอชะเง้อมองขึ้นไปอยู่บ่อย ๆ คนหมู่บ้านไหนกันหนอที่เดินหนขึ้นไป

(รุสนี. 2555 : 1)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็ครอบครัวที่อยู่ในเมืองหรือครอบครัวที่อยู่ในสังคมชนบทมักจะมีลักษณะครอบครัวที่เป็นครอบครัวเดี่ยว ชาวมุสลิมก็เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่พักอาศัยอยู่ในสังคมไทย ซึ่งลักษณะครอบครัวจะเป็นครอบครัวเดี่ยวเหมือนกัน ครอบครัวมักอยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านเดียวกัน โดยคนมักสืบทอดอาชีพของบรรพบุรุษไว้ คนที่อยู่รวมกัน ลักษณะครอบครัวก็มักเหมือนกัน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ลักษณะครอบครัวของครอบครัวไทยมักจะเป็นครอบครัวแบบเดี่ยว โดยประกอบด้วยพ่อแม่และลูก คนที่เป็นพ่อแม่จะเป็นคนที่เลี้ยงดูลูกและดูแลครอบครัว สามีคนหนึ่งมีภรรยาคนเดียว โดยครอบครัวไม่ต้องวุ่นวายกับความไม่ยุติธรรมกับเมียหลาย ๆ คน ลูกหลานก็ไม่ต้องแย่งความรักกัน ความดีของทั้งสามีและภรรยาทำให้ครอบครัวอบอุ่นครอบครัวแบบเดี่ยวจะทำให้ชีวิตคุ่มั่นคงและมีความสุข ลูกจะสืบทอดนิสัยของพ่อแม่บางอย่างไว้ส่วนในการทำงานหรืออนาคตนั้น คนที่เป็นลูกจะเดินเส้นทางเหมือนพ่อแม่ หรือไม่ก็ได้ แต่ความรักระหว่างสมาชิกครอบครัวไม่น้อยลง

2) บทบาทของผู้ชาย

ครอบครัวหนึ่งสร้างขึ้นด้วยผู้ชายและผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงมีบทบาทหน้าที่สำคัญในชีวิตคู่ครอง ผู้ชายก็มีอีกฝ่ายหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญสำหรับครอบครัว ซึ่งผู้ชายมักจะเป็นกระดูกสันหลังของครอบครัว มีหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัว เป็นที่พึ่งของสมาชิกในครอบครัว ต้องเป็นคนที่ดีตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของครอบครัว เพราะฉะนั้นผู้ชายจะเป็นผู้นำของครอบครัว ต้องมีหน้าที่นำพาครอบครัวของตนให้เจริญก้าวหน้า

นวนิยายเรื่อง ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก กล่าวถึง นลิตาเรียนปริญญาโท สนใจอ่านแต่นวนิยายเกาหลีจนทำวิทยานิพนธ์ไม่สำเร็จ พ่อของนลิตาก็เลยตัดสินใจให้ลูกไปอยู่ที่อำเภอเล็ก ๆ ที่พี่ชายกับพี่สะใภ้สอนหนังสือ ให้นลิตาไปฝึกสอนหนังสือด้วย นอกจากนี้ในตลอดระยะเวลาที่นลิตาสอบเข้าไปเรียนปริญญาโท พ่อเป็นคนที่ยคอยปลอบใจและให้กำลังใจลูกเสมอ ดังตัวอย่าง

“ไอ้แก้ม ถ้าไม่หาการหางานทำ เอ็งต้องเรียนต่อแล้วละ ซีนเอาแต่อ่านนิยายเกาหลีทั้งวัน เดียวโรคกิมจิกี่ขึ้นสมองจนได้”

ปัญญาของผู้เป็นพ่อ แข็งข้อชัดเจนไปก็เท่านั้น ไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพจิตทั้งสองฝ่าย เรียนต่อปริญญาโทยังมีเวลาอ่านนิยายเกาหลี ถ้าซินอยู่ว่างไม่เป็นไรเป็นพายต่อไป พ่ออาจจะทางเนรเทศไปอยู่ต่างแดน กลายเป็นโดดเดี่ยวผู้นำเวทนาท่ามกลางผู้คนที่สื่อภาษาไม่ค่อยรู้เรื่อง

สอบเข้าเรียนปริญญาโทกับมหาวิทยาลัยของรัฐชื่อดังถึงสามครั้งและสามแห่งกว่าจะผ่านล้มลาซันท์ ทุลุกทะเลเกือบจะถอดใจยอมแพ้หลายครั้ง แต่กลายเป็นว่าพ่อชื่นชมความเพียรพยายามของเธอ จนกระทั่งช่วงสุดท้ายเธอยกธงขาวยอมแพ้ต่อวิทยานิพนธ์ที่ไม่มีทางทำได้สำเร็จ ในที่สุด พ่อก็ตัดสินใจลงทัณฑ์ลูกสาว เนรเทศมาอยู่อำเภอไกลปืนเที่ยงแห่งนี้

(ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก, 2555 : 61)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายไทยเป็นผู้นำของครอบครัว จะตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในครอบครัวเอง ผู้ชายไทยจะเป็นผู้นำของครอบครัว โดยสมาชิกในครอบครัวทุกคนต้องเชื่อฟังคำพูดหรือคำสั่งของพ่อ ผู้ชายจะเข้มงวดและดุหนอยสำหรับลูก แต่ทั้งนี้ก็เพราะรักลูกและหวังดีกับลูกในเวลาที่ถูกเผชิญหน้ากับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ พ่อจะอยู่ข้างหลังลูกและคอยช่วยเหลือ ปลอบใจ และกำลังใจลูกเสมอ ความสามารถ ความรักและความเสียสละเพื่อครอบครัวทำให้ผู้ชายมีฐานะในครอบครัว ทำให้คนในครอบครัวทุกคนเชื่อมั่นและรักตัวเขา สุดท้ายก็ได้สร้างฐานะให้ตัวเองที่เป็นผู้นำของครอบครัวด้วย

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง เมื่อครอบครัวของเยียบประทานอาหารกัน เมื่อเห็นสิ่งแวดล้อมที่ดีของบ้านเยียบบับ พี่ของเยียบอยากบุกเบิกเป็นรีสอร์ทเพื่อให้ได้กำไร จึงอยากขอซื้อบ้านกลับคืน พ่อพ่อได้ยินก็ปฏิเสธข้อเสนอของเขาย่างเด็ดขาด และไม่ให้คุยเรื่องซื้อขายระหว่างกินข้าวด้วย ดังตัวอย่าง

“คิดแล้วเสียดายที่ขายบ้านนั้นให้เธอนะ เยียบ ขายถูกชะด้วยสิ พี่ขอคืนนะ จะเอามาทำรีสอร์ทหรรุ ๆ”

เสียงพ่อขัดขึ้นทันที

“ทำเป็นเล่นขายของ เพิ่งจะซื้อขายกันถูกต้อง จะเอามา
คืนได้รึ แล้วกำลังกินข้าวกันอยู่ ไม่พูดเรื่องซื้อ เรื่องขาย กินข้าว
กินข้าว” พ่อตัดบท

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน. 2556 : 134)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายจะมีฐานะสูงสุดในครอบครัวไทย โดยมีหน้าที่เป็นพ่อและเป็นผู้นำของครอบครัว ผู้ชายต้องปฏิบัติหน้าที่สั่งสอนลูกโดยที่เป็นวิธีการแบบเข้มงวดโดยเด็ดขาด ถ้าลูกไม่ได้ทำถูกหรือผิดระเบียบวินัยของครอบครัว คนที่เป็นพ่อก็จะใช้วิธีการตำหนิหรือสั่งสอนด้วยคำเคร่งครัด โดยเฉพาะถ้ามีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัว คนที่เป็นพ่อก็จะยิ่งต้องแสดงความเป็นหัวหน้าของครอบครัว สั่งสอนลูกด้วยวิธีการของตนเพื่อไม่ให้ลูกทำผิดต่อ ในขณะที่เดียวกันเนื่องจากฐานะที่เป็นหัวหน้าและแก่นนำของครอบครัวของคร่ำก็ทำให้สมาชิกในครอบครัวยอมรับเชื่อฟังเขาด้วย

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง เนื่องจากอุบัติเหตุทำให้พ่อของชิงต้องเสียขาข้างหนึ่งไปโดยการเจ็บป่วยของพ่อทำให้ครอบครัวของชิงต้องเสียด้านหลักของครอบครัว ที่บ้านเหลือแต่แม่ที่อ่อนโยนและคุณปู่ที่สูงอายุ ทั้งสองคนก็ไม่มีความสามารถที่รับหน้าที่ของพ่อไปได้ ชิงซึ่งเป็นผู้ชายคนเดียวต้องรับหน้าที่ของพ่อต้องดูแลครอบครัว ดังตัวอย่าง

นับจากรวันที่เข้ารับหน้าที่หัวหน้าครอบครัว ชิงจึงสัญญา
กับตัวเองว่าแม้จะมีความรู้เพียงมีชัยมปลาย เขาก็จะดูแลพ่อแม่
และปู่ให้มีชีวิตที่สุขสบายเท่าเทียมกับเมื่อครั้งพ่อยังเป็นเสาหลัก
ของบ้านให้ได้ การใช้จ่ายเงินของเขาทุกบาททุกสตางค์จึงเป็นไป
โดยรอบคอบเสมอมา

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 28)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ชายไทยจะมีบทบาทหน้าที่สำคัญในครอบครัว แม้ว่าอายุมากน้อยแค่ไหนก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว นอกจากเลี้ยงดูครอบครัวแล้ว ยังต้องเลี้ยงดูพ่อแม่และผู้สูงอายุที่บ้านด้วย ผู้ชายต้องเป็นผู้นำที่นำพาครอบครัวผ่านพ้นกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัว เป็นกำลังใจให้สมาชิกในครอบครัวทุกคน โดยไม่ว่าเจอปัญหาอะไรก็ต้องอดทนไว้ และพยายามแก้ไขด้วยตนเอง การที่เป็นผู้นำของครอบครัว ไม่เพียงแต่เป็นผู้ให้คำแนะนำและออกคำสั่งอย่างเดียว ความเป็นผู้นำยังต้องพิจารณาเงื่อนไขต่าง ๆ มีหน้าที่การตัดสินใจการใช้เงินของครอบครัวด้วย ความเป็นผู้นำยังต้องเป็นที่พึ่งของสมาชิกในครอบครัวทุกคนด้วย

3) บทบาทหน้าที่ของผู้หญิงในครอบครัว

โดยทั่วไปแล้วครอบครัวที่เป็นครอบครัวสมบูรณ์แบบต้องประกอบด้วยสมาชิกพ่อแม่และลูก ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน ความแตกต่างนี้มักจะเกิดจากความแตกต่าง

ในเรื่องเพศ ผู้จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างครอบครัวและความมั่นคงของครอบครัวมีทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ดังคำกล่าวที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า ผู้หญิงคือท้องฟ้าครึ่งหนึ่ง แสดงให้เห็นความสำคัญของผู้หญิง

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง คุณแม่ต้องรับหน้าที่ดูแลครอบครัว ดูแลทุกสิ่งทุกอย่างในบ้าน จัดการทุกสิ่งทุกอย่างให้เรียบร้อย นอกจากดูแลลูกแล้ว ยังช่วยงานของสามีได้ด้วย ดังตัวอย่าง

ผู้หญิงอายุสิบเก้าบางคนเป็นผู้ใหญ่แล้ว รับผิดชอบครอบครัวได้ โดยเฉพาะแม่ ต้องรับหน้าที่นี้มานาน แม่เป็นดั่งน้ำเย็น คอยชโลมให้เรื่องร้อน ๆ ลดความรุนแรงลง และเป็นเหมือนผ้าห่ม กั้นหนาวให้พ่อและลูกได้อบอุ่น แม่ดูเรื่องกินอยู่ เรื่องเรียนของลูก ไปจนช่วยงานของพ่อ แม่เป็นทั้งแนวทางหลังสนับสนุนพ่อให้ออกไปทำงานนอกบ้านอย่างหมดห่วง และเป็นหน้าเป็นตาให้พ่อภาคภูมิใจ ยามอยู่เคียงกัน

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 172)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงไทยมีความสามารถทั้งในบ้านและนอกบ้าน ผู้หญิงไทยต้องรับผิดชอบหน้าที่การดูแลครอบครัวเมื่ออายุยังน้อย การดูแลบ้านและเลี้ยงดูสั่งสอนลูกจะเป็นหน้าที่หลักของผู้หญิงในบ้าน นอกจากนี้ผู้หญิงต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในครอบครัว รักษาความสงบสุขของครอบครัวแล้ว ผู้หญิงไทยยังต้องเป็นคนที่อยู่ข้างหลังผู้ชาย ซึ่งจะเรียกว่าเป็นพลังงานของผู้ชายก็ได้ ผู้หญิงที่เก่งการดูแลบ้านและครอบครัวพร้อมช่วยงานของสามีได้นี้จะเป็นความภาคภูมิใจของผู้ชาย และเป็นสมบัติของครอบครัวด้วย

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อพี่ชายมาช่วยแพ่งสร้างบ้านที่เชียงราย คุณแม่ของแพ่งมักจะมาช่วยดูแลด้วยความห่วงใย คุณแม่ถามนี่ถามนั้นก็เพราะว่าอยากช่วยลูกสาวของตัวเอง ดังตัวอย่าง

แม่เดินมาพอดี แม่ก็มาหาพี่ชายทุกวัน ดูว่ามีน้ำดื่มหรือยังและดูว่าแต่ละวันพี่ชายจะทำอะไรบ้าง แม่มีปัญหาถามฉันเสมอ ทำไมหน้าตาตรงนี้ใหญ่จัง ตรงนี้ก็มีหน้าตาอีก นี่มันบ้านหรือตึบลานฉันอธิบายแม่ว่า บ้านเล็ก แล้วอีกด้านก็เป็นผนังบ้านแม่ หมดสิทธิ์ ทำหน้าตาต่าง ฉันจึงต้องการหน้าตาต่างด้านที่ติดกับสวนเยอะ ๆ บ้านจะได้ดูโปร่งขึ้น

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 28)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงที่เป็นแม่ในครอบครัวจะมีบทบาทสำคัญมาก นอกจากเลี้ยงดูลูกจนเติบโตแล้ว ยังห่วงใยเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกี่ยวกับลูกของตน ผู้หญิงไทยไม่ได้มี

ความสามารถในการดูแลครอบครัวอย่างเดี่ยว แต่เป็นผู้หญิงที่เก่งทุกด้าน และคิดครบถ้วน คอยดูแลสมาชิกในครอบครัวอยู่เสมอ ผู้หญิงไทยรักลูกแต่ไม่ได้แสดงออกโดยตรง แต่แสดงออกโดยผ่านพฤติกรรมของตน คงพูดได้ว่า ผู้หญิงไทยเป็นคนที่เก่งและเป็นคนที่มีความสามารถ ซึ่งเป็นคนที่มีบทบาทสำคัญในครอบครัวและเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่ขาดไม่ได้เด็ดขาด

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้สะท้อนลักษณะของครอบครัวไทยในด้านครอบครัวไทยมักจะเป็นครอบครัวเดี่ยว ซึ่งสมาชิกครอบครัวมักจะมีประกอบด้วยพ่อแม่และลูก ส่วนลูกจะมีหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ ส่วนผู้ชายจะมีบทบาทหน้าที่สำคัญในครอบครัวไทย ซึ่งผู้ชายไทยมักจะทำหน้าที่เป็นผู้นำของครอบครัวผู้ชายต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัว โดยต้องหาเงินทองเพื่อการใช้จ่ายของครอบครัวและมีหน้าที่ตัดสินใจในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ของครอบครัว โดยมีคำสั่งต่าง ๆ ที่สมาชิกในครอบครัวต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม ส่วนผู้หญิงนั้นก็เป็นอย่างหนึ่งซึ่งขาดไม่ได้ของครอบครัว ผู้หญิงมักจะทำหน้าที่เลี้ยงดูลูก ทำงานบ้านดูแลครอบครัวให้มีความเรียบร้อย ผู้หญิงจะเป็นที่อยู่ข้างหลังผู้ชายและเป็นกำลังใจของผู้ชายด้วย

3.2.2 การสั่งสอนลูกหลานของครอบครัวไทย

ครอบครัว คือ พื้นฐานสำคัญของพัฒนาการมนุษย์ การเรียนรู้ของเด็กเริ่มต้นเกิดขึ้นในครอบครัว เพราะฉะนั้นคนที่เป็นพ่อแม่นอกจากต้องเลี้ยงดูลูกแล้ว ยังต้องสั่งสอนลูกเพื่อให้ลูกกลายเป็นคนดี เป็นคนที่มีประโยชน์ต่อสังคม พ่อแม่มีบทบาทหน้าที่สร้างครอบครัวให้มีความสุข ความอบอุ่นช่วยให้เด็กเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพ การสั่งสอนลูกโดยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมจะมีส่วนช่วยการเติบโตของลูก

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน กล่าวถึง ตอนยากับหลานรับประทานโจ๊กกัน ย่านับช้อนกับหลาน พร้อมสอนหลานชายเซ่ตริมีฝึกปากด้วยวิธีการที่หลานยอมรับได้ง่ายโดยไม่ใช้วิธีการเข้มงวดอย่างดุหลาน หลานชายก็เลียนแบบอย่างเพลิดเพลิน ดังตัวอย่างนี้

“มา เรามากินด้วยกัน ช่วยกันนับช้อนในโจ๊กขามึงจะมีกี่ช้อน เมื่อกี้แพนกินไปสองช้อน เรานับต่อนะ”

ระหว่างนั้น คุณบุญรับเอานิ้วแตะตามมุมปากของเธอเอง ให้หลานชายคอยเซ่ตริมีฝึกปากเมื่อมุมปากของหลานตัวน้อยมีคราบโจ๊ก และทำให้ดูว่าควรตักอาหารในปริมาณพอเหมาะ ไม่ตักจนล้นช้อน โดยไม่ต้องบอกด้วยเสียงอะอะหรือว่าตัง ๆ หลานชายกำลังอยู่ในวัยที่กำลังเรียนรู้และเลียนแบบ ได้เห็นแบบอย่างที่ดี ทั้งเรียนและเล่นไปกับปู่ย่าอารมณ์ดี

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน. 2556 : 214)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การสั่งสอนลูกหลานในนวนิยายเรื่องนี้สะท้อนภาพสมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้ใหญ่อบรมสั่งสอนเด็กด้วยวิธีการหลากหลายและเหมาะกับอายุของเด็ก โดยใช้วิธีการที่อ่อนโยนและเด็กทำได้ง่ายแทนวิธีการดุด่าลูกหลานและใช้ความรุนแรง ผู้ใหญ่จะเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก ซึ่งพฤติกรรมของผู้ใหญ่จะเป็นแบบอย่างของเด็ก การกระทำของผู้ใหญ่จะมีผลกระทบต่อเด็กทางโดยตรงและทางอ้อม ถ้าผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ดี เด็กก็จะปฏิบัติตาม ถ้าผู้ใหญ่เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี เด็กก็จะทำตามด้วย เพราะฉะนั้นครอบครัวไทยจะมีวิธีการสั่งสอนลูกที่ดีและเหมาะสมการเติบโตของเด็ก

นวนิยายเรื่อง จับต้นมาชนปลาย กล่าวถึง กรองในกับแม่เข้ากรุงเทพมหานครไปหาแพทย์ และได้บังเอิญเจอบวงสรวง แม่ก็ชวนบวงสรวงไปทานข้าวสองต่อสองโดยไม่ให้ลูกสาวไปด้วย กรองในอยากรู้ว่าแม่คุยอะไรกับเขา แต่แม่ไม่ยอมพูด ก็เลยไม่ซักถามต่อ ดังตัวอย่าง

“หือ” กรองในร้องคราง แต่ก็ไม่อยากจะออกไปอีกว่าเรื่อง
อะไร พ่อและแม่อบรมสั่งสอนเธอและน้องมาเหมือน ๆ กัน คือให้
เคารพในสิทธิของคนในครอบครัว ดังนั้นเมื่อแม่จะพูดกับบวงสรวง
ว่าอะไร ก็ไม่ใช่เรื่องที่เราจะต้องไปอยากรู้

(จับต้นมาชนปลาย. 2556 : 63)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยให้ความสำคัญในด้านการสั่งสอนลูก โดยอบรมสั่งสอนลูกตั้งแต่เด็กต้องเคารพสิทธิของคนอื่น ๆ แม้คนในครอบครัวก็เช่นเดียวกัน การมีชีวิตส่วนตัวเป็นความอิสระของคนที่คุณต้องการ การสั่งสอนลูกหลานให้เคารพคนอื่นจะผลประโยชน์ต่อการเติบโตของลูก ซึ่งจะทำให้ลูกหลานเข้ากับคนอื่นได้ง่าย อยู่กับคนอื่นอย่างสันติปรองดอง ในขณะเดียวกันก็จะมีส่วนช่วยรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึงเมื่อตอนเช้าครอบครัวของคุณบุญกินอาหารเข้าคุณบุญให้เกสรเอาใจจะมาแล้วก็ไปทำงานของตัวเองได้ ไม่ต้องไปช่วยลูกหลาน คุณบุญอยากให้ลูกหลานบริการเอง ดังตัวอย่าง

“เกสรตักใจจะมา เสร็จแล้วมีอะไรก็ไปทำเถอะ เดี่ยวฉัน
เก็บเอง พอพวกโต ๆ ลงมาก็ให้ทำกินเอง”

“คุณละ เป็นเสียอย่างนี้ ช่างไม่เอาอกเอาใจบริการลูกหลาน
เลยนะคะ อะไร ๆ ก็ให้ทำเอง อย่างนี้เกสรคงต้องถูกละทิ้งไม่เข้า”

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 212)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยจะมีวิธีการสั่งสอนลูกหลานที่มีลักษณะพิเศษของตนเอง โดยให้ลูกหลานอาศัยตัวเอง ทำสิ่งที่ตนเองทำได้ เพราะรักลูกหลานจึงอยากให้ลูกหลานดูแลตัวเองได้ เมื่อดูแลตัวเองได้ ก็จะไปดูแลคนอื่นได้ คนที่ดูแลตัวเองได้ ไปไหนก็ไม่มีคนรังเกียจ กลับมาได้รับความนิยมน คนไทยนิยมสั่งสอนลูกให้เป็นคนที่มีประโยชน์ต่อครอบครัวและต่อสังคม โดยฝึกฝนลูกหลานให้มีความสามารถดูแลตัวเองได้ ไม่พึ่งพาคนอื่น แม้เป็นเด็กอายุน้อยก็ปลูกฝังความคิดที่ทำการที่ตัวเองทำได้

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้สะท้อนถึงครอบครัวไทยจะเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างให้ความสำคัญในเรื่อง การสั่งสอนลูก ไม่ว่าจะลูกอายุมากหรืออายุน้อย คนที่เป็นลูกย่อมเชื่อฟังคำสั่งของพ่อและปฏิบัติตนให้ เป็นคนดีตามที่พ่อแม่คาดหวังไว้ เนื่องจากพ่อแม่จะเป็นคนที่รักลูกที่สุด การตำหนิหรือว่าลูกด้วยความเคร่งครัด แต่เพราะว่ารักลูกและหวังดีกับลูก พ่อแม่จะสั่งสอนลูกด้วยวิธีการที่อ่อนโยนและทั้งรุนแรง แต่อย่างไรก็ตาม พ่อแม่สั่งสอนลูกก็เพื่อความดีของลูกเพื่อให้ลูกเป็นคนดีและรู้จักการใช้ชีวิตให้มีประโยชน์และคุณค่า เนื่องจากพ่อแม่จะเป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของลูก เพราะฉะนั้นคนไทยจึงนิยมสร้างแบบอย่างที่ดีให้กับลูก โดยลูกจะได้เลียนแบบตาม

3.2.3 ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย

ครอบครัวเป็นสถาบันหลักของสังคมและเป็นรากฐานสำคัญของสังคม ส่วนคนจะเป็นองค์ประกอบ เล็กสุดของครอบครัว ซึ่งครอบครัวที่ดีหรือครอบครัวที่สมบูรณ์แบบย่อมเป็นครอบครัวที่ผูกพันด้วยความช่วยเหลือเกื้อกูลและความรักกันของสมาชิกในครอบครัว โดยสมาชิกในครอบครัวรู้จักรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ของตน รวมทั้งสามารถผนึกกำลังและมีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นพลังสร้างคนในครอบครัว ให้มีความสุขและมีคุณภาพ

1) ความรักระหว่างสามีภรรยา

ครอบครัวผูกพันด้วยความรักระหว่างสามีภรรยา ซึ่งเป็นสมาชิกสำคัญสำหรับครอบครัว ความรักระหว่างสามีภรรยา มักจะปรากฏในชีวิตประจำวัน โดยทั้งสองคนไม่พูดเอ่ยคำว่า รัก แต่ก็รัก อยู่ในใจ ชีวิตคู่ที่มั่นคงยั่งยืนจะเป็นชีวิตที่ทั้งสามีภรรยาช่วยเหลือประคองกัน ไม่ทอดทิ้งกัน เวลา มีปัญหาที่ช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหา เวลาที่มีความทุกข์ก็มีอีกฝ่ายหนึ่งเป็นที่พึ่งได้ เวลาใครเจ็บไข้ได้ป่วยก็ มีอีกฝ่ายหนึ่งที่เป็นห่วง ชีวิตคู่ต้องเป็นชีวิตที่ร่วมสุขและทุกข์กัน ความรักระหว่างสามีภรรยาจะสร้าง ครอบครัวที่ดี อบอุ่น ทำให้ครอบครัวเจริญก้าวหน้า

นวนิยายเรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อเงินไปรับแพงที่ภาคใต้และกลับถึง กรุงเทพมหานครมหานคร เงินคุยกับแพงและเงินหวังว่าแพงต้องมีชีวิตใหม่ แม้สามีของแพงเสียชีวิตไปแล้ว เงินหวังว่าแพงกลับมาเป็นคนที่มีความสุข ไม่มีเรื่องที่ยุ่งยากใจเหมือนเดิม ดังตัวอย่าง

ฉันรู้ว่าเงินคิดอย่างไร เงินคิดว่าเพราะฉันรักสามีมาก และ สำหรับฉัน ความรักสำคัญที่สุด เพื่อคนรัก ฉันสามารถหลอมตัวเอง ให้เป็นส่วนหนึ่งของเขา ฉันเปลี่ยนวิถีชีวิต เปลี่ยนกระบวนการความคิด ฉันเปลี่ยนแปลงตัวเองมากมายเพื่อจะเป็นผู้หญิงของเขา เมื่อเขา จากไป...ตลอดกาล ฉันจึงไม่เหลืออะไรเลย

(ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง, 2556 : 14)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความรักของสมาชิกในครอบครัวไทย โดยเฉพาะความรัก ระหว่างสามีภรรยาเป็นความรักที่ยิ่งใหญ่ ไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและชีวิต ความรักที่ยิ่งใหญ่จะ

ทำให้คนที่รักกันเปลี่ยนตัวเองเพื่อคนเราของตนเอง คนไทยคิดว่า ความรักเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับ คนที่มีความสัมพันธ์เป็นสามีภรรยา ความรักทำให้คนมีความกล้าหาญ ยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อคนที่รัก พยายามทำตัวให้ดีที่สุดเพื่อคนรัก ความรักระหว่างสามีภรรยาของคนไทยไม่ใช่การพูดคำว่ารักอย่างเดียว แต่เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักต่อกัน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงไทยจะเป็นคนที่ ซื่อสัตย์ต่อความรัก รักเดียวใจเดียว

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต... อธิษฐาน กล่าวถึง หลังจากไปคุมทรมศพแล้ว ด้วยที่ เนื้อหาของรายเหมือนกันกับครอบครัวของตนเอง ซึ่งลูกสาวกับหลานสาวอยู่ร่วมกัน แต่ไม่รู้ว่าเป็นแม่ และลูกกัน คนที่เป็นยายก็เป็นห่วง และตาก็ปลอมใจยาย ดังตัวอย่าง

“บุญ...เราได้คุมทรมศพบังเทิงใจแล้ว แต่คุณกลับมากังวล กับเรื่องที่ยังไม่เกิด คุณรู้นี้ ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ผมสัญญาว่าจะอยู่ข้าง ๆ คุณ ดูแลคุณกับลูกเสมอ จำไม่ได้หรือ”

จำได้สิ...จำได้ไม่เคยลืม น้ำคำนี้เป็นของผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุข กับเธอมายาวนาน...นานถึงสี่สิบปี โดยเฉพาะร่วมทุกข์ เป็นเกราะคุ้มครองเธอและลูก เปี่ยมด้วยรักและความรับผิดชอบ เมื่อเกิดปัญหาที่ไม่กล่าวโทษแล้วผลักให้เป็นความผิดของเธอผู้เป็นแม่แต่เพียงฝ่ายเดียว ยิ่งนานวัน ความรักยิ่งหนักแน่นมั่นคงด้วยเมตตา และการให้อภัย

(อันเกิดแต่ดวงจิต... อธิษฐาน. 2556 : 27-28)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ชีวิตคู่ของสังคมไทยจะผูกพันด้วยความรักระหว่างสามีภรรยา ชีวิตคู่ของครอบครัวของสังคมไทยมักจะยั่งยืน โดยคนที่เป็นสามีมักคุ้มครองลูกและภรรยา มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว คนที่เป็นภรรยาก็อยู่เคียงข้างสามีเสมอ เมื่อมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ก็ช่วยเหลือประคับประคองกันแก้ไขปัญหา เวลามีความสุขก็จะอยู่ร่วมกัน ความรักระหว่างสามีภรรยา จะไม่ลดลงตามกาลเวลา แต่เป็นยิ่งนายยิ่งรักกัน ยิ่งเข้าใจซึ่งกันและกัน ความรักระหว่างสองคนก็ยังมีคุณค่า จะเห็นได้ว่า ความรักระหว่างสามีภรรยาของคนในสังคมไทยจะเป็นความรักที่ยั่งยืน ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา คนไทยให้ความสำคัญกับการอยู่เคียงคู่และร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน

2) ความรักระหว่างพ่อแม่กับลูก

ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกไม่เพียงแต่เป็นความสัมพันธ์ในสายเลือด โดยพ่อแม่เป็นผู้ให้ชีวิตลูกอย่างเดียว แต่เป็นความสัมพันธ์ที่มีความรักความเป็นห่วง ไม่ว่าลูกเติบโตแค่ไหน ในสายตาของพ่อแม่ลูกก็ยังคงเป็นเด็กเล็กของตนเอง และไม่มีอะไรที่จะแยกความผูกพันได้ ไม่ว่าลูกจะเจอปัญหาอะไร พ่อแม่ก็อยู่ข้างหลังลูกและคอยช่วยเหลือลูก ส่วนลูกนั้นก็รักพ่อแม่ซึ่งมีบุญคุณต่อตนเองและพยายามกระทำดีต่อพ่อแม่ ด้วยความรักและความผูกพันระหว่างพ่อแม่ลูก ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่นมากขึ้นและเปี่ยมไปด้วยความสุข

นวนิยายเรื่อง ฝืนเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อแพงกลับไปเชียงใหม่และต้องสร้างบ้านเงินของแพงใช้ไปซื้อวัตถุต่าง ๆ ไม่ได้เหลือเงินไปซื้อแอร์ใหม่ แม่ของแพงรู้แล้วก็อยากซื้อแอร์ให้แพงดังตัวอย่าง

“นี่แพง” แม่พูด “คิดเสียนะจะให้ช่างติดแอร์ตรงไหน”

วันนี้แม่มาแปลก

“ไว้คิดทีหลังก็ได้ค่ะ แพงยังไม่มีเงินติดแอร์หรอก”

“แม่จัดการให้ แอร์นะ แม่จะซื้อให้” แม่ว่า

(ฝืนเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 209)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวไทยจะเห็นครอบครัวที่มีความสุขและอบอุ่นด้วยความรักและความห่วงใยกันของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะความรักที่พ่อแม่มีต่อลูก แม่เป็นคนที่มีลูกที่สุดในโลกใบนี้ ไม่ว่าลูกเติบโตแค่ไหน อายุเท่าไร คนที่เป็นลูกก็ยังเป็นแก้วตาของแม่ แม่ก็รักและห่วงใยอยู่เสมอ การผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่เพียงแต่เป็นความสัมพันธ์กันทางสายเลือดเดียวกัน แต่เป็นความผูกพันด้วยความรักซึ่งกันและกัน แม่ยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ดีต่อลูกด้วยความรัก แม่คงไม่ได้พูดรักลูกตลอดแต่แม่รักและห่วงใยลูกอยู่ตลอด ถ้าลูกมีความสุข แม่ก็มีความสุขด้วย ถ้าลูกมีความทุกข์ แม่ก็จะกังวลและเดือดร้อนด้วย

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง เสียอยากซื้อที่ดินของครอบครัวจริงเพื่อสร้างบ้านจัดสรรเชิงพาณิชย์หลายรอบก็ไม่เกิดผล และเห็นการขยายของสังคมเมืองว่าทำลายสิ่งแวดล้อมที่บ้านเกิดของจริงก็ไม่สบายใจและเป็นห่วงมาก โดยกินข้าวก็ไม่ลง แม่ของจริงก็เป็นห่วงจริงเช่นกัน ดังตัวอย่าง

“เหนื่อยไหมลูก แม่เห็นจริงเครียดอย่างนี้มาหลายวันแล้ว

ข้าวปลาที่ดูจะกินไม่คล่องคอเลย หน้าตาเซียว ๆ ไม่สบายหรือเปล่า

ไปนอนมายให้หนูบัวเขาตรวจเสียน้อยดีไหม”

“แม่อย่ากังวลเลย ผมไม่เป็นอะไรหรอก”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 112)

จากตัวอย่างจะเป็นได้ว่า สมาชิกในครอบครัวไทยจะผูกพันด้วยความรักความเป็นห่วงของคนในครอบครัว โดยมีความรักความห่วงใยกันที่ทั้งพ่อแม่ต่อลูกหลานและทั้งความรักที่ลูกหลานมีต่อผู้ใหญ่ ถ้าคนที่เป็นลูกพบปัญหาความยากลำบาก ใครคนใดคนหนึ่งครอบครัวเดือดร้อน สมาชิกในครอบครัวก็จะเป็นห่วงด้วย แต่ในขณะเดียวกันก็คอยช่วยเหลือและแบ่งปันความทุกข์ สมาชิกของครอบครัวไทยรักกันมาก ด้วยความรักนี้ ครอบครัวไทยจึงผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ ได้ ความรักและความห่วงใยกันของสมาชิกในครอบครัวทำให้ครอบครัวไทยเป็นครอบครัวที่อบอุ่นและเปี่ยมไปด้วยความสุข

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน กล่าวถึง เมื่อวิริยารู้สามีของตัวเองมีชู้กับคนรับใช้ที่บ้านแล้ว เธอเศร้าสลดใจมากและทะเลาะกับสามี ไม่อยากอยู่ที่บ้านเพราะทำให้ตัวเองอึดอัดสุดท้ายเมื่อเลิกงานแล้วเธอก็กลับบ้านของคุณแม่ ดังตัวอย่าง

มีแม่นี้แหละ ที่รู้สึกโดยสัญชาตญาณว่าลูกกำลังมีทุกข์ตั้งแต่
ตอนเข้ามา เป็นแม่ ถึงเห็นว่าลูกหน้าแข็ง ทั้ง ๆ ที่ร้องไห้ร้องให้
จนหน้าตาเปียกชุ่ม แม่เท่านั้นที่รู้ว่าลูกยังไม่ได้กินอะไรเลย แม่อีก
เหมือนกันที่พร้อมจะหุงอาหารให้ลูก ไม่ว่าจะมืดค่ำหรือตีคืนแค่ไหน

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน. 2556 : 242)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สิ่งที่ผูกพันความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก ก็คือความรัก
ความรักนี่จะเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการการตอบแทน แต่เป็นสิ่งที่แสดงออกโดยสัญชาตญาณ พ่อแม่จะเป็น
คนที่รักลูกที่สุดในโลก เมื่อลูกหลานมีความทุกข์อะไร ครอบครัวจะเป็นที่อบอุ่นและความรักที่จากพ่อ
แม่จะเป็นกำลังใจของลูก ความรักนี้ทำให้ลูกเผชิญหน้ากับอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้ ความรักที่ยิ่งใหญ่
ทำให้ลูกหลานเข้มแข็งมากขึ้น โดยเฉพาะความรักที่ยิ่งใหญ่ของพ่อแม่ต่อลูก ครอบครัวที่สร้างขึ้นด้วย
ความรักจะเป็นครอบครัวที่มีความสุขมากที่สุด

3) ความรักระหว่างพี่น้อง

ถ้าเปรียบพ่อแม่ที่มีบุญคุณซึ่งให้กำเนิดเรา เลี้ยงดูเราโดยไม่คิดค่าตอบแทนเหมือนดินฟ้า
ดังนั้น คงพูดได้ว่า พี่น้องของเราก็เสมือนมือและเท้าของเรา ซึ่งเราขาดไม่ได้ พี่น้องเป็นคนที่คอยช่วยเหลือ
ดูแลเราเมื่อเราประสบความยากลำบาก เนื่องจากความใกล้เคียงกันของอายุ พี่น้องจึงเป็นคนที่เข้าใจ
ความคิดเราได้ง่าย

นวนิยาย ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก กล่าวถึง เมื่อเลิกงานแล้ว นลิตายังอ่านหนังสือ
โดยไม่ได้พักผ่อน พี่สะใภ้เป็นห่วงและอยากให้เธอพักผ่อน นอกจากนั้นลิตาตรวจการบ้านของเด็กจน
ไม่รู้เหนื่อย พี่ชายก็เป็นห่วง ดังตัวอย่าง

“ไม่พักเสียหน่อยล่ะแก้ม เหนื่อยมาทั้งวันแล้ว”

นลิตาเงยหน้าขึ้น ยิ้มของเธอยังสดชื่น “หนูขออ่านหนังสือ

อีกพักเดียวค่ะ พี่นิก”

แต่พักเดียวของเธอกินเวลาไปหลายไปหลายชั่วโมง บางวัน

พี่ชายหิวขนมและผลไม้มามาก

“ไม่เหนื่อยเลยสิ” เขาตัวดำสลายตาไปที่กองสมุดการบ้าน

“ทำงานให้เสร็จ จะได้นอนหลับสบาย” เธอว่า

(ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก. 2555 : 67)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทยแม่ไม่ได้ทำอะไร
ที่ยิ่งใหญ่ แต่มีความรักความเป็นห่วงใยอยู่ตลอด คนไทยไม่ชอบพูดคำว่า “รัก” แต่แสดงความรักโดย
ผ่านพฤติกรรมของตน และผ่านความเป็นห่วงระหว่างสมาชิกในชีวิตในชีวิตประจำวัน คนที่เป็นพี่น้อง
กัน ไม่เพียงแต่เป็นคนที่มีความสัมพันธ์ในเลือดอย่างเดียว แต่เป็นความสัมพันธ์ที่ผูกพันด้วยความรัก

อย่างแยกกันไม่ออก ด้วยความรักนี้ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้องได้อย่างแนบแน่น ด้วยความรักนี้ ทำให้คนในครอบครัวสามัคคีกัน ดังนั้นครอบครัวไทยจะผูกพันกันด้วยความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว นวนิยายเรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง เมื่อเมิร์ทเพิ่งกลับจากอเมริกา และไม่อยากทำงานที่ บริษัทของครอบครัวเอง แต่อยากไปทำงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ตนเรียน จึงไปฝึกงานที่สำนักงานทนายความ พอวันหนึ่งเลิกงานกลับบ้านแล้วเห็นห้องพี่ชายไปยังสว่างอยู่ก็เลยไปคุยกับพี่ชาย และเห็นพี่ชายปวด หัวกับเรื่องงานในบริษัทอยู่ จึงโทษตัวเองที่ช่วยพี่ไม่ได้ แต่พี่ชายกลับมาปลอบใจเธอ ดังตัวอย่าง

“ฉันไม่สบายใจเลยที่ช่วยพี่ไม่ได้” หล่อนทำหน้าเศร้า “ใน
สายตาของพี่ น้องคงเห็นแก่ตัวมาก”

“อย่าคิดมากเลยเมิร์ท” เขายิ้มปลอบ “เธอมีสิทธิ์ทำตาม
ความฝันของตนเอง ถ้าเมื่อไหร่ก็กลับมาที่บริษัทได้เสมอ”

(ไม่นอกกอก. 2556 : 10)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความรักที่อยู่ระหว่างพี่น้องกัน ผู้ชายเป็นพี่และต้องทำ หน้าที่ดูแลน้องของตนเอง ซึ่งคนที่เป็นพี่ย่อมมีความกดดันมากกว่าคนที่เป็นน้อง พอน้องมีอะไรก็ยินดี ไปช่วยและเข้าใจความคิดของน้อง ไม่บังคับน้องไปทำสิ่งที่ตนไม่ชอบ แต่กลับสนับสนุนความคิดของน้อง ถ้าน้องเหนื่อยหรือประสบปัญหา ก็คอยช่วยแก้ปัญหา และเป็นคนที่อยู่ข้างหลังน้อง ให้อภัยใจน้อง และปลอบใจน้อง ส่วนคนที่เป็นน้องก็รักและห่วงใยพี่อยู่ตลอด ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์ที่ดี ของพี่น้องของคนในสังคมไทย พี่น้องคนไทยมักจะเข้าใจซึ่งกันและกัน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้สะท้อนให้เห็นว่า ความรักที่อยู่ในระหว่างสมาชิกครอบครัวไทยจะเป็นสิ่งที่ ผูกพันให้สมาชิกในครอบครัว ความรักนี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวดีขึ้นทุกวัน ครอบครัว ขาดความรักไม่ได้ ครอบครัวใดที่ไม่มีความรักก็จะเป็นครอบครัวที่ไม่มีความสุข ความรักในครอบครัว ไทยไม่เพียงแต่เป็นความรักที่พ่อแม่ให้กับลูกอย่างเดียว คนที่เป็นลูกก็ต้องแสดงความรักต่อพ่อแม่ และความรักระหว่างพี่น้องกันด้วย ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัวทำให้ครอบครัวสามัคคีกัน และพิชิตอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพยากลำบากแค่ไหนก็จะผ่านไปได้ด้วยความรัก ความช่วยเหลือ กันของสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวไทยที่ผูกพันด้วยความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นตัวอย่าง ที่ดีที่น่าชื่นชม

3.2.4 ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวไทย

ครอบครัวหนึ่งซึ่งมีสมาชิกหลายคนอยู่ด้วยกัน ต่างคนต่างมีความคิด ค่านิยม โลกทัศน์ที่ แตกต่างกัน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเหตุผลที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความขัดแย้งกัน ความขัดแย้งระหว่าง สมาชิกในครอบครัวจะทำให้ชีวิตของครอบครัวไม่มีความสุข ไม่นั่นคง สมาชิกในครอบครัวไม่สามัคคีกัน

1) ความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยา

การสร้างครอบครัวหนึ่ง ย่อมจะสร้างขึ้นด้วยความรักและการตกลงของคนสองคน ซึ่งเรียกว่า สามีภรรยา ทั้งสองคนนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของครอบครัวหนึ่ง ซึ่งทั้งสองคนก็มีบทบาทหน้าที่สำคัญในครอบครัว แม้มันหน้าที่ที่แตกต่างกันไป แต่ในชีวิตคู่ครอง ทั้งสองมีฐานะที่เท่าเทียมกัน โดยถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแข็งกร้าวไป ก็จะทำให้ครอบครัวขาดดุลยภาพ ครอบครัวก็จะมีปัญหาได้ง่าย ครอบครัวก็จะมีความเสี่ยงที่จะแตกแยก

นวนิยายเรื่อง จับต้นมาชนปลาย กล่าวถึง พ่อแม่ของกาพย์หย่าร้าง เนื่องจากพ่อมีคู่เป็นเลขานุการของตัวเอง แม่ของกาพย์ที่เป็นผู้หญิงที่แข็งกร้าว ไม่ยอมรับผู้ชายหนึ่งคนมีผู้หญิงสองคน จึงหย่ากับพ่อของกาพย์ พ่อเลิกกันแล้ว พ่อไปอยู่กับผู้หญิงอีกคนหนึ่งชื่อสิริรัตน์ และเมื่อกาพย์ไปเยี่ยมพ่อที่บ้าน พ่อของกาพย์เล่าเรื่องให้กาพย์ฟัง ดังตัวอย่าง

พ่อหัวเราะแบบอารมณ์ดี ก่อนจะตอบว่า “ดีสิ...” แต่แล้ว พ่อก็น้ำตาลดลง และหันบอกกับเขาแบบจริงจังว่า “กาพย์พ่อ... ขอโทษนะ พ่อไม่ได้อยากจะทำแม่ของลูกเลย พ่ออยากมีชีวิตคู่ยืนยาว เพราะแม่เขาก็ไม่ได้ผิดอะไร แต่แม่เขากระแคะระคายเรื่องสิริรัตน์ แล้วก็บีบคั้นด้วยท่าทีที่ทำให้พ่อรู้สึกทุกวันว่าพ่อไม่มีความหมาย พ่อเหมือนผู้ชายเลย ๆ คนหนึ่งที่ไม่มีความรับผิดชอบ แม่เขายังกดดันพ่อ อารมณ์เขาก็ยิ่งดีต่อพ่อ แล้วลูกจะให้พ่อทำยังไง”

(จับต้นมาชนปลาย. 2556 : 10)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวไทยที่อยู่ในสังคมไทยจะมีความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยา โดยต้นเหตุที่ทำให้คู่ครองมีปัญหา ก็คือการมีคนที่สาม การมีคนที่สามจะทำให้ชีวิตคู่ครองไม่มั่นคง สามีภรรยามักจะทะเลาะกัน ในขณะที่เดียวกัน ความแข็งกร้าวของผู้หญิงก็จะเห็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชายมีความรู้สึกที่ไม่ดีกับชีวิต ถ้าผู้หญิงแข็งกร้าวไป จะทำให้ผู้ชายรู้สึกว่าเสียศักดิ์ศรีของตน การถูกผู้หญิงข่มจะเป็นสิ่งที่เสียศักดิ์ศรีมากที่สุด เพราะฉะนั้น คนที่สามที่อ่อนหวานเคารพความเป็นศักดิ์ศรีของเขา ก็ได้รับความรักจากผู้ชาย จึงทำให้ชีวิตคู่มีความขัดแย้งกันและสุดท้ายก็หย่าร้าง ครอบครัวก็จะแตกแยก คนในครอบครัวทุกคนก็จะได้รับผลเสียจากการแตกแยกของครอบครัว

นวนิยายเรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง จิรดาชงกาแพให้สามีที่เพิ่งจะตื่นนอน ระหว่างนี้เสียงโทรศัพท์ก็ดังขึ้น เขาจึงเลยไปรับสาย พบว่าเป็นแม่ของจิรดา เมื่อคุยเสร็จ สามีของจิรดา ก็สอบถามว่าเป็นใคร และไม่เชื่อว่าเป็นคุณแม่ ก็เลยไปตรวจดูเบอร์โทร และไม่ให้ภรรยาไปไหน ภรรยาไม่ปฏิบัติตาม ก็เลยตบหน้าภรรยา ดังตัวอย่าง

พลกตบหน้าภรรยาแล้วเค้นลำคอแน่นขึ้น “ผมให้เงิน และชีวิตสุขสบาย ส่วนเธอต้องเป็นเมียที่เชื่อฟังคำสั่งของผัวเท่านั้น จำได้ใช่ไหม”

“ฉันไม่ใช่ทาส”

“ตราบไตที่ยังเป็นเมียของพัลลภ เศวตธาดู เธอต้องรับใช้
 ผัวและลงโทษเมื่อขัดคำสั่งของผัวอย่างคิดลองดี”

(ไม้ดอกกอ. 2556 : 60)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความขัดแย้งในครอบครัวไทย ซึ่งมีเหตุเกิดที่ผู้ชายมีความคิดว่า ความเป็นเจ้าในครอบครัว คนที่เป็นภรรยาของต้องเชื่อฟังเขา ตามใจเขา ปฏิบัติตามคำสั่งของในทุกเรื่อง ยิ่งกว่านั้นคือ ผู้ชายคิดว่าภรรยาของตนเองเหมือนเป็นทาสของตนเอง บางทีก็ใส่อารมณ์ใช้ความรุนแรงกับภรรยาด้วย ทั้งหมดนี้ ก็จะมีผลกระทบต่อชีวิตคู่ครอง ทำให้คนที่เป็ภรรยาต้องอดทนจนสุดท้ายไม่ไหวก็ต้องหย่าร้าง ชีวิตคู่ที่ดียอมเป็นชีวิตคู่ที่ประคองสนับสนุน ช่วยสร้างครอบครัวที่ดีอบอุ่นกัน สามีภรรยาก็ต้องมีฐานะเท่าเทียมกันในครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาไม่ใช่ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้านายกับคนรับใช้

2) ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับลูก

ครอบครัวที่มีความสุขและสมบูรณ์แบบย่อมประกอบด้วยพ่อแม่และลูก โดยสมาชิกในครอบครัวรักและห่วงใยกัน แต่เนื่องจากช่องว่างระหว่างอายุ และชีวิตประสบการณ์ที่แตกต่างทำให้พ่อแม่กับลูกมีความคิดที่แตกต่างกัน จึงเป็นเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อสามีของแพงเสียชีวิตแล้ว แพงก็กลับบ้านที่เชียงราย และอยากใช้ชีวิตที่เชียงราย แต่เนื่องจากความไม่ถูกกันของแพงกับแม่ แพงไม่ได้อยู่ห้องเดียวกับแม่ แต่กลับมาอยากสร้างโรงรถเป็นห้องตัวเอง และแพงหวงคิดถึงเรื่องต่าง ๆ ที่สองแม่ลูกไม่ถูกกัน ดังตัวอย่าง

“ฉันไม่เข้าใจ ทำไมเธออยู่บ้านหลังนี้ไม่ได้” เสียงแม่กร้าว
 ขึ้นดังขึ้น

ถ้าเป็นเมื่อก่อน ฉันคงระบายทุกอย่างที่เพิ่งคิดออกมาแล้วแทนที่แม่ฟัง ทำความเข้าใจฉัน จากนั้นสงครามระหว่างเราจะดำเนินไป จนกระทั่งฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเหนื่อย หรือถ้าฉันแข็งยืนยันกรานจนแม่ไม่รู้จะเอาอะไร มาคั่งง้าง แม่จะร้องไห้ และพูดว่า ‘ฉันผิดเองที่เลี้ยงลูกไม่เป็น’

ประโยคนี้ทำเอาฉันมือไม้อ่อน มันทืแม่ทุกความผิดพลาดในชีวิตฉันเป็นลูกไม่รักดี ไม่เคยเชื่อฟัง ไม่เคยดูแลแม่ ฉันเลือกใช้ชีวิตผิดทางอายุเท่านี้ยังเอาตัวไม่รอด ไม่มีการแต่งงาน หรือแม้แต่คู่ขอ อยู่ดี ๆ ฉันก็ชอบผ้าไปอยู่กับเขา ไม่เคยบอกแม่เป็นเรื่องเป็นราวตลอดแปดปีที่อยู่กับสามี ฉันพาเขามาเยี่ยมแม่สองครั้ง ครั้งและสองวัน แล้วจู่ ๆ เขาก็ตาย ฉันกลับบ้านอย่างตัวเปล่า

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2555 : 28)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวไทยก็มีความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่และลูก โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างลูกผู้หญิงกับคนที่ เป็นแม่ โดยทั้งสองฝ่ายต่างไม่ยอมแพ้กัน จึงทำให้สองคนทะเลาะกันอย่างรุนแรง ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกก็จะไม่ดี ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับลูกมักจะเกิดขึ้นเมื่อลูกไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ลูกไม่ได้เดินเส้นทางที่พ่อแม่กำหนดไว้หรือพ่อแม่อยากให้เป็นคนที่เป็นลูกมีความคิดของตน แต่ความเป็นจริงแล้ว พ่อแม่ทุกคนก็หวังดีกับลูก อยากให้ลูกเป็นคนดี

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง ครูที่โรงเรียนเรียกไฟซอลไปโรงเรียน เพราะว่าลูกอดุลย์ ไม่เพียงแต่มีปัญหาทางด้าน การเรียน ที่สำคัญคือ เขาไม่ได้มาโรงเรียนหลายวัน พ่อก็เลยตามไปหาทุกที่แต่เจอลูกชายของตนเมายาอยู่หลังตลาด ไฟซอลจึงโกรธมากและตบหน้าลูก ดังตัวอย่าง

“แกทำตัวได้บัดซบ ไอ้ลูกสารเลว ไอ้ลูกไม่รักดี” แล้ว

กระหน่ำอวัยวะทุกอย่างลงบนลำตัวของอดุลย์

นับตั้งแต่นั้น สองพ่อลูกไม่เคยคุยกันอีกเลย ไฟซอลทำงานหนักขึ้นเพื่อยามลบลืมความเสียใจที่ลูกชายได้ก่อไว้ อดุลย์เองก็เก็บตัวอยู่แต่ในห้อง เลิกเรียนหนังสือไปโดยปริยาย หรือเมื่อออกจากบ้านก็หายไปร่วม ๆ อาทิตย์ ภูนิงได้แต่สะท้อนอยู่ในออกเธอร้องไห้แล้วร้องไห้เล่า รุสนีพยายามปลอมประโลมเธอพยายามเป็นเพื่อนคุยไม่ให้ภูนิงฟังซ่าน

(รุสนี. 2555 : 134)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า พ่อแม่ของครอบครัวไทยมักมีปัญหา กับลูกโดยลูกไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่ได้เดินเส้นทางชีวิตที่ถูกต้อง มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับอายุของตน อย่างเช่น หนีเรียนคบเพื่อนไม่ดี ติดเกมคอมพิวเตอร์ ติดยาเสพติด เป็นต้น ทั้งหมดนี้ก็จะทำให้ลูกมีปัญหา กับพ่อแม่ ทำให้พ่อแม่ผิดหวังและเสียใจ ถ้าลูกเกเรมากไม่เชื่อฟังพ่อแม่ พ่อแม่ก็มักใช้ความรุนแรงมาแก้ปัญหา แต่ด้วยวิธีการนี้ ก็ทำให้ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับลูกยิ่งไม่ดี ถ้าพ่อแม่ใช้วิธีการที่เหมาะสม ลูกเองก็รู้ตัว ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่ลูกอาจคลี่คลายได้ ความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับลูกจะทำให้ครอบครัวไม่มั่นคงและขาดความอบอุ่น

3) ความขัดแย้งระหว่างพี่น้อง

พี่น้องเป็นสมาชิกสำคัญของครอบครัว และความสัมพันธ์ทางด้านสายเลือด โดยทั่วไปแล้ว พี่น้องจะรักและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่การพัฒนาของสังคมและค่านิยมที่แตกต่างกัน พี่น้องก็มักจะเกิดความขัดแย้งกัน โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างพี่น้องที่เกิดขึ้นด้วยเงิน และความเข้าใจไม่ตรงกัน ซึ่งจะให้ความขัดแย้งรุนแรงยิ่งขึ้น

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อสามีของแพงเสียชีวิตไปแล้ว แพงกลับไปถึงบ้าน แพงเศร้ามากและต้องการความปลอบใจของแม่และน้อง แต่น้องไม่ปลอบใจ ไม่ได้พูดอะไรที่ทำให้แพงอ่อนใจ แต่กลับมาพูดอย่างแรงและทำลายจิตใจของแพง ดังตัวอย่าง

ฉันกลับเขียนรายงานศพเขา ทั้งแม่และพรราวต่างทำเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ไม่มีถ้อยคำแสดงความเสียใจ ไม่มีคำถามเกี่ยวกับทุกข์สุข ฉันรู้ว่าถึงอย่างไรแม่กับพรราวก็รักฉัน แต่เราเห็นห่างเสียจนแสดงความรักต่อกันไม่เป็น ฉันจำได้ดี ตอนที่ฉันเล่าให้แม่กับพรราวฟังว่าฉันยังไม่รู้อยู่อย่างไร ทุกอย่างสับสนไปหมด ต้องเริ่มต้นใหม่อีกครั้งโดยลำพัง ฉันเล่าเพราะอยากระบายมันออกมาบ้าง ไม่หวังว่าแม่กับน้องจะหาทางออกหรือช่วยเหลือสิ่งเดียวที่ฉันพอจะหวังได้คือกำลังใจและความเห็นใจ แต่พรราวกลับพูดว่า ช่วยไม่ได้ แก่เลือกที่จะอยู่อย่างนี้เอง

ประโยคนี้ของพรราว เหมือนประโยค ฉันผิดเอง ที่เลี้ยงลูกไม่เป็นของแม่ มันเป็นความจริง และสามารถทำลายฉันถึงรากถึงโคนความนับถือตัวเอง ความมั่นใจ รวมทั้งคุณค่าและความงามที่... ฉันยึดถือ

(ผีเสื้อที่บินข้ามปีง. 2556 : 107)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความขัดแย้งระหว่างพี่น้องที่เกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจกัน โดยทั้งสองฝ่ายไม่แสดงความรู้และความหวังไยกันด้วยวิธีการที่ถูกต้อที่สุดท้ายก็จะทำให้ทั้งสองเกิดความห่างเหิน และเนื่องจากเป็นพี่น้องกัน ควรต้องเป็นคนที่เข้าใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ถ้าหากว่าเกิดความขัดแย้งกันก็จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองพี่น้องไม่ดี ทั้งสองฝ่ายก็จะเสียใจ เพราะความขัดแย้งกัน พี่น้องอาจจะไม่เชื่อมั่นต่อกันและทะเลาะกันก็ได้

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่านวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้สะท้อนความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวของสังคมไทย ไม่เพียงแต่มีความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยาเท่านั้น แต่มีความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับลูก และความขัดแย้งระหว่างพี่น้องด้วย ในด้านความขัดแย้งระหว่างสามีภรณานั้น มักจะเกิดขึ้นด้วยการแทรกแซงของคนที่สาม หรือคู่ครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแข็งกร้าวมากไป จะทำให้ชีวิตคู่ครองไม่มีความสุข จึงเกิดความแย้งกัน บางคู่แสดงด้านร้ายต่อกันจนสุดท้ายครอบครัวก็แตกแยก ส่วนความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับลูกนั้น มักจะเป็นลูกไม่เชื่อฟังพ่อแม่ กระทำผิดโดยไม่เชื่อพ่อแม่ ไม่ยอมรับคำแนะนำคำปรึกษาของพ่อแม่ จนสุดท้ายกระทำผิดอย่างร้ายแรง อย่างเช่น ลูกติดยาเสพติด หนีเรียน ฆ่าตัวตาย เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้ จะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกไม่ดี ส่วนในความขัดแย้งระหว่างพี่น้อง มักจะเกิดขึ้นด้วยความไม่เข้าใจกันหรือความขัดแย้งในเรื่องเงิน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง ดังนั้น ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะเห็นถึงเหตุที่ทำให้ครอบครัวไม่มีความสุข ขาดความอบอุ่น และครอบครัวไม่มั่นคงด้วย

3.3 ด้านวัฒนธรรม

วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาโดยเป็นสิ่งที่สืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปถึงอีกรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมจะมีความสัมพันธ์กับสังคมอย่างใกล้ชิดแยกกันไม่ออก วัฒนธรรมเป็นระบบในสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งสังคมมนุษย์จะเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรม แต่ขณะเดียวกันวัฒนธรรมก็ได้สะท้อนให้เห็นสภาพต่าง ๆ ของสังคมมนุษย์ในหลายรูปแบบ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนประเทศอื่น ความงดงามของวัฒนธรรมไทยแสดงให้เห็นทั้งในด้านอาหารไทย ความเชื่อของคนไทย และมารยาทของไทย เป็นต้น

3.3.1 อาหารไทย

ประเทศไทยตั้งอยู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย ทั้งประเทศอยู่ในเขตร้อน อากาศค่อนข้างจะร้อนและชุ่มชื้นและมีความแตกต่างในทางด้านภูมิศาสตร์ ทำให้เกิดความหลากหลายของการกินอาหาร ซึ่งจะเป็นเอกลักษณ์พิเศษของประเทศ และเป็นวัฒนธรรมที่โดดเด่นของตนเอง ซึ่งสั่งสมและถ่ายทอดมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1) ความหลากหลายของอาหารไทย

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมทางด้านอาหารอย่างงดงาม โดยมีอาหารหลากหลายทำด้วยวัตถุดิบต่าง ๆ วิธีการทำอาหารไทยก็มีหลากหลายอย่าง มีทั้งการทำอาหารที่ซับซ้อนและเรียบง่าย คนไทยนิยมใช้เครื่องเทศต่าง ๆ ทำอาหาร อาหารไทยเน้นความกลมกลืนของรสชาติ ประเทศไทยมีอาหารที่แตกต่างกันตามภูมิศาสตร์ โดยภาคเหนือนิยมบริโภคข้าวเหนียวเป็นหลัก ภาคใต้จะมีอาหารของอิสลาม เป็นต้น ความแตกต่างระหว่างท้องถิ่นเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความหลากหลายของอาหารไทย

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อิชิชานู กล่าวถึง ป้าเกสรทำยำด้วยวัตถุดิบหลากหลาย มีขั้นตอนที่ค่อนข้างซับซ้อน ต้องใส่เครื่องเทศต่าง ๆ ทำเสร็จแล้วป้าเกสรต้องชิมรสชาติด้วย ดังตัวอย่าง

*พอทอดปลาเนื้ออ่อนและปรุงน้ำแกงจืดเสร็จก็พักไว้ รอใส่
ดอกไม้จีนสด ๆ ตอนจะตั้งโต๊ะ ได้เวลามาทำยำ ก่อนอื่นต้องเตรียม
เครื่องแกงคือแกะปลาสด เอาแต่เนื้อมาคั่วจนกรอบ สั่งให้อะเด
มาตำจนละเอียด ตักใส่ชามไว้ ต่อด้วยทำพริกแกงเผ็ดอันมีพริกแห้ง
ข่า ตะไคร้ หอม กระเทียม กะปิชนิดหน้อยโขลกรวมกัน แล้วค่อยใส่
เนื้อปลาสดคั่วที่ตำไว้ จนพริกแกงกับเนื้อปลาผสมรวมเป็นเนื้อ
เดียวกัน ตักขึ้นมาผัดกับหัวกะทิขึ้น ๆ ผัดจนกลิ่นโชยหอมฉุย ทีนี้
ปรุงรสด้วยน้ำมะขามเปียก น้ำปลา น้ำตาลมะพร้าว คนจนเข้ากัน
ดี ป้าเกสรใช้ช้อนเล็กตักมาชิม พยกหน้าหงิกหงัก ทำท่าถูกใจ
เยยרבับเอาช้อนอีกคันตักมาชิมบ้าง*

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิชิชานู. 2556 : 269)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า อาหารไทยจะเป็นอาหารที่ค่อนข้างพิถีพิถันการใช้เครื่องเทศต่าง ๆ ซึ่งเครื่องเทศทั้งหมดนี้ก็เครื่องเทศที่คนไทยนิยมเอามาทำอาหารไทยและกลายเป็นเอกลักษณ์พิเศษของอาหารไทย วัตถุดิบที่ใช้มักจะเป็นวัตถุดิบที่หาได้ง่ายในประเทศไทยและเป็นวัตถุดิบที่เหมาะสมกับความนิยมของคนไทย นอกจากนี้การทำอาหารไทยก็มีวิธีการพิเศษเฉพาะตน อาหารไทยเน้นความกลมกลืนของวัตถุดิบต่าง ๆ นอกจากความเป็นสวยงามของอาหารแล้ว คนไทยยังให้ความสำคัญกับรสชาติของอาหาร ขั้นตอนการทำอาหารไทยที่ค่อนข้างจะยาก

นวนิยายเรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง ครูของแพงอยากทานข้าวเหนียว แพงก็เลยไปตลาดซื้อข้าวเหนียว และทั้งครูและลูกศิษย์ได้ทานข้าวได้ตันลั่นจีเนื่องจากทำงานอยู่ข้าง ๆ ดังตัวอย่าง

ครูอยากกินข้าวเหนียวกับน้ำพริกหนุ่ม ฉันทก็เลยไปตลาด
ซื้อหมูทอด ไก่ทอด น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกตาแดง และผักนึ่ง มากิน
กับข้าวเหนียวร้อน ๆ เราปู่เสือกินได้ตันลั่นจีตรงที่กำลังจะกลายเป็น
โรงบาศิก ครูว่าซ้อมไว้มาก่อน เพราะอีกหน่อยเราก็ต้องกินข้าวตรงนี้
บ่อย ๆ เวลาทำงานติดพัน ครูไม่อยากจะลุกไปกินที่อื่น

(ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง. 2556 : 257)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อาหารไทยจะมีความหลากหลายอย่างตามลักษณะพื้นที่หรือภูมิศาสตร์ โดยแต่ละภาคก็จะมีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษของตน ภาคเหนือของประเทศไทยมักรับประทานข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาคเหนือของประเทศไทยเป็นแหล่งที่ผลิตและบริโภคข้าวเหนียวเป็นหลัก น้ำพริกก็เป็นอาหารหลักของคนภาคเหนือ คนภาคเหนือจะขาดน้ำพริกไม่ได้ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของอาหารไทยภาคเหนือ นอกจากนี้คนไทยยังชอบทานข้าวในที่ร่มเย็น โดยเฉพาะในสังคมชนบท คนชอบทานข้าวที่ร่มเย็นโดยเฉพาะใต้ต้นไม้ที่รอบบ้าน

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง เมื่อครอบครัวของเยี่ยและครอบครัวของมารับประทานอาหารด้วยกัน ทั้งสองครอบครัวได้ทานอาหารไทยด้วยกัน โดยมีทั้งผู้ใหญ่และเด็กลงมือทำอาหารไทยอย่างสนุกสนาน ดังตัวอย่าง

อาหารกลางวัน มีข้าวมัน ส้มตำ เนื้อแดดเดียวทอด หมูปิ้ง
ข้าวเหนียวและหมูหวาน ของเหลือจากงานขึ้นบ้านใหม่เมื่อวัน
โกลาหลในครัว ตอนที่เด็ก ๆ ตำส้มตำ แล้วผลัดกันชิม สีคนสีครก
ก็หันหนึ่ง จานส้มตำของพ่อครัวสมัครเล่นทั้งสี่ และอีกสองจานโต
ของผู้ใหญ่ ฝีมือพุทธชาติและมา เรียงรายบนโต๊ะ

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 99)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า อาหารไทยมีทั้งอาหารหลักและกับข้าวต่าง ๆ อาหารหลักมักจะเป็นข้าว ส่วนกับข้าวมักต้องมีเนื้อต่าง ๆ แต่ส่วนมากมักทำจากเนื้อหมู อาหารไทยมีเนื้อ

และผักต่าง ๆ ผสมผสานกันอย่างกลมกลืน ในพิธีกรรมต่าง ๆ มักต้องทำอาหารหลากหลายอย่าง การทำอาหารไทยมีอุปกรณ์เครื่องมือที่พิเศษของตนเอง วิธีการทำอาหารไทยก็มีมากมายหลายอย่าง การทำอาหารไทยต้องใช้วัตถุดิบหลายอย่าง ผู้ใหญ่ก็มักถ่ายทอดวิธีการทำอาหารให้แก่ลูกหลาน และให้ฝึกฝนทำด้วย

2) ขนมไทย

นอกจากความหลากหลายของอาหารกับข้าวต่าง ๆ แล้ว ประเทศไทยยังมีขนมไทยมากมายหลายอย่าง นอกจากมีสีสันสวยงามแล้ว คนไทยยังเน้นความประณีตในการทำขนมไทย โดยใช้วัสดุในท้องถิ่นมาทำขนม

นวนิยายเรื่อง น้ำห่มดิน กล่าวถึง ธงพาเด็กผู้หญิงไปฝึกพายเรือ เด็กจำนวนมาก และมีกำลังน้อยยังไม่มากพอที่จะควบคุมเรือได้ ธงและพ่อของธงต้องไปฝึกเทคนิคการพายเรือให้เด็ก เนื่องจากเห็นความเหนื่อยของทุกคน คุณแม่ของธง ขวัญข้าวและบัวฉัตรจึงช่วยเหลือกันทำขนมให้ทุกคนรับประทาน ดังตัวอย่าง

เรือเข้าเทียบตลิ่งเอาหัวเกยขึ้นฝั่งไว้เกือบครึ่ง สาคุมะพร้าว
อ่อนราดกะทิหอมยั่วใจตักใส่ถ้วยวางเรียงไว้ที่โต๊ะใหญ่ริมน้ำ ต่างคน
ต่างวางพายหยิบถ้วยขนมแจกต่อกันไปหาที่นั่งตามสนามอย่างง่าย
ๆ ขวัญข้าวละบัวฉัตรถือถาดในใส่แก้วน้ำใสเย็นฉ่ำบริการแก่ทุกคน
อย่างยิ้มแย้ม

(น้ำห่มดิน. 2555 : 217)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า วัฒนธรรมงดงามของอาหารไทย ซึ่งอาหารไทยไม่เพียงแต่มีอาหารกับข้าวเท่านั้น ขนมหวานต่าง ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย คนไทยชำนาญในการนำวัตถุดิบต่าง ๆ ที่บ้านเมืองผลิตเองมาทำเป็นอาหารหลากหลาย โดยเฉพาะในด้านการใช้ประโยชน์ของผลไม้ต่าง ๆ คนไทยใช้ผลไม้ต่าง ๆ เป็นวัตถุดิบผสมกับสิ่งต่าง ๆ กลายเป็นขนมที่อร่อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของคนไทยในการทำอาหารและความหลากหลายของอาหารไทย

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน กล่าวถึงเย็บกับแม่ไปดูการแสดงหุ่นกระบอกที่โรงมหรสพ และหลังการแสดงเสร็จ ช่างนอกก็จะมีแผงลอยที่ขายขนมไทยต่าง ๆ โดยเฉพาะมีขนมที่หาซื้อได้ยาก แม่ของเย็บจึงชวนเย็บไปกิน ดังตัวอย่าง

“แม่ยังอิมเหมือนกัน ขนมก็น่ากิน ไอศกริมกะทิ และที่เห็น
ห่อแบน ๆ ในใบสีเหลืองคาดเขียวอ่อน ๆ นะ ขนมตาล เขาใช้
ใบตาลอ่อน ๆ มาห่อ แม่เคยชิมแล้ว ขนมตาลเจ้านี้อร่อยมาก
รสชาตินุ่มนวล ถ้าอยากกินต้องกินเลยนะ เพราะไม่มันต้องตามไป
ซื้อที่อ่างทองนั่น”

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน. 2556 : 61)

จากตัวอย่างจะแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยมีขนมมากมายหลายชนิดเหมือนกัน ซึ่งขนมของคนไทยมักมีวัตถุดิบที่เอามาจากผลไม้ต่าง ๆ ที่ประเทศไทยผลิตเอง ซึ่งคนนอกจากทานสดแล้ว คนไทยก็สามารถทำเป็นขนมที่อร่อยได้ แสดงให้เห็นภูมิปัญญาของคนไทยในทางด้านการทำอาหาร ซึ่งมีลักษณะพิเศษของตนเอง ไม่ว่าจะในการใช้วัตถุดิบหรือภาชนะที่ใส่ขนมต่างก็มีเอกลักษณ์พิเศษของคนไทย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า คนไทยจะให้ความสำคัญกับรสชาติของขนม รสชาติที่ดีของขนมจะทำให้ลูกค้าชื่นชมและได้รับความนิยมนั่นเอง ขนมไทยบางอย่างไม่ได้มีทุกที่และหาซื้อได้ยาก

จากการวิเคราะห์เคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมที่งดงามในทางด้านอาหารไทยว่า นอกจากมีความหลากหลายของกับข้าวต่าง ๆ แล้ว ประเทศไทยยังมีขนมที่เอร็ดอร่อยหลายอย่าง อาหารไทยจะมีเอกลักษณ์พิเศษและมีความโดดเด่นของตน ซึ่งทำให้เห็นความเป็นไทย วัฒนธรรมด้านอาหารไทยจะมีความสำคัญไม่น้อยกว่าวัฒนธรรมด้านการแต่งกายและวัฒนธรรมด้านภาษา อาหารไทยมีมากมายหลายอย่างตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งแต่ละที่ก็จะมีอาหารที่เป็นพิเศษของตน อาหารไทยมีรสชาติหลากหลายชวนให้ชิม อาหารไทยจะเป็นอาหารที่เน้นทั้งรสชาติและความสวยงาม ซึ่งอาหารไทยเป็นสมบัติของวัฒนธรรมไทย ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็นไทยและเอกลักษณ์ของไทย

3.3.2 ความเชื่อของคนไทย

ความเชื่อเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในสังคม ความเชื่ออยู่คู่กับมนุษย์ตั้งแต่สมัยโบราณ ความเชื่อคือความมั่นใจหรือความศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งที่เหนืออำนาจของมนุษย์ ความเชื่อเป็นสิ่งที่ยึดมั่นจิตใจของคนในสังคม หลักธรรมของความเชื่อจะทำให้คนในสังคมปฏิบัติตาม ไม่ว่าจะเป็ความเชื่อที่เป็นศาสนาหรือความเชื่อที่เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทั้งยังเป็นความเชื่อของคนในสังคม

1) ความเชื่อศาสนาพุทธ

โดยทั่วไปแล้วประชาชนไทยมักจะนับถือศาสนาพุทธ โดยความเชื่อที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธนี้จะปรากฏในชีวิตประจำวันของคนไทย ชีวิตคนไทยจะผูกพันกับศาสนาพุทธอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมของคนในสังคม เทศกาล ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น ก็จะมีความสัมพันธ์กับศาสนาพุทธอย่างใกล้ชิด

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อไปงานเลี้ยงศิษย์เก่า แพงได้เจอกวาง ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของแพงตอนเรียนมหาวิทยาลัย ทั้งสองคนก็ดีใจมาก และคุยเรื่องสามีของแพงดังตัวอย่าง

ฉันทลิวตาให้กวาง “หรือจะลองนั่งสักนาที”

กวางหัวเราะ “นี่ต้องไว้ทุกข์อีกนานแค่ไหน”

“อีกเก้าวันกวาง อีกเก้าวันเราจะไปทำบุญร้อยวันให้เขา”

“เราว่าเขาอยู่แถว ๆ นี้ละ” กวางมองไปรอบ ๆ

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 45)

จากตัวจะเห็นได้ว่า ชีวิตคนไทยจะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพุทธศาสนา คนไทยมีประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ประเพณีการไว้ทุกข์เป็นประเพณีไทยที่สืบทอดจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นหลัง การไว้ทุกข์เป็นวิธีการแสดงความเคารพและความรักต่อคนที่เสียชีวิตไปแล้ว ประเพณีนี้จะเป็นวิธีการที่สร้างความผูกพันระหว่างคนเป็นกับคนเสียชีวิตไปแล้ว การทำบุญก็เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ซึ่งแสดงให้เห็นน้ำใจกุศลของคนไทย อนึ่งก็เป็นการทำดีต่อคนที่เสียชีวิตไป

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน กล่าวถึง เด็กนินไปทำบุญกับคุณยายและคุณแม่ที่วัด เด็กนินมีความสุขกับแม่ค้าที่ทำก๋วยเตี๋ยว เด็กผู้ชายจะประเคนก๋วยเตี๋ยวและไอศกรีมให้พระฉัน ดังตัวอย่าง

พระสงฆ์และเณรสามสิบกว่ารูป นั่งฉันก๋วยเตี๋ยวเรือ หมูเนื้อ น้ำตักของร้านอาหารอร่อย ซึ่งคุณอมราและลูกสาวว่าจ้างมาเลี้ยงเพลพระทั้งวัด นนทรีนั้นแสนสนุก ยินดีแม่ค้าลวกเส้น หยิบโน่นนิด นี่หน่อย ใส่ในชาม และเนื่องจากเป็นผู้ชาย จึงเป็นผู้ช่วยสำคัญยามประเคนอาหารถวายพระ นอกจากก๋วยเตี๋ยวเรือรสเด็ดแล้วยังมีไอศกรีมกะทิทรงเครื่องเป็นของหวาน

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน. 2556 : 286)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความเชื่อที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธโดยมีความสัมพันธ์กับชีวิตของคนไทยอย่างใกล้ชิด คนไทยจะนิยมทำบุญกับลูกหลานที่วัด ลูกหลานจะได้รู้วัฒนธรรมความเชื่อของตนและได้อบรมตั้งแต่อายุน้อย วัดก็เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และบริสุทธิ์ การมีใจเป็นกุศลของคนไทยก็เป็นคำสั่งสอนของพุทธศาสนา คำสั่งสอนของพุทธศาสนาจะเป็นหลักการดำรงชีวิตของคนในสังคมวัดและพระจะเป็นตัวกลางที่เชื่อมคนทีนับถือศาสนาพุทธและและพระพุทเจ้า ซึ่งคำสั่งสอนของพุทธศาสนาทำให้คนการกระทำดี โดยไม่คิดทำร้ายคนอื่น แนวคิดของศาสนาพุทธสอนให้ทำความดีและเป็นคนที่มียุติธรรมต่อสังคม

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง เพื่อหนีปัญหาต่าง ๆ รุสนีไปอยู่ที่หมู่บ้านที่เชื่อศาสนาพุทธ แต่พอรุสนีอยู่ในหมู่บ้านพุทธแล้ว ชาวบ้านทุกคนไม่ยอมรับและอยากไล่อุสนีออกจากหมู่บ้าน เมื่อหลวงพ่อรูแล้วก็เรียกรุสนีไปวัดไปคุยด้วย ชาวบ้านทุกคนได้รู้เรื่องราวต่าง ๆ ของรุสนี และสุดท้ายด้วยคำสอนของศาสนาพุทธที่ดีทำให้ทุกคนสงสารเธอและยอมรับเธอ ดังตัวอย่าง

หลวงพ่อก็ไม่ใช้โต๊ะอิหม่าม หลวงพ่อย่อมไม่เข้าใจวิถีอิสลามเลยว่าเป็นอย่างไร ความสงสัยเล็ก ๆ น้อย ๆ ในเรื่องวิถีชีวิตอย่างการไม่กินหมู ก็ดูเป็นเรื่องคาใจอยู่บ้าง แต่หลวงพ่อก็เป็นพุทธ จึงรู้วิธีวางตัวและพูดคุยจนอีกฝ่ายสบายใจ ดวงจิตหลวงพ่อก็เปี่ยมด้วยเมตตาต่อทุกชีวิต โลกนี้สำหรับหลวงพ่อก็ไม่มีคนพุทธ ไม่มีมุสลิม

ไม่มีศาสนิกใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่มีหมา ไม่มีแมว ไม่มีคน ไม่มีสัตว์ใด
ทั้งสิ้น มีแต่เพื่อนร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตามทั้งนั้น รุสนีเล่าเรื่องราว
ต่าง ๆ ให้หลวงพ่อฟังด้วยน้ำเสียงสงบ แต่ละฉากตอนชีวิตที่เธอ
เล่า ทำให้ทุกคนที่นั่งห้อมล้อมร่วมฟัง ถึงกับนิ่งเงียบ เกิดความรู้สึก
เย็นยะเยียบลึกลงหัวใจ น้ำตาแต่ละหยดของเธอที่หลั่งออกมาโดย
ไม่ตั้งใจนั้น ทำให้น้ำเตชต้องเบือนหน้าหนี

(รุสนี. 2555 : 209)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความเชื่อศาสนาพุทธของคนไทยจะเป็นศาสนาที่มีหลักธรรม
ในการสั่งสอนคนในสังคม โดยมีแนวคิดหลักเป็นธรรม โดยสิ่งที่มีชีวิตที่อยู่ในโลกใบนี้ทุกอย่างก็เท่าเทียม
เหมือนกัน ไม่มีการแบ่งแยก สิ่งที่มีชีวิตทุกอย่างต้องอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขโดยไม่มีการดูถูกกัน ศาสนาพุทธ
สอนให้คนรู้เคารพและเข้าใจกันซึ่งกันและกัน สอนให้คนในสังคมมีใจเป็นกุศลช่วยเหลือคนอื่น ศาสนาพุทธ
เป็นสิ่งที่ยึดมั่นจิตใจของคนในสังคมไทยและช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในสังคม ทำให้สังคมไทย
เป็นสังคมที่น่าอยู่และเป็นสังคมที่สงบสุข ดังนั้นความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพุทธจึงฝังรากอยู่ในใจของคน
ในสังคมไทย สังคมไทยก็เป็นสังคมที่อบรมด้วยวัฒนธรรมศาสนาพุทธ

นวนิยายเรื่อง ฝีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงตัดสินใจกลับไปอยู่ที่เชียงราย เพราะฉะนั้น
แพงจึงมาลาเพื่อนที่สำนักพิมพ์ แต่พอเข้าสำนักพิมพ์ก็รู้ว่า วันที่แพงย้ายบ้านก็ตรงกับวันทำบุญใหญ่
ของสำนักพิมพ์ เพื่อนก็ไปช่วยไม่ได้ ดังตัวอย่าง

“มะรีนเธอ” รวิชหยุดคิดหนึ่งอึดใจ “วันที่สี่สี่...คง
ไม่ได้แล้วละ พี่รตีจะทำบุญใหญ่ เราต้องอยู่ช่วย”

พี่เกรียงเสียงดัง “ทำไมต้องตรงกันด้วยวะ รวิชอยู่ช่วยงาน
แล้วกัน พี่จะช่วยพะแพงขนของไปเชียงราย”

รวิชจ้องตาพี่เกรียง ลากเสียงยาน “ได้เธอ...”

รวิชจ้องตาพี่เกรียง ลากเสียงยาน “ได้เธอ...”

ทำบุญใหญ่ พี่รตียอมอยากให้พนักงานอยู่พร้อมหน้า
รวมทั้งฉันด้วย แต่ฉันไม่รู้เรื่องทำบุญมาก่อน ฉันนั่งรถไว้แล้ว
จ่ายเงินไปแล้วครึ่งหนึ่ง คงเลื่อนแผนไม่ได้

(ฝีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 296)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธนี้ปรากฏอยู่ในชีวิตประจำวัน
ของคนไทย ไม่ว่าจะเป็ชีวิตประจำวันหรือในพิธีกรรมต่าง ๆ ก็จะมีร่องรอยของความเชื่อของศาสนาพุทธ
ประชาชนคนไทยแสดงความนับถือและความศรัทธาต่อศาสนาพุทธ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ยึดมั่น
จิตใจของประชาชนคนไทย ในงานมงคลต่าง ๆ คนไทยมักจัดพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธ
เพื่อความเป็นสิริมงคล เวลาทำพิธีกรรมต่าง คนที่เกี่ยวข้องมักต้องพร้อมหน้าพร้อมตาพร้อมแรงร่วมใจกัน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก สังคมไทยจะมีความสัมพันธ์กับศาสนาพุทธอย่างแยกกันไม่ออก ศาสนาพุทธมีผลกระทบต่อคนในสังคม โดยในทางด้านต่าง ๆ รวมทั้งการสั่งสอนลูกหลาน การดำรงชีวิตหรืองานพิธีกรรมต่าง ๆ ล้วนมีความสัมพันธ์กับศาสนาพุทธอย่างใกล้ชิดและแยกไม่ออก ความเชื่อที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธโดยมีคำสั่งสอนและหลักธรรมของพุทธศาสนาสอนให้คนการกระทำดี ไม่ทำร้ายต่อคนอื่น ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่บนโลกเป็นสิ่งที่เท่าเทียมกัน ย่อมเคารพคนอื่น ๆ ศาสนาพุทธยังสอนให้คนในสังคมมีใจเป็นกุศลช่วยเหลือคนอื่น ปฏิบัติให้เป็นคนที่มีประโยชน์ต่อสังคม พิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาพุทธจะเป็นพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับคนในสังคม

2) ความเชื่อศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหนึ่งที่คนไทยเชื่อถือ คนไทยเชื่อถือศาสนาอิสลามมักจะเป็นกลุ่มคนที่อยู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ติดกับมาเลเซีย คนที่นับถือศาสนาอิสลามมักเรียกว่ามุสลิม มุสลิมทุกคนยกย่องพระองค์อัลเลาะห์เป็นสูงสุด และมีความคิดที่ฝังรากอยู่ในจิตใจว่า องค์อัลเลาะห์จะเป็นพระองค์ที่ยิ่งใหญ่ที่คุ้มครองมุสลิมทุกคน

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง หลังจากพ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงของยะห์ยาโดนยิงกลางถนนแล้ว หมู่บ้านแคและกัตกอยู่ในภาวะที่ทุกคนไม่เชื่อถือกัน คนในหมู่บ้านทุกคนกังวลมาก รุสนีก็เลยคุยกับคุณพ่อ ดังตัวอย่าง

“แฉะ” เธอเอ่ยขึ้นในที่สุด “องค์อัลเลาะห์จะคุ้มครองเรา
ใช่ไหม”

รอกิบียัมอย่างเมตตา ลูบหัวรุสนีแล้วกล่าวว่า “ไม่มีใคร
จะคุ้มครองมุสลิม นอกจากองค์อัลเลาะห์”

(รุสนี. 2555 : 26)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาอิสลามเป็นสิ่งที่ยึดมั่นจิตใจของคนมุสลิม พ่อแม่จะสั่งสอนลูกตั้งแต่เด็กที่เกี่ยวกับความเชื่อศาสนาอิสลาม โดยทุกคนมีความคิดว่า พระองค์อัลเลาะห์จะคุ้มครองตนเอง และพระองค์จะมีอำนาจสูงสุดเหนือคนธรรมดา องค์อัลเลาะห์จะคุ้มครองมุสลิมทุกคน โดยเฉพาะเมื่อคนเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ มุสลิมก็ยิ่งมีความเชื่อว่าองค์อัลเลาะห์จะช่วยกำจัดปัญหาอุปสรรคได้

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง ชูโอมิงไปเที่ยวบ้านของอดุลย์เพื่อไปคุยกับรุสนี แต่ออดุลย์ไม่ชอบชูโอมิง ซึ่งอดุลย์คิดว่า เขาจะแย่งรุสนีของตัวเอง จึงตะโกนกับรุสนี แต่รุสนีพูดว่า ตัวเองไม่ใช่ของใคร แต่เป็นคนของลูกอัลเลาะห์ ดังตัวอย่าง

“รุสนีเป็นคนขององค์อัลเลาะห์ ไม่ใช่ของนายหรือใคร

รุสนีมีสิทธิทุกอย่างจัดการชีวิตกับเธอเอง”

“ออกไปเดี๋ยวนี้ไฉ້งอ๋อ” อดุลย์ตะโกนไล่สุดเสียง
เสียงอาชานลอยลมมาจากมัสยิด เปรียกไปหาพี่น้อง
มุสลิมไปเข้าร่วมศาสนกิจ เสียงนั้นกระจายไปทั่วทุกทิศทาง แต่โดน
กลบด้วยเสียงกีตาร์กราดเกรี้ยวของ Metallica ในห้องของอดุลย์
(รุสนี. 2555 : 138)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนมุสลิมจะมีความคิดว่า ตนเองเป็นคนขององค์อัลเลาะห์ ทุกสิ่งทุกอย่างก็ต้องอยู่ภายใต้อำนาจขององค์อัลเลาะห์ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า มัสยิดเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของมุสลิม โดยมุสลิมจะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีสยิด และมัสยิดเป็นจุดรวมกันของคนมุสลิม พิธีกรรมต่าง ๆ ของมุสลิมก็เป็นพิธีกรรมที่ทุกคนต้องเข้าร่วมกัน

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะสรุปได้ว่า ภาพสะท้อนความเชื่อของคนไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพุทธและศาสนาอิสลาม ซึ่งความเชื่อเป็นสิ่งที่ยึดมั่นจิตใจของคนในสังคม ความเชื่อจะซึมซาบอยู่ในชีวิตประจำวันของคน พฤติกรรมของคนในสังคมก็ได้ผลกระทบจากความเชื่อ หลักธรรมของแต่ละศาสนาไม่เหมือนกัน แต่ทั้งสองศาสนาก็มีความใกล้ชิดกับชีวิตประจำวันของคนที่นับถือ

3.3.3 มารยาทไทย

มารยาทเป็นจรรยาบรรณพื้นฐานของสังคม ซึ่งคนในสังคมทุกคนต้องรักษาและปฏิบัติตาม มารยาทเกิดจากการอยู่ร่วมกันของชีวิตมนุษย์ ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในเรื่องมารยาทระหว่างคน ซึ่งตั้งแต่เด็กอายุน้อยจนถึงผู้ใหญ่อายุมาก ทุกคนก็ปฏิบัติตนอย่างมีมารยาทได้อย่างดี มารยาทนี้จะแทรกอยู่ในชีวิตของคนไทยในหลาย ๆ ด้าน

1) การทักทาย

การทักทาย เป็นอารยธรรมที่งดงามยิ่งของมวลมนุษยชาติ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้มีความสำคัญในมารยาทการทักทาย ซึ่งการทักทายที่ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะจะสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับคนอื่น แสดงให้เห็นความเป็นมารยาทของคนด้วย ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้มีความสำคัญในการทักทาย และวิธีการทักทายของคนไทยก็มีลักษณะพิเศษของตนเอง

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน กล่าวถึง เมื่อครั้งแรกที่เจอกับสุดเจอกันที่บ้านสุดโดยสุดกับเต็กนชี่จักรยานเสร็จแล้วกลับบ้าน ซึ่งแม่ของสุดเป็นคนที่จะแนะนำให้สองคนรู้จักกัน สองคนได้ทักทายกัน ดังตัวอย่าง

“คุณเเยีย นีตาสุด ลูกชายป่า แต่เจ้าตัวเล็กนั้นเป็นลูก
ของเพื่อนเค้ามากินมานอนจน
จะเป็นลูกตาสุดแล้ว สุด นีคุณเเยีย เป็นเพื่อนบ้านที่อยู่
ติดกะเรานี่เอง”

“สวัสดิ์ค่ะ”

เธอเอ่ยปากทักทาย ไม่ได้ยกมือไหว้ เขายิ้มและค้อม
ศีรษะเล็กน้อยเด็กชายประนมมือไหว้ แล้วทวงเครื่องต้ม

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน. 2556 : 11-12)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เมื่อคนทักทายกันมักจะต้องมีคำทักทายแสดงความเคารพ
สำหรับคนที่ไม่ค่อยสนิทกัน ต้องใช้คำศัพท์ที่สุภาพเหมาะกับกาลเทศะ ซึ่งคนที่เป็นผู้หญิงจะเป็นฝ่ายที่
ได้รับทราบข้อมูลของผู้ชายก่อน ส่วนผู้ที่อายุน้อยต้องทักทายผู้ใหญ่ก่อน คนที่อายุใกล้เคียงกันไม่ต้อง
ไหว้ก็ได้แต่ต้องพูดคำทักทาย การประนมมือไหว้เป็นมารยาทไทยที่ใช้ได้หลาย ๆ สถานการณ์ ซึ่งเป็น
เอกลักษณ์พิเศษของประเทศไทย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า คนไทยก็นิยมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับ
เพื่อนบ้านโดยมารยาทไทย อนึ่งมารยาทไทยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยที่แสดงความเป็นไทยด้วย

นวนิยายเรื่อง ฝืนใจที่บินข้ามบึง กล่าวถึง ครูกับนกขับรถจากภาคใต้มาภาคเหนือที่
บ้านพะแพง โดยไม่ได้บอกแแพงมาก่อน พอรู้ข่าว แแพงต้องรีบกลับบ้าน ดังตัวอย่าง

ฉันทยกมือไหว้ครู “มือนี้ขอเป็นธูระของแแพงคะ”

ครูยิ้ม “บ้านพะแพงน่าอยู่นะ ที่ชอบ”

ฉันทนั่งเกาอีตรงกันข้ามครู นกนั่งลงข้าง ๆ “ตอน

กลางวัน ได้หลับบ้างไหมคะ” ฉันทถาม

(ฝืนใจที่บินข้ามบึง. 2556 : 252)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยจะมีวิธีการทักทายที่เป็นเอกลักษณ์ไทย แม้เป็น
คนที่สนิทกันก็ตาม เวลาพบกันก็ต้องทักทายกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่รักษามารยาท
ของตัวเองได้ดี สังคมไทยเป็นสังคมที่ยกย่องผู้อาวุโส ผู้น้อยต้องถ่อมตัวต่อหน้าผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นมารยาท
ที่ดีงามของไทย ครูได้ยกย่องและสืบทอดต่อลูกไปยังหลาน นอกจากนี้สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้เกียรติแขก
คนไทยนิยมต้อนรับแขกอย่างอบอุ่น

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง เมื่อขวัญข้าวไปฟังสัมมนา เวลาพบกับคนที่มาเข้า
ร่วมงานสัมมนาที่เป็นคนอายุมากกว่า ขวัญก็ทักทายด้วยมารยาทดี ดังตัวอย่าง

เสียงพูดคุยแว่วมาจากทางด้านหลัง ชายสูงวัยกลุ่มหนึ่ง
กำลังทยอยกันเข้ามา ขวัญข้าวพยายามมองหาคนที่ดูมีความรู้มาก
ที่สุด เธอหมายตาชายสูงอายุรูปร่างสันทัดในเสื้อเชิ้ตลายทางสีอ่อน
จึงส่งยิ้มให้อย่างเป็นทางการพร้อมยกมือขึ้นทำความเคารพ ผู้สูงวัย
ทั้งหลายต่างรับไหว้อย่างยิ้มแย้มด้วยอัธยาศัยดี

“สวัสดิ์จ๊ะ สวัสดิ์ ตามสบายเลยหนู นั่ง นั่ง...ยินดีต้อนรับ
ขอโทษนะ ลุงไม่คุ้นหน้าเป็นคนบ้านไหน”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 99)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยจะมีวิธีการทักทายที่มีเอกลักษณ์ไทย สังคมไทยเป็นสังคมที่เน้นมารยาทระหว่างคน โดยเฉพาะเวลาคนที่มียุ่่น้อยทักทายกับคนที่มียุ่่นสูงกว่า คนที่อายุน้อยต้องทักทายก่อน เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่ยกย่องผู้อาวุ่่น ผู้่น้อยต้องถ่อมตัวต่อหน้าผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นมารยาทที่ติงามของไทย ควรได้รับยกย่องและสืบทอดต่อลูกหลาน

2) การแสดงการขอบคุณ

นวนิยาย เรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง เมื่อบัวฉัตรไปช่วยชาวบ้านตรวจร่างกายในชุมชน บังเอิญเจอคนไข้ที่อาการหนักต้องรีบส่งเข้าโรงพยาบาล และโชคดีที่มีครูตะวันอยู่ สองคนจึงส่งผู้ป่วยเข้าโรงพยาบาล เมื่อสามีของผู้ป่วยมาถึงก็แสดงความขอบคุณอย่างจริงใจ ดังตัวอย่าง

“ขอบคุณค่ะ”

สามีของผู้ป่วยวิ่งตรงเข้ามาจากประตูหน้า พอเห็นบัวฉัตรก็ถลาเข้ามาหาหน้าตาตื่น

“ใจเย็น ๆ ค่ะพี่ คุณหมอบอกว่าปลอดภัยแล้ว เดี่ยวคงเข้าไปเยี่ยมได้”

เขายกมือไหว้สองหนุ่มสาวอย่างตื่นตัน “ขอบคุณมากนะครับขอบคุณมากจริง ๆ” บัวฉัตรรับไหว้ “ไม่เป็นไรค่ะ หน้าที่ของหนูอยู่แล้ว”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 174)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมักแสดงความขอบคุณด้วยคำว่า ขอบคุณและการยกมือไหว้ ถ้าเป็นผู้มียุ่่นสูงกว่าแสดงความขอบคุณต่อผู้่น้อย ให้ใช้คำว่า ขอบใจมาแทนขอบคุณได้ และไม่ต้องยกมือไหว้ก็ได้ แต่ถ้าหากว่ายกมือก็แสดงถึง ความจริงใจต่อคนที่มียุ่่นคุณช่วยเหลือตนคนที่ได้รับการไหว้ ซึ่งเป็นคนอายุมากกว่าต้องรับการไหว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนไทยจะมีวิธีการแสดงความขอบคุณที่มีลักษณะพิเศษของตน และแสดงให้เห็นความเป็นมารยาทของคนไทย

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง นกย้ายอุปกรณ์ย้อมผ้าต่าง ๆ ไปหาแพงที่กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ ยังช่วยแพงย้ายบ้านจากกรุงเทพมหานครไปเชียงราย ดังตัวอย่าง

นกส่ายหัว “ไม่ใช่ครับ ตรงนี้ต่างหากบ้าน” เขาชี้มาที่หัวใจฉัน ก่อนชี้กล่องกระดาษด้านหลัง “และเหล่านี้เป็นอุปกรณ์แต่งบ้าน”

“ขอบคุณนะนก” ถ้าไม่มีเขา ฉันคงผ่านวันนี้ได้อย่างยากเย็น เขาทำให้วันนี้กลายเป็นเรื่องง่าย และน่าจดจำ

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 287)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ยึดถือมารยาทระหว่างคน เวลาคนอื่นมียุ่่นคุณต่อตนก็มักต้องขอบคุณน้ำใจของคนอื่น คนไทยเป็นคนที่รู้จักการตอบแทนและรู้บุญคุณ

ของคนอื่น มารยาทที่ดีงามระหว่างคนทำให้คนในสังคมมีความสัมพันธ์กันดีและค่อนข้างช่วยเหลือกัน คนที่อยู่ด้วยกันอย่างปรองดอง คนไทยแสดงการขอบคุณไม่เพียงแต่เป็นคำพูดอย่างเดียวแต่เป็นการขอบคุณที่ผ่านพฤติกรรมด้วย ถ้าคนที่อายุใกล้เคียงกัน การแสดงความขอบคุณก็เป็นคำพูดก็พอ ไม่ต้องมีการไหว้ก็ได้

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง เมื่ออันเดรสไปเที่ยวที่บ้านของ เยียรบับ ครอบครัวของเยียรบับได้จัดงานเลี้ยงที่อบอุ่นซึ่งทำให้อันเดรสชอบใจมากและอยากให้บัตร์วีไอพีของการแสดงตัวเองไปให้ครอบครัวเยียรบับเพื่อแสดงการขอบคุณ ดังตัวอย่าง

“ขอบคุณมากนะครับ ที่ต้อนรับผมอย่างอบอุ่น พรุ่งนี้เช้า ผมมีซ้อม และจะเริ่มการแสดงรอบแรกตอนค่ำ ผู้จัดการของผมจะ ส่งบัตร์วีไอพีมาให้ นะครับ”

เขาไม่ลืมย้ำกับกับเธออย่างอ่อนโยน

“คุณเป็นแขกพิเศษของผม”

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 173)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การแสดงความขอบคุณจากใจและรู้จักการตอบแทน บุญคุณของคนช่วยเหลือเรา เป็นมารยาทที่ดีงาม อีกอย่างหนึ่งคือจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ด้วยไมตรีจิตที่ดีงาม ความมีมารยาทจะสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ตัวเอง มารยาทเป็นสิ่งที่สังคมไทยยึดถือ ตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน คนที่มีมารยาทจะเป็นคนที่ได้รับความนิยมและได้รับความเคารพนับถือ จากคนอื่น ๆ

3) ความอ่อนน้อมถ่อมตน

การอ่อนน้อมถ่อมตนเป็นมารยาทอันดีที่สังคมไทยยกย่อง และคนไทยในสังคมไทย ปฏิบัติอย่างดี คนไทยมักจะแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนด้วย คำพูดวาจา พฤติกรรม จิตใจ เป็นต้น โดยคนที่อ่อนน้อมถ่อมตน จะมีคำพูดที่อ่อนหวาน กริยาท่าทางที่อ่อนน้อมและจิตใจที่อ่อนโยน คนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนมักได้รับความนิยมจากคนอื่น ๆ และสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับตัวเอง

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ขวัญข้าวเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ที่ชิงธงเป็นผู้ นำ ชิงธงแม้อายุน้อย แต่มีความคิดที่สร้างสรรค์ คนทุกคนก็เลยเลือกเขาเป็นผู้นำ ขวัญข้าวชื่นชมเขา แต่เขาพูดว่าทั้งนี้เป็นความดีของคนอื่น ดังตัวอย่าง

“คุณนี่เก่งจัง ไม่แปลกใจที่ใคร ๆ เขาก็เลือกคุณเป็นผู้นำ”

“ไม่ถึงอย่างนั้นหรอกขวัญ เรื่องร้านนี้ได้เจ้าแม่มาช่วยคิด เรื่องอื่น ๆ ก็มีผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์มาช่วยกันทั้งนั้น ผมก็แค่เป็นคนรับหน้าที่ประสานงานไปยังสมาชิกในวงกว้างเท่านั้นเอง”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 154)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยจะเป็นคนที่รู้จักความอ่อนน้อมถ่อมตน โดยทั้ง การพูดจาและการกระทำก็แสดงถึงความอ่อนน้อมถ่อมตน เวลามีคนชื่นชมก็ไม่เย่อหยิ่ง ไม่อวดตัว ดั่งประโยคที่มีคนกล่าวไว้ว่า ความอ่อนน้อมถ่อมตัว ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ความเย่อหยิ่งทำให้ คนหลงตัวและไม่รู้พัฒนาตนเองต่อ จะเห็นได้ว่า คนที่รู้มารยาทในการนอบน้อมมักจะเป็นคนที่เก่ง และประสบความสำเร็จได้ง่าย

นวนิยายเรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง เมธารีเป็นลูกสาวของตระกูลใหญ่ ซึ่งครอบครัวมี บริษัทใหญ่โดยไม่ต้องทำงานก็ได้ แต่เมธารีเลือกไปฝึกงานที่สำนักทนายความของชินวรกับเพื่อนและมี ท่าทีที่อ่อนน้อมถ่อมตน ดังตัวอย่าง

“คะ เจ้านาย”

“เจ้านายรี” เขาทวนคำ แวดตาบอกความแปลกใจกับคำ

เรียกนี้

“มันช่วยเตือนใจฉันกำลังอยู่ในสถานภาพอะไร กลัว

ลืมตัวคะ”

ทนายชินวรหัวเราะ “ผมขอบนะ”

(ไม่นอกกอก. 2556 : 173)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยสังคมไทยจะมีคุณสมบัติที่ด้อยกว่าเรื่องการรู้จัก อ่อนน้อมถ่อมตน คนที่รู้จักความอ่อนน้อมถ่อมตัว ไม่หยิ่งมักจะเป็นคนที่เข้ากับคนได้ง่าย และได้รับความใคร่จากคนในสังคม ไม่ว่าจะตัวเองเก่งมากเท่าไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นคนที่มีฐานะสูงหรือเป็นคนรวยก็ตาม ก็ต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ด้วยมารยาทนี้จะทำให้คนมีคุณค่ามากขึ้นและประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น

นวนิยายเรื่อง ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก กล่าวถึง ขวัญระพีกับนิภัทรเป็นคู่รักที่รักกัน มาก และขวัญระพีที่เป็นคุณหนูของครอบครัวที่รวยมีฐานะ เธอพาคนรักของตัวเองไปพบพ่อนิภัทร ซึ่งเป็นคนรักของเธอแสดงความนอบน้อมต่อคุณพ่ออย่างยิ่ง ดังตัวอย่าง

นิภัทรไม่เคยลืมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อห้าปีก่อนใน

ห้องรับแขกของบ้านหลังหนึ่ง ขวัญระพีแนะนำให้เขารู้จักชายผู้นั้น

เขายกมือไหว้อย่างที่ไม่เคยคิดว่าตัวเองจะนอบน้อมได้ถึงเพียงนี้

ยิ้มด้วยความเคารพนบอบให้เกียรติประมุขของบ้านที่เขาหวังจะ

มอบชีวิตทั้งหมดให้แก่ลูกสาวท่าน

(ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก. 2555 : 44)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยจะแสดงความนอบน้อมด้วยพฤติกรรมที่อ่อน น้อม โดยเฉพาะเวลาอยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่หรือผู้มีอาวุโส คนที่มีอายุน้อยยิ่งต้องถ่อมตน อีกอย่างหนึ่งคือ

สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับผู้ใหญ่ โดยต้องแสดงความบงบ้อมต่อหน้าผู้ใหญ่ ความอ่อนน้อม ถ่อมตนจะอยู่กับคนไทยและเห็นได้ชัดในชีวิตประจำวันของคนไทย

4) การเคารพผู้ใหญ่และผู้มีอาวุโส

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐานาน กล่าวถึง เมื่อเหยียรับอะแด ๑ ไปเลี้ยงดูที่บ้านของตนเองแล้ว คุณแม่ของวิริยามาบ้านของเหยีย เหยียก็ขออนุญาตจากคุณแม่ก่อนและค่อยพาเด็กมากราบคุณแม่ เด็กพม่าก็เป็นเด็กที่ค่อนข้างเชื่อฟังและเป็นเด็กที่น่าสงสารน่าเอ็นดู ดังตัวอย่าง

คุณยอดและคุณบุญรับเชิญเธอกับนทรึมาบ้านถนนจันทร์
คุณอมรายังจำได้ว่าเมื่อมาครั้งแรก เหยียบขออนุญาตพาเด็กกะแด
เข้ามากราบ เธอเป็นแม่ของวิริยาน น่าจะโกรธเกลียดเด็กสาวคนนี้
แต่ก็ริยาสงบเสงี่ยมเจียมตัวของผู้เป็นเหยื่อระคะลูกเขย ทำให้คุณ
ยอมนานึกสงสารลูกผู้หญิงที่ต้องมาเจอปัญหาเมื่อมาทำงานต่าง
บ้านต่างเมือง ถ้าในวันข้างหน้า ต้องหย่าร้างกันจริงและหากินหา
เลือกอยู่กับเด็กสาวชาวพม่าอย่างเปิดเผย เธอก็หวังว่าลูกจะไม่
นึกเสียดาย เธอแน่แหละจะเป็นกำลังใจให้ลูก จะบอกลูก

“อย่าไปเสียดายมันเลย...ผู้ชายพรรคนั้น!”

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐานาน. 2556 : 295)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยจะเป็นสังคมที่ยึดถือมารยาทระหว่างคน ซึ่งคนที่มีอายุน้อยต้องเคารพคนที่เป็นผู้ใหญ่และผู้มีอาวุโส เวลาทำอะไรก็ต้องขออนุญาตผู้ใหญ่ก่อน ถ้าผู้ใหญ่อนุญาตแล้วถึงจะไปทำได้ การเคารพผู้ใหญ่เป็นมารยาทที่ดีงามของคนไทย ซึ่งเป็นมารยาทที่สืบทอดจากคนรุ่นเก่าไปสู่รุ่นใหม่ การมีมารยาททำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนดีขึ้นและความขัดแย้งระหว่างคนผ่อนคลายลง มารยาททำให้สังคมของเราเปี่ยมไปด้วยความรักและทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนดีขึ้น

นวนิยายเรื่อง จับต้นมาชนปลาย กล่าวถึง จิโรจไปทานข้าวที่ร้านอาหารของประพาพ ประพาพแนะนำลูกสาวกับจิโรจให้รู้จักกัน กรองพักทายเป็นอย่างนอบน้อม ดังตัวอย่าง

“นี่เพื่อนแม่...ลุงจิโรจ”

เธอคนใหม่ที่แม่เรียกว่า “กรอง” ยกมือไหว้เขาอย่าง
นอบน้อม “ตอนนี้อยายกรองเขาช่วยแม่ทำร้านอาหารอยู่”

(จับต้นมาชนปลาย. 2556 : 14)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์อย่างไรก็ตาม ผู้ที่มีอายุน้อยต้องนอบน้อมแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็คำพูดต่อผู้ใหญ่หรือพฤติกรรมที่ต่อหน้าผู้ใหญ่ ทั้งต้องสุภาพเรียบร้อยด้วย การนอบน้อมต่อผู้ใหญ่จะทำให้คนอื่นมีความรู้สึกดี

ไม่ทำให้คนเบื่อหน่ายหรือเกิดความรังเกียจ การเคารพผู้ใหญ่และผู้อาวุโสเป็นมารยาทไทยที่สืบทอดมารุ่นต่อรุ่นและได้เผยแพร่ในสังคมไทย

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนด้านมารยาทไทยว่า มารยาทเป็นสิ่งจำเป็นของทุกสังคม มารยาทระหว่างคนจะทำให้มนุษย์ทำดีซึ่งกันและกัน มารยาทเป็นกริยาอาการที่มนุษย์ทำความดีต่อกัน มารยาทไทยมีทั้งการทักทาย การเคารพผู้ใหญ่ ความอ่อนน้อมถ่อมตน การรู้จักขอบคุณ เป็นต้น ล้วนเป็นมารยาทที่ดึงดูดใจของคนไทย สังคมไทยจะเป็นสังคมที่ยึดมั่นมารยาทระหว่างคน โดยมารยาทระหว่างคนทำให้คนในสังคมได้สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คนที่มีมารยาทกริยาจาสุภาพเรียบร้อยมักจะได้รับคามนิยมาจากสังคม เนื่องจากมนุษย์อยู่ลำพังไม่ได้ ต้องมีความสัมพันธ์กับคนในสังคมไม่มากก็น้อย ไม่ว่าจะในการทักทาย การรับประทานอาหารหรือการแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ทั้งต้องความมีมารยาท ความมีมารยาทจะสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่ตัวเอง มารยาทเป็นสิ่งที่สังคมไทยยึดถือตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน คนที่มีมารยาทจะเป็นคนที่ได้รับความนิยมและได้รับความเคารพนับถือจากคนอื่น ๆ

3.4 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย

สังคมประกอบด้วยมนุษย์ มนุษย์จะเป็นองค์ประกอบใหญ่ที่สุดของสังคม เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์จึงกลายเป็นความสัมพันธ์หลักในสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างคนเป็นความสัมพันธ์ที่ดีงามจะส่งผลที่ดีต่อสังคมโดยตรง ความสัมพันธ์ที่ดีจะสร้างสังคมให้เกิดไมตรี คนในสังคมช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คนสังคมอยู่อย่างปรองดอง ชีวิตคนก็จะมีความสุขด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างคนไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อสังคม อาจทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ก็ได้ คนวิวาทกันชีวิตของคนก็ไม่สงบสุข คนในสังคมก็มีแต่ความทุกข์อย่างเดียว

3.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน

เพื่อนจะเป็นคนที่สำคัญในชีวิตของเรา คนเราไม่มีใครขาดเพื่อนได้ ชีวิตของคนเราถ้าได้คนที่รู้จักกันนับเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต เนื่องจากเพื่อนเป็นคนที่รู้จักเรา เข้าใจเรา เวลาเรามีปัญหา เพื่อนก็จะเป็นคนแรกที่จะมาช่วยเรา เวลาเจอความยากลำบากหรือเรื่องที่ยุ่งยากใจ เราก็ไปทู่มเทกกับเพื่อนได้ เพราะมีเพื่อน คนเราก็จะพ้นจากปัญหาต่าง ๆ ได้ เพื่อนที่ดีหรือเพื่อนแท้ นอกจากเป็นเพื่อนแล้ว ยังเป็นของขวัญของคน เขาจะชี้ทางชีวิตเรา ให้คำแนะนำเรา และทำให้เราเป็นคนดี คงจะพูดได้ว่า มิตรภาพที่ดีที่สุดไม่ใช่คนรัก แต่คือคือเพื่อน

นวนิยายเรื่อง ฝืนเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อสามีของแพงเสียชีวิตไปแล้ว แพงต้องเริ่มชีวิตใหม่ที่กรุงเทพมหานคร โดยแพงไม่ได้ทำงาน 8 ปีแล้ว เพื่อนของสามียื่นมือมาช่วยแพง นอกจากให้แพงมีที่ทำงานเลี้ยงตัวเองแล้ว ยังให้แพงมีที่พักด้วย ดังตัวอย่าง

พีร์ตีบอกฉันว่า ตึกสำนักพิมพ์มีห้องว่าง ฉันจะอยู่ที่นั่นก็ได้

เธอไม่คิดค่าเช่า พีร์ตีเป็นเพื่อนรักของสามีฉัน เธอสัญญาใจกับตัวเอง

ว่าจะช่วยดูแลฉันแทนเขา เธอรับฉันเข้าทำงานในสำนักพิมพ์ ให้เงินเดือนฉันหกพันบาท โดยที่ยังไม่รู้ว่าจะทำอะไรได้บ้าง ฉันไม่สบายใจแต่ไม่มีทางเลือก ฉันต้องยื่นมือไปรับโอกาส และหวังว่าจะทำงานคุ้มค่าเงินของฟรีดี

(ผีเสื้อที่บินข้ามปีง. 2556 : 16)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับเพื่อน เวลามีความสุขเพื่อนอาจจะไม่ได้ช่วย แต่เวลาที่มีความทุกข์ เพื่อนก็เป็นคนที่อยู่ข้าง ๆ และคอยช่วยเหลือดูแล ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเพื่อนเท่าที่จะทำได้ ความช่วยเหลือของเพื่อนเป็นความช่วยเหลือที่ไม่ต้องการตอบแทน เนื่องจากเป็นเพื่อนที่แท้จริง เป็นเพื่อนที่จริงใจที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของคนไทยจะเป็นความสัมพันธ์ที่บริสุทธิ์และสวยงามที่สุด

นวนิยายเรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง เมื่อทนายชินวรกลับไปถึงที่ทำงาน และได้ยินพนักงานนิทาผู้ช่วยของตนเองโดยไม่รู้ความจริง จึงไม่ค่อยสบายใจ เขาไม่ได้พูดออกมา แต่เพื่อนก็รู้ว่าเขาไม่สบายใจ ดังตัวอย่าง

“ยังงั้นก็เป็นงานของพวกเราแล้ว...” ทนายจิรพล

หัวเราะชอบใจพลางมองเพื่อน “คุณมีเรื่องอะไรหรือเปล่า”

“หน้าของผมบอกอย่างนั้นหรือ”

“ใช่ เราเป็นเพื่อนกันมานาน ชนิดมองหน้าก็รู้ใจแล้ว

ว่าไหม”

“มันก็ใช่” ทนายชินวรตอบยิ้ม

(ไม่นอกกอก. 2556 : 43)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของคนไทยจะเป็นความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างดี คนที่เป็นเพื่อนกันจะรู้จักกัน เวลาใครมีความสุข เพื่อนก็ดีใจด้วย แต่เวลาที่มีความทุกข์ เพื่อนก็จะเป็นคนแรกที่มาคอยช่วยเหลือหรือปลอบใจ คนไทยที่เป็นเพื่อนกันมักจะร่วมมือและสนับสนุนกัน เวลาอยู่ร่วมกัน อารมณ์ก็ค่อนข้างดี ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของคนไทยจะเป็นความสัมพันธ์ที่บริสุทธิ์และน่าชื่นชม

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ชิงธงไปดูการแข่งเรือ และบังเอิญเจอเพื่อนสนิทก็มาชมการแข่งเรือด้วย เพื่อนจึงชวนชิงธงร่วมทางกันและกินขนมด้วยกัน ดังตัวอย่าง

“เฮ้ย ไอ้ธง” เสียงเรียกคุ้นเคยจากด้านหลังกระตุกให้

ชายหนุ่มย้อนกลับมาอยู่ท่ามกลางผู้คนตรงหน้าอีกครั้ง เจ้าของ

เสียงเป็นหนุ่มลูกจีนไวยุ้ยไล่เสียงกันยืนยืมอวดฟันขาวอยู่ไม่ไกล

“มาเว้ย ไอ้ธง กินขนมกัน เด็ดผีพายจะแข่งแล้ว ขึ้นไปนั่ง
ดูบนระเบียงร้านข้าศึกว่า” ผู้พูดขมื่อให้ดูถุงหัวสามสีใ้ภายใน
บรรจุขนมหลายอย่าง

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 22)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า คนที่เป็นวัยรุ่นมักจะทำกับเพื่อนที่อายุไล่เลี่ยกัน เนื่องจาก
ความคล้ายคลึงกันในด้านอายุ สิ่งที่ชอบก็คล้ายกัน ทัศนียภาพก็เหมือนกัน จึงจะเป็นเพื่อนได้ ถ้าเป็น
เพื่อนสนิทกัน เวลาเจอกันก็ไม่ได้เคร่งครัดกับคำทักทายต่าง ๆ วัยรุ่นที่เป็นเพื่อนกัน เวลาพูดคุยกันก็
มักใช้ภาษาวัยรุ่น ยิ่งเห็นถึงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทั้งสองฝ่าย เพื่อนสนิทมักเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกัน
และมีความสุขอยู่ด้วยกัน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในสังคมไทยว่า คนไทยเป็นคนที่ให้ความสำคัญ
กับเพื่อน ซึ่งคนไทยคิดว่าเพื่อนที่ดีจะทำให้ตัวเราเป็นคนดีด้วย ชีวิตของคนทุกคนก็ขาดเพื่อนไม่ได้
เพื่อนที่ดีต้องเป็นเพื่อนที่ร่วมทุกข์สุขด้วยกัน เพื่อนที่จริงใจจะไม่เปลี่ยนแปลงตามเวลาและสถานการณ์
เพื่อนจะเป็นคนที่รู้ใจ เข้าใจเรา คอยช่วยเหลือดูแลเรา สนับสนุนเรา ให้คำแนะนำเรา เพื่อนที่จริงใจ
จะทำให้เรามีความสุข คนไทยนิยมเป็นคนที่เห็นคุณค่าของเพื่อนและจริงใจต่อเพื่อนเสมอ

3.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์

ครูจะเป็นคนที่ให้ความรู้แก่นักเรียนและให้คำแนะนำชี้ทางให้นักเรียน ครูไม่เพียงแต่เป็นคน
สั่งสอนนักเรียนอย่างเดียว ครูยังเป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียนด้วย นอกจากนี้ครูยังเป็นเพื่อนของ
นักเรียนได้ คนที่เป็นครู ถ้ามีความสามารถเป็นเพื่อนของนักเรียนได้ ก็ถือว่าเป็นครูที่ดีและเก่ง ครูที่
เก่งนอกจากสอนความรู้และยังสอนชีวิตประสบการณ์ให้นักเรียนด้วย

นวนิยายเรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง ครูช่วยพะแพงสร้างโรงบาติกให้แพง เพื่อไม่ให้แพง
สบายใจ ครูก็บอกว่าเป็นสาขาของครู และครูอยากให้แพงสืบทอดวัฒนธรรมของไทยด้วย ดังตัวอย่าง

ครูทำลายความเงียบ “เอาอย่างนี้พะแพง โรงบาติกที่
เชียงรายเนี่ย ถือเป็นสาขาที่สองของพี่ พี่จะทำไว้หนึ่ฝน เวลา
พัทลุงฝนเยอะ พี่จะได้มีที่ทำงาน”

“พะแพงอย่าคิดมาก ศิษย์กับครูไม่ใช่คนอื่นไกล พี่สอน
แพงเพราะอยากให้งานสืบทอด พี่จะมีความสุขมากถ้าได้เห็นผ้า
บาติกกลไต้พี่ที่นี่ แล้วถ้าไม่มีโรงบาติก เราจะสร้างงานได้อย่างไร”

(ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง. 2556 : 16)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนจะเป็นความสัมพันธ์ที่ดี
และเป็นความสัมพันธ์ที่ยั่งยืน ครูเป็นตัวอย่างที่ดีที่สอนนักเรียน ครูพยายามถ่ายทอดความรู้ของตัวเอง

ให้แก่นักเรียน ครูยอมเสียสละเพื่อนักเรียน คงพูดได้ว่า ครูในสังคมไทยเป็นครูที่ยิ่งใหญ่ที่สุด และเป็นคนที่อุทิศตัวเองในอาชีพของตน ความสัมพันธ์ที่ติระหว่งครูกับนักเรียนเป็นตัวอย่างที่ดีที่ควรยกย่องและควรเผยแพร่ในสังคม

นวนิยายเรื่อง ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก กล่าวถึง นลิตาไปฝึกงานที่โรงเรียน เนื่องจากไม่มีประสบการณ์การสอน และยังอับอายกับการอยู่กับเด็กนักเรียน แต่พอเวลาผ่านไป นลิตาปรับตัวและกลายเป็นครูที่นักเรียนชอบมาก ดังตัวอย่าง

เธอยิ้มให้กับนักเรียนอย่างอ่อนโยน เอ่ยทักทายพวกเขา
 ดึงทุกคนเข้าสู่โลกที่เธอพยายามจะกำหนดขึ้น และหลังจากนั้น
 และถ้อยคำที่เรียดขานซ้ำ ๆ ที่เธอยิ้มรับด้วยความพึงใจ ไม่มี
 ความกระดากอายหลงเหลือแม้แต่แต่น้อย

“คุณครูนลิตา...”

“ครูแก้ม”

(ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก. 2555 : 68)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ที่ติระหว่งครูกับศิษย์ ครูในฐานะเป็นคนที่สอนเด็กนักเรียนและเผยแพร่ความรู้ อธิบายที่ดีของครูจะทำให้ครูได้รับความนิยมน โดยใช่วิธีการสอนเด็กอย่างละเอียดและตั้งใจ วิธีการสอนที่หลากหลายและสนุกสนานจะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นในการเรียนและสนใจการเรียน ครูที่สอนดีและมีนิสัยดีจะได้รับความนิยมนจากเด็ก และเด็กก็จะเชื่อฟังครู ความร่วมมือเชื่อฟังของเด็กก็จะทำให้ครูมีความมั่นใจต่อตัวเอง จะเห็นได้ว่าครูกับศิษย์มีความสัมพันธ์ที่ดีในสังคมไทย ครูจะทุ่มเทในการสอน ส่วนเด็กก็ได้เรียนรู้และมีความสุขสนุกสนานในการเรียนความรู้ใหม่ ๆ ด้วย

จากการวิเคราะห์ห้ข้างต้นจะเห็นได้ว่านวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่งครูกับศิษย์อย่างชัดเจน โดยความสัมพันธ์ระหว่งครูกับนักเรียนเป็นความสัมพันธ์ที่บริสุทธิ์ และไม่ต้องการการตอบแทน ครูไม่เพียงแต่เป็นคนที่สอนเผยแพร่ความรู้ แต่ครูยังเป็นคนที่ใส่ใจกุศลที่ช่วยเหลือศิษย์ของตัวเอง เมื่อศิษย์พบความยากลำบากครูก็พยายามช่วยศิษย์ ครูยังเป็นคนที่เผยแพร่วัฒนธรรมให้แก่นักเรียน สอนให้นักเรียนสืบทอดและรักวัฒนธรรมของไทยด้วย ครูไทยเป็นครูที่ภูมิใจวัฒนธรรมของตัวเองและเป็นคนที่สนับสนุนความเจริญงอกงามของวัฒนธรรมไทยด้วย

3.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่งชายหญิง

สังคมประกอบด้วยคน และคนจะมีสองเพศ นั่นก็คือเพศผู้ชายและเพศผู้หญิง ทั้งสองเพศเป็นองค์ประกอบสำคัญของสังคม ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่งชายหญิงก็เป็นความสัมพันธ์ที่สำคัญในสังคม เนื่องจากความแตกต่างระหว่งเพศ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่งชายหญิงซับซ้อนมากขึ้น โดยทั่วไป

แล้วความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงจะเป็นการดึงดูดใจซึ่งกันและกัน ความรักใคร่ต่อกัน และสุดท้ายก็กลายเป็นความรัก

นวนิยายเรื่อง ฝีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อสามีของแพงเสียชีวิตไปแล้ว แพงย้อนกลับมาคิดถึงเวลาที่อยู่ชีวิตที่มีความสุขที่ทั้งสองคนอยู่ด้วยกัน และตอนที่ทั้งสองคนตัดสินใจว่าอยู่ด้วยกันดังตัวอย่าง

เขาพูดอีกครั้ง “I belong to you...เราเป็นของแพง”
หัวเราะแก่เขิน แล้วเขาก็พูด ด้วยน้ำเสียงที่ฉันเรียกว่าแบบกึ่งยิงกึ่งผ่าน “เราคงต้องอยู่กับแพงไปจนตายแล้วละ”

เขาผูกมัดฉันด้วยประโยคนี้ มันเป็นแหวนหมั้น เป็น
การแต่งงาน เป็นทุกสิ่ง...และด้วยประโยคนี้การร่วมรักของคืนนั้น
จึงวิเศษกว่าคืนไหน ๆ ฉันไม่เคยนึกว่าเป็นครั้งที่เท่าไร รู้แต่ว่า
แตกต่างจากทุกครั้ง มันคือการร่วมรักของคนที่ตัดสินใจจะใช้ชีวิต
ด้วยกันจนตาย

(ฝีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 47)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในสังคมไทยที่เป็นความรักกัน คำพูดที่อ่อนโยนเอาใจใส่ผู้หญิงมักจะทำให้ผู้หญิงอารมณ์ดีและมีความสุข ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชายไทยกับผู้หญิงไทยนี้ ผู้ชายมักจะต้องเป็นผู้ที่สารภาพความรักก่อน คนไทยส่วนมากชอบความรักที่เปิดเผยและถูกต้อง ความรักเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับคนที่รักกัน คนไทยส่วนมากเป็นคนที่ยกย่องความรักที่แท้จริง

นวนิยายเรื่อง น้ำห่มดิน กล่าวถึง ชิงธงสารภาพความรักต่อขวัญข้าว โดยสะสมความกล้าเนื่องจากตัวเองเป็นคนที่มีความรู้แค่ 6 แต่เธอเป็นคนที่จบปริญญาตรีที่กรุงเทพมหานคร แต่ขวัญข้าวมีความรู้ลึกเกี่ยวกับธงและสองคนก็รักกัน สุดท้ายก็ตกลงอยู่ด้วยกัน ดังตัวอย่าง

เพิ่งรู้ใจเธอเดี๋ยวนี้ ไม่ต้องเสียเวลารวบรวมความกล้าอีกแล้ว
ชิงธงแตะไหล่ทั้งสองของหญิงสาวดึงเข้ามาในอ้อมกอดอย่างอ่อนโยน
“ได้สิขวัญ ผมอยู่ที่ไหนก็ได้ที่มีขวัญ ผมสัญญาจะรักและดูแลคุณให้ดีที่สุดตลอดไป...ไว้ใจผมนะ...ขวัญข้าว”

หญิงสาวเอนศีรษะพิงกับอกเขา รู้สึกอบอุ่นใจยิ่งกว่าทุกวันที่
ผ่านมา ขวัญเชื่อคะ ขวัญมองเห็นอย่างนั้นมาตั้งนานแล้วขอบคุณนะ
ชิงธง”

(น้ำห่มดิน. 2555 : 250)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ความรักระหว่างชายหนุ่มในสังคมไทย สังคมไทยจะเป็นสังคมที่ค่อนข้างเก็บความรักต่อกัน ผู้ชายมักจะเป็นฝ่ายที่แสดงความรักก่อน ผู้ชายไทยชอบผู้หญิงที่สวยงามและนิสัยใจคอดี คนที่อ่อนโยนทำตัวดี ๆ จะได้รับความนิยมนามากที่สุด คนในสังคมไทยจะค่อนข้างอิสระในด้านความรัก ซึ่งไม่ต้องถูกบีบบังคับแต่งงานกับคนไม่ชอบ คนไทยมีความเป็นอิสระในการเลือกคู่ครองเอง ความรักที่ดีที่สุดคือ ทั้งสองคนยินยอมรักกันเอง ไม่มีการบีบบังคับ ความรักที่อิสระจะเป็นความรักที่ดีและสวยงามที่สุด นอกจากนี้ผู้ชายไทยจะมีความรับผิดชอบในการเป็นฝ่ายที่ให้สัญญาแก่ผู้หญิงและดูแลผู้หญิง

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามปีง กล่าวถึง เมื่อแพงรู้ว่าช่างมีแฟน และเมื่อแพงกับช่างไปเที่ยวเชียงใหม่ด้วยกัน แต่ช่างโดนเรียกกลับไปกรุงเทพมหานครแล้ว แพงก็ตัดสินใจไม่รักช่างอีก ดังตัวอย่าง

*ฉันนั่งหน้าจอคอมพิวเตอร์ ลำดับเรื่องราวระหว่างเรา
มันไม่ใช่ความผิดของเขา ฉันรู้ตั้งแต่ต้นว่า เขามีคนรัก และฉันก็
รู้ยู่เต็มอกกว่า เขาพร้อมจะเปิดโอกาสให้กับผู้หญิงที่เขาสนใจ...
อย่างเนียนวล*

*คงเป็นธรรมชาติของเขา ที่รักได้มาก ใช้-เขาจะมีความรัก
ตราบเท่าที่เขายังมีอิสรภาพที่จะรักได้อีก ความรักของเขาไม่มี
ตำแหน่งพื้นที่สำหรับรักอื่น ความสัมพันธ์ของเราจริงล่องลอยใน
โลกของความรู้สึก มันอาจจะมียู่จริง แต่จับต้องไม่ได้*

(ผีเสื้อที่บินข้ามปีง. 2556 : 263-264)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้หญิงไทยจะเป็นคนที่ซื่อสัตย์ต่อความรัก คิดว่าความรักย่อมเป็นความรักที่บริสุทธิ์และมีความสุข เมื่อคบกับผู้ชายก็มักรักด้วยความจริงใจและเต็มอกเต็มใจ แต่เมื่อรู้ความรักนี้ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสม ก็ห้ามตัวเองได้ โดยไม่ทำให้ตัวเองและคนอื่นลำบากใจนอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นความเมตตาของผู้หญิงไทย และความฉลาดเฉลียวของผู้หญิงไทย โดยรู้ตัวและห้ามใจในเวลาที่ถูกต้อง อีกอย่างหนึ่งก็สะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะนิสัยเจ้าชู้ของผู้ชายไทย ซึ่งรักผู้หญิงหลายคนในขณะเดียวกัน ไม่รู้จักคัดเลือก และยังสะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงไทยเป็นคนที่มีเสน่ห์และน่าคบหา

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมในด้านต่าง ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงมักจะผูกพันด้วยความรัก ซึ่งความรักจะทำให้คนที่รักกันยอมทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อเขา พยายามปรับตัวเองเพื่อให้เหมาะสมกับเขา คนในสังคมค่อนข้างมีความเป็นอิสระในการคบหาเพื่อน ความรักระหว่างชายหญิงไทยจะเป็นความรักที่บริสุทธิ์ โดยไม่มีเงื่อนไขในทางด้านวัตถุต่าง ๆ สิ่งที่เราค่าสำหรับชายหญิงก็คือ เจอคนที่ตัวเองรัก ความรักของคนไทยเป็นความรักที่ร่วมเดินกันไปตลอดชีวิต คนไทย

เป็นคนที่ยกย่องความรักที่แท้จริง เนื่องจากคนไทยคิดว่าความรักเป็นสิ่งที่สวยงามที่สุดในโลก สำหรับรักสามเส้าจะเป็นสิ่งที่ยุ่งยากใจ และถ้าใครไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงไปยุ่งกับคนที่มีแฟนแล้ว จะถือว่าไม่ถูกต้อง

3.5 ด้านปัญหาสังคมไทย

ไม่ว่าจะเป็นสังคมรูปแบบใด ก็ย่อมมีปัญหาต่าง ๆ ปรากฏอยู่ สังคมไทยก็เช่นเดียวกัน ปัจจุบันนี้สังคมไทยกำลังประสบปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น ปัญหาทั้งหมดนี้นอกจากนำความทุกข์มาสู่ตนเองและครอบครัวแล้วยังส่งผลกระทบต่อทางด้านลบต่อครอบครัวด้วย การวิเคราะห์ทฤษฎีนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ได้วิเคราะห์ปัญหาสังคมไทยในหลายด้าน ดังต่อไปนี้

3.5.1 ปัญหาเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนเป็นส่วนประกอบสำคัญของสังคม เด็กและเยาวชนจะเป็นอนาคตของสังคม เพราะฉะนั้น การเติบโตของเด็กต้องการความร่วมมือกันของครอบครัวและองค์กรต่าง ๆ ในสังคม โดยสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีสำหรับการเรียนรู้และการเติบโต ถ้าเด็กและเยาวชนสั่งสอนและเติบโตด้วยดี ก็จะส่งผลกระทบต่อสังคม แต่ถ้าหากว่าเด็กและเยาวชนเดินในหนทางผิด ก็จะส่งผลกระทบต่อสังคมและครอบครัว

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง เมื่อขวัญข้าวคุยโทรศัพท์กับแม่ และได้ข่าวจากแม่ว่า น้องชายของเธอติดยาเสพติดและโดนตำรวจจับ ทั้งพ่อแม่และเธอก็เสียใจมาก ดังตัวอย่าง

น้ำตาซึมออกมาเมื่อนึกถึงเด็กหนุ่มวัยสิบห้าที่ร่าเริงแจ่มใสถึงเจ้าขุนไม่ค่อยรักเรียนแต่ก็ดูว่าเป็นธรรมดาของเด็กผู้ชาย เธอรู้ว่าน้องมีเพื่อนมากแต่ก็ไม่มีเวลาจะเอาใจใส่ จึงไม่เคยรู้ว่าจะมีใครบางคนมาชักนำเขาไปในทางเสื่อม จนวันที่ได้ยินเสียงแม่ร้องให้ราวกับจะขาดใจมาทางโทรศัพท์ว่าเจ้าขุนถูกตำรวจจับคดียาเสพติด เธอรู้สึกเหมือนโดนเหยียงลงจากตึกสูง ตัวเบาราวจะยืนไม่อยู่ขวัญข้าวนั่งจมอยู่บนโซฟาจนเช้า เธอบอกตัวเองว่าอยากให้มันเป็นเพียงความฝัน

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 99)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มคนที่ต้องการความดูแลและการชี้แนะทางในชีวิต เนื่องจากอายุน้อย วิธีการพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ยังขาดความคิดที่ครบถ้วนและถูกต้อง ความอยากรู้อยากเห็นจึงพาเด็กหรือเยาวชนไปทางผิดได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อคบกับเพื่อนที่ไม่ดี ตตินิสัยไม่ดีเหมือนกับเพื่อนได้ง่ายโดยเด็กเองไม่รู้ตัว จึงกลายเป็นภาระของครอบครัว นอกจากทำให้

ครอบครัวเดือดร้อนแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อทางด้านลบต่อสังคม จนกระทั่งกลายเป็นปัญหาของสังคม ทำให้สังคมไทยไม่สงบสุขและเปี่ยมไปด้วยอันตราย

นวนิยายเรื่อง รุสณี กล่าวถึง อดุลย์ไปขี่มอเตอร์ไซค์กลางคืน และมีสาวซ้อนท้าย อดุลย์ตื่นตื่น มากไปและสุดท้ายรถคว่ำและสาวคนนั้นเสียชีวิตไป อดุลย์หนีออกจากบ้านและไปอยู่กับเพื่อนและติด ยาเสพติดโดยมีเพื่อนใหม่ชวนไปเสพยาเสพติด ดังตัวอย่าง

อดุลย์ฝ่าฝนมาจอดหน้าบ้าน เขาเปียกโชกหมดทั้งตัว
หลังจากหายหน้าไปเกือบหนึ่งเดือน ระหว่างนั้นเขาไปอยู่กับเพื่อน
บางคนแถมบางหัก ที่นั่นเขาได้รู้จักเพื่อนใหม่ที่มาจากชายแดนใต้
ยาเสพติดชนิดสีคูนร่อยเป็นของเล่นให้ใหม่ทำให้เขาลุ่มหลง คดีที่
มีนั้นเขาไม่ได้ตั้งใจให้มันเกิดขึ้นสักหน่อย เรื่องมันก็แล้วไปแล้วนี่ก็
งเองก็ตายไปแล้ว มันแค่อุบัติเหตุเท่านั้น

(รุสณี. 2555 : 141)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่สังคมไม่ควรละเลย และต้องมี มาตรการแก้ไขอย่างเร่งด่วน วัยรุ่นเป็นกลุ่มคนที่ขาดความคิดที่รอบคอบ ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะ รับผิดชอบต่อตัว นอกจากนี้การคบเพื่อนของเด็กเยาวชนก็สำคัญมาก ถ้าคบเพื่อนไม่ดี ก็มักจะถูกหลอกลวง ล่อใจให้กระทำความผิดได้ง่าย สุดท้ายก็จะนำความทุกข์ให้แก่ครอบครัวและสังคม กลายเป็นความกดดัน ของสังคมด้วย

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนปัญหาเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสังคมมีหลายด้าน เด็กและเยาวชนเป็นวัยรุ่น ที่ขาดค่านิยม โลกทัศน์ที่ถูกต้อง ขาดความคิดที่รอบคอบ เนื่องจากเป็นช่วงอายุที่อยากแสดงออก อยากคิดอยากตัดสินใจและอยากลองสิ่งใหม่ ๆ ความคิดของเด็กในวัยนี้จะสามารถผลักดันให้เกิดผล ต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านดีหรือด้านเสีย เพราะฉะนั้นสังคม โรงเรียน ครอบครัวต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือเด็กเดินในเส้นทางชีวิตที่ถูกต้อง ปัญหาเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งที่ปรากฏอยู่ ในสังคมไทย

3.5.2 ปัญหาอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรมโดยการทำร้ายให้ถึงแก่ชีวิต ในที่นี้ หมายถึงการก่อพฤติกรรมรุนแรงต่อผู้อื่น ทำให้บาดเจ็บถึงแก่ชีวิต มีทั้งการฆ่าผู้อื่นให้ตายโดยไม่เจตนาหรือเจตนาก็ตาม ส่วนมากเกิดขึ้นจาก เรื่องของผลประโยชน์ ที่ต้องรักษาประโยชน์ส่วนตัว ปิดบังความจริงหรือความผิดของตนเพื่อไม่ให้ คนอื่นรู้

นวนิยายเรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง เมื่อรู้คนรับใช้ของตนช่วยเมียของตนเองหนีออกจากบ้าน ตอนสาวรับใช้มาขอลาออก พัลลภโกรธมากและขว้างแจกันโดนที่กะโหลกของหญิงสาว หญิงสาวจึง เสียชีวิตทันที แต่พัลลภคิดว่านี่เป็นการลงโทษของคนทรยศ ดังตัวอย่าง

พลภานั่งเม้มปากแน่น แววตาเครียด แววตาเครียด
“ผู้หญิงเลว เลี้ยงไม่เชื่อง”

ลูกน้องคนนั้นหันไปเห็นสาวรับใช้นั่งคอบีบ จึงถาม “แม่นั่งเป็นยังไงบ้าง”

“ตายแล้ว...เออ...” ลูกน้องอีกคนตอบ

พลภานหันขวับไปจ้องลูกน้องสลัดกับสาวรับใช้แล้วตวาด
“ทำไมมันตายได้ ฉันแค่ขว้างแจกันใส่เท่านั้น”

“แจกันของเจ้านานถูกกะโหลกของมันนี่ครับ” ลูกน้องที่
คุมสาวรับใช้ตอบเสียงอ่อย

พลภานิ่งไปชั่วครู่ แล้วลุกขึ้นยืน “มันเป็นโทษของคนทรยศ
พวกนายจัดการเรื่องนี้ให้เรียบร้อยด้วย”

(ไม้นอกกอ. 2556 : 75)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมที่อยู่ในสังคมไทยที่เป็นการทำให้คนอื่นเสียชีวิต อาชญากรรมเกิดขึ้นโดยคนร้ายหรือฆาตกรตั้งใจหรือไม่ก็ได้ แต่ก็ทำให้คนเสียชีวิตไป เหตุที่มีปัญหาอาชญากรรมมักจะเกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างคน เมื่อไม่ถูกกัน คนก็มักมีอารมณ์รุนแรงและนิยมใช้ความรุนแรง จึงทำให้มีคนเสียชีวิตและกลายเป็นปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่อยู่ในสังคมไทยและเป็นเหตุที่ทำให้ทำลายความมั่นคงของสังคม

นวนิยายเรื่อง รุสณี กล่าวถึง ปัญหาชายแดนภาคใต้ที่นับวันยิ่งรุนแรงขึ้น และคนธรรมดาาก็ได้ประสบถูกฆาตโดยไม่สามารถต่อต้านได้ ดังตัวอย่าง

ยาวาแฮตายโดยไม่มีหัว ศพของเขามีร่องรอยถูกทำร้าย
อย่างทารุณ ตำรวจพบหัวของเขาในบริเวณป่าหลังบ้าน ยะห์ยาไม่
อยากเข้าร่วมไปมุงดูด้วยเลย แต่ถ้าเขาไปไป มันอาจเป็นข้อสงสัย
ใครต่อใครตั้งคำถามได้อีก รุสณียืนกุมมือยะห์ยา เธอมีดวงหน้า
หม่นหมอง วิยแรกสาวของเธอไร้ลึนสีสันแห่งความเปล่งปลั่ง
รำพันเพียงว่าอยากไปจากหมู่บ้านแห่งนี้ ทุกคนเดินคอตกลับเข้า
บ้านด้วยความหมดอาลัยตายอยาก คิดเพียงในใจว่าเมื่อไหร่มันจะ
สงบสักที แล้วถ้าไม่สงบเลยละจะทำอย่างไร? หนี! แล้วต่างก้มหน้า
นิ่ง จะหนีไปไหนล่ะ?

(รุสณี. 2555 : 49-50)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาอาชญากรรมคุกคามชีวิตของคนในสังคม โดยความขัดแย้งระหว่างคนจะเป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดอาชญากรรม อาชญากรรมเป็นการทำร้ายชีวิตและร่างกายของ

คนอื่นอย่างโหดร้าย ซึ่งคนที่กระทำผิดจะเป็นคนที่ขาดน้ำใจ ขาดความรับผิดชอบชีวิตของคนอื่น ละเมิดสิทธิ์ของคนอื่น ปัญหาอาชญากรรมก็เป็นปัญหายิ่งใหญ่ในสังคมไทยและทำให้คนที่อยู่ในสังคมไม่สงบสุข ขาดความมั่นใจต่อคนในสังคม

จากการเคราะห์ข้างต้นจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนปัญหาอาชญากรรมจะเป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่ปรากฏในสังคมไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนสังคมอย่างใกล้ชิด อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมนี้มักจะเกิดขึ้นด้วยความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ปัญหาอาชญากรรมแบบฆ่าคนตายจะเป็นปัญหาที่สำคัญในประเทศไทย และส่งผลกระทบต่อทางด้านลบให้แก่คนในสังคม ปัญหาอาชญากรรมเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนโดยตรง และคนในสังคมทุกคนต้องกระทำดีต่อคนอื่นโดยไม่ทำลายชีวิตคนอื่น

3.5.3 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือปัญหาที่เกิดขึ้นโดยพฤติกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์พักอาศัยอยู่ขาดคุณภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อมมักจะเกิดโดยการบุกเบิกของมนุษย์ที่ไม่สมควร หรือประมาทละเลยสิ่งแวดล้อม การสร้างวิศวกรรมโยธาต่าง ๆ การบุกเบิกทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่สิ้นหยุด การพัฒนาของอุตสาหกรรม และขยะต่าง ๆ ที่มนุษย์ผลิตทุกวัน เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยตรงหรือโดยอ้อม ทำให้สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์เราอาศัยมีปัญหาดังต่าง ๆ การขาดคุณภาพของสิ่งแวดล้อมจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์เรา อย่างเช่น โลกร้อน ดินฟ้าอากาศผิดปกติ มลพิษ การขาดคุณภาพของระบบนิเวศ เป็นต้น

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง การขยายของสังคมเมืองเริ่มคุกคามความสงบสุขของสังคมชนบท ขยะต่าง ๆ ที่เกิดจากชีวิตประจำวันของคนเป็นสิ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ดังตัวอย่าง

*เวลาล่วงเลยไปจนใกล้เข้าฤดูฝน บ้านตากอากาศริมฝั่ง
ของเสี่ยการุณเป็นรูปเป็นร่างอย่างเห็นได้ชัด หลายเดือนมานี้
ความสงบเงียบในบริเวณบ้านของชิงธงดูจะถูกรบกวนแทบ
ตลอดเวลาจากเสียงของผู้คนและเสียงไฟฟ้าไม่เพียงถูกบั่นทอน
จากเสียง แต่ชายหนุ่มยังต้องทนดูภาพที่ทำให้จิตใจขุ่นมัวหนักขึ้น
เมื่อพบว่ามิชยะหลายประเภททั้งกล่องโฟม พลาสติก เศษอาหาร
เน่าเสีย รวมไปถึงขวดและกระป๋องเครื่องดื่มต่าง ๆ ลอยตามลำน้ำ
ลงมาเป็นประจำ วิถีแห่งเมืองกำลังคุกคามธรรมชาติผู้หล่อเลี้ยง
ชีวิตอย่างไม่ไยดี ชายหนุ่มอดวิตกไม่ได้ว่าเมื่อโครงการนี้เปิด
ดำเนินการแล้ว แม่น้ำจะต้องรองรับของเสียอีกเพียงไหน*

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 185)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายด้วยมนุษย์เอง การพัฒนาของสังคม ทำให้เกิดขยะมากขึ้นในชีวิตประจำวัน การพัฒนาของสังคมเมือง

โดยสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ต่าง ๆ จะมีเสียงรบกวนต่อคนที่อยู่ใกล้ชิดและทำให้คนไม่มีความสุข ขยะที่เกิดจากชีวิตประจำวันของคนในสังคมก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะของพลาสติกจะมีสารที่ละลายยาก ทำให้ยังทำลายสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์พึ่งพาอาศัยอยู่ถูกทำลาย มนุษย์ก็จะอยู่รอดไม่ได้

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง อากาศพิษที่ลอยจากประเทศอินโดนีเซีย มีผลกระทบต่อคนในประเทศไทย และคนก็เป็นผู้ที่ได้รับผลเสียโดยตรง สัตว์ต่าง ๆ ก็มีอาการผิดปกติ ดังตัวอย่าง

ฟ้าเหมือนมีเมฆปกคลุม สีเทาหม่นทึบของมันแผ่ครอบไป
 ทั้งทุ่งงาย ช่างพยากรณ์อากาศเตือนให้ระวังอันตรายจากควันไฟ
 อันเกิดจากการเผาป่าที่ล่องลอยมาจากอินโดนีเซีย เด็กและคนชรา
 เริ่มมีอาการระคายเคืองตา แสบจมูกและคอ มวลอากาศพิษกดทับ
 หนักอึ้งเรียลันควน วัวชนเริ่มหุดหงิด มันส่งเสียงทางจมูกพืดพาด
 ต่าง ๆ ตีนตะกุกพื้นจนฝุ่นฟุ้ง ล่ายหัวไปอาการเครียดจัด แหงนหน้า
 ร้องเสียงยาว การหายใจเป็นไปอย่างลำบากและไม่เต็มปอด ทุก
 คนรอฝนท่าใหญ่ตกลงมาไล่ควันพิษ ไม่มีอะไรจะกำจัดควันพิษได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากฝนเท่านั้น อาการภูมิแพ้ของเขา
 กำเริบ น้ำมูกย่อยตลอดเวลา เจ็บคอจนกลืนน้ำกลืนข้าวไม่ได้ แล้ว
 ล้มป่วยนอนซมอีกครั้ง

(รุสนี. 2555 : 216-217)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยกำลังประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมทางอากาศ ซึ่งเป็นอากาศพิษ ด้วยมนุษย์เราอยู่ในโลกเดียวกัน แม้เป็นมลพิษจากประเทศอื่นแต่ด้วยการถ่ายเทของอากาศทำให้มนุษย์ต้องประสบความผิดปกติจากธรรมชาติ มนุษย์เราต้องสูดอากาศทุกวัน ถ้าอากาศมีมลพิษจะส่งผลเสียต่อร่างกายของมนุษย์และสิ่งที่มีชีวิต โดยเฉพาะเด็กกับคนชราที่ยิ่งลำบาก ควันพิษมักจะเกิดขึ้นจากการพัฒนาของอุตสาหกรรม และปล่อยควันเสียออกไปในอากาศ และสุดท้ายก็ส่งผลเสียต่อมนุษย์เอง

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนปัญหาสิ่งแวดล้อมของสังคมไทยว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาหลักของสังคมไทย ซึ่งสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นที่พึ่งพาอาศัยของมนุษย์เรา ถ้าสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย มนุษย์ก็จะอยู่รอดไม่ได้ ขยะที่เกิดในชีวิตประจำวันของคนในสังคมจะเป็นสิ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์พลาสติก ปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากการละเมิดความดุลภาพของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยบุกเบิกทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป มองแต่ผลประโยชน์ที่อยู่ข้างหน้า ไม่รู้จักความเพียงพอและการพัฒนาของสิ่งแวดล้อมให้อยู่จนถึงลูกหลาน ขาดจิตสำนึกที่เกี่ยวกับอนุรักษ์หวงแหนธรรมชาติ

3.5.4 ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีความสำคัญในทางด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นพื้นที่ติดกับประเทศมาเลเซีย และมีทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างมากมาย ประชาชนที่พักอาศัยอยู่ในแถบนี้ส่วนมากจะเป็นกลุ่มคนที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงมีวัฒนธรรม ภาษา ประเพณีที่มีเอกลักษณ์พิเศษของตนเองที่แตกต่างกับกลุ่มคนชาติพันธุ์ต่าง ๆ จังหวัดที่นับถือศาสนาอิสลามมักจะเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลาบางอำเภอเท่านั้น ด้วยความเชื่อที่เหมือนกัน ทำให้คนในชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์กับประเทศที่มีความเชื่อที่เหมือนกัน ซึ่งจะทำให้การปกครองของรัฐบาลยากขึ้น และด้วยความแตกต่างกัน จึงทำให้จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ปกครองได้ยาก และเกิดเหตุการณ์ได้ง่าย

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง พ่อเลี้ยงและแม่เลี้ยงของยะหยาถูกยิงตายในระหว่างทางไปหาหมอแล้ว หมู่บ้านแคละตอกอยู่ในความมืด ชาวบ้านทุกคนก็ระมัดระวังตัว แวดาโอะอยู่บ้ายคนเดียว แต่มีคนใส่ชุดสีดำอยากให้เราไปฆ่าคน โดยคนใส่ชุดสีดำอ้างมีความคิดที่ขัดแย้งกับรัฐบาล ดังตัวอย่าง

“ภรรยาใหญ่แรกของเรา คือเอาทหารออกจากแคและรวมทั้งสร้างความเสียหายให้กับเศรษฐกิจ เพื่อพวกสยามจะได้ตกอยู่ในภาวะจำยอม อย่างน้อยก็ควรให้เราได้ปกครองตนเอง”

“ฆ่ามันให้เราด้วย” ว่าพลางก็ยึดปืนสั้นที่พกอยู่ข้างเอวให้แวดาโอะตกใจ ก่อนจะบอกว่าเขาไม่สามารถฆ่าคนได้แม้แต่คนเดียว มันเป็นบาป มันเป็นบาปหนักอัล-กุรอานบอกไว้ชัดเจน

“เปล่า เราไม่ได้ให้แวดาโอะฆ่าคน เราให้แวดาโอะฆ่าผู้รุกรานเราต่างหาก” แล้วเดินออกจากบ้านลับหายไปในความมืด

(รุสนี. 2555 : 52)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีปัญหาทางด้านการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีคนที่ตั้งใจจะแบ่งแยกประเทศ โดยไม่ยอมรับการปกครองของประเทศและรัฐบาล ไม่มีความคิดหรือจิตสำนึกว่าเป็นประเทศเดียวกัน ต้องพัฒนาด้วยกัน แต่กลับมาต่อต้านกับรัฐบาล ปัญหาชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยทำให้จังหวัดชายแดนมีชีวิตที่ไม่ปลอดภัย ประชาชนไม่มีความสุข โดยต้องกังวลกับชีวิตของตนเองทุกวัน ทำให้สังคมไทยขาดความสามัคคีกัน และประชาชนไม่เชื่อถือและสามัคคีกัน ทำให้การพัฒนาของสังคมเศรษฐกิจล่าช้า

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง หลังจากบังโอะ ซึ่งเห็นลุงของซูโฮมิง หายตัวไปหลายวัน ซูโฮมิงไปค้นหาทุกที่ก็ไม่เจอ และสุดท้ายมีคนบอกว่าเห็นศพเขา ซูโฮมิงจึงปั่นจักรยานไปดูและเห็นศพหน้าเหม็นของลุง ซูโฮมิงร้องไห้อย่างเศร้ามาก ดังตัวอย่าง

บังโชะตายแล้ว! บังโชะถูกแทงตาย! เขาริบจ้าวไม้ค้ำยันไป
ยังสะพานที่อยู่ไกลออกไป ภาพของระเบิดและศพถูกยิงของ
คนชายแดนได้ปรากฏขึ้นในหัวอย่างลับสน เจ๊ะกับแม่ของเขาตาย
เพราะกีดกันเขาออกจากขบวนการ โรงเรียนหลายแห่งถูกเผาทหาร
ที่คุ้มครองครูถูกข่มขู่ อูซตาซและพระถูกยิง ครูมุสลิมถูกยิง
ระเบิดที่คร่ำชีวิตผู้ไม่รู้โอหนือเหนมือ...ที่จับไม้ค้ำยันจ้าววังสันจน
แทบจะพลิกตก แต่ก็ยังสับก้าวถ้อยอย่างไม่รู้เหนียว แหวกฝูงคนเข้าไป
ก็เห็นบังโชะในท่อผ้าขาวที่มุลนิธิฯคลุมเอาไว้ กลิ่นเน่าเหม็น
ตกลงไปทั่วอคูลัยวิ่งเข้ามาถอดเขา ไฟซอลกล่าวในห้องค์อัลเลาะห์
ดูแลเขาพร้อมกับลูบหัวปลอบโยน ซูไฮมิงร้องไห้เขาส่งเสียงโห่ดัง
ลั่นท่ามกลางฝูงชนแน่นขนัด

(รุสนี. 2555 : 125)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้นเหตุที่ทำให้คนที่อยู่ใน
สังคมไทยไม่มีความสุข เตื่อตร้อนด้วย แม้แต่เป็นชาวบ้านทั่วไป ไม่ทำร้ายคนอื่นก็ต้องเตื่อตร้อน ชีวิต
ที่อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ก็วุ่นวายและเปี่ยมไปด้วยอันตราย ครอบครัวแตกแยก คนในสังคมต้อง
สูญเสียญาติพี่น้องของตนเอง ซึ่งปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาของสังคม
การเมืองการปกครอง การศึกษา เศรษฐกิจ วัฒนธรรมของสังคม คนในสังคมก็จะไม่มีความสุข

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง ความสถานการณ์ที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รุนแรงขึ้น หมู่บ้านแคและ
ถูกเผาโดยไม่รู้ใครทำ ชาวบ้านทุกคนจึงไม่มีที่อยู่อาศัย และทุกคนก็ต้องอพยพไปที่อื่น ดังตัวอย่าง

หมู่บ้านแคและริมบูโดหย่อมนั้น หลงเหลือเพียงซากจาก
การเผาไหม้ มัลยิด โรงเรียนตาดีกา บ้านเรือนทุกหลังสูญปนเป็น
เถ้า ชาวแคและพลัดพรากกระจัดกระจายปลิวว่อนไปทั่วสารทิศ
คืนสุดท้ายของการอพยพ มีคนเห็นเงามืดทะมึนของฝูงไฟลุกโชติ
และยะยี้มลินแดงยาวเพื่อย กรงเล็บสีดำงมของมันแผ่ขึ้นบดบัง
ดวงจันทร์ พวกเขา นั่งกอดเข่าอยู่ในนาหน้าบ้าน ทางลับขึ้นบูโด
ของปอซีถูกทหารวางกับระเบิดไว้ทั่ว น้ำตาไหลร่วงเป็นสาย เสียง
ละอิ่นร้องไประงม ท่ามกลางกลิ่นหื่นควันไฟและดวงจันทร์ดับแสง
ชาวแคและร่วมกันทำพิธีสาปแช่งด้วยเสียงล่อไรฟัน

(รุสนี. 2555 : 105)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้นเหตุที่ทำให้คนในสังคมไทย
ไม่มีความสุข ที่อยู่อาศัยของชาวบ้านถูกทำลาย ชาวบ้านอพยพไปที่อื่น จากแต่ก่อนที่อยู่ในหมู่บ้านที่

เดียวกันก็ต้องแยกย้ายไปกระจายไปที่อื่น ปัญหาชายแดนภาคให้ทำลายความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคม ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนไม่มีที่อยู่และมีชีวิตไม่สงบสุข นอกจากนี้คนที่อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคก็ต้องกังวลเรื่องความปลอดภัยของตัวเองตลอด เนื่องจากอยู่ในสภาพสังคมที่มีการปะทะกันและมีความขัดแย้งกัน คนในสังคมจะประสบความทุกข์โดยตรง แม้ว่าตัวเองไม่ได้ทำอะไร แต่ต้องมีชีวิตที่ยุ่งยากลำบากไม่มีความสุข

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนปัญหาจังหวัดชายแดนภาคได้อย่างเด่นชัด ซึ่งปัญหาชายแดนภาคให้จะทำให้สังคมไม่มั่นคง ชีวิตของคนสังคมไม่มีความสุขและเปี่ยมไปด้วยอันตราย ครอบครัวก็ต้องแตกแยก ความวุ่นวายทำให้เด็ก ๆ มีที่เรียนหนังสือ คนสังคมอยู่เย็นเป็นสุขไม่ได้ และที่สำคัญคือ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของสังคม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ การศึกษาและศิลปวัฒนธรรมของสังคมด้วย ทำให้การพัฒนาของประเทศล่าช้ากว่าประเทศอื่น

บทที่ 4

อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่าน

นอกจากการสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้อ่านแล้ว การประพันธ์นวนิยายยังมีจุดมุ่งหมายอีกประการหนึ่งก็คือ ส่งอิทธิพลต่อสังคมและผู้อ่าน นวนิยายมักจะแฝงความคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักประพันธ์ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้อ่านในทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านเนื้อเรื่องและการกระทำของตัวละครหรือบทสนทนาต่าง ๆ เป็นต้น นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 มีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

4.1 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม

4.1.1 ด้านความกตัญญูกตเวที

4.1.2 ด้านความเอื้อเฟื้อ

4.1.3 ด้านความเข้มแข็ง

4.1.4 ด้านมีความเมตตา

4.2 ชักชวนให้รักครอบครัว

4.2.1 ชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน

4.2.2 ชักชวนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

4.3 การให้แนวคิดในการดำเนินชีวิต

4.3.1 การประกอบอาชีพ

4.3.2 การมีอิสระในชีวิตของตนเอง

4.3.3 การมีมนุษยสัมพันธ์

4.4 กระตุ้นให้หวงแหนธรรมชาติ

4.5 สั่งสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคนในสังคม ซึ่งจะเป็นหลักยึดของสังคมที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม ความดีงามที่ปลุกฝังในจิตใจและประพฤติที่ดีงามจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนและสังคม คุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมทุกสังคมยกย่องและนิยมปฏิบัติตาม สังคมไทยเป็นสังคมถือเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างมาก ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันคนไทยมักสั่งสอนลูกหลานด้วยคุณธรรมและจริยธรรมที่ดีงาม คุณธรรมและจริยธรรมจะทำให้คนเราปฏิบัติดีโดยไม่ทำร้ายต่อคนอื่น คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมเราขาดไม่ได้

4.1.1 ด้านความกตัญญูทเวท

ความกตัญญูทเวทคือคุณธรรมที่สังคมขาดไม่ได้ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่คนมักจะนำมาสั่งสอนลูกหลาน โดยลูกต้องรับรู้คุณของพ่อแม่ตอบแทนพ่อแม่ในฐานะเป็นลูก ความกตัญญูทเวทไม่เพียงแต่เป็นคำพูดอย่างเดียว แต่ต้องเป็นประพฤติกรรมที่แท้จริงจากใจของคนด้วย ครอบครัวที่สั่งสอนลูกด้วยความกตัญญูทเวท ครอบครัวนั้นก็มีความสุขและอบอุ่น ลูกก็จะได้เติบโตด้วยความเป็นดี รู้จักบุญคุณของคนอื่นและปฏิบัติดี

1) ความกตัญญูต่อพ่อแม่

พ่อแม่เป็นคนที่ให้ชีวิตลูก เลี้ยงดูลูกตั้งแต่ทารกจนเติบโต ไม่ว่าลูกเติบโตแค่ไหน คนที่เป็นพ่อแม่ก็จะรักและเป็นห่วงอยู่เสมอ เมื่อลูกมีความสุข คนที่เป็นพ่อแม่ก็จะมีความสุขด้วย แต่เมื่อลูกเจอปัญหา พ่อแม่ก็เป็นห่วงและคอยช่วยเหลือ สำหรับคนที่เป็นลูก พ่อแม่จะเป็นคนที่มีบุญคุณมากที่สุด ในฐานะที่เป็นลูกต้องแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง เมื่อมาลัยกับมาลาฟังเพลงด้วยกัน มาลาซึ่งเป็นลูกก็นั่งใกล้ ๆ แม่แล้วคุยกันอย่างอ่อนโยน พร้อมนวดเท้าให้แม่ของตนเองด้วย ดังตัวอย่าง

ชายหนุ่มนั่งลงใกล้ปลายเท้าแม่ ปีบข้อเท้าผอม ๆ อย่าง

เบาเมื่อ

“ฟังเท่าไรก็ไม่เบื่อนะฮะ แม่”

“ก็เพลงเพราะออกอย่างนี้ ทั้งคำร้อง ทำนอง เสียงคนร้อง

ก็ใส”

เขาจับเท้าแม่มานวดคลึง มือใหญ่แข็งแรงลูบไล้หนังเท้า

ๆ ห่อหุ้มเท้าเล็ก ๆ ผอมบาง สัมผัสนั้นนุ่มนวล...อ่อนโยน

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 55)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อพ่อแม่ให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านพฤติกรรมของตัวละคร คนที่เป็นลูกนั่งฟังเพลงกับแม่และนวดเท้าให้แม่อย่างอ่อนโยน ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่า ความกตัญญูไม่ใช่แค่เอื้อชีวิตที่พ่ออยู่พอกินให้แม่ แต่ต้องแบ่งปันเวลาให้อยู่กับพ่อแม่ของตนเองด้วย เนื่องจากแม่เป็นคนที่ให้กำเนิดเรา ทำให้เรามีโอกาสอยู่ในโลกใบนี้ได้ ซึ่งท่านจะเป็นคนที่มีบุญคุณมากที่สุดสำหรับลูก การกระทำดีของตัวละครปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อพ่อแม่ให้แก่ผู้อ่านได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าต้องกระทำดีต่อพ่อแม่ของตนเอง

นวนิยายเรื่อง จับต้นมาชนปลาย กล่าวถึง ประพาฬไม่สบาย ขาทั้งสองคู่ขยับไม่ได้ แม่บ้านที่บ้านก็เลยโทรศัพท์ไปหาลูกของประพาฬ พอลูกสาวของประพาฬได้ยินข่าวก็เป็นห่วงมาก และตัดสินใจกลับบ้าน ดังตัวอย่าง

กรองในก็โทรศัพท์หาประภาพ นานกว่าจะรับสาย น้ำเสียง
ของผู้เป็นแม่ดูไม่สบายใจเท่าไรนัก ต่างกับน้ำเสียงก่อนหน้านั้นโดย
สิ้นเชิง “แม่เป็นอะไรหรือเปล่า...กรองกำลังจะกลับนะ...”

(จับต้นมาชนปลาย. 2556 : 96)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อ
พ่อแม่ให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านคำพูดและพฤติกรรมของตัวละคร เมื่อรู้ว่าแม่ของตัวเองไม่สบายก็เป็นห่วง
รีบโทรกลับบ้านและตัดสินใจกลับบ้าน พ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณต่อลูก เลี้ยงดูลูกให้เติบโต อบรมสั่งสอน
ให้ลูกกลายเป็นคนดี เพราะฉะนั้นในฐานะที่เป็นลูกก็ต้องรู้บุญคุณของพ่อแม่ และแสดงความกตัญญู
ต่อพ่อแม่ แม้เพียงคำพูดที่เอาใจใส่อ่อนหวาน ก็ทำให้พ่อแม่รู้สึกมีความสุข คำพูดและการกระทำของ
ตัวละครได้ปลูกฝังคุณธรรมทางด้านความกตัญญูต่อพ่อแม่ให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าต้องกตัญญูต่อ
พ่อแม่ของตัวเอง ต้องเอาใจใส่พ่อแม่ของตัวเองมากขึ้น

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน กล่าวถึง คุณมาลัยกับลูกทานข้าวที่ร้านอาหาร
ข้างนอก ซึ่งลูกชายยินดีเตรียมพร้อมทุกอย่างให้กับแม่ ทั้งแม่และลูกทานข้าวที่ข้างนอกอย่างมี
ความสุขและได้รับความชื่นชมจากคนที่อยู่ข้าง ๆ ด้วย ดังตัวอย่าง

ชายหนุ่มชิวแม่ชิมอาหาร ตักแบ่งใส่จานให้ ส่งกระดาษ
เช็ดปาก และเลื่อนแก้วน้ำให้เธอ คุณมาลัยยินดีชิมจานนั้นจานนี้
ไปกับลูก และค่อนข้างเจริญอาหาร ภาพลูกชายหนุ่มใหญ่ปฏิบัติ
ดูแลมารดาวิเศษ ชวนให้ผู้พบประทับใจ คุณมาลัยเห็นคนที่โต๊ะ
ข้าง ๆ มองเธอกับลูก และพยักพะเอียดให้กันดูแล้วอมยิ้ม

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน. 2556 : 70)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อ
พ่อแม่ให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านการกระทำของตัวละคร ตัวละครที่เป็นลูกพยายามทำทุกอย่างให้คุณ
แม่ของตนเอง ดูแลแม่ของตัวเองได้อย่างดี แม้มันแต่เป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ก็เป็ความกตัญญูของ
คนที่เป็นลูกต่อแม่ สามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อพ่อแม่ให้แก่ผู้อ่านได้อย่างดี
ทำให้ผู้อ่านซาบซึ้งตรึงใจ และให้ผู้อ่านมีความคิดว่าต้องกระทำดีต่อพ่อแม่ของตนเอง พยายามดูแลพ่อ
แม่ของตัวเองและแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ที่มีบุญคุณต่อเราด้วย

2) ความกตัญญูต่อครู

ครูเป็นคนที่มืบทบาทสำคัญมากในชีวิตของคนเรา นอกจากถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ
และสั่งสอนชีวิตประสบการณ์ให้แก่ศิษย์แล้ว ครูยังเป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์ ช่วยให้นักเรียนกระทำดี
ครูเป็นคนที่มืบุญคุณต่อศิษย์ ควรได้รับการยกย่องและรักใคร่จากคนอื่น ๆ คนที่เป็นศิษย์ควรแสดง
ความกตัญญูต่อครูของตนเอง

นวนิยายเรื่อง ฝีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อนกและแพงเดินไปด้วยกัน นกจับมือแพงข้ามถนนและทั้งสองคุยกัน เมื่อนกถามว่าเรียนทำผ้าดิกเสร็จแล้ว แพงจะกลับไปหรือ แพงก็บอกว่าจะอยู่ช่วยครูทำผ้าให้เสร็จด้วย ดังตัวอย่าง

นกค่อย ๆ ปล่อยมือฉันเมื่อถึงอีกฟากถนน เขาหันหน้ามา
ถาม “ทำบาติกเป็นแล้ว ทีแพงจะกลับเลยรีเปล่า”

“เราอยากอยู่ช่วยครูทำงาน ครูเพิ่งรับออเดอร์มาสวมลิบ
ซึ่งเราจะอยู่ช่วยจนเสร็จ แล้วค่อยกลับ”

นกยิ้ม “ดีครับ นกจะช่วยอา”

(ฝีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 162)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูของศิษย์ต่อครู โดยผ่านคำพูดและการกระทำของตัวละคร ครูของตัวละครไม่เพียงแต่เป็นครูอย่างเดียว เขายังเป็นที่รักและเอ็นดูแพงตลอด ตัวละครก็เลยพยายามช่วยครูของตนเอง เพื่อตอบแทนบุญคุณของครู ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า ความกตัญญูต่อเวทียเป็นคุณธรรมที่มนุษย์เราขาดไม่ได้ คนที่เป็นครูจะเป็นคนที่มีบุญคุณต่อเรา คำพูดและการกระทำของตัวละครสามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทางด้านกตัญญูต่อครู ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าต้องทำดีกับครูของตน

3) ความกตัญญูต่อผู้เฒ่าผู้แก่

สังคมไทยเป็นสังคมที่ยกย่องผู้เฒ่าผู้แก่ เคารพและนับถือผู้เฒ่าผู้แก่และผู้ที่มีอาวุโส เนื่องจากผู้เฒ่าผู้แก่มีอายุและชีวิตประสบการณ์มากกว่า มีมุมมองที่กว้างขวาง คนที่มีอายุน้อยต้องมีน้ำใจที่เคารพพวกเขา และแสดงความกตัญญูต่อพวกเขาด้วย

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ชิงธงไปดูการแข่งขันเรือกันที่แม่น้ำ และได้เจอเพื่อนเก่าของพ่อ และคนนั้นฝากทักทายกับพ่อด้วย แม่ไปเที่ยว แต่พอกลับบ้าน ชิงธงก็ถามแม่ว่า ปู่เป็นอย่างไรบ้างและอยากพาปู่ไปหาหมอ ดังตัวอย่าง

บิดาพยักหน้าเจิบ ๆ ชายหนุ่มจึงไม่ยอมต่อความ “ปู่
ครับ แม่”

“แกว่ามีน ๆ หัว แม่เลยจะจัดสำหรับให้กินก่อนแล้ว คงจะ
ขึ้นไปนอนพักละมั้ง” “เป็นอะไรมากหรือเปล่า ผมพาไปหาหมอ
ดีกว่ามัย”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 34)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูต่อผู้เฒ่าผู้แก่ โดยผ่านคำพูดและพฤติกรรมของตัวละคร คนที่เป็นลูกเป็นหลาน เมื่อกลับบ้านสิ่งแรกที่ต้องทำคือทักทายพ่อแม่และผู้ใหญ่ที่บ้าน คนที่เป็นแม่ก็เป็นแบบอย่างที่ดีที่มีใจกตัญญูต่อผู้ใหญ่ คนที่เป็นลูก

ก็ได้เรียนรู้และปฏิบัติดีตามพ่อแม่ เมื่อกลับบ้านก็ถามอาการปู่และคอยพาปู่ไปหาหมอ ซึ่งมีส่วนปลูกฝังคุณธรรมด้านความกตัญญูต่อผู้เฒ่าผู้แก่ให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ความกตัญญูต่อผู้เฒ่าผู้แก่เป็นคุณธรรมที่ดีและต้องสืบทอดต่อลูกหลาน ความกตัญญูต่อผู้เฒ่าผู้แก่ที่บ้านจะทำให้ครอบครัวเปี่ยมไปด้วยความรักและความอบอุ่น สมาชิกในครอบครัวทุกคนก็อยู่กันอย่างปรองดอง

จากการวิเคราะห์ข้างบนจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สามารถปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมทางด้านกตัญญูทวดเทวีโดยผ่านพฤติกรรมและคำพูดของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านซาบซึ้งใจและประทับใจกับการกระทำและคำพูดของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงในฐานะเป็นลูกย่อมทำสิ่งที่ตนเองทำได้เพื่อความสุขของพ่อแม่ แม้แต่เป็นสิ่งเล็ก ๆ แต่ถ้าทำแล้วพ่อแม่ก็อาจมีความสุข นอกจากนี้ยังมีความกตัญญูทวดเทวีที่มีต่อผู้เฒ่าผู้แก่และผู้คนที่มีความบุญคุณต่อเรา ไม่ว่าจะเป็นครู อาจารย์หรือญาติ เป็นต้น ความกตัญญูทวดเทวีเป็นคุณธรรมของมนุษย์ และต้องสืบทอดต่อไปยังลูกหลานด้วย ดังนั้น นวนิยายได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สามารถปลูกฝังคุณธรรมทางด้านความกตัญญูทวดเทวีต่อผู้อ่านได้อย่างลึกซึ้ง

4.1.2 ด้านความเอื้อเฟื้อ

ความเอื้อเฟื้อเป็นคุณธรรมที่ดี ไม่ว่าจะสังคมยุคใดต่างก็ต้องการคุณธรรมที่เป็นความเอื้อเฟื้อนี้ เพราะสังคมที่ปรองดองน่าอยู่ คนในสังคมต้องมีน้ำใจช่วยเหลือกันและกัน โดยมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนในสังคมทั้งหมด ความเอื้อเฟื้อจะทำให้คนในสังคมอยู่อย่างปรองดองและอย่างสันติ ความเอื้อเฟื้อทำให้คนในสังคมค่อนข้างช่วยเหลือกันและดูแลซึ่งกันและกัน

1) ความเอื้อเฟื้อต่อญาติพี่น้อง

มนุษย์เราอยู่คนเดียวไม่ได้ เราต้องอยู่กับครอบครัวและญาติพี่น้อง ญาติพี่น้องเป็นคนสำคัญ เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ มักจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ระหว่างญาติพี่น้องจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างญาติพี่น้อง

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง บัวและพ่อแม่ของบัวมาช่วยขวัญข้าวทำโครงการเกษตรอินทรีย์ที่บ้านเก่าที่คุณปู่เหลือไว้ ทั้งสองครอบครัวจะย้ายมาอยู่ที่นี่ เพื่อให้หน้าและน้องสาวและคนที่อยู่ในครอบครัวอยู่อย่างสบาย ขวัญข้าวก็เลยตัดสินใจไปอยู่ในเรือนเล็ก ๆ และให้คนอื่นอยู่บ้านใหญ่ ดังตัวอย่าง

“อ๊วย ไม่ต้องบัว ไม่ต้อง... อุตส่าห์มาช่วยกันแล้ว พี่อยาก
ให้บัวกับน้ำอยู่กันสบาย ๆ ข้างบนอีกสองห้องพี่คิดว่าให้พ่อแม่กับ
เจ้าขุนคนละห้อง พี่นะชินกับการอยู่คนเดียวมาหลายปีก็เลยชอบ
เรือนเล็กด้านข้างนั่นมากกว่าบ้านในฝันเลยละ ลองเปิดข้างไปดู
แล้วพื้นเพดานอะไรก็ดียังดีทั้งนั้น พ่อแกลเคยเล่าว่าปลูกเป็นเรือนหอ
ตอนที่แต่งงานกับแม่ล่ะ พี่ว่าจะอยู่ตรงนั้น

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 122)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนปลูกฝังคุณธรรมทางด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อญาติพี่น้องให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านพฤติกรรมและคำพูดของตัวละคร ตัวละครยอมเสียสละไปอยู่ที่ห้องเล็ก ให้ญาติและพี่น้องไปอยู่ที่ห้องใหญ่ที่สะดวกสบาย ทำให้ผู้อ่านรู้ว่า คนที่มีคุณธรรมความเอื้อเฟื้อจะเป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัว มองผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าตัวเอง และยอมเสียสละเพื่อให้คนอื่นอยู่อย่างสบายใจ ความเอื้อเฟื้อไม่เพียงแต่เป็นคำพูดอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการกระทำด้วย เพราะฉะนั้น คำพูดและการกระทำของตัวละครได้ปลูกฝังความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีจิตสำนึกว่า ต้องมีน้ำใจความเอื้อเฟื้อต่อญาติพี่น้องของตน ยอมเสียสละตัวเองเพื่อให้ญาติพี่น้องอยู่อย่างสบายใจ

2) ความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง พี่วาดตกเดือนให้แพงกลับไปอยู่บ้านที่เชียงราย เนื่องจากทราบเรื่องราวที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแพงกับแม่ไม่ค่อยดี สามีมองแพงเสียชีวิตไป และแพงก็ไม่มีเงินเก็บไปสร้างบ้านใหม่ พี่วาดก็เลยอยากให้เงินแพงแสนห้าโดยไม่ต้องให้แพงคืน ดังตัวอย่าง

“โอเค แพงลองกลับไปคิดดูนะจ๊ะ เรื่องเงินทำบ้านนะ ไม่ต้องเป็นห่วง พี่ให้แพงก็ได้ ไม่ต้องคืน เงินแสนห้าไม่น้อย แต่ก็ไม่มากเกินไป ถ้ามันช่วยให้แพงลงหลักปักฐานเสียที พี่จะใจดีมากนะ ถ้าแพงรับมันไว้”

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 80)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้แทรกความคิดเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อระหว่างคนในสังคมไทยโดยผ่านคำพูดและพฤติกรรมของตัวละครให้ผู้อ่านซาบซึ้งตรึงใจ โดยเมื่อรู้ว่าเพื่อนอยู่ในสถานการณ์ที่ยากลำบากก็คอยให้คำแนะนำและพยายามช่วยหาวิธีการแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือคนอื่นด้วยความจริงใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้มีความเอื้อเฟื้อคือบุคคลที่คิดถึงผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ความเอื้อเฟื้อช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในสังคม คนมีไมตรีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดังนั้นนวนิยายได้ปลูกฝังคุณธรรมทางด้านความเอื้อเฟื้อให้แก่ผู้อ่านอย่างดี ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าต้องมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ

3) ความเอื้อเฟื้อต่อคนอื่น

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง เมื่อรู้ว่าอะแดอยู่บ้านเยียก็จะไปหาเรื่องที่บ้านเยียและอยากให้อะแดทำแท้ง ซึ่งเยียจะอยู่ข้าง ๆ คอยปกป้องและให้กำลังใจด้วย พร้อมสมาชิกในครอบครัวเยียก็ช่วยอะแดด้วย ดังตัวอย่าง

เยียรบับได้ยื่นคำประกาศของผู้หญิงคนนี้แล้ว ก็ได้แต่หลับตา จับมืออะแด บีบไว้แน่น เด็กคนนี่ไม่มีใครปกป้องคุ้มครอง ไม่มีใครอำแขนโอบอุ้ม ลูกบ้านโน้นเป็นชายแท้ อายุก็ไม่น้อย ยังมี

แม่ผวากางปีกป้องกัน พร้อมจะปิดเปาราคี ไม่ให้ระคายผิวลูกชาย
 ในบ้านนี้ พ่อของเธอก็พร้อมปะทะกับใครหน้าไหนก็ตาม ซึ่งบังอาจ
 มาให้ร้ายลูกสาว...ช่างเป็นบุญของลูก ที่มีพ่อแม่ปกป้องรักษา

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 226)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลุกฝังความเอื้อเพื่อต่อคนที่รู้จักกันให้แก่ ผู้อ่าน โดยผ่านพฤติกรรมของตัวละคร ตัวละครเป็นคนที่สูงส่ง มักจะไม่มีเรื่องที่ปวดหัวหนัก แต่ก็ กลับช่วยเหลือคนที่ไร้ความสามารถที่ปกป้องตัวเองไม่ได้ เป็นโล่บังหน้าของคนที่ย่ำแย่กว่าตนโดย ไม่ได้คิดค่าตอบแทน แม้แต่เป็นคนที่ไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กันก็พยายามช่วย พยายามปกป้องเขาด้วย เมื่อเห็นคนอื่นมีความทุกข์ก็พยายามช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้ คำพูดและการกระทำของตัวละครได้ปลุกฝัง คุณธรรมจริยธรรมความเอื้อเพื่อต่อคนที่รู้จักกันให้แก่ผู้อ่านอย่างลึกซึ้ง เรียกร้องให้ผู้อ่านมีน้ำใจ เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ไปช่วยเหลือคนอื่น

นวนิยายเรื่อง ร้านหนังสือที่มีแต่คนรัก กล่าวถึง นลิตาเป็นคนที่ชอบอ่านนิยาย และเมื่อ ไปถึงอำเภอที่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร นลิตาก็ไปหาหนังสืออ่านทั่วอำเภอ สุดท้ายได้เจอร้านหนังสือ ที่สนุกและได้รู้จักป้าชายไก่อ่างหน้าร้านหนังสือด้วย วันหนึ่งนลิตาไปเลือกหนังสือที่ร้านหนังสือ ก่อน เข้าร้าน ก็ทักทายกับป้าชายไก่อ่างหน้าร้าน และป้าอยากให้ไก่อ่างกับนลิตาโดยไม่ต้องเสียเงิน ดังตัวอย่าง

ป้าโหมฉายมองเห็นเธอตั้งแต่เลียวผ่านหัวโค้ง แก่ก็จะกวักมือ

เรียกให้แวะก่อน ไม่ต้องสั่งหรือซื้อไก่อ่าง แคได้พูดคุยกัน

ทักทายพูดคุยกันพักหนึ่ง นลิตาขอตัวไปเลือกหนังสือ ป้า

โหมฉายไก่อ่างขึ้นมาลับใส่ห่อ

“ไม่ต้องซื้อก็ได้ค่าคุณครู ป้าให้ฟรี” แกว่า

(ร้านหนังสือที่มีแต่คนรัก. 2555 : 122)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลุกฝังความเอื้อเพื่อต่อคนที่รู้จักกันให้แก่ ผู้อ่าน โดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร แม้เจอกันเพียงไม่กี่ครั้ง แต่ป้าที่ชายไก่อ่างก็ให้ไก่อ่างแก่ตัวละครโดยไม่คิดเงิน ทำให้ผู้อ่านรู้ว่า ความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ไม่ได้หมายความว่า เราต้องให้เงิน คนอื่นจำนวนมาก หรือทำสิ่งที่มีโทษให้คนอื่น แต่เป็นสิ่งเล็ก ๆ ที่เราทำให้คนอื่นด้วยความจริงใจ และทำให้คนที่เป็นฝ่ายรับรู้สึกอบอุ่นใจ คนที่มีคุณธรรมมีน้ำใจเอื้อเพื่อมักทำสิ่งเหล่านี้ด้วยบริสุทธิ์ใจ และเป็นคนที่มีความตั้งใจดีงาม ทำดีแต่ไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึก ว่า ความเอื้อเพื่อเป็น สิ่งที่สวยงามของสังคม ความเอื้อเพื่อช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในสังคม ทำให้สังคมเปี่ยม ไปด้วยความรักและความอบอุ่น การกระทำและคำพูดของตัวละคร คำพูดและการกระทำของตัวละคร ได้ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมความเอื้อเพื่อต่อคนที่รู้จักกันให้แก่ผู้อ่านได้อย่างดี เชิญชวนให้ผู้อ่านมี จิตใจดีงามและมีความเอื้อเพื่อเพื่อแผ่

นวนิยายเรื่อง ฟีเลื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง ตอนที่แพงจ้งรยย้ายของกลับไปเชียงราย นอกจากมีนกมาช่วยยกของแล้ว ยังมีคนขับรถมาช่วยด้วยโดยแพงยังไม่ได้ขอความช่วยเหลือ เขาก็สมัครใจมาช่วย ดังตัวอย่าง

พี่คนขับรถดูใจดี เขาให้ภรรยาอยู่เฝ้ารถ แล้วเขาก็ขึ้นไป
ช่วยเราขนของ โดยที่เราไม่ได้ขอ

สามคนช่วยกัน และมีรถลาก เราใช้เวลาจนแค่ครึ่งชั่วโมง
ก็เสร็จจรดหกล้อเล็กเหลือที่ว่างด้านหลังมากมาย

(ฟีเลื้อที่บินข้ามบึง, 2556 : 286)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังความเอื้อเฟื้อต่อคนที่ไม่รู้จักกันให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านพฤติกรรมของตัวละคร คนขับรถจริง ๆ แล้วไม่มีหน้าที่มาช่วยตัวละคร แต่เขาก็พยายามด้วยความยินดีและสมัครใจ ความช่วยเหลือจากคนขับรถนี้ทำให้ตัวละครซาบซึ้ง และทำให้คนที่ได้รับความช่วยเหลือรู้สึกอบอุ่น ความเอื้อเฟื้อจะทำให้คนอื่นมีความรู้สึกดีกับเรา สร้างภาพพจน์ที่ดีกับตัวเอง เพราะฉะนั้นคำพูดและการกระทำของตัวละครคนขับรถได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมความเอื้อเฟื้อได้อย่างดี ชักชวนผู้อ่านให้อยากช่วยเหลือคนอื่น แม้เป็นคนที่ไม่รู้จักกัน ก็ต้องไปช่วยเหลือเขาด้วยบริสุทธิ์ใจ โดยไม่คิดถึงผลตอบแทน

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้ออย่างลึกซึ้ง ผู้เขียนปลูกฝังคุณธรรมความเอื้อเฟื้อโดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าคนเราทุกคนย่อมเผชิญหน้ากับสถานการณ์ลำบาก ต้องการความช่วยเหลือจากคนอื่น คนเราต้องช่วยเหลือคนอื่นด้วยความจริงใจคนเราจะอยู่รอดคนเดียวไม่ได้ เพราะมนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม ต้องอยู่ร่วมกับคนอื่น เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ถ้าทุกคนเอื้อเฟื้อและช่วยเหลือกัน คนในสังคมทุกคนก็จะอยู่ด้วยกันได้อย่างสันติสุข นวนิยายได้สะท้อนภาพคนในสังคมไทยซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมของความเอื้อเฟื้อให้ตระหนักถึงความสำคัญของความเอื้อเฟื้อ

4.1.3 ความเข้มแข็ง

ความเข้มแข็งเป็นคุณสมบัติที่คนเราขาดไม่ได้ ความเข้มแข็งไม่เพียงแต่เป็นความเข้มแข็งทางด้านร่างกาย แต่เป็นความเข้มแข็งทางด้านจิตใจด้วย เมื่อเกิดปัญหาและต้องเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ความเข้มแข็งจะช่วยพาเราพ้นจากอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ได้ การมีจิตใจที่เข้มแข็งช่วยให้เรามีกำลังใจต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคเหล่านั้นได้ คนที่เข้มแข็งมักจะคนที่มีความกล้าหาญ เวลาเจออุปสรรคต่างก็ไม่ท้อแท้ ไม่ยอมแพ้ง่าย ๆ คนที่เป็นคนเข้มแข็งมักประสบความสำเร็จในชีวิต

นวนิยายเรื่อง รุสณี กล่าวถึง ซูโฮมิงพิการตั้งแต่เกิด แต่เขาก็พยายามช่วยตัวเอง ไม่ให้คนอื่นลำบาก พ่อแม่เสียชีวิตแล้ว เขาไม่มีที่พึ่งพาอาศัยและไม่มีคนคอยช่วยเหลือ แต่ก็พยายามช่วยเหลือตัวเอง แม้โดนคนอื่นดูถูก เขาก็ไม่ท้อแท้ พยายามต่อสู้กับชะตากรรม ดังตัวอย่าง

แม้พิการมาแต่กำเนิด แต่ชูโฮมิงไม่เคยสร้างคามยุ่งยากอะไรให้ใคร เขาพยายามช่วยเหลือตัวเองอย่างสุดความสามารถ นอกจากสิ่งนั้นจะเกินแรงของคนง่อย ๆ อย่างเขา จึงจะออกปากของความช่วยเหลือสักครั้ง ในความพิการอันน่าสมเพชนี้ ชูโฮมิงไม่เคยให้มันกลายเป็นความน่าสมเพชสำหรับคนอื่น เขาชิงชิงการขอความช่วยเหลือแบบฟุ่มเฟือย ธรรมชาติได้สร้างสิ่งทดแทนเขาที่เร็วลึบมาให้แล้ว นั่นคือกำลังของแขนอันแข็งแรง และเลาะฮ์ได้ทรงประทานหัวใจอ่อนโยนบริสุทธิ์ เพื่อความเข้มแข็งในการมีชีวิตอยู่ เขาไม่ใช่ชีวิตพิการที่เอาแต่คนก่นด่าโชคชะตา แต่เขาคือชีวิตพิการที่พยายามช่วยเหลือตัวเองมาโดยตลอด สายตาเหยียดหยามของคนที่ไม่รู้จัก เสียงก่นประณามของคนที่อยู่คนข้างในจิตใจ พวกเขาเหล่านี้กำลังกีดกันและทอดทิ้งคนพิการคนหนึ่งให้โดยเดียวอยู่ในสังคม

(รุสนี. 2555 : 95)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนปลูกฝังคุณธรรมทางด้านความเข้มแข็งให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ตัวละครเกิดมาเป็นคนพิการ แต่เขาไม่ท้อแท้ ไม่สิ้นหวังกับชีวิต แต่พยายามทำสิ่งที่ตัวเองทำได้ พยายามช่วยเหลือตัวเอง ถ้าตัวเองทำเองได้ก็จะไม่อาศัยคนอื่น แม้พิการทางร่างกายแต่ไม่ได้หมายความว่าพิการทางจิตใจ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครปลูกฝังให้แก่ผู้อ่านว่า ไม่ว่าจะเราอยู่ในสถานการณ์อย่างไรก็ตาม ต้องพยายามเข้มแข็งต่อสู้กับชีวิตและชะตากรรม ความเข้มแข็งจะช่วยเราผ่านพ้นความยากลำบากและประสบความสำเร็จ

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่ข้ามบึง กล่าวถึง หมอบอกว่า แพงมีเซลล์ผิดปกติและต้องตัดมันออกไป เพราะฉะนั้น แพงต้องไปผ่าตัด แต่แพงไม่มีญาติอยู่ที่กรุงเทพฯ แพงต้องไปจัดการทุกสิ่งทุกอย่างเอง ดังตัวอย่าง

เมื่อย้อนคิดถึงมัน ไม่รู้เหมือนกันว่าฉันผ่านช่วงเวลานั้นนมโดยลำพังได้อย่างไร ฉันก็แค่ทำสิ่งที่อยู่ตรงหน้า แก้ปัญหาเป็นเปราะ ๆ ไป ก่อนออกจากโรงพยาบาล ฉันไม่มีญาติจัดการเรื่องรับยา เรื่องค่าใช้จ่าย พี่พยาบาลคนนั้นออกเวรไปแล้ว โรงพยาบาลไม่อนุญาตให้คนไข้จัดการเรื่องเหล่านี้เอง ฉันต้องวานญาติของคนไข้เคียงข้าง ๆ เป็นธุระให้

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 90)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนปลุกฝังคุณธรรมทางด้านความเข้มแข็งให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านความคิดและการกระทำของตัวละคร เมื่อไม่ยอมให้เพื่อนลำบากและญาติอยู่ห่างไกล เมื่อเจอปัญหา ตัวละครก็เผชิญหน้ากับมันเอง ไม่ว่ายากลำบากแค่นั้นก็กัดฟันสู้ ดังนั้นความคิดและพฤติกรรมของตัวละครได้ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความเข้มแข็งได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่ แม้จะเป็นผู้หญิงก็ตาม ต้องมีความเข้มแข็ง ความเข้มแข็งจะพาเราฟันอุปสรรค และไปสู่จุดหมายปลายทาง

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ตอนขวัญข้าวทำงานที่กรุงเทพฯ ขวัญข้าวต้องทำงานอย่างหนัก แต่มีเงินเดือนน้อย ขวัญข้าวต้องใช้เงินเดียวยังประหยัด เขาก็พยายามทำงาน ไม่ลำบากพ่อแม่ของตัวเอง และแบ่งเงินให้น้องชายด้วย ดังตัวอย่าง

งานเจ้าหน้าที่ฝ่ายต้อนรับที่ทำอยู่ แม้ไม่เคยอยู่ในความคิด แต่กับเมืองที่คนล้นงานอย่างกรุงเทพฯ นั้น ขวัญข้าวไม่มีทางเลือก เข้ายันเย็นในชุดเครื่องแบบสวยงามหญิงสาวต้องเขย่งตัวอยู่บน รองเท้าส้นสูงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าของบริษัท เงินเดือนที่ได้รับนั้นเธอเลือกได้เพียงห้องเช่าราคาไม่แพงที่อยู่ห่างออกไป ทางชานเมือง รถไฟฟ้า เป็นช่องทางเดียวที่จะสามารถพาเธอไป ตอกบัตรได้ทันเวลา ถึงแม้ว่าค่าโดยสารจะแพงกว่าค่าอาหารกลางวัน ขวัญข้าวก็จะยอม เธอพยายามอย่างยิ่งที่จะจัดสรรค่าใช้จ่ายให้ถูกรวดโดยไม่รบกวนเงินจากพ่อแม่ ซึ่งยังมีภาระส่งเสียน้องชายอีกหลายปี

(จับต้นมาชนปลาย. 2556 : 55)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนปลุกฝังคุณธรรมทางด้านความเข้มแข็งให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกิดกับตัวละคร ตัวละครทำงานในเมือง เพื่อไม่เป็นภาระของพ่อแม่ แม้เงินเดือนน้อย แต่เขาก็พยายามช่วยเหลือตัวเอง และส่งเงินให้พ่อแม่ด้วย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์อย่างไร ไม่ว่ายากลำบากแค่นั้น ความเข้มแข็งจะช่วยให้เราผ่านพ้นปัญหาต่าง ๆ ได้ ความเข้มแข็งเป็นคุณธรรมที่ทุกคนต้องมี โดยเฉพาะความเข้มแข็งทางด้านจิตใจจะทำให้เรามีความมั่นใจ ความกล้าหาญไปแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ เพราะฉะนั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครได้ปลุกฝังคุณธรรมทางด้านความเข้มแข็งให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์สะเทือนใจ และย่อมมีความเข้มแข็งในชีวิต

นวนิยายเรื่อง รุสนี กล่าวถึง บังโฆะเป็นมุสลิมที่พูดภาษาไทยกลางไม่ได้ และเขาตัดสินใจไปปิดตานี้ซึ่งมีความฝันที่ให้ฐานะของตัวเองดีขึ้น แม้มีความรู้หน่อยต้องทำงานหนัก แม้เวลาผ่านไปสิบปี ความฝันก็ไม่ได้กลายเป็นความจริง แต่บังโฆะก็พยายามทำงานและมีความกระตือรือร้นกับชีวิต ดังตัวอย่าง

บังโฆะเข้ามาเลี้ยงโชคที่หาดใหญ่ ด้วยความฝันถึงฐานะที่ดีขึ้นของตน แต่การที่มีความรู้น้อย ซ้ำยังเป็นคนแปลกภาษา จึงทำได้เพียงแค่การใช้แรงงานหล่อเลี้ยงชีวิตไป วัน ๆ ความฝันสวยหรูที่เคยวาดไว้ ค่อย ๆ ถูกความเป็นจริงลบไปที่ละส่วน กระนั้น บังโฆะยังฝันยืม ทั้งวาดฝันใหม่ ๆ ขึ้นมาเสมอ ว่าสักวันหนึ่งเขาจะเป็นเจ้าของกิจการแผงไก่ในตลาดล็กแผงเกือบ 10 ปีที่ความฝันยังคงเป็นความฝัน บังโฆะพูดภาษาไทยกลางได้ค่อนข้างชัดขึ้น และสายสัมพันธ์สลิ้มด้วยกันแน่นยิ่งขึ้นบนถนนแห่งนี้ ความเป็นหนุ่มโสดของเขาเป็นที่แปลกแก่เพื่อนบ้านที่ย้ายมาอยู่ใหม่บางคน ต่างไถ่ถามด้วยความสงสัย เหตุใดเขาจึงไม่มีเมีย?

(รสนี. 2555 : 95)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนปลูกฝังคุณธรรมทางด้านความเข้มแข็งให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านพฤติกรรมของตัวละคร ตัวละครพยายามทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของตัวเองที่อยากมีฐานะและชีวิตที่ดีขึ้น ปลูกฝังให้มนุษย์ทุกคนต้องเข้มแข็งโดยเฉพาะความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ ความเข้มแข็งทำให้เรามีจิตใจที่มั่นคง และมีความตั้งใจความพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเอง ชีวิตเปี่ยมไปด้วยความยากลำบาก แต่ความเข้มแข็งจะช่วยให้เราผ่านพ้นได้ พฤติกรรมของตัวละครได้ปลูกฝังคุณธรรมทางด้านความเข้มแข็งให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงการมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ยอมแพ้กับชะตากรรมโดยง่าย

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะสรุปได้ว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมด้านความเข้มแข็งอย่างดี ผู้เขียนปลูกฝังคุณธรรมความเข้มแข็งโดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ทำให้เข้าใจว่า ความเข้มแข็งเป็นสิ่งที่คนเราทุกคนจำเป็นต้องมี เนื่องจากคนเราย่อมเผชิญหน้ากับอุปสรรคต่าง ๆ จะมีความยากลำบากมาขัดขวางเรา ถ้าเราไม่เข้มแข็ง ไม่กัดฟันสู้ เราก็จะท้อแท้ ไม่ได้ประสบความสำเร็จด้วย ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิงก็ต้องการความเข้มแข็งในชีวิตของตัวเอง ถ้าเรามีความเข้มแข็ง พยายามต่อสู้กับสิ่งที่ขัดขวางเรา สิ่งที่เป็นอุปสรรคก็จะกลายเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราไปสู่จุดหมายปลายทาง ความเข้มแข็งทำให้เรามีความกล้าหาญต่อสู้กับชีวิตที่ยากลำบากได้

4.1.4 ด้านมีความเมตตา

ความเมตตาเป็นคุณธรรมที่มนุษย์ขาดไม่ได้ ความเมตตา คือ ความเป็นมิตร ความเป็นเพื่อน ความหวังดี ความปรารถนาดี ความเมตตาไม่เพียงแต่เป็นการมีน้ำใจกระทำดีต่อมนุษย์อย่างเดียว แต่เป็นการมีน้ำใจ กระทำดีต่อสิ่งที่มีชีวิตทุกอย่าง คนที่มีความเมตตาจะเป็นคนที่ไม่ทำลายคนอื่น มีจิตใจดีงามและช่วยเหลือคนอื่นเสมอ นอกจากมีพฤติกรรมที่ดีงามมีความเมตตาแล้ว คนที่มีความเมตตา

ต้องเป็นคนที่มีจิตใจงามตลอด คนที่มีความเมตตา มักได้รับความนิยมนจากคนอื่น ๆ และได้ความรักใคร่จากคนอื่น ความเมตตาเป็นสิ่งที่มีความค่ามากที่สุดสำหรับมนุษย์เรา ความเมตตาทำให้มนุษย์เราอยู่ด้วยกันอย่างสันติและปรองดอง

นวนิยายเรื่อง รุสณี กล่าวถึง ตอนรุสณีไปขายเสื้อผ้า เจอลูกแมวเร่ร่อนที่มีอาการป่วยหนัก จึงนำลูกแมวกลับมาเลี้ยงที่บ้าน และอยากพาแมวไปหาหมอด้วย ดังตัวอย่าง

รุสณีหันมามองเขา เช็ดมือกับผ้าแห้งแล้วก็อุ้มลูกแมวตัว
นั้นขึ้นมา เธอลูบหลังมันเบา ๆ ขนสากของมันสัมผัสเนื้อมีอนี้ม ๆ
“พามันไปหาหมอเถอะ” เธอขอร้อง “มันกำลังต้องการ
ความช่วยเหลือ”

(รุสณี. 2555 : 182)

จากตัวอย่างจะแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมด้านความเมตตาให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร เมื่อเห็นลูกแมวเจ็บป่วย ตัวละครก็เห็นใจและอยากพามันไปหาหมอ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ความเมตตาของมนุษย์ที่ช่วยเหลือสัตว์ด้วยบริสุทธิ์ใจ พฤติกรรมของคนที่มีน้ำใจช่วยเหลือคนอื่นหรือสัตว์ต่าง ๆ คนที่มีความเมตตา มักจะเป็นที่นิยมช่วยคนอื่นด้วยเป็นใจกุศล ไม่คิดถึงผลตอบแทน แม้แต่เป็นสิ่งเล็ก ๆ ก็ทำด้วยความเมตตา ซึ่งการกระทำและคำพูดของตัวละครได้ปลูกฝังคุณธรรมด้านความเมตตาต่อผู้อ่านอย่างดี ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะท้อนใจว่า ต้องมีความเมตตาและกระทำดีต่อคนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งความเมตตาจะทำให้เรามีความสุข และสร้างภาพพจน์ที่ดีกับตัวเอง

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน กล่าวถึง เมื่อมาลา กับเยีย แต่งงานแล้ว มาลา กับเยียคุยกันเรื่องอะแดกับลูกอะแด มาลา ก็อยากช่วยเหมือนกัน แต่มาลาเป็นห่วงพ่อของลูกจะเอาเด็กไปอย่างนั้นเยียจะเลี้ยงดูอย่างเสียเปล่า แต่เยียไม่เห็นด้วยกับมาลา และเยียคิดว่าถ้าเด็กกลายเป็นคนดี มีคนไปเลี้ยงดูต่อเยียก็ยินดีด้วย ดังตัวอย่าง

“ผมมั่นใจในตัวคุณและจิตใจอันบริสุทธิ์ของคุณ คุณไม่ต้องห่วงเรื่องอะแดกับลูก เราจะช่วยกันเลี้ยงดูทั้งแม่และลูก ว่าแต่จะไม่เสียดายหรือ ถ้าเราเลี้ยงไปแล้ว พ่อเค้าเกิดมาทวงเอาตอนเด็กโต”

“ถ้าพ่อเค้าอยากได้ เค้าต้องเห็นว่า เด็กคนนี่ดี สมควรจะได้รับไปเป็นสมาชิกในตระกูล ถ้าเยียช่วยให้ใครเป็นคนดี จนมีคนอยากได้ไปอุ้มชูดอ เยียก็ยินดี ไม่นึกเสียดายเลย”

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน. 2556 : 299)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมที่ติงามของคนไทยที่มีความเมตตาช่วยเหลือคนอื่นให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ตัวละครช่วยคนรับใช้ที่ตั้งครรภ์

และอยากช่วยเลี้ยงดูลูกด้วย ถ้าพ่อลูกจะเอาลูกไปก็ไม่เสียใจ แต่ดีใจที่ตัวเองได้ช่วยเหลือคนอื่นให้เป็นคนดี ปลูกฝังให้แก่ผู้อ่านว่า การช่วยเหลือด้วยความจริงใจและเมตตา โดยไม่คิดถึงผลตอบแทน ความเมตตา ทำให้ชีวิตของคนมีความสุขมากขึ้น โดยคนที่ไปช่วยเหลือคนอื่นด้วยใจเมตตา คนที่ได้รับความช่วยเหลือ ก็จะได้พ้นจากความยากลำบาก จากคำพูดของตัวละครทั้งสองคนโดยเฉพาะตัวละครหญิงแสดงให้เห็นถึงความเมตตาอย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดความรู้สึกว่า ต้องกระทำดี มีความเมตตาช่วยเหลือคนอื่น ด้วยใจกุศล ฉะนั้นคำพูดและการกระทำของตัวละครได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความเมตตาให้แก่ผู้อ่านได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านต้องมีจิตใจดีงาม มีความเมตตาต่อคนอื่น

นวนิยายเรื่อง น้ำห่มดิน กล่าวถึง เสี่ยวเป็นนักธุรกิจที่อยากบุกเบิกหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านที่มีวิถีเมือง อยากซื้อที่ดินของครอบครัวชิงธงเพื่อไปสร้างบ้านจัดสรร ชิงธงเป็นผู้ที่สนับสนุนการทำเกษตร อินทรีย์ไม่ยอมขายที่ให้ และทั้งสองฝ่ายก็มีความขัดแย้งกัน แต่ในงานแข่งเรือ ภรรยาและลูกของเสี่ยวตกน้ำ ชิงธงพยายามไปช่วยชีวิตทั้งแม่และลูก สุดท้ายทั้งสองก็มีชีวิตอยู่รอดได้ เสี่ยวจึงมาขอบคุณชิงธงดังตัวอย่าง

“จริง ๆ ครับ ผมอายุจริง ๆ ผมไม่เคยคิดดีกับพวกคุณ ผม
ขัดขวางไม่ให้คนมาขายเรือกับคุณ แต่สุดท้ายเรือลำนั้นก็นำ
พวกคุณช่วยผม”

“คนที่นี่ถ้าเห็นใครเดือดร้อนเราช่วยกันทั้งนั้นล่ะครับ ไม่เคย
คิดหรือว่านั่นมิตรนี้ศัตรู”

(น้ำห่มดิน. 2555 : 234)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมด้านความเมตตาให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านคำพูดและการกระทำของตัวละคร แม้คนอื่นเคยทำสิ่งที่ไม่ดีกับตัวละคร แต่ตัวละครก็ให้อภัย เมื่อคนนั้นประสบปัญหา ก็พยายามไปช่วยด้วยความจริงใจ ทำให้ซาบซึ้งใจว่า ความมีเมตตาและแสดงไมตรีต่อคนอื่นจะทำให้เกิดภาพพจน์ที่ดีกับตัวเอง ความเมตตาไม่เพียงแต่ไม่ไปทำลายคนอื่น แต่มีน้ำใจที่ช่วยเหลือคนอื่น แม้เป็นคนที่ไม่เคยทำดีกับเรา เราก็ต้องปรารถนาดีกับเขาและแสดงความเมตตา คำพูดและการกระทำของตัวละครได้ปลูกฝังคุณธรรมทางด้านความเมตตาให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกที่ ต้องกระทำดีกับคนอื่น โดยเฉพาะคนที่เคยทำร้ายเรา เราก็ต้องมีความเมตตาต่อเขาให้อภัยเขา ถ้าเขาเจอความยากลำบาก ก็พยายามไปช่วยด้วยจิตใจที่ดีงาม

จากการวิเคราะห์ข้างบนสรุปได้ว่า ผู้เขียนได้แสดงความคิดเกี่ยวกับความเมตตาโดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า ความเมตตาเป็นคุณธรรมที่ดีและมนุษย์เราทุกคนต้องมีความเมตตาไม่เพียงแต่ต้องแสดงความเมตตาต่อมนุษย์ที่อยู่รอบข้างแล้ว ยังต้องเมตตาต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใต้อาณัติเดียวกันด้วย อย่างเช่น สัตว์ต่าง ๆ คนที่มีความเมตตา มักเป็นคนที่ดี ชอบช่วยเหลือคนอื่นด้วยใจเป็นกุศล ไม่ทำลายคนอื่น ไม่เห็นแก่ตัว มักจะเป็นคนที่เสียสละเพื่อผลประโยชน์

ของคนอื่นและส่วนรวม ดังนั้น นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ได้ปลุกฝังคุณธรรมทางด้านความเมตตาต่อผู้อ่านได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านรู้ว่า ต้องเป็นคนที่มีความเมตตาและกระทำดีต่อคนอื่น

4.2 ชักชวนให้รักครอบครัว

ครอบครัวจะเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม นอกจากนี้ครอบครัวยังเป็นองค์ทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงของครอบครัวจะส่งผลกระทบต่อสังคม ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดในสังคมที่มีส่วนเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับบุคคล กล่าวคือ ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีความรักความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรและห่วงใยดูแลซึ่งกันและกัน ก็จะส่งผลให้ครอบครัวมีความสุขและยังได้ปลุกฝังบุคลิกภาพที่ดีให้แก่สมาชิกในครอบครัวด้วย แต่ในขณะเดียวกันถ้าหากสมาชิกในครอบครัวทะเลาะวิวาทกัน มีความขัดแย้งหรือไม่เข้าใจกัน ครอบครัวก็เลยไม่มีความสุข และอาจส่งผลให้เด็กก้าวร้าว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและไม่สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นได้ ดังนั้นพ่อแม่หรือหัวหน้าครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิตของตน โดยต้องมีการกระทำอย่างมีคุณธรรม อบรมเลี้ยงดูสมาชิกครอบครัวให้เป็นคนดีและทำตนให้มีประโยชน์ต่อสังคม

4.2.1 ชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน

ครอบครัวเป็นองค์ประกอบของสังคม ซึ่งอาศัยความสัมพันธ์การแต่งงานกันและความเป็นสายเลือดเดียวกัน สมาชิกของครอบครัวประกอบด้วยพ่อแม่ลูกและสมาชิกอื่นที่เป็นสายเลือดเดียวกัน บางทีอาจจะเป็นเครือญาติก็ได้ สมาชิกในครอบครัวทุกคนพึงพาอาศัยอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เวลาครอบครัวตกอยู่ในภาวะที่ยากลำบาก ถ้าสมาชิกในครอบครัวรวมเป็นหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะทำให้ครอบครัวพิชิตอุปสรรคต่าง ๆ ได้

นวนิยายเรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อแพงตัดสินใจว่าจะกลับไปเชียงใหม่ น้องของแพงอยากให้แพงช่วยดูแลร้านและให้แพงกินข้าวฟรีที่ร้านด้วย ดังตัวอย่าง

“ฉันมีเงินเดือนให้ แล้วก็กินข้าวในร้านทั้งสามมื้อเหมือนพนักงานคนอื่น ๆ แหละ นั้นไง แคนี่แกก็อยู่ได้แล้ว” พร่าวบอก

“ฉันอยากทำผ้าบาติกด้วย” ฉันว่า

พร่าวทำตาโต “ดีสิ จะได้เป็นสีลันของร้าน ฉันก็อยากทำขายที่ร้านเรานี่แหละ สบายจะตาย”

(ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง. 2556 : 112)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน โดยผ่านคำพูดของตัวละคร เมื่อรู้ว่าพี่ของตนเองลาออกแล้ว ก็ให้พี่มาช่วยที่ร้านและมีเงินเดือนให้ด้วย พี่ของตัวเองอยากทำผ้าบาติกก็สนับสนุนช่วยกัน ชักชวนให้ผู้อ่านรู้ว่า คนที่เป็นพี่น้องกันก็เหมือนมือกับเท้า

ของคน โดยมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นและผูกพันด้วยความรักที่เป็นสายเลือดเดียวกัน ความช่วยเหลือระหว่างพี่น้องทำให้พี่น้องในครอบครัวมีความอบอุ่นและเปี่ยมไปด้วยความรัก ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า เวลาเรายากลำบากแค่ไหน สมาชิกในครอบครัวจะเป็นกำลังใจแก่เรา และจะพยายามช่วยเราให้พ้นปัญหาต่างๆ ได้ คำพูดของตัวละครชักชวนผู้อ่านให้ต้องช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว และทำให้รู้ถึงความสำคัญของความช่วยเหลือกันของคนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง น้องชายของขวัญข้าวติดยาเสพติด และเนื่องจากเป็นเด็กที่อายุยังน้อย เขาต้องเข้าโครงการบำบัดยา น้องชายก็เสียใจมากและกลัวพ่อแม่และพี่สาวตัวเองจะเกลียดตัวแต่พี่สาวพยายามปลอบใจน้องชายและคอยช่วยเหลือน้องชายเสมอ ดังตัวอย่าง

“ไม่ทรอกขุน” ผู้เป็นพี่สาวพยายามบังคับเสียงไม่ให้สั้น
 “ไม่มีวัน” เธอโอบไหล่น้องชายเอาไว้ “ทุกคนรักขุน ไม่ว่าจะยังไงขุน
 ก็เป็นน้องของพี่ เป็นลูกชายของพ่อแม่เสมอ ขุนเดิมต้องกลับมา
 อดทนนะ ลูกับมัน สัญญาได้มัยว่าขุนจะได้กลับบ้าน กลับไปเป็น
 เจ้าขุนคนเดิมให้ได”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 67)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน โดยผ่านคำพูดและการกระทำของตัวละคร น้องชายของตัวเองติดยาและต้องไปบำบัดยา ตัวละครก็ให้กำลังใจน้องและพยายามช่วยน้องชายไม่ให้ท้อแท้ ซึ่งทำให้ผู้อ่านรู้ว่า ชีวิตของมนุษย์เราย่อมเจอปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เราอาจเสียใจท้อแท้และอาจจะผิดหวังกับชีวิตได้ แต่ถ้ามีพี่น้องหรือพ่อแม่คอยปลอบใจ ให้กำลังใจและช่วยเหลือเรา เราก็จะมีความรู้สึกอบอุ่นและพยายามช่วยตัวเองผ่านพ้นกับปัญหาต่าง ๆ มีความมั่นใจและความเข้มแข็งมากขึ้น เพราะฉะนั้น คำพูดและการกระทำของตัวละครให้แนวคิดเรื่องความช่วยเหลือกันของสมาชิกในครอบครัวให้แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านรู้ว่าต้องช่วยเหลือพี่น้องของตัวเอง ให้กำลังใจสมาชิกในครอบครัวที่ประสบความยากลำบาก

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริษฐาน กล่าวถึง เมื่ออายุยังน้อย เยียได้คบกับเพื่อนผู้ชาย โดยไม่ได้ระมัดระวัง จึงทำให้ตัวเองตั้งครรรค์ ครอบครัวของผู้ชายคนนั้นไม่รับผิดชอบ เยียต้องเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ แต่โชคดีที่มีความช่วยเหลือจากพ่อแม่ เยียได้ไปคลอดลูกต่างประเทศ ดังตัวอย่าง

ยูนั่งลงข้าง ๆ คุณบุญรับ แล้วฟังเรื่องราวของแม่ และ
 ตัวเธอเอง ซึ่งเริ่มจากลูกสาวคนสุดท้ายที่ไล่ชื่อบริสุทธิ์ เกิดมี
 ความสัมพันธ์กับเพื่อนชายในช่วงวัยรุ่น แม้จะเป็นเด็กมาจาก
 ครอบครัวดีทั้งคู่แต่ทั้งสองอายุยังน้อย รักใคร่สนิทสนมกันแล้ว
 เลยเถิดไปมากพ่อแม่ฝ่ายชายไม่ยอมรับรู้เรื่องเด็กทำผิดพร้อมกับ
 รีบจับลูกชายแยก เด็กสาวผู้เคยคิดว่ามีคนรักคอยคุ้มกันปกป้อง

ต้องถูกละทิ้งให้แก่ปัญหาโดยลำพัง พ่อแม่ฝ่ายหญิงพาลูกสาวไป
อยู่ต่างประเทศเพื่อหลบเลี่ยงคำขูขบขืนนินทา รอนจนครบกำหนด
แล้วคลอดที่โรงพยาบาลในอังกฤษ

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อริษฐาน. 2556 : 254)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกิดกับตัวละคร แม้ว่าลูกกระทำผิด ซึ่งจะต้องได้รับการประณามจากคนในสังคม ได้รับความกดดันจากสังคมภายนอก การกระทำของลูกทำให้พ่อแม่ผิดหวังหรือเสียชื่อเสียง เนื่องจากความเป็นพ่อแม่และลูก แต่ความเป็นครอบครัวเดียวกัน พ่อแม่จึงพยายามช่วยเหลือลูกของตนให้พ้นปัญหาเหล่านั้น หาวิธีการต่าง ๆ ช่วยกันแก้ไขปัญหา บรรเทาความทุกข์ของลูก ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า เวลาเราประสบปัญหาความยากลำบากแค่ไหน สมาชิกในครอบครัวจะเป็นกำลังใจให้เรา และจะพยายามช่วยเราให้พ้นปัญหาต่าง ๆ ได้ เหตุการณ์ที่น่าเสนอจึงชักชวนผู้อ่านให้เห็นความสำคัญของความช่วยเหลือกันของคนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ความช่วยเหลือของสมาชิกในครอบครัวจะทำให้ครอบครัวอบอุ่นและสมาชิกในครอบครัวรักกันมากขึ้น

นวนิยายเรื่อง ร้านหนังสือที่มีแต่नियाรัก กล่าวถึง สามีของขวัญระพีที่เพิ่งแต่งงานใหม่เกิดอุบัติเหตุ กลายเป็นคนพิการที่อยู่ในโรงพยาบาล และมีคนต้องดูแล ขวัญระพีก็เลยต้องผีนตัวไปดูแลสามีตัวเองอย่างระมัดระวัง แม้ตัวเองจะเป็นลูกสาวของครอบครัวตระกูลใหญ่ แต่ก็พยายามช่วยดูแลสามีของตัวเอง ดังตัวอย่าง

ทุกเช้าตื่นขึ้นมา หล่อนเผชิญภาวะแห่งความทุกข์ที่รออยู่
ตั้งแต่เกิดมาไม่เคยแปร่งฟันให้คนอื่นก็ต้องผีนทำ หล่อนไม่มีน้อง
ตัวน้อย ๆ ไม่เคยเปลื้องผ้าใครเพื่อเช็ดเนื้อเช็ดตัว หลังจากผีนทน
แบกทักษ์ขึ้นแรกนั้นแล้ว หล่อนยังต้องป้อนน้ำป้อนข้าว คอยพัดวี
ดูแล จนกว่าแม่ของเจ้าชายนิทราจะเข้ามารับช่วง

(ร้านหนังสือที่มีแต่नियाรัก. 2555 : 96)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน โดยผ่านพฤติกรรมของตัวละคร เมื่อสามีของตัวเองเจ็บป่วยช่วยเหลือตนเองไม่ได้ คนที่เป็นภรรยาต้องคอยดูแลอยู่เสมอ ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าคุณครองซึ่งเป็นสามีและภรรยาเป็นส่วนประกอบสำคัญของครอบครัว ในชีวิตคู่ครองมักเจอปัญหาต่าง ๆ ต้องการความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันของทั้งสองฝ่ายจึงจะผ่านพ้นปัญหาไปได้ โดยเฉพาะในเมื่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเจอความยากลำบากอีกฝ่ายหนึ่งก็ต้องมีความเข้มแข็งและช่วยเหลือคู่ครองของตน ดังนั้น พฤติกรรมของตัวละครชักชวนให้ผู้อ่านต้องช่วยเหลือสมาชิกในครอบครัว เวลามีความสุขก็มีความสุขด้วยกัน แต่ถ้ามีความทุกข์ก็ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยแบ่งปันบรรเทากัน

นวนิยายเรื่อง ฝืนเสื่อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงตัดสินใจกลับไปอยู่ที่บ้าน แต่ไม่ยอมอยู่กับแม่ น้องสาวก็เลยให้คำแนะนำว่าทำโรงรถใหม่ให้เป็นบ้านแพงจะได้เป็นส่วนตัว และชวนแพงไปปรึกษากับแม่ด้วย ดังตัวอย่าง

“แม่อยากให้แกลงกลับมาอยู่บ้านนะ”

อย่างนั้นหรือ ฉันไม่แน่ใจ ฉันยังยืนเฉย พร่าวเปิดประตู บ้านแม่หายไปแล้ว พราวกับแม่กลับออกมาด้วยกัน พอเจอหน้าฉันแม่ก็พูด “แม่จะบอกตั้งแต่แรกแล้วว่าใช้โรงรถให้เป็นประโยชน์นี้ไง...”แม่ชี้ผนังห้องนอนเล็กด้านหลัง “แกทุบผนังนี้ทิ้งพื้นที่เชื่อมกันได้หลังใหญ่ขึ้นมาหน่อย”

(ฝืนเสื่อที่บินข้ามบึง. 2556 : 110)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน โดยผ่านคำพูดของตัวละคร เมื่อลูกต้องสร้างบ้านใหม่ คนที่เป็นแม่ก็พยายามช่วยออกแบบ น้องสาวก็คอยให้คำแนะนำด้วย ความช่วยเหลือของสมาชิกในครอบครัวจะเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้ครอบครัวหรือคนที่เผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ผ่านพ้นอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ได้ ความช่วยเหลือและความสามัคคีกันของคนในครอบครัวจะทำให้ครอบครัวมีความสุขและเปี่ยมไปด้วยความรัก ความช่วยเหลือของคนที่อยู่ครอบครัวเดียวจะทำให้เห็นความเป็นครอบครัวเดียวกัน และความรักของคนในครอบครัว ซึ่งทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะต้องมีน้ำใจและช่วยเหลือครอบครัวของตนเองเท่าที่จะทำได้ พยายามช่วยสมาชิกของครอบครัวที่บ้าน

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง เมื่อเสียไปอยู่ต่างประเทศ ลูกของตนก็ต้องฝากไว้กับครอบครัวที่เมืองไทย โดยสมาชิกที่บ้านทุกคนช่วยดูแล้วย ดังตัวอย่าง

ทุกคนที่เกี่ยวข้องในครอบครัว ลงมาช่วยอุปถัมภ์คำชูให้
เธอมีชีวิตอันแสนสุข แต่แม่ต้องยอมอดทนอยู่กับความเดียวดาย
ย่ำเดือนตัวลงนั่งกับพื้นแล้วกราบที่เท้าของย่า คุณบุญรับบริภักดิ์
ดิ่งหลานขึ้นมาโอบกอด

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 155)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกัน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร สมาชิกในครอบครัวทุกคนช่วยเอื้อชีวิตที่อยู่เย็นเป็นสุขให้แก่ตัวละครแม่ตัวละครไม่ได้อยู่กับแม่ของตัวเอง ซึ่งทำให้เห็นว่า ความช่วยเหลือของสมาชิกในครอบครัวจะเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้ครอบครัวหรือคนที่เผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ผ่านพ้นอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ได้ ความช่วยเหลือและความสามัคคีของคนในครอบครัวจะทำให้ครอบครัวมีความสุขและเปี่ยมไปด้วยความรัก ความช่วยเหลือของคนที่อยู่ครอบครัวเดียวกันจะทำให้เห็นความเป็นครอบครัวเดียวกัน และ

ความรักของคนในครอบครัว ซึ่งทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าจะต้องมีน้ำใจและช่วยเหลือครอบครัวของตนเองเท่าที่จะทำได้ พยายามช่วยสมาชิกของครอบครัว

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือกันของคนอยู่ในครอบครัวโดยผ่านการกระทำและความคิดของตัวละคร ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของความช่วยเหลือกันของคนที่อยู่ครอบครัวเดียวกัน ความช่วยเหลือกันไม่ใช่แค่คำพูดอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการกระทำด้วย ต้องเป็นความช่วยเหลือแท้จริงและอย่างจริงใจ โดยความช่วยเหลือของสมาชิกในครอบครัวจะทำให้คนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและสามัคคีกันในการต่อสู้และเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ เพราะฉะนั้น นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ให้ความคิดที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือกันของคนในครอบครัวเดียวกันได้อย่างดี

4.2.2 ชักชวนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ความมั่นคงของครอบครัวหรือการพัฒนาของครอบครัว ย่อมอาศัยความร่วมมือกันของสมาชิกในครอบครัวทุกคน คนใดคนหนึ่งเราจะเรียกว่าเป็นครอบครัวไม่ได้ ครอบครัวนี้ต้องมีสมาชิกอย่างน้อยสองคน ชีวิตที่มั่นคงและปรองดองของครอบครัวย่อมอาศัยความรับผิดชอบของคนในครอบครัว ความรับผิดชอบนี้ไม่ได้หมายถึงความรับผิดชอบในด้านวัตถุอย่างเดียว แต่ต้องเป็นความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ด้วย

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง เมื่อคุณวิแจ้งความเพื่อหาเรื่องกับครอบครัวของเยี่ย ตำรวจมาที่บ้านของเยี่ยและคุกคามด้วย แต่พ่อของเยี่ยจะมีท่าทีที่เด็ดขาดไม่กลัวใครโดยอยู่ข้างหน้าลูกหลานในฐานะเป็นหัวหน้าของครอบครัว ดังตัวอย่าง

เจ้าของบ้านยืนยันไม่ยอมให้นำตัวเด็กออกไป ฝ่ายผู้กองก็
อ้างการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย
คุณยอดไม่กลัวใคร แต่ในระหว่างที่ย้อยุด คนในครอบครัว
หวาดหวั่น ทุกคนมารวมตัวข้างหลังผู้ชายร่างสูงผิวงองอาจเหมือน
ลูกเจี๊ยบโผเข้าใต้ปีกแม่ไก่เพื่อให้พ้นกรงเล็บเหยี่ยว เรื่องราวเริ่มจะ
ลุลกลามไปมาก...

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 232)

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนชักชวนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยผ่านการกระทำของตัวละคร เมื่อครอบครัวมีปัญหา ตัวละครที่เป็นผู้ชายซึ่งเป็นผู้นำของครอบครัวก็ปฏิบัติหน้าที่ผู้เป็นแกนนำของครอบครัว ปกป้องสมาชิกในครอบครัว ซึ่งทำให้เห็นว่า ผู้ชายไทยจะเป็นกระดูกสันหลังของครอบครัว เมื่อครอบครัวมีปัญหาอะไร คนที่เป็นผู้ชายต้องรับหน้าที่ปกป้องดูแลลูกหลานของตนเอง ผู้ชายต้องเป็นคนที่กำลังหาญและต้องต่อสู้กับกำลังที่ทำร้ายครอบครัว ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อครอบครัวโดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ชักชวนให้ผู้อ่านเห็นว่า สมาชิกในครอบครัวย่อมปฏิบัติหน้าที่ของตนและรับผิดชอบต่อครอบครัวของตน

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง น้องชายของขวัญข้าวติดยาเสพติด แม่ของขวัญข้าวโทรมา ร้องให้ ขวัญข้าวจึงต้องกลับบ้าน เมื่อกลับบ้านแล้ว ขวัญข้าวตัดสินใจกลับบ้านไปช่วยน้องชายและดูแล ครอบครัว ดังตัวอย่าง

งานที่ทำอยู่ในเมืองหลวงแม้จะได้ใช้ความรู้ที่เรียนมา แต่มันก็ไม่ได้ก่อประโยชน์ให้ครอบครัวเลยแม้แต่น้อย หากกลับมา อยู่ที่นี่ อย่างน้อยก็ได้ดูแลพ่อแม่ที่แก่ชราลงไปทุกวัน น้องชาย ซึ่งกำลังล้มลุกคลุกคลานนั้นจะต้องมีหลักให้ยึดเหนี่ยว เหลือเธอ เพียงคนเดียวที่จะช่วยประคับประคองทุกคนในครอบครัวให้ยืนหยัดขึ้นมาอีกครั้ง ขวัญข้าวหลับตานึกภาพวันเวลาเกือบสามปีที่ ทำงานอย่างเหน็ดเหนื่อย ดูเหมือนเธอจะไม่เคยมองเห็นคุณค่าของตัวเองได้มากเท่าวันนี้

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 94)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยผ่าน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครและพฤติกรรมของตัวละคร เมื่อรู้ว่าพ่อแม่และน้องชายของตนต้องการ การดูแล ตัวละครก็ตัดสินใจกลับบ้าน ตัวละครเลิกล้มไปดูแลครอบครัวของตนเองแทนการทำงาน อยู่ในเมืองต่อ ทำให้เข้าใจว่า ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือคนที่เป็นลูก ต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ครอบครัวเป็นที่พึ่งพาศักดิ์ของสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อ ครอบครัว และรักษาความสงบสุขของครอบครัว ถ้าสมาชิกในครอบครัวทุกคนช่วยกันรับผิดชอบต่อ ครอบครัว ครอบครัวก็จะเจริญก้าวหน้า ความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อครอบครัวของผู้เขียน ชักชวนให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว นวนิยายเรื่อง ฝึเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงกลับไปจัดการเรื่องทำห้องและเตรียมตัวเพื่อ ทำห้องใหม่ และได้เจอพ่อที่ร้านของแพง ดังตัวอย่าง

พ่อแยกจากเราตอนฉันอายุสิบห้าปี เราแทบไม่ได้เจอหน้า กัน แต่เราได้ข่าวของพ่อเสมอ พ่ออยู่ในเชียงรายได้กับครอบครัวใหม่ ทำธุรกิจเกี่ยวกับต้นไม้ซึ่งพ่อรัก พร่าวบอกว่าพ่opr่าวทำร้าน พ่อก็ มาเยี่ยมบ่อยขึ้น พ่อดูแข็งแรงมา ดูหนุ่มกว่าแม่ อาจเป็นเพราะพ่อ ยังทำงานตลอดเวลา ขณะที่แม่ออกจากงานราชการตั้งแต่อายุห้าสิบห้าและอยู่บ้าน เฉย ๆ มาสิบปี พ่อกลับทำงานเหมือนคนหนุ่ม มีโครงการใหม่มาคุยฟังกับฉัน พ่อฉันบอกว่ากำลังจะกลับมาอยู่ บ้าน พ่อดีใจมาก แต่ก็อึ้งอึ้ง ถาม “แกจะอยู่กับแม่แก่ได้รึ”

(ฝึเสื้อที่บินข้ามบึง. 2555 : 94)

จากตัวอย่างที่ยกมาจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนชักชวนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยผ่านการกระทำของตัวละคร แม้ไม่ได้อยู่ในครอบครัวเดียวกัน แต่คนที่ เป็นพ่อก็ยังมีหน้าที่ดูแลช่วยเหลือ ลูกของตนเองอยู่เสมอ และเป็นห่วงลูกของตนเองอยู่เสมอ ทำให้เห็นว่า ผู้ชายไทยจะเป็นกระดูกสันหลัง ของครอบครัว เมื่อครอบครัวมีปัญหาอะไร คนที่เป็นผู้ชายต้องรับหน้าที่ปกป้องดูแลลูกหลานของตนเอง ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ชักชวนให้ผู้อ่านรู้สึกในครอบครัวย่อมปฏิบัติหน้าที่ของตนและรับผิดชอบต่อครอบครัวของตน

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง น้องชายของขวัญข้าวคบกับเพื่อนไม่ดีและติดยาเสพติด ทำให้ครอบครัวของขวัญข้าวตกอยู่ในภาวะวุ่นวาย ครอบครัวทุกคนเสียใจมาก ขวัญข้าวต้องลางานที่ กรุงเทพมหานครและกลับบ้าน เมื่อกลับถึงบ้านแล้ว ขวัญข้าวตัดสินใจกลับไปที่บ้านและดูแลครอบครัว อย่างใกล้ชิด ดังตัวอย่าง

“พี่ขวัญจะไม่กลับกรุงเทพฯ หรือคะ”

“บางทีนะบัว ถ้ามีงานที่รายได้พออยู่ไหวพี่จะกลับมาอยู่ บ้านเสียดี อยู่ทางโน้นก็ไม่ใช้จะร่ำรวยขึ้นมาได้ พี่ห่วงพ่อแม่แล้วก็ เจ้าขุนด้วย กลัวน้องจะกลับไปหายาพวกนั้นอีก”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 87)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยผ่าน คำพูดของตัวละคร ตัวละครบอกว่า เป็นห่วงน้องชายของตนเองที่ติดยาเสพติดและอยากกลับบ้านมา ดูแลพ่อแม่ของตนเอง ทำให้มีความรู้สึก ว่า ไม่ว่าจะ เป็นพ่อแม่หรือลูกหลาน มีหน้าที่รับผิดชอบต่อ ครอบครัว ครอบครัวเป็นที่พึ่งพาอาศัยของคนเราทุกคน ความอบอุ่นของครอบครัวต้องการความร่วมมือ กันของสมาชิกในครอบครัวทุกคนช่วยรักษา กัน สมาชิกในครอบครัวมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ครอบครัวนั้นก็มีความสุข ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวก็จะลดลง สมาชิกก็จะรักและ ห่วงใยกัน ดังนั้นคำพูดของตัวละครชักชวนให้ผู้อ่านต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว และร่วมมือ กับสมาชิกในครอบครัวเพื่อสร้างครอบครัวที่เปี่ยมไปด้วยความรักและความอบอุ่น

นวนิยายเรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง พราวช่วยแพงหาพื้นที่ว่างเพื่อทำเป็นห้องส่วนตัว ของแพง และจะจัดการทุกอย่างให้แพง เนื่องจากทำร้านไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับครอบครัว พราวก็ให้แพง มาช่วยดูแลร้านเพื่อมีเวลาให้กับครอบครัว ดังตัวอย่าง

พราวหัวเราะคิกคัก เธอจัดแจงหาตลับเมตรมาวัดพื้นที่ เราช่วยกันคิดว่า จะทำอย่างไรกับพื้นที่นี้ได้ แคเปอร์โยของแม่กับ ขยะกองใหญ่ก็บดบังจินตนาการหมด เราจึงตกลงกันว่า ให้ฉันกลับ กรุงเทพฯ ไปคิดเรื่องแปลนเอง ส่วนพราวจะจัดการเรื่องโรงรถกับ ห้องเก็บของใหม่ พราวอยากให้ฉันกลับมาช่วยทำร้านอาหาร

ร้านของเธอเปิดสิบโมงเช้าถึงสามทุ่ม เธออยู่โยงเฝ้าไม่ไหว ถ้าฉัน
รับช่วงดูแลตอนเย็น เธอจะได้มีเวลาอยู่กับครอบครัว

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 111-112)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนชักชวนให้มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยผ่านการกระทำของตัวละคร น้องสาวของตัวละครช่วยทำบ้าน และอยากให้ตัวละครกลับไปอยู่ที่บ้าน พร้อมช่วยดูแลร้านอาหารด้วย น้องสาวก็จะได้มีเวลาอยู่กับครอบครัวของตนเอง ซึ่งทำให้รู้สึกที่ผู้หญิงไทยที่เป็นภรรยาต้องปฏิบัติหน้าที่ดูแลครอบครัว ผู้หญิงไทยเก่งทั้งดูแลสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่บ้าน ผู้หญิงไทยมีหน้าที่ทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน โดยแตกต่างกับผู้ชายมาก ดังนั้น การกระทำของตัวละครชักชวนให้ผู้อ่านตระหนักถึงหน้าที่ของตนเองและต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวได้ดี คนที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวก็จะมีชีวิตมั่นคงในชีวิตครองคู่และมีความสุขด้วย

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสมาชิกในครอบครัวโดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะทำให้ครอบครัวมีความสุขมากขึ้น ทำให้สมาชิกในครอบครัวรักกันและสามัคคีกันยิ่งขึ้น ความรับผิดชอบต่อครอบครัวไม่ใช่เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวทุกคน ความรับผิดชอบต่อครอบครัวจะทำให้ครอบครัวได้พัฒนาเจริญรุ่งเรืองและก้าวหน้า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ให้ความคิดที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อครอบครัว โดยเป็นหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวทุกคน

4.3 การให้แนวคิดในการดำเนินชีวิต

สังคมของเราเป็นสังคมที่ประกอบด้วยคน ซึ่งเหมือนกับครอบครัวใหญ่ ๆ ครอบครัวหนึ่ง การอยู่เย็นเป็นสุขนี้ ต้องอาศัยคนในครอบครัวทุกคนร่วมมือรักษาความสงบสุขกัน ชีวิตที่มีความสุขต้องมีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมและถูกต้อง ชีวิตที่จะดำเนินอย่างราบรื่นและมีความสุข จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดหรือหลักการดำเนินชีวิต หลักการหรือแนวคิดการดำเนินชีวิตมีอยู่มากมาย หลากอย่าง เหมือนเส้นทางชีวิตหลายอย่างของคน คนเราเลือกหลักการดำเนินชีวิตได้ แต่ต้องเลือกแนวคิดที่ดีและสมเหตุสมผล มนุษย์ต้องเข้าใจความหลากหลายในการดำเนินชีวิต คนฉลาดย่อมเลือกแนวคิดการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมของตนเองและใช้ประยุกต์ใช้หลักการที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตของตน

4.3.1 การประกอบอาชีพ

คนเราอาศัยอยู่ในสังคมมนุษย์ ทุกคนต้องทำงานเพื่อการดำรงชีวิตของตน การทำงานจะทำให้เรามีรายได้มาเลี้ยงดูครอบครัว สังคมของเราประกอบด้วยหลายด้าน อย่างเช่นเกษตรกรรม อุตสาหกรรม เป็นต้น เพราะฉะนั้นการประกอบอาชีพของคนก็จะมีหลากหลาย ซึ่งแต่ละคนจะทำงานที่ไม่เหมือนกัน อยู่ในสาขาที่ไม่เหมือนกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือทุกคนต้องทำงานเพื่อชีวิตของตน

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง เมื่อแพงเข้าออฟฟิศของสำนักพิมพ์ และได้คุยกับคนในออฟฟิศหลายคน และรู้ว่า พี่เกรียงกับพี่ตีทะเลาะกันเนื่องจากงาน ดังตัวอย่าง

พี่ตีมีกทำงานเจียบ ๆ อย่างมุ่งมั่นในมุมของเธอ เราจะได้ยินเสียงตอกแป้นคอมพิวเตอร์ดังอย่างกับเสียงเครื่องพิมพ์ดีดเธอมาทำงานแต่เช้าและกลับตีทุกวัน เธอเป็นตัวอย่างที่ดีที่ทำให้กับลูกน้อง แต่ไม่มีใครเอาอย่างเธอ ทุกคนมีชีวิตส่วนตัว มีเรื่องอื่นนอกเหนือจากงาน ฉันยอมรับว่า ฉันรู้สึกตึงเครียดถ้าต้องทำงานห้องเดียวกับเธอ โดยเฉพาะเวลามีใครสักคนทำงานไม่ได้ตั้งใจ และถ้าใครคนนั้นเป็นพี่เกรียง เราทุกคนจะได้ยินการตำหนิแบบร่ายยาวไม่ต่ำกว่าสิบนาที... จะว่าไป มีแต่พี่เกรียงเท่านั้น ที่พี่ตีจะแผดเสียงใส่

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 33)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ให้แนวคิดในการประกอบอาชีพแก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ตัวละครเห็นพี่ที่เป็นผู้บริหารทำงานอย่างตั้งใจและหมั่นเพียร แต่ก็ทำให้ตัวเองเครียดมาก แสดงให้เห็นว่า สังคมปัจจุบันทุกคนก็ทำงานตามความสามารถของตน โดยเฉพาะคนที่เป็นหัวหน้าหรือผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการทำงานของตนเองและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพ คนที่เป็นผู้บริหารต้องขยันและหมั่นเพียรกว่าคนอื่นอีกอย่างหนึ่งก็คือต้องใช้เวลาส่วนตัวให้เป็นประโยชน์ ตอนทำงานต้องการความตั้งใจแต่ไม่ใช่เครียดไปมิฉะนั้น คนอื่นที่อยู่รอบข้างจะเดือดร้อน การนำเสนอเรื่องนี้ทำให้อ่านเกิดความคิดในทางด้านการประกอบอาชีพโดยให้ความหลากหลายของการประกอบอาชีพ

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน กล่าวถึง วิเป็นผู้หญิงที่มีความสามารถในการทำงาน โดยเป็นผู้ที่มีสมองและมีความรู้เก่งในการทำงาน มีวุฒิกการศึกษาสูง ได้รับการอบรมจากการศึกษามีความชำนาญในการทำงานอยู่ในระดับสูง แต่ผู้หญิงที่เก่งในการทำงานกลับไม่คุ้มกับงานบ้านในครอบครัว ดังตัวอย่าง

หญิงเก่งอย่างวิริยา พอมาเจอสมรภูมิจานบ้าน เธอต้องทิ้งอาวุธที่มีอยู่ครบมือ...อาวุธทั้งหลายเหล่านั้นคือความเก่งกาจอรูรัในวิชาชีพ เธอจะใช้ภาษาอังกฤษระดับปริญญาโทด้านการตลาดกับไม่มีมือป หรือจะเอากลยุทธ์ที่เคยกระตุ้นจนผู้บริโภครู้สึกว่า พวกเขาขาดสินค้าที่เธอโฆษณาไม่ได้ หาไม่ชีวิตนี้ต้องถูกลดระดับจากเอชไปอยู่ซีลบ มาใช้กับงานซามสกรปรกเหล่านี้ได้อย่างไร แล้วที่นอนย้วย่น เธอจะเอายุทธศาสตร์ของค็อกเตอร์หรือศาสตราจารย์ท่านไหนดี ผ้าปูถึงจะเรียบกว่ากัน

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อริชฐาน. 2556 : 239)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการประกอบอาชีพของคนในสังคมแก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ผู้หญิงมีความสามารถในการทำงานและมีความรู้ทางด้านการศึกษามาก แต่ก็ทำงานบ้านไม่ตีเท่ากับการทำงาน ซึ่งทำให้เห็นว่า การพัฒนาของสังคมทำให้ยิ่งนานยิ่งมีผู้หญิงทำงานบ้านในครอบครัว จากเดิมที่ผู้หญิงต้องดูแลครอบครัวและลูกหลานกลายเป็นผู้หญิงได้รับการศึกษาสูงและทำงานมีความสามารถไม่แพ้ผู้ชาย แต่ในขณะเดียวกัน ผู้หญิงที่มีความสามารถในการทำงานกลับมาทำงานบ้านไม่ได้ ดูแลครอบครัวไม่เป็น ซึ่งให้แนวคิดในการประกอบอาชีพว่า ไม่ว่าเราจะมีความสามารถมากเท่าไรในการทำงาน แต่เราก็ต้องมีความสามารถในการทำงานบ้านด้วย ดูแลตัวเองได้ คนที่เก่งทั้งการทำงานและการดูแลครอบครัวถึงจะเรียกว่าผู้หญิงที่เก่ง ผู้หญิงที่ประสบความสำเร็จในชีวิต

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ขวัญข้าวที่เรียนจบมหาวิทยาลัยโดยเป็นคนที่มีวุฒิการศึกษาสูงและเป็นคนที่มีความรู้ หลังจากทำงานในเมืองหลายปีแล้วตัดสินใจกลับไปทำนาเป็นเกษตรกรที่บ้านเกิดของตัวเอง ทั้งหมดเริ่มต้นใหม่และเขาก็ต้องพยายามเรียนสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำนา ดังตัวอย่าง

หญิงสาวก้าวเดินไปตามแปลงผักที่ขร่ง ขันตอนการหว่าน
เมล็ดพันธุ์จนถึงการดูแลอย่างเป็นขั้นตอนถูกถ่ายทอดโดยชายหนุ่ม
ผู้มีประสบการณ์อย่างละเอียด ขวัญข้าวรับฟังด้วยความตั้งใจ เธอ
พยายามหัดทำงานทุกอย่างด้วยตัวเองโดยไม่ย่อท้อ
“ขวัญ ไหวหรือเปล่า พักก่อนดิฉัน ตั้งแต่เข้าคุณยังไม่ได้
หยุดเลยนะ”

“ไม่เป็นไรค่ะ ถ้าแค่นี้ไม่ไหวขวัญจะเป็นเกษตรกรได้อย่างไร”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 126)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ให้แนวคิดในการประกอบอาชีพของคนในสังคมแก่ผู้อ่าน โดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ตัวละครตัดสินใจเป็นเกษตรกรก็พยายามเรียนเทคนิคการทำเกษตร โดยเฉพาะงานขั้นอย่างไม่รู้เหนื่อย ซึ่งทำให้เข้าใจว่า ไม่ว่าประกอบอาชีพอะไร ถ้าอยากประสบความสำเร็จก็ต้องพยายามในการทำงาน แม้แต่เป็นสิ่งเล็ก ๆ ก็ต้องมีความละเอียดและความตั้งใจ ซึ่งการมีความตั้งใจและความรับผิดชอบต่องานตัวเอง จะทำให้งานที่มีประสิทธิภาพและสำเร็จ ดังนั้นคำพูดและการกระทำของตัวละครให้แนวคิดการประกอบอาชีพแก่ผู้อ่านว่า ไม่ว่าทำงานอะไรก็ต้องมีความรับผิดชอบต่องานตัวเอง ไม่ว่าทำงานอะไร ก็ต้องพยายามทำ

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง พระแพงเจ็บพันหลายวัน กวางที่เป็นเพื่อนของแพงก็แนะนำว่าคนที่เป็เพื่อนของพี่ชายกวางให้รู้จัก ซึ่งเป็นหมอพัน และแพงก็ได้ไปหาหมอพัน ดังตัวอย่าง

“เชิญนั่งครับ พะแพง” เขาพูด อมยิ้ม
ฉันจำใจหย่อนบนเก้าอี้ รู้สึกผ่อนคลายขึ้น เมื่อหมอบพูดว่า
“ไม่ได้พบหมอบพนนานแล้วใช่ไหม”
ฉันยึดตัวตรง สบตาเขา “ค่ะ”
“ศิลปินก็อย่างนี้แหละ ไม่ชอบทำฟัน”
ชักประวัติฉัน แล้วหมอบก็บอก “เห็นที่เราคงไม่ได้เจอกัน
หนเดียว” ยิ้มกว้าง ก่อนพูด “เชิญครับพะแพง วันนี้เราจะจัดการ
ชี้ที่ทำให้คุณปวดก่อน”

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 65)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการประกอบอาชีพของคนในสังคมแก่ผู้อ่าน โดยผ่านคำพูดของตัวละคร คนที่เป็นหมอบจะเป็นคนที่มีอัธยาศัยดีและใส่ใจจนไข้ มีคำพูดที่ทำให้คนไข้ผ่อนคลายได้ โดยจะแสดงให้เห็นว่า คุณสมบัติของคนที่เป็นอาชีพหมอบ พฤติกรรมหรือคำพูดที่เหมาะสมถูกต้องตามอาชีพของตนจะสร้างภาพพจน์ที่ดีให้แก่ตัวเอง คนที่อัธยาศัยดีและมีมารยาทจะได้รับความนิยมในอาชีพของตน และประสบความสำเร็จได้ง่าย คำพูดของตัวละครจึงให้แนวคิดผู้อ่านว่าการประกอบอาชีพที่หลากหลายในสังคม และการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้ให้ความคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของคน โดยให้แง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร นักธุรกิจหรือพนักงานในบริษัท ทั้งเป็นการประกอบอาชีพในสังคมและเป็นวิธีการดำรงชีวิตของคน ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพหรือการดำรงชีวิต ต้องทำงานที่ตัวเองชอบและเหมาะสมกับความสามารถของตัวเอง นอกจากนี้ยังทำให้ผู้อ่านรู้ว่า ไม่ว่าจะการทำงานเก่งอย่างไรก็ตาม คนเราต้องช่วยเหลือตนเองได้ โดยเฉพาะในเรื่องของงานบ้านซึ่งการดูแลตัวเองได้เป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ดังนั้นนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ให้แนวคิดในการประกอบอาชีพในแง่มุมต่าง ๆ

4.3.2 การมีอิสระในชีวิตของตน

ความเป็นอิสระเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนแสวงหา ความอิสระไม่เพียงแต่เป็นความอิสระในร่างกาย แต่ต้องเป็นความอิสระที่จิตใจด้วย เป็นสภาพที่ร่างกายและจิตใจของมนุษย์ไม่ได้ถูกกดขี่แต่ในขณะเดียวกัน ความเป็นอิสระก็ไม่ใช่ว่าอยากทำอะไรก็ทำ อยากพูดอะไรก็พูด ความเป็นอิสระต้องภายใต้เงื่อนไขไม่ทำร้ายคนอื่นและไม่ทำให้คนข้าง ๆ หรือคนอื่นเดือดร้อน ความเป็นอิสระเป็นมนุษย์ทุกคนต้องการ ความเป็นอิสระก็เป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์มีความสุข

1) การมีอิสระในชีวิตของผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่จะเป็นคนกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในสังคม มักจะต้องทำหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัว ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญสำหรับการสร้างและพัฒนาของประเทศ โดยต้องทำงานและปฏิบัติหน้าที่หลาย ๆ อย่าง

ในสังคม ผู้ใหญ่มักจะเป็นคนที่มีความกดดันจากสังคมมากกว่าคนอื่น เพราะฉะนั้นความเป็นอิสระของผู้ใหญ่มักจะเป็นความเป็นอิสระในการทำงาน และการมีชีวิตส่วนตัวของตนเอง

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริษฐาน กล่าวถึง แม้ว่ามาลาจะเป็นคนที่ถือหุ่นของบริษัท ซึ่งเป็นบริษัทที่ร่วมมือกับเพื่อนรุ่นน้อง แต่มาลาก็มีหน้าที่บริหารงาน มาลามักจะใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำงาน เขามักจะทำงานที่บ้านยกเว้นสถานการณ์ที่จำเป็นต้องเข้าร่วม ดังตัวอย่าง

ชายหนุ่มเลือกทำงานที่บ้านและใช้เทคโนโลยีทันสมัย
ติดต่อกับโลกภายนอก แทนการขับรถออกไปทำงานในสำนักงาน
หุ่รหากลางใจเมืองหลวงซึ่งเป็นบริษัทร่วมหุ้นกับเพื่อน ให้คำปรึกษา
เกี่ยวกับงานอาชีพและทนายความ มีนินาทเพื่อนรุ่นน้องเป็นหุ้นส่วน
ใหญ่ ทีมงานผู้สอบบัญชีของเขามีอยู่ห้าทีม ๆ และสามสี่หรือห้าคน
ตามแต่ขนาดของบริษัทที่จะต้องตรวจสอบ หัวหน้าของแต่ละทีม
จะต้องรายงานตรงต่อเขาทุกเรื่อง ตัวมาลาเองจะออกไปประชุม
เพื่อให้คำปรึกษาแก่บริษัทลูกค้าสำคัญ ๆ เท่านั้น ชีวิตของหนุ่ม
ใหญ่วัยสี่สิบเศษ ๆ นั้น ยังห่างไกลคำว่า ลด ละ เลิก จากสรรพสิ่ง
ซึ่งหมุนเวียนตามกระแสโลก นอกจากจะบริหารให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติ
หน้าที่ตามความสามารถแล้ว เขาประสงค์จะเป็นผู้เลือกสิ่งแวดล้อม
ให้แก่ตนเอง

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อริษฐาน. 2556 : 19)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีอิสระในชีวิตของผู้ใหญ่แก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ตัวละครเลือกทำงานที่บ้านอย่างอิสระ โดยไม่ต้องทำงานที่บริษัททุกวัน และตัวละครเลือกดำรงชีวิตที่ตัวเองชอบ แสดงให้เห็น ความสำคัญและความจำเป็นในการมีอิสระในชีวิตของตน ชีวิตที่มีความสุขย่อมเป็นชีวิตที่อิสระ ไม่ใช่อิสระมากไปจนควบคุมไม่ได้ไปทำร้ายคนอื่น แต่ความอิสระนี้เป็นความอิสระที่อยู่ภายใต้การควบคุมของสังคม ถ้าคนเรามีความเป็นอิสระในการดำรงชีวิตของตนเองโดยไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ชีวิตนี้ก็จะมีความสุข โดยเฉพาะคนที่ผ่านชีวิตประสบการณ์มามากยิ่งเห็นความสำคัญและคุณค่าของความเป็นอิสระในชีวิต ดังนั้นเรื่องที่น่าเสนอทำให้ผู้อ่านเกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับการมีอิสระในชีวิตของตนจะนำให้คนเราไปสู่ทางที่มีความสุข

นวนิยายเรื่อง ไม้้นอกกอ กล่าวถึง เมธารีเรียนจบจากอเมริกา ได้วุฒิการศึกษาสองใบ ทั้งนิติศาสตร์ที่ไทยและวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ที่อเมริกา อีกอย่างคือ เมธารีเป็นลูกสาวของตระกูลใหญ่ ไม่ต้องเหนื่อยไปทำงานก็ได้ แต่เมธารีเลือกไปทำงานที่สำนักทนายความเล็ก ๆ เพื่อนก็เลยไม่เข้าใจ แต่เมธารีตอบว่าตัวเองมีหลักการดำเนินชีวิตของตน ดังตัวอย่าง

“นามสกุลของคุณบอกชัดว่าเป็นสาวไฮโซ ไม่เห็นต้อง
เหนื่อยมาทำงานคลุกคลีกับคหบดีความที่ต้องทะเลาะกันเลย มัน
ทำทายเป็นหรือไง”

เมธาฯนิ่งไปอึดใจหนึ่ง ก่อนตอบเน้นเสียง “ฉันมีหลักการ
ดำเนินชีวิตของตัวเอง ไม่เกี่ยวข้องกับชาติตระกูลค่ะ”

(ไม้่นอกกอ. 2556 : 19)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีอิสระในชีวิตของผู้ใหญ่แก่ผู้อ่าน
โดยผ่านคำพูดของตัวละคร ตัวละครพูดว่า ตัวเองมีหลักการดำเนินชีวิตของตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
ชีวิตของผู้ใหญ่มักจะผูกพันด้วยครอบครัว ตระกูล และสังคม เป็นต้น ชีวิตของผู้ใหญ่มักจะสับสนและ
มีความกดดันต่าง ๆ แม้แต่มีความยุ่งยากลำบาก แต่คนเราย่อมมีหลักการดำเนินชีวิตของตนเอง ไม่ว่าจะ
จะเป็นการทำงานหรือวิธีการดำเนินชีวิต ถ้าเลือกชีวิตที่ตัวเองชอบ ตัวเองจะได้มีความสุขในการดำเนิน
ชีวิตและการทำงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงานและการดำเนินชีวิตด้วย คำพูดของตัวละครให้
แนวคิดในการมีอิสระในชีวิตของผู้ใหญ่แก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นอิสระ

นวนิยายเรื่อง ผีเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงกับนกและแจ๊คไปทานอาหารอินเดีย
ได้ทานอาหารอร่อย ๆ และขนมอร่อยด้วย เวลานั้นเป็นเวลาสนุกสนานมาก ดังตัวอย่าง

เมื่อกลับมาถึงห้อง แล้วหวนคิดถึงตอนที่ฉันอยู่กับนก
และแจ๊คมันเป็นช่วงเวลาที่ดีฉันเป็นอิสระอย่างแท้จริง ฉันไม่คิดถึง
การสร้างบ้าน ไม่คิดเรื่องงาน พิธี ผ้าบาติก ฉันไม่คิดถึงตัวเอง
ด้วยซ้ำ ในเวลานั้นคล้ายว่า ไม่มีตัวฉันอยู่ มีแต่ปากและลิ้นไว้รับรส
อาหารอินเดียอันแปลกใหม่ ใช่ฉันไม่ได้คิดถึงเขาด้วย

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 132)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีอิสระในชีวิตของผู้ใหญ่แก่ผู้อ่าน
โดยผ่านความคิดและพฤติกรรมของตัวละคร ตัวละครรู้สึกมีอิสระเมื่ออยู่ในห้องของตนเอง ไม่ต้อง
เดือดร้อนสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะให้เห็นว่า ชีวิตที่เป็นอิสระย่อมเป็นชีวิตที่ไม่มีความกดดันจากสิ่งแวดล้อม
ที่ตนอยู่ ไม่มีสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ทำให้ยุ่งยากใจ ไม่ต้องคอยระมัดระวังคนที่อยู่รอบข้าง ชีวิตที่เป็นอิสระ
ย่อมเป็นชีวิตที่ทั้งสบายอกสบายใจ ฟังพอใจต่อสิ่งที่ตนมีอยู่และชีวิตที่ตอนมีอยู่ มีเวลาที่สนุกสนานกับ
เพื่อนหรือคนที่ชอบ ดังนั้น เหตุการณ์ที่นำเสนอให้แนวคิดเกี่ยวกับการมีอิสระในชีวิตตนได้อย่างดี
ทำให้ผู้อ่านประทับใจกับความเป็นอิสระในชีวิตของตนได้อย่างดี

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ขวัญข้าวกลับกรุงเทพมหานครไปทำงานที่บริษัท
และอยากกลับบ้านเป็นเกษตรกรโดยทำให้หลายคนแปลกใจมาก แม้เป็นคนที่มีความรู้ได้รับการศึกษาสูง
แต่ก็ตัดสินใจกลับบ้านเข้าโครงการการทำเกษตรอินทรีย์ ดังตัวอย่าง

“ก็...ฉันกลับไปกรุงเทพฯ ยืนใบลาออก อยู่ทำงานให้ครบ
หนึ่งเดือนตามระเบียบบริษัทแล้วก็บอกคืนห้องพัก คนของกลับมา
ไว้บ้าน ตอนนี้ฉันว่างงาน...มีแต่ที่ดินสภาพทรุดโทรมอยู่ผืนหนึ่ง
กำลังสงสัยว่า ถ้าจะสมัครเข้ากลุ่มเกษตรอินทรีย์ คุณว่าเขาจะยัง
รับหรือเปล่า”

(น้ำท่วมดิน.2555 : 114)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีอิสระในชีวิตของผู้ใหญ่แก่ผู้อ่าน โดยผ่านคำพูดและการกระทำของตัวละคร ตัวละครลาออกจากงานที่อยู่ในกรุงเทพฯ และกลับไปที่บ้านเกิดอยากเป็นเกษตรกร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ความเป็นอิสระเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหา แต่ละคนมีความคิดที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระที่แตกต่างกัน ชีวิตที่เป็นอิสระย่อมเป็นชีวิตที่ตัวเองชอบ ไม่ต้องฝืนใจตัวเองไปทำสิ่งที่ตัวเองไม่ชอบ ความเป็นอิสระจะทำให้ตัวเองมีความสุข คนที่เลือกชีวิตที่อิสระมักเป็นคนที่มีความกล้าหาญไปแสวงหาความสุขของตน ดังนั้นคำพูดและการกระทำของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านกลับคิดว่า ชีวิตของตัวเองมีความเป็นอิสระใหม่ ความเป็นอิสระที่ตัวเองต้องการเป็นแบบไหนและต้องการทำอะไรถึงจะมีความสุขอิสระได้

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้เสนอความคิดที่เกี่ยวกับการมีอิสระของชีวิตตนเองโดยผ่านคำพูด ความคิดและพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงชีวิตที่มีความสุขย่อมเป็นชีวิตที่เป็นอิสระ นอกจากนี้ความเป็นอิสระนี้ไม่เพียงแต่เป็นความอิสระในร่างกาย แต่เป็นความอิสระในทางด้านจิตใจด้วย ไม่ว่าจะเป็นร่างกายหรือจิตใจ ต้องไม่อยู่ภายใต้ความกดดัน แต่การมีอิสระของชีวิตผู้ใหญ่มักจะเป็นความอิสระที่มีเงื่อนไข โดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่แต่งงานแล้ว เพราะฉะนั้นนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ให้ความคิดเกี่ยวกับการมีอิสระในชีวิตของผู้ใหญ่ได้ดี ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นอิสระของผู้ใหญ่ได้มากขึ้น

2) การมีอิสระในชีวิตของเด็ก

เด็กเป็นอนาคตของครอบครัวและสังคม ซึ่งพ่อแม่ฝากความหวังไว้กับเด็กโดยต้องเป็นคนที่มีประโยชน์ต่อสังคม ต้องทำให้ครอบครัวภาคภูมิใจ เด็กต้องรับความกดดันจากสังคมและครอบครัว ไม่น้อย ความเป็นอิสระของเด็กมักจะเป็นความอิสระที่พ้นจากสภาพชีวิตที่เครียดแข่งขันกันต้องเอาชนะคนอื่น ความเป็นอิสระของเด็กจะเป็นความอิสระที่มีความสุขกับสิ่งที่ตัวเองชอบ โดยไม่ต้องเดือดร้อนกับสิ่งที่ปวดหัว เป็นการผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อริษฐาน กล่าวถึง หลานชายไปสืบจักรยายกับน้ำของตนเองโดยในถนนกว้างที่ชนบท ขับขี่จักรยานในสิ่งแวดล้อมที่ชื่นอกชื่นใจ เด็กไม่ต้องยุ่งยากกับสิ่งต่าง ๆ เด็กมีแต่ความผ่อนคลายและเสพสุขกับธรรมชาติและความเป็นอิสระ ดังตัวอย่าง

เด็กชายรู้สึกสนุกกับการถีบจักรยานแบบตามสบาย ไม่ต้อง
แข่งเหมือนตอนถีบกับพี่ ๆ ถนนข้างนอกกว้าง นาน ๆ จึงมีรถยนต์
แล่นผ่านสักคัน สองข้างทาง มีเงาไม้ร่มครึ้ม ใบไม้บนยอด ๆ โคน
บรรจบมาหากัน เหมือนอุโมงค์พฤษาเขียวชอุ่ม ต้นไม้ขนาด
ต่าง ๆ ที่อยู่ในรั้วบ้านริมทางคือฉากบังบ้านเรือน หลังกะทัดรัดที่
แอบอยู่ท่ามกลางแมกไม้ ส่วนมากเป็นสวนฝรั่งและมะม่วง ที่นี้อยู่
ไม่ไกลจากเมืองหลวง แต่ความเป็นชนบทยังปรากฏอยู่อย่างชัดเจน
พอไม่เร่งรีบเอาระยะทาง หรือทำเวลาเพื่อชัยชนะ เธอมีเวลาได้ชื่น
ชมธรรมชาติสวยงาม ต้นไม้ใบไม้สีเขียวหลากหลายใบกสะบัด
กิ่งก้านไหว ๆ

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน. 2556 : 48)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ให้แนวคิดความเป็นอิสระในชีวิตของเด็กให้แก่
ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เด็กชายไปถีบจักรยานกับน้ำของตนเอง โดยได้ปล่อยอารมณ์ในธรรมชาติที่
สวยงาม ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าชีวิตที่เป็นอิสระต้องเป็นชีวิตที่มีการปล่อยใจอย่างมีสติ ชีวิตที่เป็นอิสระ
ต้องเป็นชีวิตที่ไม่มีเรื่องเดือดร้อนยุ่งยากใจ ต้องเป็นอิสระในทั้งร่างกายและจิตใจ ความเป็นอิสระในชีวิต
จะเป็นปัจจัยสำคัญของการใช้ชีวิตที่มีความสุขและมีคุณค่า ดังนั้น เรื่องราวที่น่าเสนอได้ให้ความคิด
เกี่ยวกับการมีอิสระในชีวิตตนได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านรู้ความเป็นอิสระในชีวิตของตนจะทำให้การดำรงชีวิต
ของตนมีความสุข

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน กล่าวถึง เมื่อนอนไปที่บ้านของมาลัย เขาก็มี
ความสุขอยู่กับเพื่อน ๆ โดยที่บ้านของมาลัยที่อยู่ในชนบทจะมีพื้นที่กว้าง ๆ ให้นอนเล่นโดยพ่อแม่ของน
ก็ชอบพาลูกมาอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ร่มเย็นน่าอยู่ในชนบท เด็กคนก็ไม่ต้องนำเบาะกับเกมในโทรศัพท์
แต่โอกาสที่เด็กคนออกไปเที่ยวมีจำนวนน้อยมาก ดังตัวอย่าง

นาทมองตามหลังลูกชาย ตอนนี้ นนไม่สนใจจักรยาน
แต่เกาะกลุ่มลูก ๆ ของยิ่งยศหายเข้าไปในสวนผลไม้ เขาและวิริยา
ชอบพาลูกมาที่นี่เพราะธรรมชาติอันร่มรื่นสุขสงบในชนบท ระยะทาง
ไม่ห่างจากกรุงเทพ ๆ นึก หากไปบ้านย่าหรือยายก็ไม่มีบริเวณ
กว้างขวางอย่างนี้ นนวิ่งเล่นรอบเดียวก็หมดที่เล่น และมักจะไป
หยุดอยู่หน้าจอโทรทัศน์กับเล่นเกมทั้งหลาย หรือไม่ ถ้าจะเปลี่ยน
บรรยากาศบ้าง ก็ได้ไปวัดกับคุณยาย แต่ก็ไม่บ่อยเลย

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐาน. 2556 : 146)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนได้ให้แนวคิดความเป็นอิสระในชีวิตของเด็กให้แก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร โดยเป็นเด็กที่อยู่ในสังคมเมือง ไม่ค่อยมีโอกาสไปสัมผัสกับธรรมชาติที่สวยงาม ชีวิตเบียดเบียนกับการเล่นอยู่หน้าจอโทรทัศน์ เล่นเกม เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว้า ว่า เด็กรุ่นใหม่ที่เกิดโตขึ้นในเมืองมีโอกาสสัมผัสกับธรรมชาติได้น้อยมาก แม้แต่เป็นเด็กก็ต้องมีความอิสระของชีวิตของตน ชีวิตที่น่าเพลิดเพลินต้องเป็นชีวิตที่อิสระ ไม่ว่าจะของเด็กก็ต้องการความเป็นอิสระของชีวิตของตน ดังนั้นเรื่องที่น่าเสนอได้ให้ความคิดเกี่ยวกับการมีอิสระในชีวิตตนได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านรู้ความเป็นอิสระในชีวิตของตนจะทำให้การดำรงชีวิตของตนมีความสุข

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้เสนอความคิดที่เกี่ยวกับการมีอิสระของชีวิตตนเอง โดยผ่านคำพูด ความคิดและพฤติกรรมของตัวละครหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า ความสำคัญของการมีอิสระในชีวิตของเด็ก โดยเด็กจะเป็นกลุ่มคนที่อยู่ภายใต้การควบคุมและการดูแลจากพ่อแม่และสังคม เนื่องจากอายุยังไม่มากพอที่จะดูแลตัวเองได้แต่เด็กก็เป็นกลุ่มคนที่ต้องการมีอิสระในชีวิตของตน การมีอิสระในชีวิตของเด็กมักจะเป็นชีวิตที่อยู่กับธรรมชาติ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีความกดดัน การมีอิสระทั้งร่างกายและจิตใจ เพราะฉะนั้น นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ.2557 - 2556 . ให้ความคิดเกี่ยวกับการมีอิสระในชีวิตของเด็กได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจการมีอิสระของชีวิตของเด็ก ซึ่งทำให้ผู้อ่านประทับใจมาก

4.3.3 การมีมนุษยสัมพันธ์

คนเราเป็นคนที่อยู่สังคมอยู่ล้าพังกันไม่ได้ โดยคนเราต้องมีความสัมพันธ์กับคนในสังคมด้วย โดยต้องมีความเกี่ยวข้องในหลาย ๆ ด้าน เพราะฉะนั้นการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นสิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องมี คนที่มีมนุษยสัมพันธ์จะได้รับความนิยมนจากคนในสังคม โดยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้แก่ตัวเอง แต่ที่สำคัญก็คือ คนที่มีมนุษยสัมพันธ์จะต้องปฏิบัติดี มีน้ำใจ มีความสามารถและมีเสน่ห์ดึงดูดคนอื่นด้วย การมีมนุษยสัมพันธ์ไม่เพียงแต่อยู่กับคนใดคนหนึ่งแต่อยู่กับกลุ่มคนก็ได้หรือครอบครัวก็ได้

นวนิยายเรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง พี่วาดและพี่กวางชวนแพงทานข้าวด้วยกัน พอตีเนื่อนวลกลับจากภาคใต้มาหาแพง แพงก็ชวนเนื่อนวลไปทานข้าวกับเพื่อนอีกสองคน ทั้งสี่คนไม่ได้เจอกันนาน แต่ก็ได้คุยกันอย่างสนุกสนาน ดังตัวอย่าง

พี่วาดผายมือมาทางฉัน พุดกับกวาง “ดูพะแพงสิ ต่างจาก
พะแพงที่พี่เจอในวันแรกอย่างกับคนและคน”

พี่วาดรีบพุดต่อ “ส่วนเนื่อนวลนะ เวลาผ่านไปเท่าไรก็ยังดู
เป็นสาวน้อยน่ารักเหมือนเดิม”

(ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง. 2556 : 74)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีมนุษยสัมพันธ์แก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่ทั้งสี่คนไปทานข้าวด้วยกัน โดยจะเห็นได้จากคำพูดของตัวละคร ซึ่งคนที่บริหารความสัมพันธ์

เก่ง จะทำให้ทุกคนหลุดจากวงสนทนา คนที่เก่งด้านการบริหารมนุษยสัมพันธ์จะทำให้คนเห็นคุณค่าของตัวเอง รู้สึกว่าตัวเองสำคัญและมีคนสนใจ ที่สำคัญก็คือทำให้ทุกคนสบายใจ เวลาอยู่ด้วยกันก็สนุกสนาน ดังนั้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครให้ความคิดในการมีมนุษยสัมพันธ์ได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านมีแรงบันดาลใจว่าต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐฐาน กล่าวถึง เมื่อมาลาไปงานเลี้ยงของครอบครัวของ ยิ่งยอดซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของมาลา เนื่องจากความคล้ายคลึงกัน ในอายุและรสนิยม ในระหว่างรับประทาน อาหาร มาลาได้คุยกับยิ่งยอดได้สนุกสนาน โดยคุยตั้งแต่เรื่องเศรษฐกิจ การเมือง การออกกำลังกาย เป็นต้น รวมทั้งหลาย ๆ ด้านในชีวิต ทั้งสองคนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ยิ่งยอดก็ได้เพิ่มความรู้ใน ทางด้านอะไหล่ของจักรยานและเข้าใจชีวิตของมาลาได้มากขึ้น ดังตัวอย่าง

มาลานั้นติดกับยิ่งยอด สองหนุ่มอายุไล่เลียงกัน คอยถุกคอกันหลายเรื่องตั้งแต่ความคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ และกีฬา ตอนนี้ทั้งสองคนกำลังคุยกันอย่างติดพันเรื่องจักรยานอันเกี่ยวกับชิ้นส่วนและอะไหล่เสริมนานาชนิด หลากหลายราคา พอได้ฟังคนรู้จักจริงอย่างมาลาคุยให้ฟัง จึงได้ทราบว่าจักรยานเป็นกีฬาที่ผู้เล่นต้องมีค่าใช้จ่ายมากทีเดียว เพราะตั้งแต่ตัวรถคุณภาพดีนำเข้าจากยุโรป ไปจนถึงอุปกรณ์ประกอบเช่น เลือ กางเกง หมวกกันน็อก ถุงมือ รองเท้า ถ้าจะ 'เลือก' ทุกชิ้นล้วนราคาสูง ๆ ทั้งสิ้นและยังได้รู้อีกว่าการออกกำลังกายของมาลานั้น นอกจากจะเป็นไปเพื่อรักษาสุขภาพแล้ว ยังเป็นวิธีสร้างเครือข่ายสานสายสัมพันธ์ฉันมิตรของผู้คนต่างอาชีพอย่างกว้างขวาง

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อิฐฐฐาน. 2556 : 106)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีมนุษยสัมพันธ์แก่ผู้อ่าน โดยผ่านเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับตัวละคร โดยทั้งสองคนอายุคล้ายคลึงกันและมีความคิดเข้าใจตรงกันในหลาย ๆ เรื่อง คนที่อายุใกล้เคียงกันเวลาคุยกันก็จะมีความคิดและความเข้าใจตรงกัน คุยกันก็ไม่ต้องมีความกดดัน คุยกันก็จะยิ่งสนุกสนาน ความรู้เฉพาะทางบางด้านที่แตกต่างกันจะทำให้การสนทนาของสองฝ่ายยังมีความหมาย ทั้งสองฝ่ายก็จะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและได้ความรู้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ บางที่งานอดิเรกของคนก็จะช่วยให้เราได้อัปเดตเพื่อนคนใหม่ สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแก่ตัวเอง เพราะฉะนั้น เหตุการณ์ที่นำเสนอให้แนวคิดการมีมนุษยสัมพันธ์ให้แกผู้อ่าน ซึ่งคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ จะได้รับความนิยมนจากคนอื่น

นวนิยายเรื่อง ฝี่เสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงกับข้างเจอกันในค่ายศิลปะ แพงนั่งเปื้อนอยู่คนเดียวข้างก็มาคุยกับแพง โดยเมื่อแพงรู้ว่าตัวเองชอบข้าง และทั้งสองคนได้แลกเปลี่ยนบทกวีที่อยู่กัน ดังตัวอย่าง

เขาหัวเราะ ส่งนามบัตรให้ฉัน ในนั้นมีทั้งที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์
และอีเมลแอดเดรส
“แพงไม่มีนามบัตร” ฉันบอก
“เบอร์โทร กับอีเมล แคนนี่ก็เหลือเฟือ” เขาส่งกระดาษอีก
แผ่นให้ พร้อมปากกา
ฉันจดเบอร์โทรศัพท์กับอีเมลแอดเดรสให้
เขารับไปดู ส่งกระดาษคืนมา “ที่อยู่ด้วยก็ดี ไปสการ์ตชุด
ใหม่เสร็จจะได้ส่งไปให้”

(ผีเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 102)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีมนุษยสัมพันธ์แก่ผู้อ่าน โดยผ่านคำพูด
ของตัวละครและพฤติกรรมของตัวละคร โดยผ่านเหตุการณ์ที่ตัวละครสองคนแลกนามบัตรซึ่งกันและกัน
ทั้งผู้ชายและผู้หญิงก็มีความรู้สึกต่อกันจึงขอนามบัตรมาเป็นการพัฒนาต่อ วิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์
ก็มีหลากหลาย คำพูดและการกระทำของตัวละครได้ให้แนวคิดการมีมนุษยสัมพันธ์ให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งคน
ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี จะเป็นคนที่ได้รับความรักใคร่จากคนอื่น และเมื่อเราอยากสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
กับคนอื่น เราก็ต้องแสดงความดีต่อคนอื่น

นวนิยายเรื่อง ไม่นอกกอก กล่าวถึง ตัวละครเมธารีไปฝึกงานที่สำนักงานวันแรก เวลาพักผ่อน
ได้รู้จักและคุยกับพนักงานคนหนึ่ง ทั้งสองคนตกทายกันอย่างมีมารยาท ดังตัวอย่าง

“วันแรกเป็นยังไงบ้าง” พนักงานคนหนึ่งถาม พร้อมวาง
จานเค้กให้เมธารี “เค้กสักชิ้นนะคะ”
“ก็ดีค่ะ” เมธารียิ้ม
“ขออนุญาตเรียก คุณเมธารีได้ไหมคะ”
“ได้ค่ะ”
“ถ้าอยากปรึกษาคุยได้นะคะ”
“ขอโทษที่ยังไม่ทราบชื่อของคุณเลย”
พนักงานสาวหัวเราะ พลาบเอ่ยแนะนำตัว “ฉันชื่อสิริ
ลักษณะเลขาของคุณจิรพลค่ะ”
“ขอฝากตัวด้วยนะคะ” เมธารีซึ่งใจอยู่ครู่หนึ่งก่อนถาม
“ทำไมหลายคนมองฉันด้วยสายตาแปลก ๆ”

(ไม่นอกกอก. 2556 : 21)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีมนุษยสัมพันธ์แก่ผู้อ่าน โดยผ่านคำพูด
และพฤติกรรมของตัวละคร วันแรกที่ตัวละครไปทำงานก็มีพนักงานตกทายอย่างมีมารยาท สองคน
ได้ทำความรู้จักกันโดยใช้คำพูดที่สุภาพและอ่อนหวาน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า การมีมารยาทจะช่วยสร้าง

มนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่ว่าจะเป็นคนที่รู้จักกันหรือคนที่ไม่รู้จักกัน และต้องแสดงความมีมารยาทต่อกัน โดยใช้คำพูดที่เหมาะสมกับกาลเทศะและฐานะของตัวเอง คำพูดที่ไพเราะและอ่อนโยนจะช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี โดยเฉพาะเมื่อรู้จักคนใหม่ ดังนั้นคำพูดและพฤติกรรมของตัวละครให้แนวคิดการสร้างมนุษยสัมพันธ์ให้แก่ผู้อ่าน ให้แนวคิดในการการดำเนินชีวิตของตนต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน กล่าวถึง ครอบครัวของยิ่งยอดกับครอบครัวไฮเมลบวร์กมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่สมัยปู่กับปู่ จนถึงลูกหลาน ทั้งสองครอบครัวรักษามิตรภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างสองครอบครัวเอาไว้ด้วยการค้าขายและการเป็นเพื่อนกัน ทั้งสองครอบครัวเข้าใจกันทำให้ความสัมพันธ์ยั่งยืนตลอดมา ดังตัวอย่าง

แม้โดยส่วนตัว เธอจะยังไม่ค่อยใกล้ชิดกับครอบครัวนี้เท่าใดนัก แต่เธอรู้ว่า พ่อสนิทกับครอบครัวไฮเมลบวร์กหลายชั้น นอกจากทั้งสองครอบครัวจะเป็นคู่ค้ากันมาตั้งแต่สมัยปู่กับปู่ ถึงรุ่นพ่อเธอกับลูกชายฝ่ายโน้นยังเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนกันสมัยเรียนอยู่ต่างประเทศ นอกจากจะติดต่อกับค้าขายด้วยความไวเนื้อเชื่อใจกันแล้วความสัมพันธ์ส่วนตัวย่อมเอื้อให้การเจรจาทางธุรกิจราบรื่นยาวนานจนถึงวันนี้

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 52)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีมนุษยสัมพันธ์แก่ผู้อ่าน โดนผ่านเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับตัวละคร ความสัมพันธ์ของทั้งสองครอบครัวเป็นความสัมพันธ์ที่ตัดขาดไม่ได้ ซึ่งจะเป็นความผูกพันกันตั้งแต่รุ่นปู่ย่า รุ่นพ่อแม่จนถึงรุ่นหลาน คนทั้งสองครอบครัวก็พยายามช่วยเหลือรักษาความสัมพันธ์ที่ดีงามอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ในการค้าขายหรือความสัมพันธ์ในฐานะเป็นเพื่อนก็ตาม ความมั่นใจและเชื่อใจกันทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองครอบครัวพัฒนากันได้อย่างราบรื่น ดังนั้น เหตุการณ์ที่นำเสนอให้แนวคิดในการมีมนุษยสัมพันธ์ได้อย่างดี ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าจะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

นวนิยายเรื่อง ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง กล่าวถึง แพงรับปากไปเข้าค่ายศิลปะ นอกจากแพงแล้วยังมีวิทยากรอีกหลายคนที่ยังไม่รู้จำก็เข้าค่ายด้วย และพวกเขาต้องนั่งรถตู้คันเดียวกัน เมื่อได้เจอวิทยากรคนอื่น แพงก็ทักทายกับทุกคนอย่างมีมารยาท แม้เป็นคนที่ไม่รู้จักกันมาก่อน แต่แพงก็ทักทายอย่างมีมารยาท ดังตัวอย่าง

ฉันนั่งรถตู้แถวหน้าสุด เป็นรถตู้ที่จัดไว้สำหรับวิทยากรก่อนขึ้นรถ ฉันกวาดตามองจนทั่ว ยกมือไหว้วิทยากรคนอื่น ๆ และทักทายน้องเอ้ ฉันไม่เห็นคุณคชา หรือเขาไม่มา ไม่มาก็ดีเหมือนกัน

(ฝืนเลือดที่บินข้ามบึง. 2556 : 95)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนให้แนวคิดในการมีมนุษยสัมพันธ์แก่ผู้อ่าน โดยผ่านการกระทำของตัวละคร ตัวละครตกทายกับคนอื่นอย่างมีมารยาทเมื่อนั่งรถกับคนอื่น การมีมารยาทจะช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับตัวเอง แม้แต่เป็นคนที่ไม่รู้จักกันก็ต้องมีมารยาทต่อกัน การมีมารยาทเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนในสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์อย่างไร คนที่มีมารยาทมักได้รับความนิยมนำให้คนอื่นมีความรู้สึกที่ดีกับเรา เพราะฉะนั้นการกระทำของตัวละครชักชวนให้ผู้อ่านต้องเป็นคนที่มีมารยาท แสดงความมีเมตตาต่อคนอื่นจะสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับตัวเอง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้เขียนได้สอดแทรกความคิดเกี่ยวกับการมีมนุษยสัมพันธ์ของคนในสังคมไทย ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนเรา และต้องยึดถือเพื่อเป็นแนวทางการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ซึ่งมนุษย์เราเป็นสัตว์ในสังคม โดยอยู่ลำพังไม่ได้ ต้องอยู่กับคนอื่นที่มีอุปนิสัยแตกต่างกัน การสร้างมนุษยสัมพันธ์จะทำให้เรามีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น ซึ่งจะมีส่วนช่วยต่อการทำงานหรือการดำรงชีวิตของตน คนที่มีมนุษยสัมพันธ์จะเป็นคนที่ได้รับความนิยมนในสังคม เพราะฉะนั้นนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์ พ.ศ. 2556 - 2557 ชักชวนให้ผู้อ่านรู้ว่าต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในสังคมโดยผ่านการกระทำของตัวละคร

4.4 กระตุ้นให้วางแผนธรรมชาติ

ธรรมชาติเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ ชีวิตของมนุษย์มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นแม่น้ำ ที่ดิน ดินฟ้าอากาศ สัตว์ ต้นไม้ พืชพันธุ์ต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตของมนุษย์ แต่ในขณะเดียวกัน พฤติกรรมของมนุษย์ก็จะส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ ถ้ามนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงและประหยัด มนุษย์ก็จะได้ใช้ประโยชน์ของธรรมชาติอย่างยาวนาน และส่งผลกระทบต่อลูกหลานด้วย แต่ถ้าหากว่า มนุษย์ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ทำลายธรรมชาติอย่างไม่จบสิ้น ก็ส่งผลกระทบต่อมนุษย์เอง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติก็จะทรุดโทรมลง ความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ก็จะหมุนเวียนไปทางทรุดโทรม

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง รีสอร์ตของเสี่ยกลายเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยว รีสอร์ตนี้เน้นแนวคิดสำคัญคือ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียง มีระบบที่บำบัดน้ำเสีย ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ อาหารต่าง ๆ ก็ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ทุกอย่างใช้อย่างประหยัดและพอเพียง ดังตัวอย่าง

ที่นี่ใช้ไฟฟ้าเท่าที่จำเป็น ใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และอนุรักษ์แหล่งน้ำสาธารณะด้วยกระบวนการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้ง รวมถึงการนำกลับไปใช้ดูแลสนามต้นไม้ในบริเวณโรงแรม อาหารที่รับรองลูกค้านั้นมีเพียงอาหารพื้นถิ่นที่เรียบง่ายเปลี่ยนไปตามฤดูกาลเพราะยึดนโยบายใช้วัตถุดิบที่ปลอดภัยจากแหล่งผลิตชุมชน

เป็นหลักที่นี้จึงไม่มีรายการอาหารหรือราพิเศษหรือหลาย
รายการเกินความจำเป็นไว้บริการ ขณะที่เกิดขึ้นมีระบบคัดแยกไป
ใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความเหมาะสม

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 240)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนกระตุ้นผู้อ่านหวงแหนธรรมชาติ โดยผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ
ในรีสอร์ทที่หมู่บ้าน ทุกอย่างก็ใช้อย่างพอเพียงและรู้คุณค่าของมัน ไม่ว่าจะป็นน้ำหรือไฟฟ้าก็ตาม
และยังมีระบบบำบัดน้ำเสียด้วย ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างมีจำกัด ถ้ามนุษย์
เราใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยไม่ประหยัด ทรัพยากรก็จะหมดอย่างรวดเร็ว ทรัพยากร
บางอย่างป็นทรัพยากรที่มีจำนวนเยอะมาก แต่ถ้าเราไม่ได้ใช้อย่างประโยชน์ ไม่ที่มาตรการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมธรรมชาติก็จะถูกมนุษย์เราทำลาย ขณะที่เกิดจากชีวิตประจำวันของมนุษย์จะทำให้เกิด
มลพิษต่าง ๆ สุดท้ายก็จะส่งผลเสียต่อมนุษย์เอง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงและ
ประหยัดก็จะส่งผลดีต่อเราเองและลูกหลานด้วย เพราะฉะนั้นเรื่องราวที่นำเสนอกระตุ้นให้ผู้อ่านต้อง
ไปอนุรักษ์ธรรมชาติ ด้วยเหตุผลว่า ธรรมชาติเป็นที่พึ่งอาศัยของมนุษย์ เราต้องรักษาสิ่งแวดล้อม
ธรรมชาติของเราเอง

นวนิยายเรื่อง จับต้นมาชนปลาย กล่าวถึง จิโรจพาลูกชายของตัวเองไปที่ร้านของ
ประพาพ เพื่อให้ลูกชายของตัวเองรู้จักกรองน้ำ ซึ่งเป็นลูกสาวของประพาพ เมื่ออยู่ในร้านอาหาร
บวงสรวงรู้ว่าที่ร้านของอาประพาพมีระบบการบำบัดน้ำเสีย ก็สนใจมาก ดังตัวอย่าง

“ที่ร้านของคุณอาทดลองเรื่องการนำเอาน้ำเสียกลับมาใช้
ใหม่ด้วยหรือครับ” เขาถามเมื่อได้ยินประพาพพูดถึงการบำบัดน้ำ
ในร้านอาหาร นัยน์ตามีแววกระตือรือร้นขึ้นมาทันที
“มีสิ” เธอว่า “อาให้ยายกรองเป็นคนคุมเรื่องนี้ เดี่ยวคุย
กับน้องก็ได้”

(จับต้นมาชนปลาย. 2556 : 34)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนกระตุ้นผู้อ่านหวงแหนธรรมชาติ โดยผ่านคำพูดและ
เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ตัวละครตอบคนที่ถามว่า ที่ร้านอาหารของตัวละครมีระบบการบำบัด
น้ำเสีย และใช้น้ำอย่างเป็นประโยชน์ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า น้ำป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มนุษย์เราขาด
ไม่ได้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะป็นเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมล้วนแต่ต้องการน้ำ ถ้าไม่มีน้ำ พืชพันธุ์
ต่างจะเติบโตไม่ได้ เครื่องจักรหลาย ๆ อย่างในโรงงานก็จะดำเนินการไม่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ มนุษย์เราจะอยู่
รอดไม่ได้ในโลกใบนี้ ถ้ามนุษย์เราไม่อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ระบายน้ำเสียอย่างไม่บำบัดก่อน โลกของเรา
ก็จะได้มลพิษจากน้ำเสียเหล่านี้ สุดท้ายก็ส่งผลเสียต่อมนุษย์เราเอง เพราะฉะนั้นเรื่องราวที่นำเสนอ
กระตุ้นให้ผู้อ่านต้องมีความคิดหวงแหนธรรมชาติ ปกป้องสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบข้างเรา

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ชิงธงชักชวนเพื่อนจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเช่น การแข่งเรือ เพื่อให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมของตัวเอง ในขณะที่เดียวกันก็ให้คนสังเกตความสำคัญของการอนุรักษ์แม่น้ำด้วย ดังตัวอย่าง

ชิงธงหันทางไปครู่ตะวัน “อีกอย่าง ผมอยากดึงคนกลับ
เข้าไปหาแม่น้ำอีกครั้ง ทุกวันนี้ถนนที่ครอบคลุมไปทั่วเมืองทำให้ไม่
มีใครสนใจว่าแม่น้ำเป็นอย่างไร ผมอยากให้เขาอุกคิดว่าหากไม่ช่วยกัน
ดูแล แม่น้ำจะถูกทำลายด้วยน้ำเสียที่จากวิถีเมือง”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 164)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนกระตุ้นผู้อ่านให้ห่วงแหนธรรมชาติ โดยผ่านคำพูดของตัวละคร ชักชวนทุกคนดูแลและให้ความสำคัญกับแม่น้ำ เตือนทุกคนว่าวิถีเมืองจะทำลายแม่น้ำ แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาของสังคมโดยเฉพาะการขยายของเมือง ทำให้มีขยะและน้ำเสียมากขึ้น ซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำลายแม่น้ำ แม่น้ำเหมือนเส้นเลือดของโลกใบนี้ ถ้าแม่น้ำถูกทำลาย มนุษย์ก็จะมีสิ่งแวดล้อมที่สะอาดที่ดำเนินชีวิตไปได้ ซึ่งลูกหลานของเราก็จะอยู่รอดไม่ได้ การอนุรักษ์แม่น้ำและสิ่งแวดล้อมต้องการความร่วมมือกันของมนุษย์เราทุกคน เพราะฉะนั้นคำพูดของตัวละครกระตุ้นให้ผู้อ่านต้องอนุรักษ์แม่น้ำของเรา ทำสิ่งที่ตัวเองทำได้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

นวนิยายเรื่อง จับต้นมาชนปลาย กล่าวถึง บวงสรวงชวนกรองในและฟินไปพักที่บ้านดิน ซึ่งเป็นโครงการลดโลกร้อนของมูลนิธิบนเส้นทางสีเขียว ไปอยู่บ้านดินที่ไม่มีไฟฟ้าใช้อย่างสะดวก เพื่อช่วยให้คิดว่าต้องทำอะไร จะช่วยลดอากาศโลกร้อน ดังตัวอย่าง

“เราก็จะไปที่ ‘สวนใบไม้ใบหญ้า’ แล้วไปเข้าโครงการพัก
อยู่บ้านดิน ไปก็คนก็ได้ ไปเลือกบ้านให้เหมาะสมแต่ในบ้านนั้น...
เป็นบ้านลดโลกร้อน ไม่มีไฟฟ้าให้เราใช้ เป็นการพิสูจน์ว่า ถ้าเรา
ไม่ใช้ไฟฟ้า วันหนึ่ง ๆ เราจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร เราควรจะทำอะไร
อย่างน้อยแค่วันหนึ่งจึงเป็นการช่วยโลกเราจะไปด้วยกันทั้งหมดหัววัน...
ผมเลยอยากคุยกับคุณฟินทุมไปเข้าค่ายคราวนี้ด้วยกัน ผมมีเพื่อน
ไปคนหนึ่งด้วย”

(จับต้นมาชนปลาย. 2556 : 98)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนกระตุ้นผู้อ่านให้ห่วงแหนธรรมชาติ โดยผ่านคำพูดและการกระทำของตัวละคร ตัวละครชวนเพื่อนไปเข้าค่ายลดโลกร้อน ต้องไปพักอยู่ที่บ้านดิน ไม่ได้ใช้ไฟฟ้าด้วยเพื่อไปคิดว่า จะช่วยลดอากาศโลกร้อนได้อย่างไร ซึ่งทำให้เห็นว่า โลกที่มนุษย์เราพักอาศัยอยู่มีแค่วันเดียว การพัฒนาของสังคม การทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ การเพิ่มของประชากร การพัฒนา

ของอุตสาหกรรม เป็นต้น ทั้งหมดนี้ก็เป็นต้นเหตุที่ทำให้อากาศโลกร้อนเพิ่มขึ้นทุกวัน มนุษย์เราต้องร่วมมือกันช่วยลดโลกร้อน ทำสิ่งที่เราทำได้แม้แต่เป็นสิ่งเล็กๆ ก็มีช่วยในการลดโลกร้อน และต้องเผยแพร่แนวคิดที่เกี่ยวกับลดโลกร้อนให้แก่เพื่อนและคนที่อยู่รอบข้าง ให้ทุกคนมีจิตสำนึกที่ต้องไปช่วยกันลดโลกร้อน ดังนั้นเรื่องราวที่น่าเสนอกระตุ้นให้ผู้อ่านต้องอนุรักษ์โลกของเรา ทำสิ่งทีตัวเองทำได้เพื่อลดโลกร้อน

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจะสรุปได้ว่า ผู้เขียนได้ให้แนวคิดในการวางแผนธรรมชาติโดยผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ คำพูดและการกระทำของตัวละคร ซึ่งทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นที่พึงอาศัยของมนุษย์ ถ้าไม่มีทรัพยากรทางธรรมชาติ มนุษย์เราจะอยู่รอดไม่ได้ ที่สำคัญคือทรัพยากรทางธรรมชาติมีจำกัด ถ้ามนุษย์เราไม่ใช้อย่างประหยัดพอเพียง ทรัพยากรก็จะหมดอย่างรวดเร็ว ขยะต่าง ๆ เกิดจากชีวิตประจำวันของมนุษย์และการพัฒนาของอุตสาหกรรมจะทำลายสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ทำให้ธรรมชาติเกิดมลพิษ สุดท้ายมนุษย์ก็จะได้รับผลเสียเอง เพราะฉะนั้นนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์ พ.ศ. 2556 - 2557 กระตุ้นให้ผู้อ่านให้ความสำคัญในการวางแผนธรรมชาติที่อยู่รอบข้าง และยอมทำสิ่งที่ตนเองทำให้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเรา

4.5 สั่งสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง

วัฒนธรรมเป็นสิ่งซึ่งงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้นมา วัฒนธรรมอยู่คู่กับมนุษย์ตั้งแต่มนุษย์อยู่บนโลกใบนี้ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย อาหารการกิน ความเชื่อ เทศกาล ประเพณี ค่านิยม วิธีการดำเนินชีวิต เป็นต้น ทั้งหมดนี้ก็เป็นองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับมนุษย์ วัฒนธรรมบางอย่างอาจจะสืบทอดจากบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยโบราณ และสืบทอดต่อลูกหลาน โดยเฉพาะประเพณี ความเชื่อ และภูมิปัญญาต่าง ๆ ของบรรพบุรุษที่สืบทอดให้ลูกหลาน ทำให้วัฒนธรรมของคนสมัยก่อนได้เผยแพร่และสืบทอด วัฒนธรรมโดยเฉพาะวัฒนธรรมที่ตื้นเขินควรได้รับการยกย่องสืบทอดให้ลูกหลาน ทำให้ลูกหลานเข้าใจและรู้ความหลากหลายของวัฒนธรรม แต่ละกลุ่มคนก็มีวัฒนธรรมของตนเองที่เป็นสมบัติของสังคม และคนในสังคมควรอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึงเรือของชิงธงพังไปแล้ว ฝิพายทุกคนก็เข้าแข่งเรือไม่ได้แล้ว ชิงธงจึงหาวิธีการมาทำเรือใหม่ ชิงธงตัดสินใจทำเรือซุด ซึ่งเป็นเรือที่หายากและไม่ค่อยได้เห็นในปัจจุบัน เรือซุดต้องใช้กำลังคนเยาะและเสียเวลาด้วย เสียไม่เข้าใจชิงธงอยากทำเรือซุดไปทำไม ชิงธงจึงบอกเหตุผลของตัวเอง ดังตัวอย่าง

“จากที่เห็นวันนี้ ชาวบ้านมากมายเดินทางมาเอาใจช่วยกัน ซักลากไม้ นี่คือการก้าวเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่วินาทีแรกของเรือที่กำลังจะเกิดใหม่ จากนี้ไปทุก ๆ วัน พวกเขาจะเฝ้ารอดูไม้ที่จะค่อย ๆ แปลงรูปกลายเป็นร่างจนเกิดเป็นเรือในที่สุด ไม่ใช่เฉพาะพวกเราที่

เป็นพี่ชายเท่านั้นที่จะรักและผูกพันกับเรื่อ แต่รวมถึงผู้คนที่เหล่านี้ด้วย เมื่อคนเกิดความผูกพันในของสิ่งเดียวกัน ของสิ่งนั้นย่อมจะมีพลังที่จะยึดเหนี่ยวให้คนเหล่านั้นได้ผูกพันกันด้วย เราจะจับมือกัน สืบสานประเพณีแข่งเรือที่ห่างหายไปนานจากหมู่บ้านของเรา ขึ้นมาอีกครั้ง เรือชุดที่แทบจะไม่เหลือให้เห็นแล้วในจังหวัดของเรา จะได้กลับมาลอยลำให้คนรุ่นหลังได้เห็นได้ภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของคนรุ่นปู่ย่า การชุดเรือจากไม้ทั้งต้นไม่ใช่เรื่องง่ายและไม่ได้ทำดูกันง่าย ๆ ทรอกรับเสี้ย แต่นี่คือโอกาสที่ดีที่สุด เราจะตั้งวิถีนั้นกลับมาบันทึกไว้ในความทรงจำของคนรุ่นลูก เพื่อให้เขาส่งมอบสู่รุ่นหลานและต่อ ๆ ไป”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 236-237)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนสั่งสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง โดยผ่านคำพูดของตัวละคร ตัวละครพูดว่า คนในหมู่บ้านผูกพันกับเรือและอยากฟื้นฟูประเพณีแข่งเรือของหมู่บ้าน และอยากสืบทอดต่อไปยังลูกหลาน ซึ่งทำให้เห็นว่า วัฒนธรรมไทยเป็นสมบัติของไทยที่มีค่า ซึ่งเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของบรรพบุรุษสืบทอดถึงลูกหลาน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของกลุ่มคนนั้น ทำให้คนที่มีส่วนร่วมกันทุกคนมีความผูกพันกัน วัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาและประสบการณ์ของบรรพบุรุษ วัฒนธรรมสะท้อนวิถีชีวิตของคนรุ่นเก่าด้วย ซึ่งทำให้คนรุ่นหลังได้รู้จักและเข้าใจ วัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น ดังนั้น คำพูดของตัวละครได้สั่งสอนให้ผู้อ่านอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง แต่ละกลุ่มคนก็มีวัฒนธรรมของตนเอง และในฐานะเป็นส่วนร่วมของกลุ่มนั้น ควรรักและอนุรักษ์ วัฒนธรรมของตนเอง

นวนิยายเรื่อง ฝืนเสื้อที่บินข้ามบึง กล่าวถึง พี่ธงซึ่งเป็นครูที่สอนพะแพงทำผ้าบาติกไปเชียงใหม่ และสร้างโรงบาติกพะแพงอย่างฟรี พะแพงไม่รู้จะทำอย่างไรเพื่อตอบบุญคุณที่ยิ่งใหญ่ของครู แต่ครูกลับมาบอกว่ายีนดีที่มีคนสืบทอดงานของตัวเอง ดังตัวอย่าง

“พะแพงอย่าคิดมาก คิษย์กับครูไม่ใช่คนอื่นไกล พี่สอนแพงเพราะอยากให้งานสืบทอด พี่จะมีความสุขมากถ้าได้เห็นผ้าบาติกสไตล์พี่ที่นี่ แล้วถ้าไม่มีโรงบาติก เราจะสร้างงานได้อย่างไร”

(ฝืนเสื้อที่บินข้ามบึง. 2556 : 254)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนสั่งสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง โดยผ่านคำพูดของตัวละคร ครูที่สอนการทำผ้าบาติกอยากให้ฝีมือของตัวเองได้สืบทอด รูปแบบผ้าก็จะได้รับการรักษาไว้ ซึ่งทำให้เข้าใจว่า งานหัตถกรรมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม วิธีการทำและวัตถุดิบที่ใช้ต่าง ๆ ก็แสดงถึงภูมิปัญญาของกลุ่มคน อีกอย่างยังสะท้อนวิถีชีวิตของกลุ่มคนนั้น คนไทยจะภาคภูมิใจกับ

วัฒนธรรมของตนเอง และอยากให้วัฒนธรรมของตนเองได้เผยแพร่และสืบทอดต่อไปยังลูกหลาน
ดังนั้น คำพูดของตัวละครสั่งสอนให้ผู้อ่านรู้ว่าต้องมีจิตสำนึกที่อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง และ
รักษาวัฒนธรรมของตนไว้ให้สืบทอดต่อไปยังรุ่นหลัง

นวนิยายเรื่อง อันเกิดแต่ดวงจิต อธิษฐาน กล่าวถึง...มาลา เยียและเพื่อนของยู่หลายซีจักรยาน
ไปเที่ยวแถวบ้าน พวกเขาได้เที่ยวตลาดที่มีของขายหลากหลาย หลังจากนั้นพวกเขาได้เข้าวัดและไหว้
พระกัน ดังตัวอย่าง

เมื่อมาถึงวัด มาลาจูงจักรยานเดินนำมาจอดใต้ถุน
พิพิธภัณฑสถานบ้านพร้อมกับบอกฝากรถกับคนรู้จัก แล้วชวน
ผู้ติดตามเดินเลาะออกมาที่ลาน จนถึงอุโบสถ

“ไปไหว้พระกันก่อน”

ทั้งหมดถอดหมวกกันน็อกมาถือไว้ แล้วเข้าไปกราบ
พระพุทธรูปหลายองค์เรียงราย องค์พระประธานปางมารวิชัย
สุกสว่างด้วยแผ่นทองคำเปลวอร่ามเรือง ประดิษฐานตรงกลาง
แท่น

(อันเกิดแต่ดวงจิต...อธิษฐาน. 2556 : 182)

จากตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า ผู้เขียนสั่งสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง โดยผ่านพฤติกรรม
ของตัวละคร เมื่อตัวละครพาหนุ่นสาวไปเที่ยว ไปถึงวัดทุกคนต้องเข้าไปในวัด และถอดหมวกไหว้พระด้วย
ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ความเชื่อก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ยึดมั่นจิตใจของคนในสังคม
ความเชื่ออยู่เคียงคู่กับชีวิตประจำวันของคน คนในสังคมก็ยอมรับและปฏิบัติตามคำสอนของความเชื่อ
ของตนเอง เรื่องราวที่นำเสนอสั่งสอนผู้อ่านให้ต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน โดยเฉพาะวัฒนธรรม
ทางด้านความเชื่อ

นวนิยายเรื่อง น้ำท่วมดิน กล่าวถึง ชิงธงร่วมมือกับเพื่อนหลายคนเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน
ของตัวเอง โดยจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและผู้ใหญ่ด้วย และชิงธงยังมีความคิดว่าอยากฟื้นฟูวัฒนธรรม
แข่งเรือของชุมชนซึ่งถูกละทิ้งไป ดังตัวอย่าง

“ตอนนี้เราได้กิจกรรมของเยาวชนและกลุ่มแม่บ้านแล้ว
ผมอยากให้มีกิจกรรมของส่วนรวมอีกสักอย่าง ผมมองเรื่องการพลิก
ฟื้นวัฒนธรรมแข่งเรือ แต่เดิมชุมชนของเรามีความผูกพันกับเรื่อง
เรือมานาน แต่ก็ห่างหายไปเล็กราไปหลายปี ผมคิดว่าถ้าเราพลิก
ฟื้นมาได้จะรวมจิตใจคนในชุมชนได้อย่างชัดเจน ที่ผ่านมามาก่อน
นั้น เวลาที่เรือไปแข่งคนจะตามไปเชียร์อย่างสมานสามัคคีเป็นน้ำ
หนึ่งใจเดียวกัน”

(น้ำท่วมดิน. 2555 : 164)

จากตัวอย่างจะสะท้อนให้เห็นว่าผู้เขียนสั่งสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง โดยผ่านพฤติกรรม และคำพูดของตัวเอง ตัวละครชักชวนให้พื้นวัฒนธรรมการแข่งเรือที่ผูกพันกับชาวบ้านอย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ล้ำค่าสำหรับมนุษย์เรา ในขณะที่เดียวกันวัฒนธรรมพื้นบ้านก็เป็นสิ่งที่ยึดมั่นจิตใจของกลุ่มคนที่มีระบบวัฒนธรรมเดียวกัน ซึ่งทำให้กลุ่มคนนี้มี ความสามัคคีกัน การอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนจะทำให้คนตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมตนเอง สืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนให้รุ่นหลัง คำพูดและการกระทำของตัวละครสั่งสอนให้อ่านอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง ทำให้อ่านมีความรู้สึกรับและอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน

จากการวิเคราะห์ดังกล่าวสรุปได้ว่า ผู้เขียนได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเองให้แก่ผู้อ่านโดยผ่านคำพูดและพฤติกรรมของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นคนกลุ่มใดก็ย่อมมี วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง วัฒนธรรมหลากหลายจะเป็นสมบัติของแต่ละกลุ่มคน การอนุรักษ์ วัฒนธรรมของตัวเอง ไม่เพียงแต่เป็นการอนุรักษ์วิถีชีวิต อาหารการกินของตัวเองอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องอนุรักษ์วัฒนธรรมทางด้านภาษา ความเชื่อ ศิลปะ เป็นต้นไว้ด้วย ซึ่งวัฒนธรรมของตนจะทำให้ เราไม่เหมือนคนอื่น เพราะฉะนั้น นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์ พ.ศ. 2556 - 2557 จึงได้ให้อ่าน ตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง รักษาความหลากหลายของวัฒนธรรม ของตนเองเพื่อสืบทอดให้คนรุ่นหลังต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 และเพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 โดยศึกษาวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 จำนวน 7 เรื่อง สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557

นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนภาพสังคมไทยใน 5 ด้าน คือ ด้านชีวิตความเป็นอยู่ ด้านครอบครัว ด้านวัฒนธรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย และด้านปัญหาของสังคมไทย

1) ด้านชีวิตความเป็นอยู่ นวนิยายสะท้อนให้เห็นว่า สภาพสังคมไทยแบ่งเป็นสังคมชนบทและสังคมเมือง ในด้านสังคมชนบทนั้น คนไทยชอบอยู่กับธรรมชาติและมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด คนที่อยู่ในสังคมชนบทมักจะมีชีวิตที่เรียบง่าย สร้างบ้านเรือนด้วยไม้และปลูกต้นไม้อยู่รอบ ๆ บ้านด้วย ชีวิตที่อยู่ในสังคมชนบทเป็นชีวิตที่ร่มเย็น ส่วนในสังคมเมืองนั้น ชีวิตในสังคมเมืองมักจะมีจังหวะที่รวดเร็ว เนื่องจากการพัฒนาของสังคมที่รวดเร็ว ทำให้สังคมเมืองมักจะมีประชากรหนาแน่นและมีตึกสูงระฟ้าสร้างขึ้นเพื่อใช้พื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คนในสังคมไทยจะประกอบอาชีพมากมายหลายอย่าง แต่ละอาชีพก็มีหน้าที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งแต่ละอาชีพจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาของสังคมไทย

2) ด้านครอบครัว นวนิยายสะท้อนให้เห็นว่า ครอบครัวไทยมักมีโครงสร้างแบบครอบครัวเดี่ยว คือครอบครัวประกอบด้วยพ่อแม่และลูก ลูกจะมีหนึ่งคนหรือมากกว่าหนึ่งคนก็ได้ผู้ชายจะเป็นผู้นำของครอบครัว ส่วนผู้หญิงจะมีความสำคัญมากในครอบครัว นอกจากเป็นคนที่ทำแลงานบ้าน สอนลูกแล้ว ผู้หญิงยังต้องเป็นคนที่สนับสนุนสามี ผู้ใหญ่ในครอบครัวไทยมักสั่งสอนลูกหลานด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก นอกจากนี้ครอบครัวไทยมักจะผูกพันด้วยความรักและความห่วงใย

ของสมาชิกในครอบครัว ความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัวช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในครอบครัว ครอบครัวขาดความรักไม่ได้ ความรักที่เกิดจากสมาชิกในครอบครัวทำให้คนในครอบครัวมีความสุขและพิชิตอุปสรรคต่าง ๆ ได้ ในขณะที่เดียวกันครอบครัวไทยก็จะมี ความขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างสมาชิกครอบครัวจะทำลายความมั่นคงของครอบครัว ทำให้ครอบครัวไร้ความอบอุ่นและไม่มีความสุข

3) ด้านวัฒนธรรม นวนิยายสะท้อนให้เห็นว่า ทั้งอาหารไทย มารยาทไทย และความเชื่อของคนไทยเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของคนไทยและความเป็นไทยที่ไม่เหมือนใคร ส่วนในด้านอาหารไทยนั้น อาหารไทยจะมีหลากหลายอย่าง นอกจากมีกับข้าวที่หลากหลายแล้ว ประเทศไทยยังมีขนมไทยที่เอร็ดอร่อย วิธีการทำอาหารไทยก็จะมีมากมาย อาหารไทยยังเน้นความกลมกลืนของรสชาติด้วย ส่วนในความเชื่อนั้น สังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก ศาสนาอิสลามก็เป็นศาสนาหนึ่งที่คนไทยนับถือโดยเฉพาะคนที่อยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความเชื่อเป็นสิ่งที่ยึดมั่นจิตใจของคนในสังคม และหลักธรรมของศาสนาต่าง ๆ สั่งสอนให้คนในสังคมกระทำดี คนในสังคมทุกคนก็เชื่อมั่นด้วยความศรัทธา ส่วนเรื่องมารยาทไทยนั้น สังคมไทยจะเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญในมารยาทระหว่างคน โดยเวลาพบปะกันและลาจากกันก็ต้องมีมารยาท เวลาแสดงการขอบคุณก็จะมีคำว่าขอบคุณที่แสดงความจริงใจ สังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพผู้ใหญ่และยกย่องความอ่อนน้อมถ่อมตน

4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทย นวนิยายสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมไทยจะมีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างครูและศิษย์ และความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนนั้น คนไทยเป็นคนให้ความสำคัญกับเพื่อน ซึ่งคนไทยคิดว่าเพื่อนที่ดีจะทำให้ตัวเราเป็นคนดีด้วย เพื่อนที่ดีจะร่วมทุกข์สุขด้วยกัน เพื่อนจะเป็นคนที่รู้จักเข้าใจกัน คอยช่วยเหลือดูแลกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน คนไทยส่วนมากเห็นคุณค่าของเพื่อนและจริงใจต่อเพื่อนเสมอ ส่วนในความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์นั้น ครูไม่เพียงแต่เป็นคนที่ยกย่องความรู้ให้แก่ศิษย์ ครูยังเป็นคนที่ตั้งใจเป็นกุศลที่ช่วยเหลือศิษย์ของตัวเอง สอนชีวิตประสบการณ์ของตนเองให้แก่ศิษย์ด้วย ครูยังเป็นเพื่อนที่ดีของศิษย์ได้ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงมักจะผูกพันด้วยความรัก ความรักระหว่างชายหญิงไทยมักจะเป็นความรักที่บริสุทธิ์ โดยไม่มีเงื่อนไขในทางด้านวัตถุต่าง ๆ คนไทยมักเป็นคนที่ยกย่องความรักจริง เนื่องจากคนไทยมักคิดว่าความรักเป็นสิ่งที่สวยงามที่สุดในโลก

5) ด้านปัญหาของสังคมไทย นวนิยายสะท้อนให้เห็นว่า ปัญหาของสังคมไทยจะมีทั้งปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อมและปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย เด็กและเยาวชนอยู่ในช่วงอายุที่ยากแสดงออก อยากคิดอยากตัดสินใจและอยากลองสิ่งใหม่ ๆ เด็กและเยาวชนยังไม่มีโลกทัศน์ที่ครบถ้วน การกระทำของเด็กและเยาวชนจึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ ปัญหาอาชญากรรมก็เป็นปัญหาที่ปรากฏในสังคมไทย ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนในสังคมอย่างใกล้ชิด

อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมักจะเกิดขึ้นด้วยความขัดแย้งระหว่างคนในสังคม ปัญหาอาชญากรรมส่งผลกระทบต่อทางด้านลบให้แก่คนในสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อมมักเกิดจากการละเมิดคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ การบุกเบิกทรัพยากรธรรมชาติล่วงเกินและขยะต่าง ๆ ที่มนุษย์เราผลิตเองจะทำลายสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์พึ่งพาอาศัย ส่วนปัญหาชายแดนภาคใต้จะทำให้สังคมไม่มั่นคง ชีวิตของคนสังคมไม่มีความสุขและเปี่ยมไปด้วยความอันตราย

5.1.2 อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่าน

นวนิยายที่ได้รับรางวัลสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 มีอิทธิพลต่อผู้อ่าน ได้แก่ การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ชักชวนให้รักครอบครัว การให้แนวคิดในการดำเนินชีวิต กระตุ้นให้หวงแหนธรรมชาติ และสั่งสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม นวนิยายปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความกตัญญู กตเวทิต์ ด้านความเอื้อเฟื้อ ด้านความเข้มแข็ง และด้านความเมตตา โดยผ่านคำพูดและการกระทำของตัวละครและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ทำให้ผู้อ่านซาบซึ้งใจ ทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของความกตัญญู ในฐานะเป็นลูกต้องกตัญญูต่อพ่อแม่ และกตัญญูต่อผู้ที่มีบุญคุณต่อเรา ด้านความเอื้อเฟื้อ ผู้เขียนเสนอความคิดเกี่ยวกับความเอื้อเฟื้อระหว่างคนทำให้สังคมเปี่ยมไปด้วยความรัก ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในสังคม ด้านความเข้มแข็ง ผู้เขียนเสนอความคิดว่า ความเข้มแข็งจะช่วยให้เราผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ด้านความเมตตา นั้น ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า คนเมตตา มักจะเป็นคนที่ม่ใจเป็นกุศลชอบช่วยเหลือคนอื่น ความกตัญญู กตเวทิต์ ความเอื้อเฟื้อ ความเข้มแข็งและความเมตตา เป็นคุณสมบัติที่คนเราขาดไม่ได้ในชีวิตของคนเรา นอกจากนี้ ผู้อ่านสามารถนำคุณธรรมและจริยธรรมเหล่านี้ไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันของตัวเองได้

2) ชักชวนให้รักครอบครัว นวนิยายชักชวนสมาชิกในครอบครัวให้ช่วยเหลือกันและมีความรับผิดชอบต่อกัน โดยผ่านการกระทำและคำพูดของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของการช่วยเหลือของสมาชิกในครอบครัวและความรับผิดชอบต่อกัน ความช่วยเหลือของสมาชิกในครอบครัวจะทำให้คนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันเกิดน้ำหนึ่งใจเดียวกันและสามัคคีกันในการต่อสู้เผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ ด้านความรับผิดชอบต่อกัน ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่า ความรับผิดชอบต่อกันไม่ใช่เป็นหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวทุกคน ความรับผิดชอบต่อกันจะทำให้ครอบครัวได้พัฒนาเจริญรุ่งเรือง มีความก้าวหน้าและเปี่ยมไปด้วยความอบอุ่น

3) การให้แนวคิดในการดำเนินชีวิต นวนิยายให้แนวคิดในด้านการประกอบอาชีพ ด้านการมีอิสระในชีวิตของตนเองและด้านการมีมนุษย์สัมพันธ์ด้วย โดยผ่านบทสนทนาระหว่างตัวละครและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละคร ส่วนในด้านการประกอบอาชีพนั้น ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพต่าง ๆ ที่อยู่ในสังคมไทย โดยไม่ว่าจะทำอาชีพอย่างไรก็ต้องเลือกที่ตนเองชอบ

และถนัด พยายามทำงานเพื่อประสบความสำเร็จ ส่วนในด้านการมีอิสระของชีวิตของตนเองนั้น ผู้เขียนได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวกับการมีอิสระของชีวิตของตนเองจะเป็นสิ่งที่มีความสุขมากที่สุดในชีวิตของคนไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ทั้งต้องการความเป็นอิสระในชีวิตของตน ส่วนในด้านการมีมนุษยสัมพันธ์นั้น ผู้เขียนได้สอดแทรกความคิดเกี่ยวกับการมีมนุษยสัมพันธ์ของคนในสังคมไทย ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการมีมนุษยสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีกับตนเองและช่วยให้เราประสบความสำเร็จได้

4) กระตุ้นให้หวงแหนธรรมชาติ นวนิยายกระตุ้นให้หวงแหนธรรมชาติ ต้องให้ความสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ผู้เขียนได้ให้แนวคิดในการหวงแหนธรรมชาติโดยผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ คำพูดและการกระทำของตัวละคร สิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นที่พึ่งพาอาศัยของมนุษย์เรา ถ้าสิ่งแวดล้อมถูกทำลายก็จะส่งผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ มนุษย์ก็จะอยู่เย็นเป็นสุขไม่ได้ ชีวิตประจำวันของมนุษย์จะผลิตขยะต่าง ๆ ควันพิษที่ปล่อยออกมาในอากาศจะทำลายธรรมชาติของเรา และสุดท้ายมนุษย์เราต้องเป็นคนที่รับผิดชอบผลเสียเอง นอกจากนี้ผู้เขียนยังย้ำให้ตระหนักถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดและมนุษย์เราควรใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียงและให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

5) สอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง นวนิยายสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง โดยผ่านการกระทำและเหตุการณ์ต่างที่เกิดขึ้นกับตัวละคร แต่ละกลุ่มคนก็มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษของตน และมนุษย์เราควรรักและอนุรักษ์วัฒนธรรมของตน ผู้เขียนเสนอความคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมของตนเอง วัฒนธรรมหลากหลายเป็นสมบัติของแต่ละกลุ่มคน มนุษย์เราไม่ควรลืมหรือทอดทิ้งไป ทั้งภาษา อาหารการกิน ความเชื่อ ศิลปะ เทศกาลและการแต่งกาย เป็นต้น ต่างก็เป็นวัฒนธรรมที่ควรได้อนุรักษ์และสืบทอดให้ลูกหลาน

5.2 อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือ เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายนำเสนอสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมรวมทั้งสังคมเมืองที่มีความเจริญในทางด้านวัตถุและสังคมชนบทที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ ครอบครัวไทยที่ผูกพันกันด้วยความรักและความห่วงใยของสมาชิกในครอบครัว สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ครูกับศิษย์ และชายหญิงที่อยู่ในสังคมไทย และยังสะท้อนวัฒนธรรมของคนไทยด้วย ทั้งในด้านอาหารไทย มารยาทไทยและความเชื่อของคนไทย โดยเฉพาะความเชื่อศาสนาพุทธเป็นสิ่งที่ยึดมั่นจิตใจของคนในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของไทยและความเป็นไทย นอกจากนี้ยังสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมด้วย ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ที่ว่า ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 สะท้อนสภาพสังคมไทยในด้านชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในสังคมชนบทและสังคมเมือง

ลักษณะและความรักระหว่างสมาชิกในครอบครัว สะท้อนวัฒนธรรมไทยในด้านอาหาร มารยาทไทย และความเชื่อของคนไทยอย่างโดดเด่นและชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัชนิกร เศรษฐ์ (2532 : 19) ว่าสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม เพราะประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทางการเกษตร โครงสร้างที่สำคัญที่สุดของสังคม คือโครงสร้างสังคมชนบทและสังคมเมือง ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่และวิถีชีวิตของคนไทยในสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ มาประษา (2541 : บทนำ) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของนิเวศน์กันไทยราษฎร์” ผลการวิจัยพบว่า ภาพสะท้อนสังคมของคนในเมืองหลวง เกี่ยวกับด้านครอบครัวด้านอาชีพ ด้านพฤติกรรมของคนในสังคม และด้านปัญหาสังคม โดยเน้นความสำคัญของครอบครัวที่มีความสมบูรณ์ สมาชิกทุกคนในครอบครัวทำหน้าที่ของตนอย่างครบถ้วน ซึ่งเป็นผลทำให้ครอบครัวมีความสุข

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ข้อ 2 คือ เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่าน ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 มีอิทธิพลต่อผู้อ่าน ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความกตัญญูกตเวทีก ความเอื้อเฟื้อ ความเข้มแข็งและความเมตตา ชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือกันและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ให้แนวคิดในการดำเนินชีวิตด้านการประกอบอาชีพ การมีอิสระในชีวิตของตนเองและการมีมนุษยสัมพันธ์ กระตุ้นให้หวงแหนธรรมชาติและสั่งสอนให้นุรักษ์วัฒนธรรมของตน ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 สอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ที่ว่า อิทธิพลของนวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ที่มีต่อผู้อ่าน ในด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ชักชวนให้รักครอบครัวและมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ให้แนวคิดในการดำเนินชีวิตในด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์และการมีอิสระในชีวิตของตนเอง กระตุ้นให้เข้มแข็งต่อสู้กับชีวิตและสั่งสอนให้นุรักษ์วัฒนธรรมไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พิชัย ศรีภูไฟ (2542 : 105) กล่าวว่า วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม วรรณกรรมมีอิทธิพลในการเสริมสร้างทัศนคติต่อบุคคลในสังคม ซึ่งจะมีผลในการเปลี่ยนแปลงลักษณะสังคมได้ ขณะเดียวกันนักเขียนซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม ก็ย่อมแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ma Yuan (2555 : บทนำ) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล” ผลการวิจัยพบว่า ผู้เขียนได้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้อ่าน ในด้านความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และการทำความดีไม่ทำความชั่ว ผู้เขียนได้กระตุ้นให้ผู้อ่านมีความเข้มแข็งและอดทนเพื่อต่อสู้กับโชคชะตาชีวิต สั่งสอนผู้อ่านให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างประหยัดและพอเพียง ชักชวนให้คนในสังคมรู้จักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาภาพสะท้อนของสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลอื่น เช่น รางวัลแวนแกว รางวัลซีไรต์ เป็นต้น
2. ควรศึกษานวนิยายที่ได้รับรางวัลงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2556 - 2557 ในด้านอื่น ๆ เช่น กลวิธีการแต่ง การใช้ภาษา แนวคิด เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กาญจนา วิชญาปกรณ์. (2534) เอกสารประกอบการสอนการอ่าน. ปริญญาโท (สาขาภาษาไทย และภาษาตะวันออก) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชนิษฐา ทินวัฒน์. (2549) ภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในนวนิยายของดอกไม้สด. ปริญญาโท กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศีกฤทธิ ปราโมช,ม.ร.ว. (2553) วรรณกรรมกับสังคม. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.
- จารุวรรณ อ่ำพันธ์. (2543) การวิเคราะห์วรรณกรรมเด็กก่อนวัยรุ่นประเภทบันเทิงคดีที่ได้รับรางวัลในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติปี พ.ศ.2538 - 2542. ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยศึกษา) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนประเสริฐ คินทร์ภัก. (2555) น้ำท่วมดิน. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เป็นไท พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ชนิกานต์ กุ้เกียรติ. (2540) วิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัล ของกฤษณา อโศกสิน : พัฒนาการด้านแนวคิด ตัวละคร และกลวิธีการประพันธ์. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาวรรณคดีไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยภร แสงกระจ่าง. (2556) จับต้นมาชนปลาย. กรุงเทพมหานคร : คมบาง.
- ชวลิต สวีตผล และคณะ. (2555) สังคมไทยร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม.
- ช่อมณี. (2556) ไม้ดอกออก. กรุงเทพมหานคร : อรุณ.
- ชัตสุณี สินธุสิงห์. (2544) วรรณคดีทัศนาว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โชคชัย บัณฑิตศิลปะ. (2542) การวิเคราะห์สังคมไทยจากเรื่องสั้นในนิตยสาร 'ช่อกระเจต' ช่วง 2535 - 2539. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาไทยศึกษา) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐวุฒิ เชื้อชวด. (2550) วิเคราะห์บทความวิจารณ์วรรณกรรมที่ได้รับรางวัลจากกองทุนหม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2546. ปริญญาโท ศศ.ม (สาขาวิชาภาษาไทย) พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2523) การวิเคราะห์สังคมไทย พ.ศ. 2475 - 2500. กรุงเทพมหานคร : สร้างสรรค์.
- _____ . (2547) นวนิยายกับสังคมไทย (2475 - 2500). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เถกิง พันธุ์เถกิงอมร. (2541) นวนิยายและเรื่องสั้น : การศึกษาเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์. สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธานีวัฒน์ บุญโต. (2542) **ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวจีนในวรรณกรรมของ หยก บูรพา**. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นัยนา ครุฑเมือง. (2547) **นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ล้านนา : ภาพสะท้อนการเมืองและสังคม**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาคม ลุณาชัย. (2555) **ร้านหนังสือที่มีแต่นิยายรัก**. กรุงเทพมหานคร : แพรว.
- ปัทมา คำประประสิทธิ์. (2548) **ภาพสะท้อนข้าราชการในนวนิยายของสุวรรณี สุคนธา**. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิ่นอนงค์ อ่ำปะละ. (2548) **ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของโศภิตาตามแนววาทกรรมวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์ ศษ.บ. (สาขาวิชาการสอนภาษาไทย) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พงษ์ศักดิ์ กุลชาติ และคณะ. (2544) **วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 ถึง พ.ศ. 2543**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรรณทิตา ปานเอี่ยม. (2554) **การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วปี พ.ศ. 2522 ประเภทนวนิยาย**. ปริญญาานิพนธ์ (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิชัย ศรีภูไท. (2542) **วรรณคดี สังคม และการเมือง**. อุบลราชธานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิศมร แสงสัตยา. (2544) **การวิเคราะห์นวนิยาย ของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญจันทร์ มาประชา. (2541) **การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายของนิเวศน์ กันไทยราษฎร์**. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพโรจน์ บุญประกอบ. (2539) **การเขียนสร้างสรรค์ : เรื่องสั้น-นวนิยาย**. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้า.
- มนตรี ศรียงค์. (2555) **รุตินิ**. กรุงเทพมหานคร : สามัญชน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554) **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- รัชนิกร เศรษฐ์. (2532) **โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รัตนา จันท์เทาว์ และคณะ. (2546) **ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมลาว**. (สาขาวิชาภาษาไทย) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2547) **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วชิราภรณ์ สุวรรณวรางกูร. (2554) **การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแก้วประเภทสารคดี พ.ศ. 2546 - 2552**. ปรินญาณิพนธ์. ศษ.ม. (สาขาวิชาการสอนภาษาไทย) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2541) **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ธรรมชาติ.
- วนิดา บำรุงไทย. (2544) **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2544) **สารคดีกลวิธีการเขียนและแนววิจารณ์**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- วิภา กงกะนั้นนท์. (2533) **วรรณคดีศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2540) **กำเนิดนวนิยายในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มิถุนายน.
- ศิริบุรณ์ เกิงสุข. (2543) **การวิเคราะห์นวนิยายของ โชติ ศรีสุวรรณ**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร มั่นตะสุตร. (2524) **วรรณกรรมสังคมและการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543) **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธา พินิจภูวดล. (2532) **วรรณกรรมสำหรับเด็ก**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สิริรัตน์ พุ่มเกิด. (2538) **“อศวพาหุ” กับการใช้วรรณกรรมเพื่อเผยแพร่แนวความคิดและอุดมการณ์ทางการเมือง**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาประวัติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา จรจิตร. (2543) **มนุษย์กับวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2543) **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม : ครอบครัว : ศาสนา : ประเพณี**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภิญญา ขจรกิตติยุทธ. (2547) **การศึกษานวนิยายเชิงประวัติศาสตร์ของหลวงวิจิตรวาทการ**. ปรินญาณิพนธ์. ศศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาภรณ์ ชาญชัยสกุลวัตร์. (2536) **การวิเคราะห์นวนิยายที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ระหว่างปี พ.ศ. 2522 - 2532**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อิงอร สุพันธ์วณิช. (2547) ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2552) วรรณกรรมกับสังคมภาพสะท้อนจากนวนิยายปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิสรา. (2556) อันเกิดแต่ดวงจิต...อิษฐาน. กรุงเทพมหานคร : เพื่อนดี.

อุรุดา โควินท์. (2556) ฝืนเลือดที่บินข้างบึง. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด.

Ma Yuan. (2555) ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของ ประภัสสร เสวิกุล. ปริญญาโท (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ฐานข้อมูลออนไลน์

“วัตถุประสงค์ของการจัดงาน” (19 ตุลาคม 2557) งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ. [ออนไลน์]

แหล่งที่มา : <http://th.wikipedia.org/wiki/งานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ>

(13 พฤศจิกายน 2557)

“การประกวดหนังสือดีเด่น” (25 มกราคม 2558) ความเป็นมาของการประกวดหนังสือดีเด่น.

[ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.lib.obec.go.th/portal/node/5>

(25 มกราคม 2558)

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	Miss Xiaojiao Zhang (อรนรา)
วัน เดือน ปีเกิด	1 กันยายน 2533
ที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 7/1 ซอยพัฒนาชนบท 3 แยก 5 แขวงคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2555 คณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2555 - 2556 ครูสอนภาษาจีน โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ชลบุรี
	พ.ศ. 2556 - 2557 ล่าม บริษัท centurymien กรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2558 - ปัจจุบัน ล่าม บริษัท speed inter transport กรุงเทพมหานคร